ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ Κ ΓΡΑΙΚΙΚΗΣ,

Η

ΑΠΛΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ,

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣ

ΥΠΟ ΙΟΥΛΙΟΥ ΔΑΒΙΔ,

Τοῦ πάλαι μὲν προξένου τῶν Γάλλων εἰς τὸν Ὑδροῦντα τῆς Ἰαπυγίας, ἔπειτα δὲ ἀκροατοῦ εἰς τὴν πολιτικὴν βουλὴν, καὶ ὑπονομάρχου εἰς τὸν νομὸν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄλβιος, τέλος δὲ δημοσίου διδασκάλου εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Χίου.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Ι. Μ. ΕΒΕΡΑΡΤΟΥ.

ΑΩΚ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Διὰ νὰ σπουδάσῃ τις κατὰ βάθος γλῶσσαν, ἥτις ἔπαυσε νὰ ὁμιλῆται, πρέπει νὰ τὴν ἐξετάσῃ εἰς ὅλας της τὰς περιςάσεις, νὰ παρακολουθῇ ἐπιμελῶς ὅλας της τὰς μεταβολὰς, νὰ μὴν ἀφήσῃ κανένα ὕφος, κανένα καιρὸν, καμμίαν διάλεκτον ἀνερεύνητον, νὰ παραβάλλῃ καὶ ἀντιπαρεξετάζῃ ὅλα ταῦτα, διὰ νὰ συςήσῃ καθολικὴν θεωρίαν, ὥςε, βλέπων τὸ σύμπαν ἐκ περιωπῆς, νὰ ὠφελῆται ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῶν σαφῶν καὶ προχείρων πραγμάτων, διὰ νὰ ἀκριβώσῃ ὅσα σκοτίσασα ἡ πολυκαιρία ἀσαφῆ καὶ δυσερμήνευτα κατέςησε. Τοῦτο τὸ διὰ κάθε γλῶσσαν ἀληθέςατον παράγγελμα, ἁρμόζει ἐξαιρέτως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἥτις, ἐπειδὴ εἰς οὕτω μακρὸν καιροῦ διάςημα ὡμιλεῖτο, καὶ εἰς τόσα διάφορα ἔθνη ἐπεχωρίασε, πολλὰς καὶ ποικίλας ἔπαθε μεταβολὰς, ὥςε ἔγεινεν ἐπίσης ἄπειρον τὸ συντακτικὸν καὶ τὸ λεκτικὸν αὐτῆς. Πρέπει λοιπὸν, ὅσοι τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἀντιποιοῦνται, νὰ μὴν ἀμελήσωσι κανένα ἀπὸ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἔχουν, διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τοῦτον τὸν σκοπόν· νὰ ἀναγινώσκωσι μὲ ἄκραν προσοχὴν καὶ ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, παντὸς καιροῦ, καὶ πάσης διαλέκτου, νὰ ἐρευνῶσι κριτικῶς τοὺς σχηματισμοὺς καὶ τὰς σημασίας τῶν λέξεων, τὰ σχήματα τῆς συντάξεως, τὰς ἀναλογίας κάθε εἴδους, ἑνὶ λόγῳ, νὰ συναθροίσωσι ὅλας των τὰς δυνάμεις, καὶ οὕτως ἤδη νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸ δύσκολον ἔργον ἐκεῖνο. Ἡ νῦν ὁμιλουμένη Γραικικὴ γλῶσσα, χυδαίως Ῥωμαϊκὴ λεγομένη, μὲ ὅλον ὅτι εἶναι πλέον ἀπομεμακρυσμένη ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν παράγεται, παρὰ νὰ νομίζεται διάλεκτος ἐκείνης, σώζει ὅμως τόσας ὁμοιότητας, τόσας ἀναλογίας, καὶ πρὸ πάντων τόσας παραδόσεις, ἀπὸ τὴν

παλαιὰν δημώδη καὶ ἰδιωτικὴν, ὥςε ἐμπορεῖ νὰ γένῃ εἰς τὸν φιλολόγον ἀνεξάντλητος πηγὴ εὐςόχων καὶ διδακτικῶν παρατηρήσεων, καὶ ἑπομένως εἶναι ἄξιον ὑποκείμενον τῆς σπουδῆς αὐτοῦ. Μὲ ὅλον τοῦτο οἱ φιλολόγοι τῆς Εὐρώπης ἀγνοοῦντες ταύτην τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἔχοντες τὴν Γραικικὴν γλῶσσαν ὡς διόλου βάρβαρον, τὴν παρέβλεψαν μέχρι νῦν, καὶ δὲν ἐκαταδέχθησαν νὰ τὴν μανθάνωσιν. Ἐγὼ δὲ φιλοτιμούμενος νὰ τοὺς ἀπαλλάξω ἀπὸ τὴν πλάνην ταύτην, ἐπεχείρησα νὰ συνθέσω τὸν συνοπτικὸν τοῦτον παραλληλισμὸν τῶν δύο γλωσσῶν. Ὁ σκοπός μου λοιπὸν δὲν εἶναι νὰ διορίσω γραμματικοὺς κανόνας, καὶ νὰ συμβουλεύσω εἰς τοὺς Γραικοὺς, πῶς πρέπει νὰ ὁμιλῶσιν ἢ γράφωσι. Τοιοῦτον ἔργον δὲν εἶναι σύμμετρον μὲ τὰς δυνάμεις ἀνδρὸς ἀλλογενοῦς. Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι διὰ τοὺς φιλολόγους τῆς Εὐρώπης, οἵτινες ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς. Προαιροῦμαι νὰ τοὺς δείξω τῆς παλαιᾶς καὶ νέας γλώσσης τὴν συγγένειαν, σημειόνων ἐπιμελῶς κατὰ τί ὁμοιάζουν, ἢ διαφέρουν, καὶ τοιουτοτρόπως χειραγωγῶν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῆς παλαιᾶς εἰς τὴν μάθησιν τῆς νέας, νὰ τοὺς καταςήσω ἱκανοὺς νὰ καταλαμβάνωσι ταύτην, βοηθούμενοι ἀπ' ἐκείνην. Προχωροῦντες εἰς τῆς πραγματείας ταύτης τὴν ἀνάγνωσιν θέλουν παρατηρήσειν πολλὰ ἀξιώματα καὶ πολλοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς τῆς παλαιᾶς ἐπικυρουμένους ἀπὸ τῆς νέας τὴν χρῆσιν. Θέλουν ἰδεῖν ὅτι πολλαὶ θεωρίαι, πολλὰ πράγματα ἴδια τῆς Ἑλληνικῆς, ἕως τώρα ἢ ἀγνοούμενα, ἢ ἀμυδρῶς γνωρισμένα, σώζονται εἰς τὴν νῦν συνήθειαν, καὶ θέλουν συμπεράνειν, ἂν δὲν ἦναι κυριευμένοι ἀπὸ προλήψεις, ὅτι τῆς μιᾶς ἡ σπουδὴ καὶ ἔ ευνα εἶναι πολλὰ ὠφέλιμος, μᾶλλον δὲ ἀναγκαία, διὰ τὴν ἀκρίβωσιν τῆς ἄλλης.

Ἀπαιτῶ ἀπὸ τὸν ἀναγνώςην, νὰ ἦναι ἀρκετὰ προχωρημένος εἰς τὰ Ἑλληνικά. Τὸν ὑποθέτω ἐγκρατῆ τοῦ τεχνολογικοῦ

καὶ συντακτικοῦ μέρους τῆς γραμματικῆς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀνέγραψα τοὺς Ἑλληνικοὺς σχηματισμοὺς τῶν κλίσεων καὶ συζυγιῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι ἐν χρήσει παρὰ εἰς τὴν διωρθωμένην γλῶσσαν, τοσούτῳ εὐλογώτερον, ὅσῳ δὲν συμφωνοῦν ἀκόμη οἱ πεπαιδευμένοι περὶ τούτων. Ἔβαλα πάλιν πᾶσαν ἐπιμέλειαν εἰς τὸ νὰ ἐκθέσω τοὺς σχηματισμοὺς τῆς δημώδους καὶ κοινῆς συνηθείας, μὴ λησμονῶν, ὅτι ταῦτα εἶναι τὰ εἰς τοὺς ἐντευξομένους ἄγνωςα πράγματα, ἀπὸ ταῦτα ἐμποροῦν νὰ ὠφεληθῶσι, καὶ ταῦτα πρέπει νὰ τοὺς διδάξω. Ὅποιος λοιπὸν δὲν μετέχει Ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἂς ἀφήσῃ τὸ βιβλίον τοῦτο, καὶ μὴν ἐπιχειρήσῃ νὰ τὸ διαβάσῃ, ἐπειδὴ δὲν ἤθελαν ἀνταμειφθῆν οἱ κόποι του μὲ κανὲν ὄφελος, καὶ αὐτὸς ἴσως δὲν ἤθελε καταλάβειν τὴν πραγματείαν· ὅςις ὅμως ἐγεύθη τὴν σπουδὴν ταύτην, ἂς τὸ πάρῃ, καὶ ἂς τὸ ἀναγνώσῃ· δὲν θέλει ξενισθῆν ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῆς διαλέκτου πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν, μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι μαθημένος, καὶ ἂν ἦναι φιλόμουσος, δὲν θέλει ἰδεῖν μὲ ἀδιαφορίαν τὴν ἀξιόλογον ὁμοιότητα, τὴν ὁποίαν σώζει ἡ νέα γλῶσσα μὲ τὴν μητέρα της. Καθὼς ὁ φιλοθεάμων περιηγητὴς, τὸν ὁποῖον ἡ ἀγάπη τῆς ἀρχαιότητος ἔφερεν εἰς τὸ σεμνὸν τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος, θαυμάζει ἐρείπια παλαιῶν οἰκοδομημάτων σποράδην παρερριμμένα εἰς ἀπείρους ἐρημίας, ςύλων θραύσματα, ἀγαλμάτων κλάσματα, κιονόκρανα, τὰ ὁποῖα ἐπιμαρτυροῦν εἰς τοὺς ἐπιγινομένους αἰῶνας τὴν λαμπρότητα τῶν πόλεων, καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν τῶν ἐγκατοίκων, οὕτως ὁ ἀγχίνους καὶ κριτικὸς ἑλληνιςὴς εὑρίσκει εἰς τὴν Γραικικὴν γλῶσσαν ἴχνη τῆς εὐφραδοῦς καὶ γλαφυρᾶς διαλέκτου τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Πλάτωνος, λέξεις, φράσεις, σχηματισμοὺς, ἐννοίας, ὅλα ταῦτα ἀναμεμιγμένα μὲ τοὺς βαρβαρισμοὺς τῶν νεωτέρων, καὶ ὡς κατακεχωσμένα εἰς τὴν ἰλὺν τῆς βαρβαρότητος· συλλέγει μὲ σέβας αὐτὰ τὰ πολύτιμα λείψανα, καὶ δὲν ἀρνεῖται τὸν χρεω-

α 4

ϛούμενον δασμὸν τῶν δακρύων εἰς ἔθνος, τὸ ὁποῖον, ἀπὸ τοσαύτην ἀκμὴν τοῦ πολιτισμοῦ, ἔπεσεν εἰς τῆς ἀμαθίας τὸ σκότος, καὶ δὲν διεφύλαξε σχεδὸν τίποτε ἀπ' ἐκεῖνο τὸ τηλαυγὲς φῶς τῶν ἐπιϛημῶν, τὸ ὁποῖον οὕτω δαψιλῶς διέδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ἕως τώρα οἱ πλειότεροι τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποδημησάντων πεπαιδευμένων κρίνοντες τὴν Γραικικὴν γλῶσσαν κατὰ τὰς προλήψεις, αἵτινες ἐπεπόλασαν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Εὐρώπης, καὶ ϛοχαζόμενοι, ὅτι δὲν συντελεῖ ποσῶς εἰς ἀληθινὴν φιλολογίαν, τὴν ἐκαταφρόνησαν καὶ δὲν ἐκαταδέχθησαν νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῆς. Πρὸς τούτοις τοὺς ἐτρόμαξεν ἡ προφορὰ, ἥτις διαφέρει παντάπασιν ἀπ' ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἔμαθαν παιδιόθεν, καὶ εἶναι τόσον δυσκατάληπτος εἰς τὴν ἀγύμναϛον ἀκοήν των, ὥϛε αἱ πλέον τετριμμέναι λέξεις, ἂν προφέρωνται ἀπὸ Γραικικὸν ϛόμα, τοὺς φαίνονται ἀκατάληπτοι καὶ βαρβαρικαὶ, καὶ αὐτοὶ δὲν ἐμποροῦν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ παρακολουθῶσι τὴν ὁμιλίαν, πόσῳ μᾶλλον τὴν ἀνάγνωσιν. Τοὺς ἐφάνη λοιπὸν εὐκολώτερον νὰ διαβάλλωσιν ὅ,τι ἀγνοοῦσαν, παρὰ νὰ τὸ μάθωσι, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ κηρύττωσι τὴν καταφρόνησιν τῆς γλώσσης ταύτης, κατηγοροῦντες αὐτὴν ὡς διόλου ἀνόμοιον τῆς παλαιᾶς.

Αὐτοὶ οἱ περιηγηταὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖϛον δὲν κρίνουν τίποτε οἴκοθεν, ἀλλὰ ἀρκοῦνται νὰ ἐρωτῶσι τοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦντας Εὐρωπαίους, τοὺς λεγομένους Φράγκους, ἐχθροὺς ἀσπόνδους τῶν Γραικῶν. Ὅσας κακολογίας ἀκούουν ἀπ' αὐτοὺς κατὰ τῶν Γραικῶν, μᾶς τὰς ἀναπολοῦν δαψιλῶς καὶ ἀνεξετάϛως. Οἱ Γραικοὶ εἶναι βάρβαροι, ἀμαθεῖς, τετυφλωμένοι ἀπὸ προλήψεις, ἀνάξιοι τῶν προγόνων των, οἱ διδάσκαλοι εἶναι ἀπαίδευτοι, ἀφυεῖς, ὅλως διόλου ἄπειροι τῆς Ἑλληνικῆς, φιλολογίας ἀμέτοχοι, ἐπίσης ἀνάξιοι νὰ διδάσκωσι καὶ νὰ διδάσκων-

ται. Κατὰ τὴν γνώμην των ἡ νῦν ὁμιλουμένη γλῶσσα, ἀντὶς νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν μάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς, εἶναι μάλιστα καὶ βλαβερά, ἐπειδὴ μανθάνει τις κακὴν προφοράν, συνειθίζει νὰ ἐκλαμβάνῃ ἐσφαλμένως πολλὰς λέξεις, αἵτινες ἤλλαξαν τὴν παλαιάν των σημασίαν, καὶ νὰ μεταχειρίζεται ἀκαταλλήλους συντάξεις. Ἀπὸ ταῦτα τὰ ἐγκλήματα, ἂν ἐξετάσωμεν ὅσα ἔχουν ἀναφορὰν εἰς τὴν γλῶσσαν, ὡς μόνα ἀνήκοντα εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας, θέλομεν εὑρεῖν, ὅτι τὰ μὲν εἶναι δίκαια, τὰ δὲ ἄδικα.

Πρῶτον μέν, περὶ τῆς προφορᾶς, δὲν συμφωνῶ καθόλου μὲ τοὺς κατηγόρους· ἐπειδὴ εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι αὐτὴ σώζει τῶν περισσοτέρων γραμμάτων καὶ συλλαβῶν τὸν φθόγγον καὶ τὴν φωνήν, ὁποῖοι ἦσαν, ἂν ὄχι εἰς τοὺς παμπαλαίους καιρούς, τοὐλάχιστον κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας. Ἔπειτα διαφυλάττει καὶ τὸν τόνον, τὸ κυριώτατον μέρος τῆς παλαιᾶς προσῳδίας, μὲ μικρὴν παραλλαγὴν μέν, ἀλλὰ διὰ τὰ καθόλου ὅμοιον μὲ τὴν παλαιὰν συνήθειαν. Λυπηρὸς εἶναι βέβαια τοῦ χρόνου καὶ τοῦ πνεύματος ὁ χαμός· Ἀλλ' ὁ μὲν δὲν ἦτον ἐν χρήσει παρὰ εἰς τὴν ποίησιν, ὡς βάσις τῶν ῥυθμῶν, καὶ ποίαν ἐπιῤῥοὴν εἶχεν εἰς τὴν κοινὴν προφοράν, καὶ πόσον συνειθίζετο εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν, τοῦτο θέλει εἶσθαι διὰ παντὸς πρόβλημα ἄλυτον. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, φαίνεται ὅτι ἀρκεῖ ὁ τόνος, διὰ νὰ στολίσῃ μὲ τὴν πρέπουσαν χάριν τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, καὶ ἐξαιρέτως ἐπὶ τοῦ πεζοῦ λόγου· καὶ θέλει τὸ πληροφορηθῆν ὅστις ἀκούσῃ Ἑλληνικὸν λόγον προφερόμενον ἀπὸ Γραικὸν προκομμένον καὶ ἱκανῶς πεφωνασκησκότα. Τοῦ δὲ πνεύματος ὁ χαμὸς φαίνεται νὰ μὴν ἦναι τόσον ἀξιόλογος.

Περὶ δὲ τῆς ἀπὸ τὴν ἀλλαγὴν τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἐνδεχομένης συγχύσεως, λέγω ὅτι πολλαὶ λέξεις, αἵ τινες, κατὰ τὸ

φαινόμενον, ἐκλαμβάνονται εἰς σημασίαν παρηλλαγμένην ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν, ἤτοι σώζουν σπανίαν μὲν, παλαιὰν δὲ σημασίαν, ἢ ἔχουν νεωτέραν τινὰ, παλαιὰν ὅμως καὶ ἐκείνην, καὶ ἐπικρατήσασαν εἰς τοὺς ὑςερινοὺς αἰῶνας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὥςε εὑρίσκεται εἰς ἐκείνου τοῦ καιροῦ τὰ συγγράμματα. Χρειάζεται λοιπὸν εἰς τὸν καλὸν ἑλληνιςὴν, νὰ ἐξεύρῃ καὶ ταῦτα. Τοῦ πρώτου εἴδους εἶναι τὸ κάμνω, τὸ ποιῶ, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τοὺς ἐποποιούς. Τὸ βαςάζω, σημαῖνον τὸ κρατῶ, φαίνεται συχνὰ εἰς τὸν Εὐριπίδην. Τὸ ἤνοιγον τοῦ Ξενοφῶντος, περὶ τὴν ἀρχὴν τῶν Ἑλληνικῶν, τὸ ὁποῖον ἐβασάνισε τόσον τοὺς ἐξηγητὰς, εἶναι καὶ αὐτὸ τῆς νέας γλώσσης, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἀνοίγω ἐπὶ πλοίου, δηλοῖ τὸ ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τὴν ςερεὰν, καὶ ἀναπλέω εἰς τὸ πέλαγος· οἷον, ἤνοιξε πολὺ τὸ καΐκι. Τοῦ δευτέρου εἴδους εἶναι τὸ πλάτη, ἀντὶ τοῦ ὦμος, παρὰ Φιλοςράτῳ· καὶ τὸ ἔλεγχος, ἀντὶ τοῦ αἰτία, μέμψις, εἰς τὸν Πλούταρχον· καὶ τὸ σαλεύω, τὸ κινῶ, εἰς τὸν Λουκιανὸν καὶ τοὺς μεταγενεςέρους, ὅπου μεταλαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ παραλλάσσω τι τῶν καθεςώτων νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ συνθηκῶν, κατὰ τὸ κινῶ τῶν παλαιῶν· καὶ τὸ φθάνω, ἀντὶ τοῦ καταλαμβάνω, παρὰ Ξιφιλίνῳ. Ἀρκοῦσιν αὐτὰ τὰ ὀλίγα παραδείγματα, ἀπὸ πλῆθος ἄλλων παρμένα.

Ὅσον διὰ τὴν σύνταξιν, ὁμολογῶ, ὅτι ἡ νέα γλῶσσα ἀπομακρύνεται κατὰ πολλὰ ἀπὸ τὴν πρωτότυπον, ἀλλάττουσα συχνάκις τὴν ἀπὸ τὰ μόρια ἢ ῥήματα ἀπαιτουμένην πτῶσιν, μεταχειριζομένη σχήματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον διάφορα ἀπ᾽ ἐκείνην, τὰ ὁποῖα ἡ ἔλλειψις παλαιῶν ἐγκλίσεων τὴν ἠνάγκασε νὰ δεχθῇ ἢ νὰ πλάσῃ· μὲ ὅλον τοῦτο, ὁποία καὶ ἂν ἦναι ἡ τωρινὴ Γραικικὴ φράσις, δὲν θέλει τὴν μάθειν ἀκάρπως ὁ φιλολόγος, ἐπειδὴ σώζει λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς συντάξεως, τρόπους ἰδίους τῆς γλώσσης ἐκείνης, ἀγνώςους εἰς τοὺς πλειοτέρους

τῶν διδασκάλων μας, καθὼς τὸ ἀπέδειξα ποῦ καὶ ποῦ εἰς τὸ περὶ συντάξεως βιβλίον. Ἀνακεφαλαιόνοντες λοιπὸν τὸν λόγον μας, ἐμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν εὐλόγως, ὅτι οἱ σπουδασαὶ τῆς Ἑλληνικῆς ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν γνῶσιν τοῦ μιμήματός της, καὶ διὰ τὴν προφορὰν, καὶ διὰ τὸ λεκτικόν· ἐπειδὴ μανθάνουν ἢ σπανίας σημασίας παλαιῶν λέξεων, ἢ νέας σημασίας καὶ νέας λέξεις, τῶν ὁποίων ἡ εἴδησις χρειάζεται εἰς τοὺς, ὅσοι ἔχουν κατὰ νοῦν νὰ διαβάζωσι τοὺς μεταγενεςέρους τῶν συγγραφέων, καὶ νὰ καταλαμβάνωσι εὐκόλως καὶ ἀκριβῶς τοὺς σχολιαςὰς καὶ ὑπομνηματιςὰς, ὡς ὑποπίπτοντας εἰς τὴν τάξιν ταύτην τῶν συγγραφέων· καὶ τέλος διὰ τὸ συντακτικόν. Τὸ μεγαλήτερον ὄφελος ὅμως τῆς σπουδῆς ταύτης εἶναι, τὸ νὰ δίδῃ εἰς τὸν φιλομαθῆ τριβὴν τῆς γλώσσης, καὶ νὰ παιδεύσῃ τὴν ἀκοήν του, καθιςάνουσα εἰς αὐτὸν συνήθη, καὶ ὡς ἔμφυτον, ὅλην τὴν ὕλην αὐτῆς, σχηματισμοὺς δηλαδὴ, καὶ σύνταξιν, καὶ λέξεις, καὶ προσῳδίαν. Ταύτην τὴν πολύτιμον τριβὴν τὴν ἀποκτᾷ κανεὶς ὁμιλῶν τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ θεματογραφῶν εἰς αὐτήν· καὶ ὅςις τὴν ἀπέκτησεν, ἀναγινώσκει εὔκολα καὶ τὰ βιβλία τῶν παλαιῶν, καὶ εἶναι καλὸς νὰ ἐκφράζῃ μὲ Ἑλληνικὰς λέξεις τὰς ἐννοίας του. Ἐξ ἐναντίας, οἱ πλειότεροί μας λογιώτατοι, καταγινόμενοι εἰς τὴν μόνην ἐξήγησιν τῶν συγγραμμάτων, καὶ μὴν ὄντες μαθημένοι νὰ μεταχειρίζωνται τὴν γλῶσσαν, δὲν τὴν ἔχουν ἔναυλον καὶ πρόχειρον, ἀλλὰ εἶναι ἄπρακτοι αὐτῆς, καὶ ἐξεύρουν τὰς σημασίας τῶν λέξεων, χωρὶς νὰ ἐξεύρωσι τὰς λέξεις, ἐπειδὴ δὲν τὰς μεταχειρίζονται ὡς δηλωτικὰς πραγμάτων, ἀλλὰ ὡς σημασίας τινὸς μνημονικὰς, καὶ δὲν ἐφαρμόζουν τὰ ὀνόματα εἰς τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ πράγματα εἰς τὰ ὀνόματα, ὧςε ἂν καὶ ἐμποροῦν νὰ ἐξηγήσωσι ὁπωσοῦν τὰ συγγράμματα, δὲν εἶναι ἄξιοι ὅμως νὰ εὕρωσι τὸ ὄνομα τοῦ παρατυχόντος πράγματος, καὶ χρειάζονται νὰ ἔχωσι πρὸ ὀφθαλμῶν

κείμενον Ἑλληνικὸν, διὰ νὰ ἐνθυμηθῶσι ὅσα ἔμαθαν, ἀφ' οὗ δὲ σφαλήσωσι τὸ βιϐλίον, ὑπάγει ὅλη των ἡ παιδεία. Πρὸς τούτοις, ἂν λάχῃ καὶ προφέρωσι ποτὲ Ἑλληνικὸν λόγον, τὸν προφέρουν τόσον ἀηδῶς, ἀναλύοντες τὰς διφθόγγους, ἀλλάζοντες τῶν συμφώνων τὴν φύσιν, καὶ πρὸ πάντων, μεταϐάλλοντες καὶ συγχέοντες τοὺς τόνους, ὥςε ἤθελε παρομοιάσει τις τὴν γλῶσσάν των μὲ κραυγὴν κοράκων μᾶλλον, παρὰ μὲ διηρθρωμένην ἀνθρωπίνην φωνὴν, πόσῳ μᾶλλον μὲ Ἑλληνικὴν εὐφράδειαν.

Καιρὸς εἶναι νὰ περάσωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν συγγραφέων, οἵτινες ἐπραγματεύθησαν τὴν Γραικικὴν γλῶσσαν. Ἐπειδὴ, ἀγνοοῦντες οἱ φιλολόγοι πόσον ἐδύνατο νὰ τοὺς ὠφελήσῃ διὰ τὰς ἐρεύνας των ἡ γλῶσσα αὕτη, ἀπεφάσισαν νὰ τὴν καταφρονῶσι, ἀφέθη ἡ σπουδὴ αὐτῆς εἰς τοὺς καθολικοὺς ἱεροκήρυκας, οἱ ὁποῖοι περιήρχοντο τὴν Ἑλλάδα μὲ σκοπὸν, ὄχι νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὴν πρόοδον τῆς φιλολογίας, ἀλλὰ, πρᾶγμα ἀδύνατον, νὰ γυρίσωσι τοὺς Γραικοὺς εἰς τὴν πίςιν των, ἢ κἂν νὰ ςερεώσωσι εἰς τὴν θρησκείαν των τοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα εὑρισκομένους καθολικούς. Οὗτοι οἱ ἱεροκήρυκες, ἄνθρωποι ἀμαθέςατοι, Ἰταλοὶ οἱ πλείοτεροι, καὶ μὴ ἔχοντες παρὰ ἐπιπόλαιόν τινα, ἢ καμμίαν γνῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς, δὲν ἦσαν βέϐαια ἱκανοὶ οὔτε νὰ μάθωσιν ἐντελῶς τὴν Ἁπλοελληνικὴν, οὔτε νὰ ὠφελήσωσι τὴν φιλολογίαν μὲ τὴν παραμικρὰν σύγκρισιν τῆς νέας γλώσσης πρὸς τὴν παλαιάν. Τοιούτου εἴδους ἄνθρωπος ἦτον ὁ Καπουτζῖνος ἐκεῖνος, ὅςις συνέγραψε γραμματικὴν καὶ λεξικὸν τῆς Γραικικῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον ἔργον εἶναι ἀφιλοκάλως καὶ ἀμαθῶς συντεθειμένον, καὶ ἄλλην ἀξίαν δὲν ἔχει, παρ' ὅτι ἐμπεριέχει ἀρκετὰ πλουσίαν συλλογὴν εἰς διαφόρους τόπους συνειθισμένων, ἀκρίτως ὅμως συμπεφορημένων, λέξεων.

Πολὺ προτιμότερον εἶναι ἀναντιῤῥήτως τοῦ Δουκαγγίου τὸ λεξικὸν, καὶ ἄξιον μάλιςα ὑπολήψεως, ὡς ἐπιμελῶς καὶ σοφῶς

συνερανισθὲν ἀπὸ πολλοὺς συγγραφεῖς. Ἐπειδὴ ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι καθ' αὐτὸ λεξικὸν τῆς νέας γλώσσης, καὶ δὲν καταγίνεται ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν σύγκρισιν ταύτης πρὸς τὴν παλαιὰν, καὶ ἐπειδὴ ὁ Δουκάγγιος, μὴ σαλεύσας ποτὲ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, δὲν ἀπέκτησεν ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς νῦν συνηθείας, ὥςε καὶ παρεσύρη πολλάκις εἰς χονδρὰ, καὶ εἰς τοὺς ἀμαθεῖς αὐτοὺς πρόδηλα σφάλματα, εὑρίσκεται ἀτελὲς ἐκεῖνο τὸ πολύογκον ἔργον, καὶ τῷ ὄντι δὲν ἐςάθη καλὸν νὰ κάμῃ τοὺς ἑλληνίζοντας νὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἀξίαν καὶ ὠφέλειαν τῆς νέας γλώσσης.

Τὰ περιφερόμενα λεξικὰ δὲν εἶναι παρὰ ἀτελῆ ἀποτελέσματα φιλοκερδῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ οἱ συγγραφεῖς των ποτὲ δὲν ἐςοχάσθησαν νὰ προβάλωσι κανένα φιλοσοφικὸν σκοπὸν, ἀλλὰ ἀπέβλεψαν μόνον εἰς τὰ χρήματα. Δὲν ἐξαιρῶ ἀπ' αὐτοὺς μηδὲ τὸν Γερμανὸν Βείγελον, μὲ ὅλον ὅτι εἴχαμεν πᾶσαν εὔλογον αἰτίαν νὰ προσμείνωμεν ἐντελέςερον πόνημα, ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν ἐπιμονὴν καὶ φιλοπονίαν. Συγχωρητέος ὅμως ὁ Βείγελος, ἐπειδὴ ὁμολογεῖ εἰλικρινῶς αὐτός του, ὅτι δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐπιχειρήσῃ κριτικὸν καὶ φιλοσοφικὸν λεξικόν. Καὶ τῷ ὄντι δὲν φαίνεται ἀπὸ τὸ Γραικικόν του ὕφος, ὅτι ὠφελήθη πολλὰ ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον συναναςροφὴν, τὴν ὁποίαν λέγει ὅτι εἶχε μὲ τοὺς πεπαιδευμένους τοῦ γένους, ἐν ᾧ βαρβαρίζει φανερῶς καὶ κατὰ τὴν φράσιν, καὶ κατὰ τὴν γραφὴν, μὴν ἐξεύρων μηδὲ νὰ βάζῃ ὀρθῶς τοὺς τόνους, κατὰ τοῦτο μόνον ἐπαινετὸς, ὅτι δὲν ἐλησμόνησε τὸ γνῶθι σεαυτόν.

Συμπεραίνεται λοιπὸν ἀπ' ὅσα εἶπα, ὅτι δὲν ἔχομεν ἕως τώρα περὶ τῆς Γραικικῆς γλώσσης κανένα ἔργον, τὸ ὁποῖον νὰ ἦναι, ἂν ὄχι ἐντελὲς, τοὐλάχιςον ἀρκετὸν νὰ μᾶς δείξῃ τὴν συγγένειαν τῆς παλαιᾶς πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ νὰ μᾶς ὁδηγῇ εἰς κριτικὴν σύγκρισιν καὶ τῶν δύω γλωσσῶν, μεταχειριζόμενον τὴν γνῶσιν τῆς νέας, διὰ νὰ μᾶς τελειοποιήσῃ

εἰς τὴν παλαιὰν, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ κυριώτερος σκοπὸς τοῦ φιλολόγου.

Εἰς τοὺς Γραικοὺς αὐτοὺς χρεωστοῦμεν ὅσας ἀξιολόγους παρατηρήσεις ἔχομεν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Ὁ ἀείμνηστος Εὐστάθιος ἔδωκε τὸ ἐνδόσιμον, καὶ εἰς τὰ πολύλογά του ὑπομνήματα, ὁσάκις εὗρεν ἀφορμὴν νὰ ἐξηγήσῃ καμμίαν Ἑλληνικὴν λέξιν μὲ μίαν ἀπὸ τὴν ἀποθήκην τῆς νέας παρμένην, δὲν ἠμέλησέ ποτε νὰ τὸ κάμῃ ἐν παρόδῳ. Αἱ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ λεκτικὸν περιωρισμέναι σημειώσεις του, ἂν καὶ πολυμαθεῖς καὶ ὠφέλιμοι, δὲν ἐπρακίνησαν ὅμως κανένα ἀπὸ τοὺς φιλολόγους τῆς Εὐρώπης, οἵτινες τὸν ἐδιάβασαν, καὶ ἐτύπωσαν, καὶ ὑπομνημάτισαν, καὶ μάλιστα καὶ ἐμετάφρασαν, νὰ μάθωσι γλῶσσαν, ἥτις τοῦ ἐχορήγησε τόσας ἀξιοσημειώτους παρατηρήσεις. Εἰς τὸν σοφὸν Κοραῆν διεφύλαξαν αἱ Μοῦσαι τοῦτο τὸ κατόρθωμα, νὰ καταστήσῃ τοὺς Εὐρωπαίους προσεκτικοὺς εἰς τὴν πηγὴν ταύτην τῆς μαθήσεως. Οὗτος ὁ μέγας φιλολόγος, φωτίζων τοὺς Γραικοὺς, ἐρέθισε καὶ τὴν περιέργειαν αὐτῶν, δείχνων εἰς αὐτοὺς, ὅτι ὁ καλήτερος τρόπος νὰ διορθώσωσι τὴν γλῶσσάν των, καὶ νὰ μάθωσι τὴν παλαιὰν, εἶναι τὸ νὰ τὰς παραβάλλωσι καὶ τὰς δύω φιλοσοφικῶς· τοὺς ἐνέπνευσε ἀγάπην πρὸς τὰς κριτικὰς ἐρευνήσεις, ἥτις ἐπεκράτησεν εἰς ὅλους ὁποιουδήποτε ἐπαγγέλματος· τὸ γλαφυρὸν καὶ ὑψηλόν του ὕφος ἐμόρφωσε καὶ ἄλλους εὐφυεῖς συγγραφεῖς, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα διαβάζοντες οἱ Εὐρωπαῖοι, ἔλαβαν εἰς ὑπόληψιν καὶ τὴν γλῶσσάν των.

Κανεὶς ὅμως, οὔτε περιηγητὴς, ἢ πεπαιδευμένος τῆς Εὐρώπης, δὲν ἐπεχείρησε ἕως τὴν σήμερον νὰ ἐκθέσῃ ἢ ἀναπτύξῃ τὸ σύστημα τῆς γλώσσης ταύτης. Κανεὶς δὲν ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ τὴν ἀντιπαρεξετάσῃ γραμματικῶς πρὸς τὴν παλαιάν. Ἄγγλος τις περιηγητὴς ἔκαμε πρὸ ὀλίγου διεξοδικὴν διατριβὴν

περὶ αὐτῆς, τῆς ὁποίας τὴν ἐπίκρισιν ἐδιάβασα εἰς τὸν Λόγιον Ἑρμῆν. Αὐτὸς περιορίζεται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένης Απλοελληνικῆς γλώσσης, συγκρίνει τὰς διαφόρους νέας διαλέκτους ἀναμεταξύ των, καὶ ταύτας ἐπιπολαίως, χωρὶς κἀμμίαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐκ παραλλήλου σύγκρισιν, καὶ τέλος πάντων ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ Ἀπλοελληνικὴ σώζει ἴσως τόσην ὁμοιότητα μὲ τὴν Ἑλληνικὴν, ὅσην ἡ Ἰταλικὴ μὲ τὴν Λατινικήν. Ab uno disce omnia.

Ὁ Κοραῆς ἐμιμήθη τον τρόπον τοῦ Εὐςαθίου. Ἐσημείωσεν ἐν παρόδῳ κατὰ τί ὁμοιάζουν αἱ δύω γλῶσσαι· καὶ μὲ ὅλον ὅτι εἰς τὰ προλεγόμενά του ἐπραγματεύθη κἄμποτε καὶ τὸ συντακτικὸν, ὅμως δὲν ἐσύνθεσε συνεχῆ σύγκρισιν. Φαίνεται ὅτι ἠρκέσθη νὰ δώσῃ εἰς τοὺς Γραικοὺς νὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἀξίαν τῆς γλώσσης των, νὰ διεγείρῃ τὴν φιλομάθειάν των, φωτίζων αὐτοὺς ὅσον ἦτον ἀρκετὸν διὰ νὰ τοὺς προοδοποιήσῃ τὰς κριτικὰς ἐρεύνας, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀφίνων αὐτοὺς νὰ προπατῶσι μόνοι.

Περίφημος ποιητὴς, ὁ χαρίεις Χριςόπουλος, κατέβη ἀπὸ τὰ ἄκρα τοῦ Ἑλικῶνος διὰ νὰ ἀρώσῃ τῆς γραμματικῆς τὴν πολύμοχθον αὔλακα. Ἐσπούδασε νὰ εἰσάξῃ νέον σύςημα ὀρθογραφίας, σύμφωνον μὲ τὴν προφορὰν, καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ νέα συνήθεια εἶναι καθαρὰ Ἑλληνικὴ διάλεκτος, ἄγνωςος ἕως τώρα εἰς τοὺς πεπαιδευμένους, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει σεμνῶς Αἰολοδωρικήν. Ὅποιος τὸν διαβάσῃ, θέλει παρατηρήσειν εὐθὺς, πόσον βιάζει καὶ ςρεβλόνει τοὺς Ἑλληνικοὺς σχηματισμοὺς καὶ τὰς συντάξεις, διὰ νὰ τὰς προσαρμόσῃ μὲ τὴν καθομιλουμένην, καὶ θέλει ὁμολογήσειν, ὅτι, ἂν δὲν παίζῃ ὁ συγγραφεὺς, τὸ βιβλίον του δὲν εἶναι παρὰ εὐφυίας κακομεταχείρισις, καὶ ὁμοιάζει ποιητικὸν πλάσμα μᾶλλον, παρὰ τῆς ἀληθείας εἰλικρινῆ ἔρευναν.

Ἐγὼ δὲ ἐπεχείρησα τὸν παραλληλισμὸν τοῦτον, ὄχι νομίζων,

ὅτι εἶμαι ἱκανὸς διὰ τοιοῦτον ἔργον, μήτε φανταζόμενος ὅτι θέλω ἐξαντλήσει τὴν ὕλην, ἀλλὰ φιλοτιμούμενος νὰ κάμω τοὺς Εὐρωπαίους νὰ καταλάβωσι τὸν χαρακτῆρα, τὰ προτερήματα, καὶ τὴν ὠφέλειαν τῆς Γραικικῆς γλώσσης, νὰ τοὺς ἀποδείξω, ὅτι ὅσοι θέλουν νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὴν παλαιὰν, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους, πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ ἀποκτήσωσι καὶ τῆς νέας τὴν τριβὴν, καὶ νὰ τὴν ὁμιλῶσι, καὶ νὰ τὴν γράφωσι μὲ εὐκολίαν.

Διὰ νὰ γένῃ πλήρης καὶ ἐντελὴς ἡ σύγκρισις αὕτη ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ, ὄχι μόνον ἡ γραμματικὴ, ἀλλὰ καὶ τὸ λεκτικόν. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ συντεθῇ κριτικὸν καὶ ἐτυμολογικὸν λεξικὸν τῆς νέας γλώσσης, ὅπου νὰ παραβάλλωνται ὄχι μόνον αἱ λέξεις αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν, ἀλλὰ καὶ αἱ φράσεις. Τοιοῦτον ἔργον ἦτον ἀναμφιβόλως τὸ ὠφελιμώτερον τὸ ὁποῖον ἠμποροῦσέ τις νὰ ἐπιθυμήσῃ, διὰ τοῦτο τὸ μέρος τῆς φιλολογίας. Ἀπαιτεῖ ὅμως πολὺν καιρὸν καὶ πολλὰ ἔξοδα. Ὅτι πολὺν καιρὸν, τὸ πρᾶγμα αὐτόθεν καταλαμβάνεται· καὶ πολλὰ ἔξοδα, ἐπειδὴ, διὰ νὰ τὸ κάμῃ τις, μὲ τὴν ἀπαιτουμένην τελειότητα, πρέπει νὰ περιέλθῃ ὅλους τοὺς τόπους τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα καὶ τῆς Ἰταλίας, ὅπου ὁμιλεῖται ἡ Ἁπλοελληνικὴ, νὰ προχωρήσῃ μὲ τὴν πολυέξοδον παραπομπὴν τῶν Ἀγαρηνῶν εἰς μέρη ἀπομεμακρυσμένα, νὰ κάθεται κάμποσον καιρὸν εἰς διαφόρους τόπους, νὰ ἐξετάσῃ πᾶσαν διάλεκτον μετ' ἐπιστασίας, καὶ τέλος πάντων νὰ ἀνιχνεύσῃ περιέργως ὅσα λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς σώζονται ἕως τὴν σήμερον. Μὴν ἔχων λοιπὸν τὰ μέσα νὰ ἐκτελέσω τοιαύτην καὶ τοσαύτην ἐπιχείρησιν, περιωρίσθην εἰς τὴν περὶ τὴν γραμματικὴν ἐξέτασιν, ἐπραγματεύθην φιλοτέχνως καὶ τὸ τεχνολογικὸν καὶ τὸ συντακτικὸν, καὶ τοῦτο τὸ μικρόν μου πόνημα ἐκδίδω εἰς τὸ κοινόν.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΙΚΙΚΗΣ,

Η

ΑΠΛΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΚΕΦ. Α.

ΠΕΡῚ ΠΡΟΦΟΡΑ͂Σ.

1. Δὲν θέλομεν ἐξετάσειν ἐδῶ ἐὰν ἡ τωρινὴ προφορὰ τῶν Γραικῶν εἶναι ἡ καθ' αὐτὸ τῶν παλαιῶν, ἢ πόσον διαφέρει ἀπ' αὐτήν. Ὁ ὀρθὸς λόγος ἀποδείχνει ὅτι οὔτε ἐμπορεῖ ἡ παλαιὰ προφορὰ νὰ διεσώθη ἀπαράλλακτα ἡ αὐτὴ, οὔτε πάλιν νὰ ἦναι ἄξιαι αἱ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους σοφοὺς τῆς Εὐρώπης ἐξ εἰκασμοῦ ἐπινοηθεῖσαι μέθοδοι νὰ προτιμηθῶσιν ἀπὸ προφορὰν, τὴν ὁποίαν παρέλαβε τὸ γένος ἀπὸ τοὺς προγόνους του, καὶ τῆς ὁποίας ἡ παλαιότης μαρτυρεῖται ἀπὸ ἀναρίθμητα μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος. Πρὸς τούτοις δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νὰ ὁμιλῶμεν περὶ τῆς προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Μόλις ἐμποροῦν εἰς τοὺς καιροὺς μας ὀλίγοι ἀπὸ τὴν φύσιν ἐξεπίτηδες διαπεπλασμένοι ἄνθρωποι, μὲ διδασκάλων καὶ βιβλίων ὁδηγίαν, καὶ τὸ πλέον, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν συναναστροφὴν, νὰ φθάσωσι νὰ προφέρωσιν ὑποφερτὰ τὰς

καθομιλουμένας γλώσσας, καὶ ἠθέλαμεν ἀξιώσειν ἡμεῖς, νὰ κρίνωμεν ποία ἦτον ἡ προφορὰ τῆς πρὸ τόσων αἰώνων ἀποθαμμένης Ἑλληνικῆς γλώσσης, νὰ διορίσωμεν κανόνας δι' ἐκείνην τὴν προφοράν, καὶ νὰ ὑπερισχύσῃ τοιοῦτον πλάσμα τῆς ἀνθρωπίνης ματαιοφροσύνης ἐναντίον τῆς σεβαςῆς παραδόσεως τῶν προγεγενημένων αἰώνων. Ἀρκεῖ τοιαύτη ἀξίωσις νὰ κριθῇ χωρὶς πρόληψιν, διὰ νὰ καταφρονηθῇ.

2. Οἱ ἀλλογενεῖς ἑλληνιςαὶ δυσαρεςοῦνται πρὸ πάντων εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῆς φωνῆς ι, εἰς τὴν προφορὰν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, κατὰ τοὺς Γραικούς. Μὲ τὸ νὰ μὴν ἦναι συνειθισμένη ἡ ἀκοή των νὰ διακρίνῃ τὰς λέξεις μὲ τὸν τόνον, δὲν ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν προσῳδίαν, τὸ κυριώτερον συστατικὸν τῆς προφορᾶς τῶν γλωσσῶν, διὰ νὰ καταλαμβάνωσι τὴν ὁμιλίαν, ὥςε συγχίζονται ἀπὸ τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦτον τῆς φωνῆς ι, καὶ μὴ διακρίνοντες πῶς γράφονται αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας ἀκούουν, πλανῶνται εἰς τὴν ἀκρόασιν, καὶ δὲν ἀναγνωρίζουν μηδὲ τὰ πλέον γνωςά, ἀκούοντές τα ἀπὸ Γραικὸν προφερόμενα. Διὰ τοῦτο διαβάλλουν τοῦτο τὸ μέρος τῆς τωρινῆς προφορᾶς, καὶ ἀναφέρουν πολλὰς μαρτυρίας, πασχίζοντες νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι αὐτὴ σφάλλει περὶ τοῦτο. Πιθανὸν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπρόφεραν μὲ κάποιαν διαφορὰν ὅλας ταύτας τὰς φωνάς, εἴτε διφθόγγους, εἴτε φωνήεντα, αἱ ὁποῖαι τώρα προφέρονται ἁπλῶς ι. Φθάνει ἡ διαφορὰ τῆς γραφῆς τούτων τῶν διαφόρων φωνῶν διὰ νὰ τὸ ἀποδείξῃ. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι πιθανόν, ὅτι οἱ Ἕλληνες, ὅταν ἐξ ἀρχῆς παρεδέχθησαν τὰ γράμματα ἀπὸ τοὺς Φοίνικας, ἢ ὁποιονδήποτε ἄλλο ἔθνος, ἐσυμφώνησαν νὰ ἐκφέρωσι την αὐτὴν φωνὴν μὲ διάφορα γράμματα. Ἐμπορεῖ τοιαύτη ποικιλία τῆς γραφῆς νὰ ὑπάρξῃ εἰς γλῶσσαν ἀπὸ ἄλλην ἐσχηματισμένην. Αὐτη, δανειζομένη ἀπ' ἐκείνην καὶ τὰς λέξεις και την προφοράν, διαφθείρει καὶ τὰ δύω· ἀκόλουθον νὰ διαφθείρῃ καὶ τὸ σύςημα

τῆς γραφῆς, ἥτις ἄλλο δὲν εἶναι ἐξ ἀρχῆς παρὰ ἔκμαγμα τῆς προφορᾶς. Ἐνδέχεται νὰ εὑρεθῇ αὕτη ἡ ποικιλία τῆς γραφῆς καὶ εἰς πρωτότυπον γλῶσσαν, ὅταν, μὲ τοῦ καιροῦ τὴν πρόοδον, παραφθαρῇ, ἢ ἀλλάξῃ ἡ προφορά της, καὶ δὲν συμμεταβάλλεται ἡ γραφὴ μαζὴ μὲ τὴν προφοράν· ὄχι ὅμως εἰς γλῶσσαν, ἥτις ἤκμαζε πρὶν εἰσαχθῶσι τὰ γράμματα, καθὼς ἡ Ἑλληνική. Φυσικὰ τοιαύτη γλῶσσα παραδεχομένη τὰ γράμματα, λαμβάνει ὅσα τῆς χρειάζονται διὰ νὰ ἐκφέρῃ σαφῶς τὰς φωνάς της, καὶ δὲν δέχεται περιττά, οὔτε μεταχειρίζεται δύω ἢ τρία γράμματα διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν αὐτὴν φωνήν. Πρὸς τούτοις ἡ ἀκρίβεια μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα διαφυλάττει εἰς τὴν γραφὴν τὰς διαφορὰς τῶν διαλέκτων, τῶν ὁποίων αἱ πλειότεραι δὲν εἶναι παρὰ διαφοραὶ τῆς προφορᾶς, ἀποδείχνει, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ γραφὴ ταύτης τῆς γλώσσης ἐσυμφώνει παντάπασι μὲ τὴν προφοράν· ὥστε μὲ φαίνεται, ὅτι ἀναμφιβόλως αἱ γραφαὶ ι, ει, οι, υ, η, αἵτινες τὴν σήμερον ὅλαι προφέρονται ι, παρίσταναν εἰς τὴν παλαιὰν προφορὰν διαφόρους φωνάς, αἱ ὁποῖαι συνεχύθησαν ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους. Λείψανα τῆς παλαιᾶς ταύτης προφορᾶς διασώζονται εἰς μερικὰς λέξεις τῆς νέας γλώσσης. Αἱ μὲν ει καὶ οι δίφθογγοι προφέρονται παντοῦ ὡς ι, τὸ δὲ η φωνῆεν, ἐπ' ὀλίγων τινῶν λέξεων, προφέρεται ὡς ε, καὶ τὸ υ ὡς ἡ ου δίφθογγος, χρῆσις, ὡς πιθανόν, οἰκειοτέρα τῆς παλαιᾶς γλώσσης. π. χ. Ξερὸς, σίδερο καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα· οἷον, σιδερένια ἀμύγδαλα. Ἐξεράθηκα ἀπ' τὰ γέλια. Καὶ τὸ προσηγορικὸν σπουργίτης, τὸ ὁποῖον ἔγεινεν ἀπὸ τὸ παλαιὸν πυργίτης, προσθέσει τοῦ σ. Gl. vet. πυργίτης, passer muralis. Τὸ μουστάκι, Ἑλληνικῶς ὁ μύσταξ, ἡ κολλούρα, Ἑλλην. ἡ κολλύρα. Τοῦτο τὸ φωνῆεν υ προφέρεται ἐνίοτε, εἰς ἐπαρχίας τινάς, καὶ ὡς τὸ Γαλλικὸν u. Τοῦτο εἶναι ὅμως πολλὰ σπάνιον.

3. Ἴδιον εἶναι τῆς νέας γλώσσης νὰ συνάπτῃ τὰ δασέα σύμφωνα μὲ τὰ ψιλὰ, ἐπιφέρουσα τὸ ψιλὸν εἰς τὸ δασὺ, ἐν ᾧ ἡ παλαιὰ δὲν ἐδέχθη ποτὲ τοιαύτην σύναψιν· οἷον, κόφτω, σκύφτω, κλέφτης, χτένι, ἀντὶ τοῦ κόπτω, κύπτω, κλέπτης, κτένιον.

4. Αὕτη διασώζει ἄφθονα λείψανα τοῦ δίγαμμα, εἴτε εἰς τὴν μέσην, εἴτε εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων· οἷον, μυῖγα, φταίγω, κλαίγω, ἀκούγω, ἀντὶ τοῦ μυῖα, πταίω, κλαίω, ἀκούω, καὶ καύγω ἀντὶ τοῦ καίω, ἀπὸ τὸ παλαιὸν ἄχρηστον ῥῆμα καύω· καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς· οἷον, γνέφω, ἀντὶ τοῦ νεύω, καὶ γνέθω, ἀντὶ τοῦ νήθω.

5. Αὕτη ἐκφέρει καὶ τὰ ῥήματα εἰς φτω, διὰ τοῦ β. οἷον, κλέβω, κόβω, ἀντὶ τοῦ κλέφτω, κόφτω· καὶ παρενθέσει τοῦ γ, κόβγω.

6. Καὶ ἀποβάλλει τὸ τελικὸν ν, λέγουσα, θέλω γράφει, ἀντὶ τοῦ γράφειν, κακὸ χρόνο νἄχῃς, καὶ ψυχρό. Ἀντὶ τοῦ κακὸν χρόνον νὰ ἔχῃς, καὶ ψυχρόν. Ἐξ ἐναντίας προσλαμβάνει τὸ ἐφελκυστικὸν ν, καὶ πρὸ συμφώνου οἷον, μὴν τὸ κάμῃς.

7. Καὶ προσθέτει τὸ ε εἰς τὸ ν, κατὰ τὸ τέλος τῶν λέξεων, ἄλλως τε, καὶ ἐπὶ τῶν ῥημάτων. Ἴδ. κατωτέρω ἀριθμ. 17.

8. Ἀποβάλλει ἐνίοτε καὶ τὸ γ μεταξὺ δύω φωνηέντων, καὶ γίνεται ἀποκοπὴ τοῦ ὑποτασσομένου φωνήεντος, ἢ διφθόγγου· οἷον, λέμεν, λὲν, ἀντὶ τοῦ λέγομεν, λέγουν· κλαῖμεν, κλαῖτε, κλαῖν, ἀντὶ κλαίγομεν, κλαίγετε, κλαίγουν· ὁ ἀγουροφᾶς ἐκέρδαιξεν τὸν ὡριμοφᾶ, ἀντὶ τοῦ ὁ ἀγουροφάγος ἐκέρδησε τὸν ὡριμοφάγον. Καὶ τὸ λ, θὲς, θέμεν, θέτε, θὲν, ἀντὶ τοῦ θέλεις, θέλομεν, θέλετε, θέλουν. Οὕτως ἔγεινε καὶ τὸ ἂς, ἀπὸ τὸ ἄφες, ἀποβολῇ τοῦ φ.

9. Καὶ μεταβάλλει εἰς τὰς καταλήξεις τὸ ε φωνῆεν, καὶ τὴν αι δίφθογγον, εἰς τὴν ει, ὅταν ἀκολουθῇ φωνῆεν, συγκιρνῶσα ἐν

ταὐτῷ αὐτὴν ταύτην τὴν ει δίφθογγον, μὲ τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν, διὰ συνιζήσεως, καὶ καταβιβάζουσα τὸν τόνον εἰς τὸ τέλος· οἷον, ὁ βορειάς, τὸ κρειάς, ἡ γρειά, ὁ Βρειός, ὁ Ῥωμειός, ἀντὶ τοῦ ὁ βορέας, τὸ κρέας, ἡ γραῖα, ὁ Ἑβραῖος, ὁ Ῥωμαῖος· καὶ τὰ ὀνόματα φυτῶν, κερασειά, ἀμυγδαλειά, ἐλειά, ἀντὶ κερασέα, ἀμυγδαλέα, ἐλαία. Ἴδε. καὶ κεφ. ιή, μερ. β, 3.

10. Μεταχειρίζεται ἀφαιρέσεις τῶν διφθόγγων καὶ φωνηέντων εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων, καὶ ἀποκόπτει τὴν ον συλλαβὴν εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων ὑποκοριστικῶν· π. χ. μάτι, φρύδι, ἀντὶ τοῦ ὀμμάτιον, ὀφρύδιον· σχοινί, κρασί, σκυλί, ἀντὶ τοῦ σχοινίον, κρασίον, σκυλίον· Θὰ τὸ 'πῶ, ἀντὶ τοῦ Θὰ τὸ εἰπῶ· πέρνω, ἀντὶ τοῦ ἐπαίρω. Ἐνίοτε πάλιν προσθέτει φωνῆεν εἰς τὴν ἀρχήν· ἀβδέλλα, ἀντὶ τοῦ βδέλλα, κατὰ τὸ ἄσταχυς, ἀντὶ τοῦ στάχυς. Ἀποκόπτει τὸ ο μικρὸν τῆς ἀπὸ προθέσεως, καὶ ὅταν ἀκολουθῇ σύμφωνον· ἔρχομαι ἀπ' τὴν πόλιν. Καὶ ἀφαιρεῖ τὸ ε τῆς ἐς πρόθεσεως, πηγαίνω 'στὴν πόλιν, ἀντὶ τοῦ, εἰς τὴν πόλιν.

11. Διαφέρει, καὶ ὄχι ὀλίγον, ἀπὸ τὴν παλαιάν, καὶ κατὰ τὴν προσῳδίαν.

12. Ἔχασε τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, καὶ δὲν γνωρίζει οὔτε ἔκτασιν, οὔτε συστολὴν αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησεν ἀλλαγήν τινα καὶ περὶ τοὺς τόνους.

13. Προφέρει ὁμοίως καὶ τοὺς τρεῖς τόνους, καὶ ὅλη ἡ προσῳδία συνίσταται εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀποπλανᾶται ποῦ καὶ ποῦ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικήν, ὡς ἀθετοῦσα τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν.

14. Ὁ τόνος δὲν μεταφέρεται ποτὲ ἐκ τῆς προπαραληγούσης εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἐπὶ τῶν εἰς ος, η, ον, καὶ ος, α, ον, ἐπιθέτων, ὁποία καὶ ἂν ἦναι ἡ λήγουσα συλλαβή. Ἴδ. τὸν τύπον, κεφ. δ'.

15. Οἱ χυδαῖοι βάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν τῶν εἰς οι πληθυντικῶν ὀνομάτων, Δωρικῶς, (Ἰδ. Ἰωάνν. περὶ διαλ.) καὶ λέγουσι οἱ ἀνθρῶποι, οἱ φιλοσόφοι, ἀντὶ τοῦ, οἱ ἄνθρωποι, οἱ φιλόσοφοι. Τοῦτο δὲν γίνεται ὅμως ἐπὶ τῶν μετοχῶν, ὡς παρὰ τοῖς Δωριεῦσι, καὶ λέγουν οἱ καλούμενοι, οἱ πωλούμενοι, ὄχι οἱ καλουμένοι, οἱ πωλουμένοι, ὡς οἱ Δωριεῖς.

16. Προπαροξυτονεῖ τὰς ὀνομαςικὰς καὶ αἰτιατικὰς πληθυντικὰς εἰς ες ληγούσας, ἀπὸ τῶν εἰς ις, εως, ὀνομάτων· οἷον, αἱ δέησες, αἱ παρακάλεσες, ἀντὶ τοῦ αἱ δεήσεις, αἱ παρακαλέσεις.

17. Προσθέτει τὸ ε φωνῆεν, εἰς τοὺς παροξυτόνους εἰς αν λήγοντας ἀορίςους τῶν Δωριέων. (Ἰδ. Ἰωάνν. περὶ διαλ.) λέγουσα, ἐλύσανε, ἐδείρανε, ἀντὶ τοῦ ἔλύσαν, ἐδεῖραν, Δωρικοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἀττικοῦ καὶ κοινοῦ ἔλυσαν, ἔδειραν,

Τὸ αὐτὸ κάμνει καὶ ἐπὶ τῶν παρακειμένων, καὶ λέγει ἐμαθαίνανε, ἐλέγανε, ἀντὶ τοῦ ἐμάνθαναν, ἔλεγαν. Καὶ γραφούντανε, κοιμούντανε, ἤτανε, ἀντὶ τοῦ γράφουνταν, κοιμοῦνταν, ἦταν.

18. Ῥήματα διὰ ἔκθλιψιν ἢ καὶ ἔλλειψιν τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως δισύλλαβα γινόμενα, ἐγκλίνονται, ὅταν ἐμποροῦν νὰ συνεκφωνηθῶσιν εὐφυῶς μαζὴ μὲ τὴν ὑπερκειμένην λέξιν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἀλλότριον καὶ τῆς Ἑλληνικῆς· οἷον, μοῦ δωκες· αὐτὸ εἶναι τὸ χαρτὶ ποῦ μοῦ δωκες· ὅπου τὸ δωκες, κατ' ἔκθλιψιν ἢ ἔλλειψιν τῆς αὐξήσεως, ἀντὶ τοῦ ἔδωκες, ἐγκλίνεται εἰς τὴν μοῦ ἀντωνυμίαν καὶ συνεκφωνεῖται μὲ αὐτήν. Ὡσαύτως λέγεται Ἑλληνικῶς, τοῦτ' ἐκεῖν' ὁ ὑγὼ 'λεγον. Ἀριςοφ. Ἀχαρν. ςίχ. 41. Αἱ ἐκδόσεις ἐκφέρουν τοῦτον τὸν ςίχον, οὕτω, τοῦτ' ἐκεῖν' ὁ ὑγὼ 'λεγον. Ἐγὼ δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς, ὅτι τὸ 'λεγον συνεκφωνεῖτο, καὶ πρέπει νὰ συνεκφωνῆται, μὲ τὴν συναλοιφὴν ὁ ὑγὼ, ὡς εἰς τὸ παράδειγμα τῆς ἁπλῆς μοῦ δωκες, καὶ, διὰ νὰ δηλώσῃ

ἡ γραφὴ ταύτην τὴν προφορὰν, χρειάζεται νὰ γραφῇ ὁ ςίχος ὡς τὸν ἔγραψα, δηλαδὴ νὰ μὴ τονισθῇ τὸ 'λεγον, καὶ νὰ ἐγερθῇ ἡ ὑπερκειμένη βαρεῖα· Τοῦτ' ἐκεῖν ὁ ὑγώ 'λεγον.

19. Ὑπεραγαπᾷ τὰς συνιζήσεις τῶν φωνηέντων καὶ τὰς μεταχειρίζεται κατακόρως, εἴτε εἰς τὸ τέλος, εἴτε εἰς τὴν μέσην τῶν λέξεων. Εἰς πολλὰς ἐκδόσεις ἡ συνίζησις σημαίνεται μὲ μίαν ὑφὲν, ἥτις ὑπογράφεται ὑπὸ τὰ δύω συνιζάνοντα φωνήεντα, οἷον, ἔννοιωσα, ἀλλοίωτικα, ρουδιά.

Τὰ δύω συνιζάνοντα φωνήεντα συντρέχουν εἰς ἕνα, καὶ προφέρονται ὡς ἕνα μόνον φωνῆεν. Ὡς αἱ Γαλλικαὶ καταλήξεις, ion, ié, ieu, ien, κ. τ. λ., convention, amitié, odieux, lien.

Ἀπατηθεὶς ἀπὸ ταύτας τὰς συνιζήσεις ὁ Lancelot, κατηγόρησεν ἀδίκως τοὺς νεωτέρους Γραικοὺς, (grammaire de Port-Royal, pag. 547) λέγων, ὅτι, παρὰ τὴν χρῆσιν τῶν παλαιῶν, αὐτοὶ βάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ἀντιπροπαραλήγουσαν. Οὗτος ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἀγνοοῦσεν, ὡς φαίνεται, τὴν χρῆσιν τῆς συνιζήσεως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ δὲν ἤξευρεν, ὅτι αὐτὴ, συςέλλουσα δύο συλλαβὰς εἰς μίαν, καθιςάνει τῷ ὄντι ὀλιγωτέρας τὰς συλλαβάς. Λόγου χάριν, ἡ λέξις ἔννοιωσα, ἥτις, κατὰ τὸ φαινόμενον, εἶναι τετρασύλλαβος, δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ παρὰ τρισύλλαβος, διότι ἡ οι δίφθογγος, καὶ τὸ ω μέγα συνιζάνουν εἰς μίαν συλλαβὴν, ὅθεν προπαροξύνεται. Εἰρήσθω ταῦτα ἐν παρόδῳ πρὸς νουθέτησιν καὶ ἑρμηνείαν τῶν πεπαιδευμένων τῆς Εὐρώπης, οἵτινες ἑτοιμοτέρως κατηγοροῦσι τοὺς Γραικοὺς, ὡς ἀμαθεῖς καὶ βαρβάρους.

20. Ἡ συνίζησις εἶναι πολλὰ συνειθισμένη εἰς τὴν ὁμιλίαν, εἰς τὴν γραφὴν ὅμως δὲν μεταχειρίζεται παρὰ σπανίως ἀπὸ τοὺς πεζογράφους, καὶ ἀποδοκιμάζεται παντάπασιν ἀπὸ τοὺς δοκίμους. Ἀλλὰ οἱ ποιηταὶ τὴν ἀγκαλιάσθησαν, ἐπειδὴ τοὺς εὐκο-

λύνει πολλὰ τὴν ςιχουργίαν, δίδουσα εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν νὰ κοντεύωσι τὰς λέξεις κατὰ τὸ θέλημά των, καὶ καθὼς ἀπαιτεῖ ὁ ςίχος, π. χ.

Τῷ ὄντι εἶν' ἀμίμητη τῶν Θεραπειῶν ἡ θέσις,
Κι' ἀπ' τῶν μακάρων τὰ νησία κι' ἂν ἦσαι, θὰ τ' ἀρέσῃς.

21. Ὅσα θρύμματα τῶν ῥημάτων εἰς μι σώζονται, αὐτὰ δὲν περισπῶνται ἐπὶ τῆς ὑποτακτικῆς, ὡς Ἑλληνικῶς· οἷον, πρέπει νὰ καταίβῃ, ὄχι καταιβῇ, κατὰ τὸ καταβῇ τῶν παλαιῶν. Ἐξ ἐναντίας ὁ ὑποτακτικὸς ἀόριςος νὰ ἰδῶ, περισπᾶται.

Ἐμπορεῖ τις νὰ παρατηρήσῃ καὶ ἄλλας τοιαύτας διαφοράς.

22. Τὰ δύο πνεύματα ἐκατάντησαν νὰ γένωσι μάταιον σημεῖον γραφικὸν, ἐπειδὴ δὲν προφέρονται τελείως καὶ τὰ δύω.

ΚΕΦ. Β'.

ΚΛΙΣΕΙΣ.

Ἡ κλίσις τῶν ὀνομάτων σώζει μὲν τὰ τρία γένη, ἔχασε δὲ τὸν δυϊκὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν δοτικήν. Ἡ πτῶσις αὕτη εὑρίσκεται μόνον εἰς ὀλίγας φράσεις, δανεισμένας ἀπὸ τὸ Ἑλληνικόν. Ἀναπληρόνεται κοινῶς μὲ τὴν αἰτιατικὴν, ἢ μόνην, ἢ μὲ τὴν εἰς.

ΚΕΦ. Γ'.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ.

Εἰς ταύτην τὴν κλίσιν ἡ γενικὴ τῶν εἰς ης καὶ ας ληγόντων ὀνομάτων σχηματίζεται εἰς η, καὶ α, καὶ αἱ καταλήξεις τῆς πληθυντικῆς ὀνομαςικῆς καὶ κλητικῆς αι, καὶ τῆς αἰτιατικῆς ας, μεταβάλλονται εἰς τὴν τῆς παλαιᾶς δοτικῆς αις, Αἰολικῶς, ὅσον διὰ τὴν αἰτιατικὴν, (ἴδ. Ἰωανν. περὶ διαλ.) ὥςε κλίνεται τοιουτοτρόπως.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ. ὁ	Ἀνανίας.	ΟΝ. ὁ	κτίςης.
ΓΕΝ. τοῦ	Ἀνανία.	ΓΕΝ. τοῦ	κτίςη.
ΑΙΤ. τὸν	Ἀνανίαν, ἤ, χωρὶς ν, ία.	ΑΙΤ. τὸν	κτίςην, ἤ, ςη.
ΚΛ. ὦ	Ἀνανία.	ΚΛ. ὦ	κτίςη, ὄχι κτίςα.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ. οἱ	Ἀνανίαις.	ΟΝ. οἱ	κτίςαις.
ΓΕΝ. τῶν	Ἀνανιῶν.	ΓΕΝ. τῶν	κτιςῶν.
ΑΙΤ. τοὺς	Ἀνανίαις.	ΑΙΤ. τοὺς	κτίςαις.
ΚΛ. ὦ	Ἀνανίαις.	ΚΛ. ὦ	κτίςαις.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ. ἡ	μοῦσα.	ΟΝ. ἡ	τιμή.
ΓΕΝ. τῆς	μούσης.	ΓΕΝ. τῆς	τιμῆς.
ΑΙΤ. τὴν	μοῦσαν, ἤ, α.	ΑΙΤ. τὴν	τιμὴν, ἤ, ή.
ΚΛ. ὦ	μοῦσα.	ΚΛ. ὦ	τιμή.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ. αἱ	μούσαις.	ΟΝ. αἱ	τιμαίς.
ΓΕΝ. τῶν	μουσῶν.	ΓΕΝ. τῶν	τιμῶν.
ΑΙΤ. ταῖς	μούσαις.	ΑΙΤ. ταῖς	τιμαίς.
ΚΛ. ὦ	μούσαις.	ΚΛ. ὦ	τιμαίς.

ΚΕΦ. Δ'.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ.

1. Αὕτη ἡ κλίσις εἶναι τῶν ἀρσενικῶν εἰς ος, καὶ οὐδετέρων εἰς ον ληγόντων, τῶν ὁποίων ἡ γενικὴ περατοῦται εἰς ου. Κλίνεται Ἑλληνικῶς.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ. ὁ ἄνθρωπος.	ΟΝ. τὸ πρόσωπον.
ΓΕΝ. τοῦ ἀνθρώπου.	ΓΕΝ. τοῦ προσώπου.
ΑΙΤ. τὸν ἄνθρωπον.	ΑΙΤ. τὸ πρόσωπον.
ΚΛ. ὦ ἄνθρωπε.	ΚΛ. ὦ πρόσωπον.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ. οἱ ἄνθρωποι, ἢ, ἀνθρῶποι(1).	ΟΝ. τὰ πρόσωπα.
ΓΕΝ. τῶν ἀνθρώπων.	ΓΕΝ. τῶν προσώπων.
ΑΙΤ. τοὺς ἀνθρώπους.	ΑΙΤ. τὰ πρόσωπα.
ΚΛ. ὦ ἄνθρωποι, ἢ, ἀνθρῶποι.	ΚΛ. ὦ πρόσωπα.

Διὰ τὸ πληθυντικὸν τὰ ἀλόγατα, κ. τ. λ. ἴδ., κεφ. έ, 10.

2. Τὰ τριγενῆ ἐπίθετα εἰς, ος, η, ον, ἢ, ος, α, ον, λήγοντα, κλίνονται, τὰ μὲν ἀρσενικὰ καὶ οὐδέτερα, κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν ταύτην, τὰ δὲ θηλυκὰ κατὰ τὴν πρώτην.

ΕΝΙΚΑ.

ΑΡΣΕΝΙΚΑ.	ΘΗΛΥΚΑ.	ΟΥΔΕΤΕΡΑ.
ΟΝ. ὁ σοφὸς,	ἡ σοφὴ,	τὸ σοφόν.
ΓΕΝ. τοῦ σοφοῦ,	τῆς σοφῆς,	τοῦ σοφοῦ.
ΑΙΤ. τὸν σοφὸν,	τὴν σοφὴν, ἢ, ἡ,	τὸ σοφόν.
ΚΛ. ὦ σοφὲ,	ὦ σοφὴ,	ὦ σοφόν.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ. οἱ σοφοὶ,	αἱ σοφαὶς,	τὰ σοφὰ.
ΓΕΝ. τῶν σοφῶν.		
ΑΙΤ. τοὺς σοφοὺς,	ταῖς σοφαῖς,	τὰ σοφά.
ΚΛ. ὦ σοφοὶ,	ὦ σοφαῖς,	ὦ σοφά.

(1) Δωρικῶς ἴδ. κεφ. ά, 15.

ΕΝΙΚΑ.

ΑΡΣΕΝΙΚΑ.	ΘΗΛΥΚΑ.	ΟΥΔΕΤΕΡΑ.
ΟΝ. ὁ ἄγριος,	ἡ ἄγρια,	τὸ ἄγριον.
ΓΕΝ. τοῦ ἄγριου,	τῆς ἄγριας,	τοῦ ἄγριου.
ΑΙΤ. τὸν ἄγριον,	τὴν ἄγριαν, ἡ, α,	τὸ ἄγριον.
ΚΛ. ὦ ἄγριε,	ὦ ἄγρια,	ὦ ἄγριον.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ. οἱ ἄγριοι,	αἱ ἄγριαις,	τὰ ἄγρια.
ΓΕΝ. τῶν ἄγριων,	τῶν ἄγριων,	τῶν ἄγριων.
ΑΙΤ. τοὺς ἄγριους,	ταῖς ἄγριαις,	τὰ ἄγρια.
ΚΛ. ὦ ἄγριοι,	ὦ ἄγριαις,	ὦ ἄγρια.

3. Τὰ εἰς ρ καθαρὸν λήγοντα ἐπίθετα σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς η, Ἰωνικῶς· πικρὸς, ἡ, ὀν· μικρὸς, ἡ ὀν. Καὶ τὰ συγκριτικὰ ὡσαύτως· σοφώτερος, σοφώτερη.

4. Ὁ τόνος δὲν καταβιβάζεται πούποτε, ἄλλα φυλάττει τὸν αὐτὸν τόπον εἰς πᾶσαν πτῶσιν, καὶ πάντα ἀριθμόν. Ἰδ. κεφ. ά, 14.

5. Τὰ κοινὰ ἐπίθετα εἰς ος, ον, τῆς παλαιᾶς κλίνονται τριγενῶς· ἄνοςος, ἄνοςη, ἄνοςον· ἀθῶος, ῶα, ῶον.

6. Αὕτη ἡ κλίσις ἔχει καὶ οὐδέτερα ὑποκοριςικῶς ἐσχηματισμένα, λήγοντα εἰς ι, τὰ ὁποῖα γίνονται κατ' ἀποκοπὴν ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ ὑποκοριςικὰ εἰς ιον (ἴδ., κεφ. ά, 10), καὶ τῶν ὁποίων, ὅσαι πτώσεις εἰς ἀλλεπάλληλα φωνήεντα λήγουσι, προφέρονται κατὰ συνίζησιν.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ. τὸ φάδι.	ΟΝ. τὸ κλειδί.
ΓΕΝ. τοῦ φαδιοῦ.	ΓΕΝ. τοῦ κλειδιοῦ.
ΑΙΤ. τὸ φάδι.	ΑΙΤ. τὸ κλειδί.
ΚΛ. ὦ φάδι.	ΚΛ. ὦ κλειδί.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ. τὰ φάδια.	ΟΝ. τὰ κλειδιά.
ΓΕΝ. τῶν φαδιῶν.	ΓΕΝ. τῶν κλειδιῶν.
ΑΙΤ. τὰ φάδια.	ΑΙΤ. τὰ κλειδιά.
ΚΛ. ὦ φάδια.	ΚΛ. ὦ κλειδιά.

7. Ἔχει καὶ οὐδέτερα σύνθετα εἰς ο, κατ' ἀποβολὴν τοῦ ν, γενικὴ ιοῦ, ἀπὸ οὐδετέρων ἁπλῶν εἰς ι, ἐσχηματισμένα, τῶν ὁποίων ἡ ἑνικὴ καὶ πληθυντικὴ γενικὴ διαφυλάττει τὴν κατάληξιν τοῦ ἁπλοῦ.

ΕΝΙΚΑ.	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.
ΟΝ. τὸ λωλόπαιδο.	ΟΝ. τὰ λωλόπαιδα.
ΓΕΝ. τοῦ λωλοπαιδιοῦ (1).	ΓΕΝ. τῶν λωλοπαιδιῶν.
ΑΙΤ. τὸ λωλόπαιδο.	ΑΙΤ. τὰ λωλόπαιδα.
ΚΛ. ὦ λωλόπαιδο.	ΚΛ. ὦ λωλόπαιδα.

8. Ἔχει καὶ τὰ ἑξῆς ἑτερόκλιτα ὀνόματα· ὁ λόγος, πλ. τὰ λόγια, ὁ μυαλός, τὰ μυαλά, ὁ πλοῦτος, τὰ πλούτη, ὁ χρόνος, τὰ χρόνια, γεν. Τῶν χρόνων· καὶ ἄλλα τινά.

9. Η νέα γλῶσσα μετασχηματίζουσα πολλὰ ὀνόματα τῆς παλαιᾶς, καὶ ἐξαιρέτως τῆς κλίσεως τῶν περιττοσυλλάβων, εἰς ὑποκοριστικὰ οὐδέτερα εἰς ι, γεν. ιοῦ, κατέστησε πολλὰ ἁπλουστέραν τὴν κλίσιν αὐτῶν, συνάγουσα εἰς ἕνα μονοειδῆ σχηματισμὸν τόσας ποικίλας καταλήξεις. Τοιουτοτρόπως τὰ ὀνόματα ὁ παῖς, ὁ βοῦς, ὁ ποῦς, ὁ ὀδούς, ἡ αἶξ, ἡ χείρ, τὸ οὖς, τὸ ὄμμα κ. τ. λ. ἔλαβαν παρόμοιον σχηματισμόν, καὶ ἔκαμαν τὰ νῦν ἐν χρήσει ὀνόματα, τὸ βῶδι, τὸ ποδάρι, τὸ δόντι, τὸ γίδι, τὸ χέρι, τὸ αὐτί, τὸ μάτι.

(1) Οἱ χαρίεντες κλίνουν ὀρθῶς καὶ λέγουν, τοῦ λωλοπαίδου, τῶν λωλοπαίδων.

10. Ἡ δευτέρα κλίσις ἔχει καὶ ὀνόματα ἀρσενικὰ, τὰ ὁποῖα κλίνονται τὸ μὲν κατὰ τὴν πρώτην, τὸ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ.	ὁ μάςορης.	ΟΝ.	ὁ κάδουρας.
ΓΕΝ.	τοῦ μάςορη, ἢ, μαςόρου.	ΓΕΝ.	τοῦ κάδουρα, ἢ, καδούρου.
ΑΙΤ.	τὸν μάςορην, ἢ, η.	ΑΙΤ.	τὸν κάδουραν, ἢ, α.
ΚΛ.	ὦ μάςορη.	ΚΛ.	ὦ κάδουρα.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ.	οἱ μάςοροι, ἢ, μαςόροι.	ΟΝ.	οἱ κάδουροι, ἢ, καδοῦροι.
ΓΕΝ.	τῶν μαςόρων.	ΓΕΝ.	τῶν καδούρων.
ΑΙΤ.	τοὺς μαςόρους.	ΑΙΤ.	τοὺς καδούρους.
ΚΛ.	ὦ μάςοροι, ἢ, μαςόροι.	ΚΛ.	ὦ κάδουροι, ἢ, καδοῦροι.

ΚΕΦ. Έ.

ΤΡΊΤΗ ΚΛΊΣΙΣ.

1. Ἡ κλίσις αὕτη περιέχει τὰ ἀπὸ τὰ περιττοσύλλαβα τῆς τρίτης κλίσεως τῶν Ἑλλήνων ἐσχηματισμένα ὀνόματα. Ἔγειναν ὅμως ἀξιόλογοι ἀλλαγαὶ ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν. Τὰ μὲν ἀρσενικὰ μετέλαβαν ὡς ἑνικὴν ὀνομαςικὴν τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν τῶν παλαιῶν εἰς ας, καὶ ὡς ἑνικὴν γενικὴν καὶ κλητικὴν τὴν ὁμοιάριθμον αἰτιατικὴν εἰς α. Ἡ δὲ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ὁμοιοκαταληκτεῖ τῇ ὀνομαςικῇ. Τὰ δὲ θηλυκὰ μετέλαβαν ὡς ἑνικὴν ὀνομαςικὴν καὶ κλητικὴν τὴν ὁμοιάριθμον αἰτιατικὴν εἰς α, ἥτις ἐσχημάτισε γενικὴν εἰς ας, κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, ἡ δὲ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ὁμοιοκαταληκτεῖ τῇ ὁμοιαρίθμῳ ὀνομαςικῇ, ὡς ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ.	ὁ γέροντας (1).	ΟΝ.	ἡ γυναῖκα.
ΓΕΝ.	τοῦ γέροντα.	ΓΕΝ.	τῆς γυναίκας.
ΑΙΤ.	τὸν γέροντα.	ΑΙΤ.	τὴν γυναῖκα.
ΚΛ.	ὦ γέροντα.	ΚΛ.	ὦ γυναῖκα.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ.	οἱ γέροντες.	ΟΝ.	αἱ γυναῖκες.
ΓΕΝ.	τῶν γερόντων.	ΓΕΝ.	τῶν γυναικῶν.
ΑΙΤ.	τοὺς γέροντες, ἢ, ας.	ΑΙΤ.	ταῖς γυναῖκες.
ΚΛ.	ὦ γέροντες.	ΚΛ.	ὦ γυναῖκες.

2. Τὰ ὀνόματα ταύτης τῆς κλίσεως διὰ μέσου τῆς μεταβολῆς τῶν καταλήξεων τῆς ἑνικῆς ὀνομαςικῆς εἰς ας, καὶ κλητικῆς εἰς α, ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν, καὶ τῆς ἑνικῆς ὀνομαςικῆς καὶ κλητικῆς εἰς α, ἐπὶ τῶν Ͽηλυκῶν, καὶ τῆς ἑνικῆς γενικῆς εἰς α, καὶ ας, ἀντὶ τοῦ ος, (εἰς α διὰ τὰ ἀρσενικὰ, καὶ ας διὰ τὰ Ͽηλυκὰ,) καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἰς ες, ἀντὶ τοῦ ας, μετεσχηματίσθησαν εἰς ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως εἰς ας, καὶ α, γεν. α, καὶ ας, ἐπειδὴ αἱ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ αις καὶ ες, προφέρονται ὁμοίως, καὶ δὲν διαφέρουν παρὰ κατὰ τὴν γραφὴν, καὶ τὸ τελικὸν ν τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς τῆς πρώτης κλίσεως ἐκπίπτει εἰς τὴν ὁμιλίαν, ὥςε μερικοὶ οὐδὲ τὸ γράφουν. Τοῦτο γίνεται φανερὸν ἐκ τῶν ἑξῆς τύπων.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ.	ἡ φλόγα.	ΟΝ.	ἡ ἀγουρίδα.
ΓΕΝ.	τῆς φλόγας.	ΓΕΝ.	τῆς ἀγουρίδας.
ΑΙΤ.	τὴν φλόγα.	ΑΙΤ.	τὴν ἀγουρίδα.
ΚΛ.	ὦ φλόγα.	ΚΛ.	ὦ ἀγουρίδα.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ.	αἱ φλόγες.	ΟΝ.	αἱ ἀγουρίδες.
ΓΕΝ.	τῶν φλογῶν.	ΓΕΝ.	τῶν ἀγουρίδων.
ΑΙΤ.	ταῖς φλόγες.	ΑΙΤ.	ταῖς ἀγουρίδες.
ΚΛ.	ὦ φλόγες.	ΚΛ.	ὦ ἀγουρίδες.

(1) Ταῦτα τὰ ὀνόματα σχηματίζουν τὸ Ͽηλυκὸν εἰς ισσα, ὁ ἄρχοντας, ἡ ἀρχόντισσα, κατὰ τὸ βασίλισσα.

3. Σημείωσαι ὅτι δὲν περισπᾶται ἡ λήγουσα τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τῶν πολυσυλλάβων, τῶν ἀγουρίδων. Αὕτη ἡ διάφορὰ φθάνει διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὴν γνώμην γραμματικῶν τινῶν, οἵτινες διϊσχυρίζονται, ὅτι αὕτη ἡ τρίτη κλίσις εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν πρώτην, καὶ ἀκολούθως δὲν τὴν διακρίνουν μηδὲ γράφοντες, ἀλλὰ ἐκφέρουσιν ὁμοίως τὰς καταλήξεις καὶ τῶν δύω κλίσεων τούτων. Καὶ, τῷ ὄντι, τοῦτο τὸ λείψανον τῆς παλαιᾶς χρήσεως ἀποδείχνει ἀρκετὰ, ὅτι αὐτὸς ὁ σχηματισμὸς εἶναι παραφθορὰ τῆς κλίσεως τῶν περιττοσυλλάβων.

5. Τὰ θηλυκὰ προπαροξύτονα δὲν καταβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν ἐπὶ τῆς ἑνικῆς γενικῆς. Ἴδ κεφ. ά. 14.

6. Τὰ οὐδέτερα εἰς α, ατος, κλίνονται Ἑλληνικῶς.

ΕΝΙΚΑ.		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.	
ΟΝ.	τὸ πρᾶγμα.	ΟΝ.	τὰ πράγματα.
ΓΕΝ.	τοῦ πράγματος.	ΓΕΝ.	τῶν πραγμάτων.
ΑΙΤ.	τὸ πρᾶγμα.	ΑΙΤ.	τὰ πράγματα.
ΚΛ.	ὦ πρᾶγμα.	ΚΛ.	ὦ πράγματα.

7. Ἡ νέα γλῶσσα ἔχει καὶ οὐδέτερα εἰς ας, ατος, τὰ ὁποῖα κλίνονται Ἑλληνικῶς· οἷον, τὸ ἅλας, τοῦ ἅλατος, τὸ ἅλας, ὦ ἅλας. Πληθυντικὰ, τὰ ἅλατα, τῶν ἁλάτων, τὰ ἅλατα, ὦ ἅλατα.

8. Ἔχει καὶ ἀρσενικὰ ὀνόματα ὀξύτονα ἢ περισπώμενα, τὰ ὁποῖα κλίνονται, ἑνικῶς μὲν, κατὰ τὴν πρώτην, πληθυντικῶς δὲ κατὰ τὴν τρίτην ταύτην κλίσιν, οἷον τὰ ἀκόλουθα.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ.	ὁ ψαρᾶς.	ΟΝ.	ὁ χατζῆς.
ΓΕΝ.	τοῦ ψαρᾶ.	ΓΕΝ.	τοῦ χατζῆ.
ΑΙΤ.	τὸν ψαρᾶν, ἢ, ᾶ·	ΑΙΤ.	τὸν χατζῆν, ἢ, ῆ.
ΚΛ.	ὦ ψαρᾶ.	ΚΛ.	ὦ χατζῆ.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.	
ΟΝ. οἱ ψαράδες.	ΟΝ. οἱ χατζίδες.
ΓΕΝ. τῶν ψαράδων.	ΓΕΝ. τῶν χατζίδων.
ΑΙΤ. τοὺς ψαράδες	ΑΙΤ. τοὺς χατζίδες.
ΚΛ. ὦ ψαράδες.	ΚΛ. ὦ χατζίδες.

Ὡσαύτως κλίνε, ὁ ψωμᾶς, ὁ παππᾶς, κ. τ. λ. καὶ πλῆθος κυρίων καὶ ἐθνικῶν ὀνομάτων· οἷον. ὁ Ῥάλλης, οἱ Ῥάλλιδες.

Ἐπὶ τῶν παροξυτόνων ὀνομάτων ἡ πληθυντικὴ γενικὴ δὲν καταβιβάζει τὸν τόνον ἐκ τῆς προπαραληγούσης εἰς τὴν παραλήγουσαν· οἷον, ὁ Ἀρμένης, τοῦ Ἀρμένη, πληθ. οἱ Ἀρμένιδες, τῶν Ἀρμένιδων, ὄχι Ἀρμενίδων· οἱ Ῥάλλιδες, τῶν Ῥάλλιδων.

9. Ἔχει καὶ οὐδέτερα περιττοσύλλαβα προπαροξύτονα, εἰς ον λήγοντα, ἀπὸ τὰ εἰς ιμος ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα κλίνονται τοιουτοτρόπως.

ΕΝΙΚΑ.	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.
ΟΝ. τὸ φέρσιμον.	ΟΝ. τὰ φερσίματα.
ΓΕΝ. τοῦ φερσίματος.	ΓΕΝ. τῶν φερσιμάτων.
ΑΙΤ. τὸ φέρσιμον.	ΑΙΤ. τὰ φερσίματα.
ΚΛ. ὦ φέρσιμον.	ΚΛ. ὦ φερσίματα.

Ὡσαύτως κλίνεται, τὸ γράψιμον, τὸ πλύσιμον, κ. τ. λ.

10. Εὑρίσκονται καὶ οὐδέτερα ἰσοσύλλαβα εἰς ον, γεν. ου, Τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν περιττοσυλλάβως, εἰς ατα, Αἰολικῶς (Ἰδ. Ἰωάνν., περὶ διαλ.)· οἷον, τὸ ἄλογον, τοῦ ἀλόγου· πληθ. τὰ ἄλογα, ἢ, τὰ ἀλόγατα, ὡς τὰ προσώπατα, τὰ ὀνείρατα.

11. Ἡ κλίσις τοῦ νοῦς εἶναι ἀνακατωμένη ἀπὸ τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην.

ΕΝΙΚΑ.	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.
ΟΝ. ὁ νοῦς.	ΟΝ. οἱ νόες.
ΓΕΝ. τοῦ νοός.	ΓΕΝ. τῶν νόων.
ΑΙΤ. τὸν νοῦν.	ΑΙΤ. τοὺς νόας.
ΚΛ. ὦ νοῦ.	ΚΛ. ὦ νόες.

Τὸ

Τὸ ὄνομα χνοῦς εἰς τὸν Ὅμηρον πάσχει ὁμοίαν ἀνωμαλίαν. Ἡ αἰτιατική του ἐκφέρεται τὸν χνοῦν, καὶ τὸν χνόα.

ΚΕΦ. Ϛʹ.

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ.

1. Τὰ οὐδέτερα συνῃρημένα εἰς ος, γεν. ους, κλίνονται Ἑλληνικῶς.

ΕΝΙΚΑ.	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.
ΟΝ. τὸ τέλος.	ΟΝ. τὰ τέλη.
ΓΕΝ. τοῦ τέλους.	ΓΕΝ. τῶν τελῶν.
ΑΙΤ. τὸ τέλος.	ΑΙΤ. τὰ τέλη.
ΚΛ. ὦ τέλος.	ΚΛ. ὦ τέλη.

Τὸ ὄνομα χρέος σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν εἰς η, τὰ χρέη, ὄχι τὰ χρέα, Ἀττικῶς.

Ἡ πληθυντικὴ γενικὴ τοῦ προσηγορικοῦ ἄνθος διφορεῖται, τῶν ἀνθῶν, ἢ, τῶν ἀνθέων, Ἀττικῶς.

2. Τὰ θηλυκὰ εἰς ις κλίνονται Ἑλληνικῶς, πλὴν τῆς ἑνικῆς γενικῆς, ἥτις ἰδιωτικῶς μετασχηματίζεται εἰς ης, καὶ τῶν τριῶν πτώσεων τοῦ πληθυντικοῦ εἰς εις, αἱ ὁποῖαι παρέλαβαν τὴν συνειθισμένην κατάληξιν τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν περιττοσυλλάβων εἰς ες.

ΕΝΙΚΑ.	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.
ΟΝ. ἡ γνῶσις.	ΟΝ. αἱ γνῶσες.
ΓΕΝ. τῆς γνώσης.	ΓΕΝ. τῶν γνώσεων.
ΑΙΤ. τὴν γνῶσιν.	ΑΙΤ. ταῖς γνῶσες.
ΚΛ. ὦ γνῶσι.	ΚΛ. ὦ γνῶσες.

Αὕτη ἡ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἰς ες δὲν

καταβιβάζει τὸν τόνον τῆς ὀνομαστικῆς ἀπὸ τὴν προπαραλήγουσαν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ταῖς δήσεσι. Ἰδὲ κεφ. ά. 16.

3. Τὰ ἀρσενικὰ εἰς εὺς, γεν. έως μεταβάλλονται εἰς έας, γεν. έα. Κλίνονται ἐπὶ μὲν τοῦ ἑνικοῦ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, ἐπὶ δὲ τοῦ πληθυντικοῦ Ἑλληνικῶς.

ΕΝΙΚΑ.		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.	
ΟΝ.	ὁ Ἀχιλλέας.	ΟΝ.	οἱ Ἀχιλλεῖς.
ΓΕΝ.	τοῦ Ἀχιλλέα.	ΓΕΝ.	τῶν Ἀχιλλέων.
ΑΙΤ.	τὸν Ἀχιλλέαν, ῆ, έα.	ΑΙΤ.	τοὺς Ἀχιλλέας, Ἀττικῶς.
ΚΛ.	ὦ Ἀχιλλέα.	ΚΛ.	ὦ Ἀχιλλεῖς.

Ὡσαύτως κλίνεται ὁ φονειάς.

4. Τὰ κοινὰ ἐπίθετα εἰς ης, οὐδέτερ. ες, γεν. ους, κλίνονται Ἑλληνικῶς, παρὰ τὴν ἑνικὴν κλητικὴν σχηματιζομένην εἰς η, ἀντὶ τοῦ ες.

ΕΝΙΚΑ.

	ΑΡΣΕΝΙΚΑ.	ΘΗΛΥΚΑ.	ΟΥΔΕΤΕΡΑ.
ΟΝ.	ὁ καὶ,	ἡ εὐσεβής(1),	τὸ εὐσεβές.
ΓΕΝ.	τοῦ καὶ,	τῆς εὐσεβοῦς,	τοῦ εὐσεβοῦς.
ΑΙΤ.	τὸν καὶ,	τὴν εὐσεβῆ,	τὸ εὐσεβές.
ΚΛ.	ὦ,	εὐσεβῆ,	ὦ εὐσεβές.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ.	οἱ καὶ,	αἱ εὐσεβεῖς,	τὰ εὐσεβῆ.
ΓΕΝ.	τῶν	εὐσεβῶν,	τῶν εὐσεβῶν.
ΑΙΤ.	τοὺς καὶ,	ταῖς εὐσεβεῖς,	τὰ εὐσεβῆ.
ΚΛ.	ὦ,	εὐσεβεῖς,	ὦ εὐσεβῆ.

5. Τὰ τριγενῆ εἰς ύς, εῖα, ύ, κλίνονται Ἑλληνικῶς, ἀπὸ τοὺς πεπαιδευμένους. Κοινῶς αὐτὰ τὰ ἐπίθετα ἐπῆραν πολλὰς

(1) Χυδαίως τὸ θηλυκὸν λήγ● εἰς ισσα· οἷον, εὐλαβήδισσα.

καταλήξεις τῶν εἰς ος, α, ον ἁπλῶν. Αἱ ἀπὸ ἀλλεπάλληλα φωνήεντα συνιςάμεναι καταλήξεις προφέρονται κατὰ συνίζησιν· οἷον, ειὰ, ειοὶ, ειαὶς, ειῶν.

ΕΝΙΚΑ.

	ΑΡΣΕΝΙΚΑ.	ΘΗΛΥΚΑ.	ΟΥΔΕΤΕΡΑ.
ΟΝ.	ὁ βαθὺς,	ἡ βαθειὰ,	τὸ βαθὺ.
ΓΕΝ.	τοῦ βαθειοῦ,	τῆς βαθειᾶς,	τοῦ βαθειοῦ.
ΑΙΤ.	τὸν βαθὺν,	τὴν βαθειὰν, ἡ, ὰ,	τὸ βαθὺ.
ΚΛ.	ὦ βαθὺ,	ὦ βαθειὰ,	ὦ βαθύ.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ.	οἱ βαθειοὶ,	αἱ βαθειαὶς,	τὰ βαθειά.
ΓΕΝ.	τῶν βαθειῶν.		
ΑΙΤ.	τοὺς βαθειοὺς,	ταῖς βαθειαὶς,	τὰ βαθειά.
ΚΛ.	ὦ βαθειοὶ,	ὦ βαθειαὶς,	ὦ βαθειά.

Ὡσαύτως κλίνε παχὺς, πλατὺς, φαρδὺς, μακρὺς, κ. τ. λ. Οἱ ἐλλόγιμοι κλίνουν ταῦτα τὰ ἐπίθετα Ἑλληνικῶς.

Σημ. ἡ γραφὴ τοῦ Χριςοπούλου οἱ βαθυοὶ, τοὺς βαθυοὺς δὲν μοῦ φαίνεται ὅτι σώζει τὴν ἀναλογίαν τῆς γλώσσης. Ἴδ. κεφ. ά, 9.

6. Αἱ λοιπαὶ καταλήξεις τῶν συνηρημένων εἶναι ἄχρηςοι· ἂν λάχῃ ὅμως νὰ μεταχειρισθῇ τις κανένα τοιοῦτον ὄνομα, θέλει τὸ κλίνει Ἑλληνικῶς.

ΚΕΦ. Ζ'.

ΠΕΡῚ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩ͂Ν ΚΑῚ ὙΠΕΡΘΕΤΙΚΩ͂Ν.

1. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ὀνόματα σχηματίζονται Ἑλληνικῶς. Ὁ Ἰωνικὸς σχηματισμὸς εἰς εςερος, εςατος εἶναι συνηθέςερος εἰς τὴν νέαν παρὰ εἰς τὴν παλαιὰν γλῶσσαν. Τὸ θηλυκὸν περατοῦται εἰς η προπαροξυτονούμενον, Ἴδ. κεφ. δ',

3. ἀχρεῖος, εία, εῖον· ἀχρειέςερος, ἀχρειέςερη, ἀχρειέςερον, ἀχρειέςατος, ἀχρειέςατη, ἀχρειέςατον. Κλίνονται ὡς τὰ ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως, καὶ δὲν καταβιβάζουν τὸν τόνον.

2. Τὸ κακός, ή, όν, ἔχει συγκριτικὸν χειρότερος, χειρότερη, χειρότερον· ὑπερθετικὸν κάκιςος, κάκιςη, ιςον. Καὶ τὸ καλὸς κάμνει, καλλήτερος, ήτερη, ήτερον, καὶ κάλλιον· ὑπερθετ. κάλλιςος, η, ον.

ΚΕΦ. Η'.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ.

1. Τὰ ἀριθμητικὰ ἀνήκουν εἰς τὸ λεξικόν. Φθάνει νὰ σημειώσωμεν ὅτι ὁ συντεθειμένος σχηματισμὸς διὰ τοῦ συμπλεκτικοῦ καί, ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας δεκάδος, δὲν εἶναι πλέον ἐν χρήσει. Ἡ νέα γλῶσσα ἐπρόκρινε τὸν ἀσύνθετον σχηματισμόν· λοιπὸν δὲν λέγει πλέον τρισκαίδεκα, τεσσαρεσκαίδεκα, ἀλλὰ δεκατρεῖς, δεκατέσσαρες, κ. τ. λ. Ὅθεν ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ σύνθετα παραγόμενα τακτικά, οἷον τρισκαιδέκατος, τεσσαρακαιδέκατος, καὶ λέγομεν ἀναλύοντες δέκατος τρίτος, δέκατος τέταρτος.

2. Τὰ ἀρκτικὰ τῶν δεκάδων πάσχουν συγκοπὴν καὶ λέγομεν τριάντα, σαράντα, πενῆντα, ἑξῆντα. ἑβδομῆντα, ὀγδοῆντα καὶ ὀγδόντα, ἐνενῆντα, ἀντὶ τοῦ τριάκοντα, τεσσαράκοντα, πεντήκοντα, ἑξήκοντα, ἑβδομήκοντα, ὀγδοήκοντα, ἐννενήκοντα.

3. Τὰ κλιτὰ σύνθετα δισχίλιοι, τρισχίλιοι, δισμύριοι, τρισμύριοι εἶναι τῶν ἑλληνιζόντων· ἡ καθομιλουμένη τὰ ἀναλύει λέγουσα δύω, τρεῖς, εἴκοσι, τριάντα χιλιάδες.

4. Σχηματίζει καὶ περιληπτικὰ ἀριθμητικὰ δηλωτικὰ διςά-

σεως περὶ τῆς ἐκφραζομένης ποσότητος· οἷον, πενταριὰ, δεκαριὰ, εἰκοσαριά. Συντάττονται μὲ τὴν ἀντωνυμίαν καμμιὰ, οὕτω, καμμιὰ πενταριὰ, καμμιὰ δεκαριὰ, εἰκοσαριὰ, τὸ ὁποῖον σημαίνει, περίπου πέντε, δέκα, ὡς γαλλιςὶ, une dizaine, une vingtaine.

ΚΕΦ Θ′.

ΠΕΡῚ ἌΡΘΡΟΥ.

1. Τὸ ἄρθρον κλίνεται ἀρσενικῶς κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, θηλυκῶς δὲ κατὰ τὴν πρώτην.

ΕΝΙΚΑ.

	ΑΡΣΕΝΙΚΑ.	ΘΗΛΥΚΑ.	ΟΥΔΕΤΕΡΑ.
ΟΝ.	ὁ,	ἡ,	τὸ.
ΓΕΝ.	τοῦ,	τῆς,	τοῦ.
ΑΙΤ.	τὸν,	τὴν,	τὸ.
ΚΛ.	ὦ,	ὦ,	ὦ.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ.	οἱ,	αἱ, χυδαίως ἡ,	τὰ.
ΓΕΝ.	τῶν,	τῶν,	τῶν.
ΑΙΤ.	τοὺς,	ταῖς,	τὰ.
ΚΛ.	ὦ,	ὦ,	ὦ.

2. Οἱ πάμπαν χυδαΐζοντες ἀντὶ τοῦ τῆς, τοὺς, ταῖς ὡς ἄρθρου, ἢ ἀναφορικῶς κειμένου, μεταχειρίζονται τὸ ἄκλιτον τζὴ, καὶ μὲ ἔλλειψιν τζ᾽· οἷον, εἶδα τζὴ γυναῖκες, εἶδα τζὴ ἄνδρες, ἢ, τζ᾽ ἄνδρες· τζὴ λέγει· τὸ ςῆθός τζη· ςέκουν εἰς τζὴ γειτονειαῖς.

ΚΕΦ. Ι΄.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ.

1. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ Η ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

ΕΝΙΚΑ.

	Α΄. ΠΡΟΣΩΠ.	Β΄. ΠΡΟΣΩΠ.	Γ΄. ΠΡΟΣΩΠ. ΑΡΣ. ΘΗΛ. ΟΥΔ.
ΟΝ.	ἐγὼ,	σὺ, καὶ ἐσὺ,	αὐτὸς, ἡ, ό.
ΓΕΝ.	μοῦ,	σοῦ,	τοῦ, τῆς, τοῦ.(1)
ΑΙΤ.	μὲ, καὶ ἐμένα,	σὲ, καὶ ἐσένα,	τὸν, τὴν, τό.
ΚΛ.		ὦ σὺ, καὶ ἐσύ.	

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ.	ἡμεῖς, καὶ ἐμεῖς,	σεῖς, καὶ ἐσεῖς,(2)	αὐτοί, αἱς, ά.
ΓΕΝ.	ἡμῶν, καὶ μας,	σας,	τῶν,
ΑΙΤ.	μᾶς,	σᾶς, καὶ ἐσᾶς,	τοὺς, ταῖς, τά.
ΚΛ.		ὦ σεῖς, καὶ ἐσεῖς.	

Αὗται αἱ πλάγιαι πτώσεις ἔχουν καὶ αὐτοπαθητικὴν σημασίαν. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης ὅμως μεταχειρίζονται ἀντ' αὐτῶν τὰς αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίας. Ἴδ. σύνταξ.

2. Η καθομιλουμένη γλῶσσα ἔχει καὶ σύνθετον προσωπικὴν ἀντωνυμίαν, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεται ὡς πολιτικωτέραν ἀντὶ τῆς ἁπλῆς, ἐφ' ὅλων τῶν προσώπων καὶ ἀριθμῶν, καὶ πτώσεων, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, οἷον.

ΕΝΙΚΑ.

Α΄. ΠΡΟΣΩΠ.	Β΄. ΠΡΟΣ.	Γ΄. ΠΡΟΣ.
τοῦ λόγου μου, ἐγώ.	τοῦ λόγου σου, σύ.	τοῦ λόγου του, αὐτός.
μου.	σοῦ.	αὐτοῦ.
	ὦ σύ.	

(1) Κατ' ἀφαίρεσιν τῆς αυ συλλαβῆς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἄρθρον ἀντὶ αὐτωνυμίας, Ὁμηρικῶς.

(2) Φαίνεται τὸ πληθυντικὸν τοῦτο ὅτι παράγεται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ τρίτου προσώπου σφεῖς, σφᾶς, ἐξαιρέσει τοῦ φ καὶ προσθέσει τοῦ ε.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

τοῦ λόγου μας, ἐμεῖς.	τοῦ λόγου σας, ἐσεῖς.	τοῦ λόγου τους, αὐτοί.
μᾶς.	σᾶς.	αὐτῶν.
	ὦ ἐσεῖς.	

Δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἴχνος ταύτης τῆς βαρβάρου συνθέσεως.

ΚΕΦ. ΙΑ.

ΚΤΗΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ.

1. Ἡ νέα γλῶσσα δὲν ἔχει καμμίαν καθ' αὐτὸ κτητικὴν ἀντωνυμίαν. Ἰδ. κεφ. κή. 11. Ἔχει ὅμως μίαν κτητικοαναφορικήν. Αὕτη, ὡς τὸ ὄνομα δηλοῖ, παριςάνει ἐν ταὐτῷ κτῆσιν καὶ ἀναφορὰν εἰς τὸ ἡγούμενον ὄνομα, ὡς γαλλιςί· le mien, le sien, le tien. Συντίθεται ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων ἀπὸ τὸ τριγενὲς ἐπίθετον, ἐδικός, ή, όν, ἢ χυδαίως, κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ε, δικός, δική, δικόν, καὶ τὴν γενικὴν, τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, ἐγκλινομένης εἰς τὸ εἰρημένον ἐπίθετον. Οἱ χυδαῖοι ἐπὶ τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου βάζουν καὶ τὴν αἰτιατικὴν τους ἀντὶ τῆς γενικῆς των. Οἱ δικοί τους.

Α'. ΠΡΟΣΩΠ.

	ΑΡΣΕΝΙΚΑ.	ΘΗΛΥΚΑ.	ΟΥΔΕΤΕΡΑ.
ΕΝΙΚ.	ὁ ἐδικός μου,	ἡ ἐδική μου,	τὸ ἐδικόν μου.
ΠΛΗΘ.	οἱ ἐδικοί μας,	αἱ ἐδικαίς μας,	τὰ ἐδικά μας.

Β'. ΠΡΟΣΩΠ.

ΕΝΙΚ.	ὁ ἐδικός σου,	ἡ ἐδική σου,	τὸ ἐδικόν σου.
ΠΛΗΘ.	οἱ ἐδικοί σας,	αἱ ἐδικαίς σας,	τὰ ἐδικά σας.

Γ'. ΠΡΟΣΩΠ.

ΕΝΙΚ.	ὁ ἐδικός του,	ἡ ἐδική του,	τὸ ἐδικόν του.
ΠΛΗΘ.	οἱ ἐδικοί των,	αἱ ἐδικαίς των,	τὰ ἐδικά των.
	χυδ. τους,	τους,	τους.

2. Ὁ σοφὸς Κοραῆς ἐπαρατήρησεν ὅτι αὐτὸ τὸ ἐπίθετον

ἐδικὸς, ἡ, ὸν, εἶναι παραφθορὰ τοῦ ἴδιος, ία, ιον, καὶ διὰ τοῦτο τὸ γράφει ἰδικὸς, διὰ τοῦ ι. Οἱ δοκιμώτεροι τῶν διδασκάλων καὶ συγγραφέων ἐδέχθησαν ταύτην τὴν διόρθωσιν.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

ΔΕΙΚΤΙΚΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

1. Ἡ δεικτικὴ ἐκεῖνος η, ον, σώζεται, καὶ κλίνεται κατὰ τὴν συνειθισμένην κλίσιν.

2. Ἀντὶ δὲ τῆς οὗτος, αὕτη, τοῦτο, ἡ νέα γλῶσσα μεταχειρίζεται ἤτοι τὴν ἀναφορικὴν αὐτὸς, αὐτὴ, αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἐγίνετο καὶ Ἑλληνιστὶ, ὡς θέλομεν τὸ ἀποδείξειν εἰς τὴν σύνταξιν, ἢ τὴν δεικτικὴν αὐτὴν, οὗτος, αὕτη, τοῦτο, μὲ ἀλλαγὴν τῆς αυ διφθόγγου εἰς ου, ἐπὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ οὐδετέρου, καὶ πρόσθεσιν τοῦ τ κατὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν κλίνει τοιουτοτρόπως.

	ΑΡΣΕΝΙΚΑ.	ΘΗΛΥΚΑ.	ΟΥΔΕΤΕΡΑ.
		ΕΝΙΚΑ.	
ΟΝ.	τοῦτος,	τούτη,	τοῦτο.
ΓΕΝ.	τούτου,	τούτης,	τούτου.
ΑΙΤ.	τοῦτον,	τούτην,	τοῦτο.
		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.	
ΟΝ.	τοῦτοι,	τούταις,	τοῦτα.
ΓΕΝ.	τούτων.		
ΑΙΤ.	τούτους,	τούταις,	τοῦτα.

3. Αὕτη ἡ κλίσις τῆς δεικτικῆς εἶναι κανονικωτέρα ἀπὸ τὴν παλαιὰν, καὶ ἂν τῷ ὄντι οἱ Κρῆτες ἔλεγαν τούτας ἀντὶ ταύτας, καθὼς τὸ ἀναφέρει Ἰωάνν. περὶ διαλέκτ., ἐμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν μὲ πιθανότητα ὅτι αὐτὸς ὁ σχηματισμὸς ἦτον ἐν χρήσει εἰς διαλέκτους τινάς.

Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης οἱ μὲν κλίνουν ταύτην τὴν ἀντωνυμίαν Ἑλληνικῶς, οἱ δὲ προκρίνουν τὸν νεώτερον σχηματισμὸν, ὡς κανονικώτερον.

4. Χυδαίως αἱ δεικτικαὶ αὗται ἀντωνυμίαι ἐκφέρονται μὲ παραγωγὴν συλλαβῆς, ἥτις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁμοιοκαταληκτεῖ μὲ τὴν ὑστερινὴν, καὶ δέχεται καὶ τὸν τόνον· οἷον, *αὐτουνοῦ*, *αὐτηνῆς*, *αὐτόναν*, *αὐτήναν*, *αὐτωνῶν*, *αὐτουνοὺς*, *αὐτηναὶς*, ἀντὶ αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτὸν, αὐτὴν, αὐτῶν, αὐτοὺς, αὐταῖς, καὶ *τουτουνοῦ*, *τουτηνῆς*, *τούτονα*, *τούτηνα*, *τουτοινοὶ*, *τουτηναῖς*, *τουτωνῶν*, *τουτουνοὺς*, καὶ *ἐκείνονα*, *ἐκείνηνα*, *ἐκεινοῦ*, *ἐκεινῶν*.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑῚ ἈΝΤΩΝΥΜΊΑΙ.

1. Ἀναφορικαὶ ἀντώνυμίαι εἶναι *αὐτὸς*, ἡ, ὁ, καὶ ὁ *ὁποῖος*, ἡ *ὁποία*, τὸ *ὁποῖον*. Κλίνονται κατὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν κλίσιν, Ἑλληνικῶς.

ΕΝΙΚΑ.

ΟΝ.	ὁ ὁποῖος,	ἡ ὁποία,	τὸ ὁποῖον.
ΓΕΝ.	τοῦ ὁποίου,	τῆς ὁποίας,	τοῦ ὁποίου.
ΑΙΤ.	τὸν ὁποῖον,	τὴν ὁποίαν,	τὸ ὁποῖον.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.

ΟΝ.	οἱ ὁποῖοι,	αἱ ὁποῖαις,	τὰ ὁποῖα.
ΓΕΝ.	τῶν ὁποίων,	τῶν ὁποίων,	τῶν ὁποίων.
ΑΙΤ.	τοὺς ὁποίους,	ταῖς ὁποίαις,	τὰ ὁποῖα.

Καὶ ἡ ὅς τις, ἥ τις, ὅ,τι, τῆς ὁποίας ἡ μόνη ὀνομαστικὴ τῶν δύω ἀριθμῶν εἶναι ἐν χρήσει. Μερικοὶ συγγραφεῖς μεταχειρίζονται ὅλην τὴν ἀντωνυμίαν καὶ τὴν κλίνουν Ἑλληνικῶς.

2. Ἡ νέα γλῶσσα μεταχειρίζεται καὶ ἀντὶ τῶν δύω ἀναφορικῶν ὁ ὁποῖος, καὶ ὅς τις τὸ μόριον ὁποῦ, ἐν παντὶ γένει, καὶ ἀριθμῷ, καὶ πτώσει. Αὐτὸ περισπᾶται πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ τοπικοῦ ὅπου, καὶ εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ Ἰταλικὸν che, καὶ τὸ Γαλλικὸν que· τὸ χαρτὶ *ὁποῦ* μοῦ 'δωκες, le papier

que tu m'as donné. Ἐκφέρεται καὶ ποῦ, κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ὁ' τὸ χαρτὶ ποῦ μοῦ δωκες.

3. Ἔχει καὶ ἀόριςον ἀντωνυμίαν ὅποιος, ὅποια, ὅποιον, ἥτις ἀποκρίνεται εἰς τὴν ὅςις ἂν, ὅςις οὖν, τῶν Ἑλλήνων. Ἐκφέρεται καὶ ὁποιοσδήποτε, ὁποιαδήποτε, ὁποιονδήποτε, Ἑλληνικῶς.

4. Οἱ συγγραφεῖς καὶ πεπαιδευμένοι μεταχειρίζονται εἰς τὴν ὁμιλίαν τὰς Ἑλληνικὰς ἀντωνυμίας, τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο, καὶ τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο, ἡ δὲ νέα γλῶσσα ἔχει ἀντὶ μὲν τῆς προτέρας, τέτοιος, τέτοια, τέτοιον, ἀντὶ δὲ τῆς δευτέρας, τόσος, τόση, τόσον, Ὁμηρικῶς.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

ΑΥΤΟΠΑΘΕΙΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τῆς νέας γλώσσης δὲν εἶναι παρὰ βαρβαρικὴ σύνθεσις, συνιςαμένη ἀπὸ τὸ ἄρθρον, καὶ τὴν αὐτοπαθῆ τῆς παλαιᾶς, καὶ τὴν προσωπικὴν ἐγκλιτικῶς ἐπιφερομένην. Δὲν ἔχει ὀνομαςικὴν, συντάττεται καὶ μὲ τὰ τρία γένη, καὶ κλίνεται τοιουτοτρόπως.

	ΕΝΙΚΑ.	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.
ΓΕΝ.	τοῦ ἑαυτοῦ μου, σου, του.	τοῦ ἑαυτοῦ μας, σας, των.
ΑΙΤ.	τὸν ἑαυτόν μου, σου, του.	τὸν ἑαυτόν μας, σας, των.

ΚΕΦ. ΙΕ.

ΕΡΩΤΙΜΑΤΙΚΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

ΕΝΙΚΑ.

	ΑΡΣΕΝΙΚΑ.	ΘΗΛΥΚΑ.	ΟΥΔΕΤΕΡΑ.
ΟΝ.	ποῖος, (1)	ποία,	ποῖον.
ΓΕΝ.	ποίου,	ποίας,	ποίου, κ. τ. λ. ὡς ὁποῖος.

Εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἡ τίς. Κλίνεται τοιουτοτρόπως.

(1) Ἐκφέρεται καὶ κατὰ συνίζησιν, ποιὸς, ποιά, ποιό.

ΕΝΙΚΑ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΑ.		
ΟΝ.	τίς,	τί.	ΟΝ.	τίνες,	τίνα.
ΓΕΝ.	τίνος.		ΓΕΝ.	τίνων.	
ΑΙΤ.	τίνα,	τί.	ΑΙΤ.	τίνες,	τίνα.

Καὶ ἀπὸ τῆς ποῖος γίνεται κατὰ παραγωγὴν ποιανοῦ, ποιανῆς, ποιανῶν, κ. τ. λ. κατὰ τὸ αὐτουνοῦ (ἴδ. κεφ. ιϐ', 4.) Κατὰ τοιαύτην παραγωγὴν λέγεται καὶ ὁλωνῶν, ὁλουνοὺς, ἀντὶ ὅλων, ὅλους.

ΚΕΦ. ΙϚ'.

ΑΟΡΙΣΤΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

Τινὰς, ἡ, τὶς, τί· κλίνεται κατὰ τὸν ἀνωτέρω τύπον.

Κἄποιος, κἄποια, κἄποιον· κλίνεται ὡς ὁποῖος. Δὲν καταϐαδάζεται ὁ τόνος.

Κανένας, ἡ, κανεὶς, καμμία, κανέν· κλίνεται Ἑλληνικῶς.

ὁ, καὶ ἡ, καὶ τὸ δεῖνα.

ὁ, καὶ ἡ, καὶ τὸ τάδε.

τὸ ἄρθρον μόνον κλίνεται.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΡΗΜΑΤΟΣ.

1. Ἡ κλίσις τῶν ῥημάτων εἶναι πολλὰ ἁπλουςέρα εἰς τὴν νέαν παρὰ εἰς τὴν παλαιὰν γλῶσσαν. Ἔχασε τινὰς συζυγίας, ἐγκλίσεις καὶ χρόνους. Σώζει κατὰ μέρος τὴν σημασίαν τῆς μέσης διαθέσεως, ὄχι ὅμως τοὺς σχηματισμοὺς, ἐπειδὴ ἀπὸ τοὺς δύω χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους μόνους ὁ σχηματισμὸς τοῦ μέσου ῥήματος διαφέρει ἀπὸ τὸν τοῦ παθητικοῦ, ἔχασε τὸν ἕνα, τὸν μέλλοντα δηλαδὴ, καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριςος προσέλαβε

καὶ τὴν ἔτι διαμένουσαν σημασίαν τοῦ μέσου. Πρὸς τούτοις ἡ παθητικὴ διάθεσις, ἥτις ἀναπληρόνει καὶ τὴν χρείαν τῆς μέσης, δὲν φυλάττει ὅλας τὰς ἰδιότητας ἐκείνης, ὥςε πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐχάθη μὲν ἡ μέση διάθεσις, διασώζονται ὅμως λείψανα αὐτῆς εἰς τὴν παθητικήν.

2. Ἡ νέα γλῶσσα ἔχει βαρύτονα καὶ περισπώμενα ῥήματα, καὶ θρύμματά τινα τῶν εἰς μι ῥημάτων.

3. Αἱ σωζόμεναι ἐγκλίσεις εἶναι ἡ ὁριςική, καὶ προςακτική, καὶ ὑποτακτική. Συνθέτει πρὸς τούτοις ὑποθετικοὺς χρόνους, καὶ ἔχει ἐνεργητικὴν μετοχὴν ἄκλιτον εἰς οντας ἐπὶ τῶν βαρυτόνων, καὶ ῶντας ἐπὶ τῶν περισπωμένων, τὴν ὁποῖαν παρέβαλαν τινὲς, ἀνοικείως ὅμως, μὲ τοὺς gerundivos τῶν Λατίνων, καὶ παθητικὰς δύω, τὴν μὲν τοῦ ἐνεςῶτος, γραφόμενος, τὴν δὲ τοῦ παρακειμένου, γραμμένος. Αὐτὴ ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου εὑρίσκεται καὶ εἰς ῥήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔλαχον παθητικὴν διάθεσιν· ἀλλα, κλινόμενα μόνον ἐνεργητικῶς, ἐνόνουν καὶ τῶν δύω διαθέσεων τὰς σημασίας· οἷον σαπίζω, μετοχ. σαπισμένος.

4. Ἔχει, ὡς ὅλαι αἱ σημεριναὶ γλῶσσαι τῆς Εὐρώπης, ἁπλοῦς καὶ συνθέτους χρόνους. Αὐτοὶ οἱ χρόνοι εἶναι ἐπὶ τῆς ὁριςικῆς,

ἁπλοῖ,	ἐνεςὼς,	σύνθετοι,	ὑπερσυντελικὸς,
	παρατατικὸς,		μέλλων,
	ἀόριςος.		ὑποθετικός.

5. Αἱ λοιπαὶ ἐγκλίσεις ἔχουν τὸν ἀόριςον καὶ ἐνεςῶτα μόνον, καὶ μάλιςα ἡ προςακτικὴ δὲν ἔχει παρὰ τὸ δεύτερον πρόσωπον. Δανείζεται τὰ ἄλλα ἀπὸ τὴν ὑποτακτικὴν, προσθέτουσα τοὺς ἂς καὶ νὰ συνδέσμους.

Θέλομεν ὁμιλήσειν εἰς τὴν σύνταξιν περὶ τῆς χρήσεως καὶ σημασίας τῶν χρόνων τούτων· ἐδῶ δὲν θεωροῦνται παρὰ τεχνολογικῶς.

ΚΕΦ. ΙΗ.

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΠΛΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

ΜΕΡ. Α.

1. Η νέα γλῶσσα παρήλλαξέ τι καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὰς καταλήξεις τῶν χρόνων, καθὼς γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὸν τύπον. Πρὶν τὸν ἐκθέσωμεν, συμφέρει νὰ ἐξετάσωμεν θεωρητικῶς τὰ καθ' ὅλου τῆς ἀναλογίας, σημειόνοντες καὶ τὰ κατὰ μέρος.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑΙ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ.

2. Ὅσοι χρόνοι ἔχουν τὸ πρῶτον ἑνικὸν πρόσωπον εἰς ω μέγα λῆγον σχηματίζονται Ἑλληνικῶς, πλὴν τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ, τὸ ὁποῖον περατοῦται εἰς ουν, ἀντὶ τοῦ ουσι, καὶ τοῦ δευτέρου πληθυντικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τῶν βαρυτόνων, τὸ ὁποῖον φυλάττει τὴν παραλήγουσαν ε τῆς ὁριστικῆς. Τὸ δεύτερον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζεται εἰς ῆ περισπώμενον, Ἑλληνικῶς.

Ἠμποροῦσε νὰ στοχασθῇ τις, ὅτι ἡ κατάληξις unt τῶν Λατίνων παράγεται ἀπὸ ταύτην τὴν πληθυντικὴν κατάληξιν ουν. Πιθανώτερα ὅμως παράγεται ἀπὸ τὴν Δωρικὴν οντι. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, φαίνεται ὅτι αὐτὴ εἶναι τῆς παλαιᾶς γλώσσης, ἀνήκουσα εἰς ἄγνωστόν τινα διάλεκτον. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης τὴν μεταχειρίζονται εἰς τὴν ὁριστικὴν μόνον, ἐπὶ δὲ τῆς ὑποτακτικῆς προκρίνουν τὴν εἰς ωσι, ἡ ὁποία ὅμως δὲν εἶναι τῆς καθομιλουμένης γλώσσης.

3. Ἡ νέα γλῶσσα ἤλλαξε τὴν κατάληξιν ον τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου δευτέρου εἰς α· ὥστε αὐτοὶ οἱ χρόνοι σχηματίζονται κατὰ τὸν πρῶτον ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς, πλὴν τοῦ δευτέρου ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ προσώπου καταλήγοντος εἰς ες, ετε,

ἔλεγα, ες, ε, ἐλέγαμεν, ετε, αν. Οἱ συγγραφεῖς ὅμως μεταχειρίζονται καὶ τὸν Ἑλληνικὸν σχηματισμόν.

4. Ὁ πρῶτος ἀόριςος τῆς ὁριςικῆς σχηματίζεται Ἑλληνικῶς, πλὴν τοῦ δευτέρου ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ἐς, ετε, ἀντὶ τοῦ ας, ατε· ἤλλαξα, ες, ε, ἠλλάξαμεν, ετε, αν. Αὐτὸς σχηματίζει τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς προςακτικῆς εἰς ε, πληθ. ετε, ὄχι, ον, ατε· ἄλλαξε, ἀλλάξετε.

5. Ἐπειδὴ ὁ δεύτερος ἀόριςος ἐπῆρε τὸ α ἀντὶ τοῦ ο μικροῦ εἰς τὰς καταλήξεις τοῦ πρώτου ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ προσώπου, καὶ λέγομεν ἔμαθα, ἐμάθαμεν, ἀντὶ τοῦ ἔμαθον, ἐμάθομεν, καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου ἤλλαξε τὴν ἰδίαν του κατάληξιν ον, εἰς τὴν τοῦ πρώτου ἀορίςου αν, οἷον ἔμαθαν, ἀντὶ τοῦ ἔμαθον, καὶ πάλιν τὸ δεύτερον ἑνικὸν καὶ πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ πρώτου ἀορίςου λήγει εἰς ες, ετε, ἀντὶ τοῦ ας, ατε, ὡς τὸ τοῦ δευτέρου ἀορίςου, ἠκολούθησε νὰ συμπέσουν οἱ σχηματισμοὶ καὶ τῶν δύω χρόνων τούτων, ὥςε δὲν εὑρίσκεται τῷ ὄντι παρὰ ἕνας ἀόριςος μόνος, ὄχι μόνον εἰς τὴν σύνταξιν, τὸ ὁποῖον ἦτο καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, μὲ ὅλον ὅτι μωρολόγοι τινὲς γραμματικοὶ ἐπάσχισαν νὰ διορίσωσι διαφορὰς τῆς σημασίας τῶν δύω ἀορίςων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τεχνολογίαν· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐβάλαμεν εἰς τὸν τύπον παρὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ πρώτου.

6. Αἱ Ἑλληνικαὶ μετοχαὶ δὲν εἶναι πλέον τῆς κοινῆς συνηθείας. Λοιπὸν ὅσοι τὰς μεταχειρίζονται, τὰς σχηματίζουν Ἑλληνικῶς.

ΜΕΡ. Β'.

ΠΑΘΗΤΙΚΑΙ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ.

1. Αἱ καταλήξεις ομαι, οῦμαι, ῶμαι σχηματίζονται Ἑλληνικῶς, παρὰ τὸ δεύτερον ἑνικὸν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται

εσαι, εἶσαι, ἆσαι. Οὗτος ὁ σχηματισμὸς εἶναι κανονικώτερος καὶ ἴσως παλαιότερος ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν, καὶ μάλιςα φαίνεται ὅτι ἐκεῖνος ἔγεινεν ἀπὸ τοῦτον, ἐξαιρέσει τοῦ σ, καὶ συναιρέσει τῶν φωνηέντων, καὶ ὑπογραφῇ τοῦ ι.

2. Αἱ καταλήξεις ὁμην, οῦμην, ώμην εὑρίσκονται εἰς τοὺς συγγραφεῖς, πλὴν δὲν εἶναι τῆς κοινῆς γλώσσης. Αὐτὴ τὰς ἐμετάβαλεν εἰς ομουν καὶ ουμουν. Σχηματίζονται τοιουτοτρόπως· ουμουν, ουσουν, ουνταν, καὶ ἐπὶ τῶν περισπωμένων οὕμουν, οὕσουν, οὗνταν, οὕμαςε, οὕσαςε, οὗντάν. Οἱ πάμπαν χυδαΐζοντες προσθέτουν καὶ ε μετὰ τὸ ληκτικὸν ν, καταβιβάζοντες τὸν τόνον οἷον, ἠγραφούντανε ἀντὶ τοῦ ἐγράφουνταν. Συγγραφεῖς τινες ἀντὶ τῆς παλαιᾶς καταλήξεως ου τοῦ δευτέρου ἑνικοῦ προσώπου, γράφουν εσο, ὡς διόρθωσιν τοῦ χυδαίου ουσον, καὶ ουσουν, φυλάττοντες τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἐνεςῶτος. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀπροσδιόνυσον, ἐπειδὴ αὐτὸς οὗτος ὁ λόγος, ὅςις δικαιολογεῖ τὴν συνήθειαν ἐκφέρουσαν διὰ τοῦ σ τὸ δεύτερον ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεςῶτος (ἴδ. ἀνωτέρω. 1.), ἁρμόζει καὶ ἐδῶ, διότι καθὼς ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ εσαι, ἔγεινεν η, ἐξαιρέσει τοῦ σ, καὶ κράσει τῶν φωνηέντων, οὕτω καὶ ἐδῶ εἶναι πιθανὸν, ὅτι ἀπὸ τὸν παλαιὸν σχηματισμὸν εσο, ἔγεινεν ὁ ὕςερα ἐν χρήσει διὰ τοῦ ου.

3. Ἡ χυδαία συνήθεια σχηματίζει τὸν ἐνεςῶτα τῆς ὁριςικῆς, καὶ ἑπομένως τῆς ὑποτακτικῆς τῶν περισπωμένων εἰς νοῦμαι, νέσαι, νέται· πληθ. νούμαςε, νέςε, νοῦνται· καὶ τὸν παρατατικὸν εἰς νούμουν, νούσουν, νοῦνταν, νούμαςε, νούσαςε, ἦ, νοῦςε, νοῦνταν, μὲ συνίζησιν τῶν φωνηέντων. Στοχάζομαι ὅτι αὗται αἱ καταλήξεις, αἵτινες κατὰ πρώτην προσβολὴν φαίνονται βάρβαροι, ἔγειναν ἀπὸ τὰς Ἰωνικὰς, έομαι, έεσαι, έεται, εόμεθα, εόμην, κ. τ. λ. κατὰ τὴν, κεφ. ά, 9. σημειωθεῖσαν ἀναλογίαν, ἤγουν συν-

ειθισμένη μεταβολῇ τοῦ ε εἰς ει πρὸ φωνήεντος, καὶ συνιζήσει τῶν φωνηέντων, καὶ καταβιβασμῷ τοῦ τόνου, κατὰ τὸ γρειὰ ἀντὶ τοῦ γραῖα· (Ἰδ. τὸν προειρημένον παράγραφον)· ὥςε ἴσως ἔπρεπε νὰ γράφωνται αὗται αἱ καταλήξεις διὰ τοῦ ει διφθόγγου, ὄχι διὰ τοῦ η, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· πατειοῦμαι, πατειέσαι, πατειέται· δὲν ἤλλαξα ὅμως εἰς τὸν τύπον τὴν συνειθισμένην γραφήν.

4. Οἱ συγγραφεῖς μεταχειρίζονται τὴν κατάληξιν ην τοῦ πρώτου ἀορίςου τῆς ὁριςικῆς, καὶ τὴν κλίνουν Ἑλληνικῶς. Ἡ συνήθεια ὅμως τὴν μετέβαλεν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν κατάληξιν ηκα, τὴν ὁποίαν κλίνει ὡς τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριςον πρῶτον τῆς ὁριςικῆς.

5. Τὸ δεύτερον ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ ἀορίςου τῆς προςακτικῆς λήγει εἰς ου, καὶ ἐσχηματίσθη ἀπὸ τὸ ἀντίςοιχον πρόσωπον τῆς ἐνεργητικῆς, μεταβολῇ τοῦ ε εἰς ου, καὶ καταβιβασμῷ τοῦ τόνου εἰς τὴν παραλήγουσαν, οἷον ἀπὸ τὸ γράψε γίνεται γράψου. Τὸ πληθυντικὸν δεύτερον πρόσωπον ἀνήκει εἰς τὴν ὑποτακτικήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐδανείσθη, καθὼς ἀποδεικνύει ὁ τόνος, ἐπειδὴ ἡ παραλήγουσα περισπᾶται· γράψου, γραφθῆτε· ἀποκρίσου, ἀποκριθῆτε.

6. Αἱ μετοχαὶ κλίνονται Ἑλληνικῶς.

ΚΕΦ. ΙΘʹ.

ΜΕΡ. Αʹ.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΣΥΝΘΈΤΩΝ ΧΡΌΝΩΝ.

1. Οἱ σύνθετοι χρόνοι εἶναι ὁ ὑπερσυντελικὸς καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται μόνον εἰς τὴν ὁριςικήν, καὶ ὁ ὑποθετικός.

2. Ἡ σύνθεσις γίνεται κατὰ τρεῖς τρόπους, α. Ἐκ τῶν παλαιῶν

παλαιῶν ἀχρήςων ἀπαρεμφάτων, μὲ κάποιαν ἀλλαγὴν εἰς τὰς καταλήξεις, καὶ τῶν βοηθητικῶν ἔχω καὶ θέλω· θέλω ὁμιλήσει· εἶχα λάβει. β΄. Ἐκ τοῦ ἀκλίτου θὲ, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι παρὰ ἀποκοπὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεςῶτος τῆς ὁριςικῆς τοῦ βοηθητικοῦ θέλω, καὶ τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ κλινομένου ῥήματος, ἡνωμένων διὰ τοῦ νὰ συνδέσμου· οἷον, θὲ νὰ ὁμιλήσω. γ΄. Ὁ τρίτος τρόπος τῆς συνθέσεως εἶναι ἀκατάλληλος, καὶ ἔπρεπε νὰ ἐξορισθῇ ἀπὸ τὴν γλῶσσαν· ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀκόμη συνειθισμένος, ἠναγκάσθημεν νὰ τὸν ἀναφέρωμεν. Συνίςαται ἐκ τοῦ ἑνικοῦ τρίτου προσώπου τοῦ ἐνεςῶτος καὶ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς ὁριςικῆς τοῦ βοηθητικοῦ θέλω, δηλαδὴ θέλει καὶ ἤθελε, τὰ ὁποῖα συντάττονται ἀκλίτως μὲ τὰ τρία πρόσωπα καὶ τοὺς δύω ἀριθμοὺς, καὶ ἐκ τοῦ ἐνεςῶτος, ἢ ἀορίςου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ κλινομένου ῥήματος· οἷον, θέλει γράφω, ἢ γράψω· θέλει γράψῃς, θέλει γράψῃ, θέλει γράψωμεν· ἤθελε γράφω, ῃς, ῃ, ωμεν, κ. τ. λ.

3. Τῶν συνθέτων χρόνων τούτων ὁ μέλλων δέχεται καὶ τοὺς τρεῖς τρόπους τῆς συνθέσεως, ὁ δὲ ὑποθετικὸς δύω, ὁ δὲ ὑπερσυντελικὸς ἕνα μόνον.

ΜΕΡ. Β΄.

ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΑ ΑΧΡΗΣΤΑ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ.

1. Τὰ ἄχρηςα ἀπαρέμφατα, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν χρόνων, εἶναι, διὰ μὲν τὴν ἐνεργητικὴν, ὁ ἐνεςὼς καὶ ἀόριςος, διὰ δὲ τὴν παθητικὴν, ὁ ἀόριςος μόνος. Αὐτὰ πάσχουν τὰς ἀκολούθους ἀλλαγάς. Ὁ μὲν ἐνεργητικὸς ἐνεςὼς, ἀποβάλλει τὸ τελικὸν ν, ὥςε ἀπὸ τὸ γράφειν γίνεται γράφει. (ἴδ. κεφ. α. 6.) Τῶν δὲ ἀορίςων ὁ μὲν πρῶτος ἐνεργητικὸς μεταβάλλει τὴν κατάληξιν αι εἰς ει· οἷον, γράψαι, γράψει.

ὁ δὲ δεύτερος ἀποβάλλει τὸ τελικὸν ν, ὡς ὁ ἐνεςὼς, καὶ μεταφέρει τὸν τόνον ἀπὸ τὴν λήγουσαν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅθεν ἀπὸ τὸ λαβεῖν γίνεται λάβει. Οἱ δὲ παθητικοὶ ἀόριςοι ἀποβάλλουν τὴν τελικὴν συλλαβὴν ναι, ἢ μᾶλλον, μόνον τὸ σύμφωνον ν τοῦ Αἰολικοῦ ἀορίστου ἀπαρεμφάτου εἰς ῆν· π. χ. τὸ πιασθῆναι μετασχηματίζεται κατ' ἀποκοπὴν εἰς τὸ πιασθῆ, Αἰολ. πιασθῆν.

Συγγραφεῖς τινες δέχονται καὶ τὸν παθητικὸν ἐνεςῶτα τοῦ ἀπαρεμφάτου· αὐτὸς ὁ χρόνος ὅμως δὲν εἶναι τῆς καθομιλουμένης γλώσσης.

2. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης μεταχειρίζονται ἀσυςόλως τὰς καταλήξεις τῶν παλαιῶν ἀπαρεμφάτων, οἱ μὲν ὀρθὰς καὶ ὁλοκλήρους, οἱ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον διεςραμμένας καὶ κεκολοβωμένας, ἐλπίζοντες, ὅτι μὲ τοῦτον τὸν τρόπον θέλουν κατορθώσει νὰ ἀποκαταςήσωσιν εἰς τὴν γλῶσσαν τὰ παλαιὰ ἀπαρέμφατα. Νομίζουν ὅτι ὅταν συνειθίσῃ ἡ ἀκοὴ τοῦ λαοῦ ταύτας τὰς ἀπαρεμφατικὰς καταλήξεις, θέλουν γένει εὐκατάληπτα καὶ τὰ ἀληθινὰ ἀπαρέμφατα, τῶν ὁποίων οἱ χυδαῖοι δὲν ἔχουν κατὰ τὸ παρὸν παραμικρὰν ἰδέαν, καὶ τοιουτοτρόπως θέλουν εἰσαχθῆ κατ' ὀλίγον καὶ εἰς τὴν καθομιλουμένην. Θέλομεν ἐξετάσειν εἰς τὴν σύνταξιν πόσον ἠμπορεῖ αὐτὸς ὁ λόγος νὰ ἦναι ὀρθός· τώρα ἂς εὐχαριστηθῶμεν νὰ δηλώσωμεν τεχνολογικῶς πῶς οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης σχηματίζουν τὰς καταλήξεις ταύτας.

3. Παραλαμβάνουν τὸ τελικὸν ν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεςῶτος καὶ δευτέρου ἀορίςου, λέγοντες θέλω γράφειν, θέλω ἰδεῖν. Καὶ οὕτως ἔχουν μὲν τὴν παλαιὰν κατάληξιν τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐνεςῶτος, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ἀορίςου ὁ σχηματισμὸς μένει ἀτελὴς, ἐπειδὴ ἡ συνήθεια δὲν ἀφίνει τὸν τόνον νὰ καταβιβασθῇ εἰς τὴν λήγουσαν, παρὰ ἐπ' ὀλίγων ῥημάτων τὰ ὁποῖα

περισπῶνται καὶ ἐπὶ τῆς ὑποτακτικῆς· οἷον, εἰπεῖν, ἰδεῖν, εὑρεῖν. Ἡ αἰτία εἶναι, ὅτι εἰς τὰς συνθέσεις, ὅπου τὸ ῥῆμα τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον, οἱ ὁμιλοῦντες, ἀπατώμενοι ἀπὸ τὴν ὁμοιότητα τῆς προφορᾶς, νομίζουν, ὅτι αὐτὸ κεῖται καθ' ὑποτακτικὴν, καὶ τὸ αἰσθάνονται ὡς τοιοῦτον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑποφέρουν εἰς τὰς συνθέσεις τὸν δεύτερον ἀόριστον ἀπαρέμφατον, παρ' ὅταν προφέρεται ὡς ὁ τῆς ὑποτακτικῆς, ἤγουν περισπᾶται, ὡς καὶ ἐκεῖνος. Ὥστε, ἐπειδὴ λέγομεν νὰ εἰπῇ, νὰ ἰδῇ, ἢ, θὰ 'πῇ, θὰ 'δῇ, ἐμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν καὶ θέλω εἰπεῖν, θέλω ἰδεῖν, εἶχα εἰπεῖν, εἶχα ἰδεῖν, κ. τ. λ. Ἡ μόνη διαφορὰ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν, στέκεται εἰς τὴν πρόσθεσιν τοῦ ν ἐπὶ τοῦ τέλους, διόρθωσιν, τὴν ὁποίαν ἡ γλῶσσα δέχεται εὔκολα. Τὸ δὲ θέλω μαθεῖν, θέλω φαγεῖν, δὲν ὑποφέρεται πλέον, καὶ προσκρούει εἰς τὴν ἀκοὴν, ὡς ἡ λεγομένη ἐκμέλεια, διότι δὲν περισπᾶται ἡ ὑποτακτικὴ καὶ δὲν λέγομεν θὰ μαθῇ, θὰ φαγῇ, ἀλλὰ θὰ μάθῃ, θὰ φάγῃ. Ἀναγκάζονται λοιπὸν οἱ πεπαιδευμένοι νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν δύναμιν τῆς κοινῆς συνηθείας, ἐπὶ τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ νὰ ὑπερβῶσι τοὺς νόμους τοῦ ἑλληνισμοῦ, γράφοντες θέλω μάθειν, θέλω φάγειν, κ. τ. λ.

4. Ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου ἀορίστου οἱ σοφοὶ προσθέτουν ἕνα τελικὸν ν, μετὰ τὴν κατάληξιν ει, καὶ τὸν ἐκφέρουν οὕτω· θέλω γράψειν· εἶχα γράψειν. Τοῦτο μοῦ φαίνεται πολλὰ ἐσφαλμένον, διότι ἀντὶ τοῦ ἀορίστου, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις, ἔχουν τὸν μέλλοντα.

5. Ἐπὶ δὲ τῶν παθητικῶν ἀορίστων ἀρκοῦνται νὰ μεταχειρίζωνται τὸ Αἰολικὸν ἀπαρέμφατον· οἷον, θέλω πιασθῆν, θέλω ἀποκριθῆν. Πολλοὶ δὲν ἀποδέχονται τοῦτον τὸν σχηματισμὸν, παρὰ πρὸ τῶν φωνηέντων.

ΜΕΡ. Γ'.

ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΝ.

1. Η σύνθεσις μὲ τὴν ὑποτακτικὴν γίνεται ἐπὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ὑποθετικοῦ.

2. Ἐπὶ τοῦ μέλλοντος μὲν συνίςαται ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω, ἐκ τοῦ ἀκλίτου θὲ, καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ κλινομένου ῥήματος, ἡνωμένων διὰ τοῦ νά· οἷον, θὲ νὰ γράψω, ἤ, κατὰ πολλὰ συνειθισμένην κρᾶσιν, θὰ γράψω.

3. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑποθετικοῦ ἐκ τοῦ ἤθελε ἀκλίτως ἐκφερομένου, (ἴδ. κεφ. ιθ'. μερ. ά. 2) καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ κλινομένου ῥήματος· οἷον, ἤθελε γράψω, ῃς, ῃ, ωμεν, κ. τ. λ. ἢ καὶ καταλληλοτέρως, ἐκ τοῦ κλινομένου παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς ὁριςικῆς τοῦ εἰρημένου ῥήματος θέλω, καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ κλινομένου ῥήματος, ἡνωμένων διὰ τοῦ νὰ συνδέσμου· ἤθελα νὰ γράψω, ἤθελες νὰ γράψῃς. Οἱ πεπαιδευμένοι ὅμως δὲν ἀποδέχονται τὴν σύνθεσιν ταύτην, ἐπειδὴ τὸ ῥῆμα θέλω, ἀπαθῶς καὶ κανονικῶς σχηματιζόμενον, καὶ συντασσόμενον μὲ ἄλλον ῥῆμα διὰ τοῦ νὰ συνδέσμου, εἶναι δηλωτικὸν προαιρέσεως καὶ ἐφέσεως, ὄχι ὅμως ὑποθέσεως· ὥςε δὲν θέλομεν τὴν βάλειν εἰς τὸν τύπον, φθάνει νὰ σημειώσωμεν ὅτι οἱ χυδαῖοι τὴν μεταχειρίζονται.

ΜΕΡ. Δ'.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ.

1. Φαίνεται ἐκ τῶν ῥηθέντων ὅτι ἡ σύνθεσις τῶν χρόνων εἶναι ποικίλη. Ὁ μέλλων δηλαδὴ συντίθεται τριχῶς· οἷον, ά. θέλω γράψει· β'. θὲ νὰ γράψω, καὶ κατὰ κρᾶσιν θὰ γράψω· γ'. θέλει γράψω.

Καὶ ὁ ὑποθετικὸς ὡσαύτως· ά. ἤθελα γράψει· β'. ἤθελε

γράψω, ῃς, ῃ· καὶ χυδαίως, γ'. (ἤθελα νὰ γράψω, ῃς, ῃ.) Χυδαίως ἐκφέρεται ὁ ὑποθετικὸς καὶ διὰ τοῦ θὰ καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὁριστικῆς· θὰ ἔγραφα. (ἴδ. κεφ. ιθ'. μερ. γ'. 3).

Ὁ δὲ ὑπερσυντελικὸς ἁπλῶς· εἶχα γράψει.

2. Πρὸς τούτοις πᾶσα σύνθεσις εἶναι διπλῆ, διὰ δήλωσιν τῆς συντελείας ἢ παρατάσεως τῆς πράξεως· ἤγουν, ὅταν τὸ κλινόμενον ῥῆμα σημαίνῃ παράτασιν, ἡ σύνθεσις γίνεται μὲ τὸν ἐνεστῶτα· καὶ ἀνάπαλιν, ὅταν σημαίνῃ συντέλειαν, ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἀορίστου· οἷον, θέλω γράψει, σήμερον μόνον· θέλω γράφει, σήμερον, αὔριον, μεθαύριον, ἑνὶ λόγῳ πολλάκις. Ἴδ. κεφ. μ'. Ἐβάλαμεν εἰς τὸν τύπον τὰς διπλᾶς ταύτας συνθέσεις.

ΚΕΦ. Κ'.

ΜΕΡ. Α'.

ΠΕΡΙ ΑΥΞΗΣΕΩΣ.

ΑΥΞΗΣΙΣ ΣΥΛΛΑΒΙΚΗ.

1. Ἡ νέα γλῶσσα διεφύλαξε τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν, καὶ λέγει ἔγραφα, ἔγραψα. Τὰ μὲ προθέσεις συντεθειμένα ῥήματα αὐξάνουν ἔξωθεν τῆς προθέσεως· οἷον, ἐπρόβαλα, ἐκατάλαβα. Ὅταν ὅμως ἡ πρόθεσις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, ἡ αὔξησις γίνεται ἔσωθεν· οἷον, ἀπέβαλα.

2. Εὑρίσκονται ῥήματα τὰ ὁποῖα ἔχουν δύω αὐξήσεις, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τῆς προθέσεως· οἷον, ἐκατήντησα. Οἱ χυδαῖοι μεταχειρίζονται πολλὰ τοῦτον τὸν σχηματισμόν.

3. Ὁ ἀναδιπλασιασμὸς ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν γλῶσσαν. Λέγεται λυμένος, ὄχι λελυμένος. Συγγραφεῖς τινες ὅμως τὸν μεταχειρίζονται.

ΜΕΡ. Β'.

ΑΥΞΗΣΙΣ ΧΡΟΝΙΚΗ.

1. Γραμματικοί τινες διϊσχυρίζονται ὅτι ἡ χρονικὴ αὔξησις δὲν εἶναι πλέον τῆς γλώσσης, καὶ ἂν τὴν μεταχειρίζωνται μερικοὶ συγγραφεῖς, τοῦτο δὲν γίνεται παρὰ κατὰ μίμησιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἥτις ἐπιςηρίζεται περισσότερον εἰς τὸ σχολαςικὸν καὶ φορτικὸν ὕφος τῶν καθ' ἡμᾶς λογιωτάτων, παρ' ὅ,τι θεμελιόνεται εἰς τὸ ἀληθινὸν πνεῦμα τῆς γλώσσης. Αὕτη ἡ αὔξησις ὅμως σώζεται εἰς πολλὰς τετριμμένας λέξεις· οἷον, ἧψε, εἶχα· καὶ μάλιςα γίνεται καὶ Ἀττικῶς αὔξησις ἐπ' αὐξήσει, κατὰ τὸ ἠβουλήθην, κ. τ. λ. τῶν παλαιῶν· οἷον, ἤπιαν, ἤλεγα, ἀντὶ τοῦ ἔπιον, ἔλεγον. Καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς αὐξήσεως ἐπεπόλασεν εἰς τοὺς χυδαίους, ὡς τὸ ἐσημείωσα καὶ εἰς τὸν τύπον.

2. Ἐκ ταύτης τῆς ποικιλίας καὶ ἀκαταςασίας περὶ τὴν μεταχείρισιν καὶ τῶν δύω αὐξήσεων, εὔκολα συμπεραίνεται, ὅτι ἡ χρῆσις τῆς γλώσσης εἶναι ἀβέβαιος, καὶ ἀκολούθως ἡ γραμματικὴ ἀκανόνιςος. Καὶ διὰ τοῦτο διαφωνοῦν οἱ συγγραφεῖς καὶ περὶ τοῦτο, ὡς θέλει τὸ παρατηρήσειν ὅποιος διαβάσῃ μὲ προσοχήν τινα τὰ συγγράμματα αὐτῶν. Ὅσοι κλίνουν εἰς τὸν χυδαϊσμὸν, θέλουν νὰ λείψῃ παντάπασιν ἡ αὔξησις ἀπὸ τὰ σύνθετα ῥήματα, μὲ ὅλον ὅτι ἐναντιόνεται ἡ συνήθεια, ἥτις τὴν μεταχειρίζεται καὶ εἰς αὐτά.

Τὸ ὕφος τούτου τοῦ συγγράμματος φανερόνει ἀρκετὰ τὴν γνώμην μου. Καὶ τῷ ὄντι μοῦ φαίνεται, ὅτι, ὁπόταν δὲν ἀντιςέκεται ὁ χαρακτὴρ τῆς νέας γλώσσης εἰς τὴν εἰσαγωγὴν παλαιοῦ τινος σχηματισμοῦ, καὶ δὲν προέρχεται ἀπ' αὐτὸν κἀμμία ἀσάφεια εἰς τὸν λόγον, πρέπει νὰ τὸν δεχθῶσιν ἀσμένως οἱ πεπαιδευμένοι, ἐνθυμούμενοι, ὅτι ἡ νέα γλῶσσα προσμένει

ἀπὸ τὴν παλαιὰν ὅλον της τὸν ϛολισμὸν, τὴν εὐφράδειαν, τὴν ἀληθινὴν μεγαλοπρέπειαν, ἑνὶ λόγῳ ὅλα τὰ πλούτη, μὲ τὰ ὁποῖα ἐμπορεῖ νὰ λάβῃ εἰς τὸ ἑξῆς τιμίαν καὶ ἀξιόλογον τάξιν μεταξὺ τῶν νῦν καλλιεργημένων γλωσσῶν. Μόνον τὰ ξένα καλλωπίσματα πρέπει ν' ἀποφεύγωσιν, ὡς ἀπατηλὰ καὶ σοφιϛικὰ, τῶν ὁποίων ἄφευκτον ἀποτέλεσμα ἤθελεν εἶσθαι ὁ ἀφανισμὸς τῆς γλώσσης, καὶ ἐπομένως τοῦ γένους, καὶ ἡ ἐξάλειψις τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς γῆς τὸ πρόσωπον.

ΚΕΦ. ΚΑ.

ΠΕΡΙ ΣΥΖΥΓΙΩΝ.

1. Ἡ νέα γλῶσσα ἔχει τὴν συζυγίαν τῶν βαρυτόνων, τὰς δύω πρώτας τῶν περισπωμένων, καὶ ὀλίγα λείψανα τῶν εἰς μι ῥημάτων.

2. Ἐμετάβαλεν εἰς βαρύτονα τὰ ῥήματα τῆς τρίτης συζυγίας τῶν περισπωμένων, παρενθέτουσα τὸ ν μεταξὺ τῶν δύω φωνηέντων τῆς διαιρουμένης καταλήξεως τοῦ ἐνεϛῶτος τῆς ὁριϛικῆς. π. χ. ἀπὸ τὸ τυπόω, πληρόω, ἐσχημάτισε τυπόνω, πληρόνω.

3. Ἀγαπᾷ νὰ σχηματίζῃ τὰ ἐνεργητικὰ τῆς πρώτης συζυγίας τῶν περισπωμένων κατὰ τὴν δευτέραν. π. χ. μετασχηματίζει τὸ ζητέω, ῶ· ὁμιλέω, ῶ· εἰς ζητάω, ῶ· μιλάω, ῶ· καὶ κλίνει ζητῶ, ᾷς· ᾷ, μιλῶ, ᾷς, ᾷ· μιλοῦμεν, ᾶτε, οῦν. Ἐξ ἐναντίας τὰ παθητικὰ τῆς δευτέρας κλίνονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖϛον, κατὰ τὴν πρώτην· οἷον, ἀπὸ τὸ πετάω, ῶ ᾷς, ᾷ, γίνεται πετηοῦμαι, ηέσαι, ηέται· ηούμαϛε, ούσαϛε, ηοῦνται. Οἱ συγγραφεῖς ὅμως ἀποδοκιμάζουν τοὺς νεωτερισμοὺς τούτους, τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶναι ἡ περισ-

σοτέρα εὐκολία, ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως ἀπὸ τὰς δυω συζυγίας τῶν περισπωμένων σχηματίζεται μία μόνη. Ὡς τόσον μερικὰ ῥήματα τῆς δευτέρας δὲν μετασχηματίζονται, καὶ κλίνονται ἐξ ἅπαντος κατὰ τὴν δευτέραν· οἷον, κοιμοῦμαι, ἆσαι, ἆται· τὸ ὁποῖον ἐβάλαμεν εἰς τὸν τύπον.

4. Οἱ Πελοποννήσιοι, Ἠπειρῶται καὶ Θετταλοὶ προφέρουν τὸ ι τῆς καταλήξεως τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου προσώπου τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς, τὸ ὁποῖον Ἀττικῶς καὶ κοινῶς ὑπογράφεται, λέγοντες, πετάϊς, τάϊ· ζητάϊς, άϊ. Ἄλλοι παρενθέτουν καὶ τὸ ζ μεταξὺ τῶν δύω φωνηέντων· τοιουτοτρόπως τὸ τηρῶ, εῖς, εῖ, μετασχηματισθὲν εἰς τηρῶ, τηράϊς, άϊ, γίνεται βαρύτονον, καὶ ἐκφέρεται, τηράζω, τηράζεις, τηράζει.

5. Ἡ νέα γλῶσσα ἀναλύει τὰς συναιρέσεις τῶν εἰς έω δισυλλάβων ῥημάτων· οἷον, πλέω, έεις, έει, ὄχι εῖς, εῖ. Ἐνίοτε τὰ μεταβάλλει εἰς βαρύτονα παρενθέτουσα τὸ ν· οἷον, ἀπὸ τὸ δέω γίνεται δένω.

6. Ἔχει, ὡς ἡ παλαιὰ, καὶ τοὺς δύω ἀορίστους, πλὴν αὐτοὶ δὲν εἶναι ἄλλο, καθὼς καὶ εἰς ἐκείνην, παρὰ διάφοροι σχηματισμοὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου, ἐπειδὴ κανένα ῥῆμα δὲν ἔχει ἐντάμα καὶ τοὺς δύω ἀορίστους, ἀλλὰ πᾶν ῥῆμα ἀρκεῖται εἰς ἕνα μόνον, ἢ τὸν πρῶτον, ἢ τὸν δεύτερον. (Ἴδ. κεφ. ιή. μερ. ά. 5.)

Ἀντὶ τοῦ δευτέρου ἀορίστου μεταχειρίζεται ἐνίοτε τὸν πρῶτον· οἷον, ἀντὶ τοῦ ἔλιπε, λέγει ἔλειψε.

ΚΕΦ. ΚΒʹ.

ΠΕΡῚ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ͂ ΤΩ͂Ν ΧΡΌΝΩΝ.

1. Διὰ νὰ σχηματίσῃ τις κανένα ῥῆμα τῆς νέας γλώσσης, ἀρκεῖ νὰ ἐξεύρῃ τὸν ἐνεργητικὸν ἐνεστῶτα καὶ ἀόριστον, καὶ τὸν

παθητικὸν ἀόριστον, καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ παρακειμένου. Ὅλοι οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ἀπὸ τούτους, ἢ συνθέτονται μὲ αὐτοὺς, ὡς γίνεται φανερὸν ἐκ τοῦ τύπου.

2. Ἐπειδὴ ἡ νέα γλῶσσα δὲν εἶναι παρὰ λείψανον τῆς παλαιᾶς, ἀκόλουθον εἶναι νὰ τὴν ὁμοιάζῃ κατὰ τὰ θέματα τῶν ῥημάτων, καὶ τοὺς ἀπ' αὐτὰ σχηματισμένους χρόνους, καὶ τοῦτο γίνεται τῷ ὄντι, ὥστε ὅποιος ἐξεύρῃ καλὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν Ἑλληνικῶν ῥημάτων, ἐξεύρει νὰ σχηματίσῃ καὶ τὰ Γραικικὰ, καὶ δὲν θέλει ἀπορήσει ποτὲ, ἢ κἂν πολλὰ σπανίως, διὰ νὰ εὕρῃ τοὺς χρόνους αὐτῶν. Εἰς τοῦτο τὸ μέρος φαίνεται ἐξαιρέτως ἡ ὁμοιότης τῆς θυγατρὸς πρὸς τὴν μητέρα. Δὲν θέλομεν πραγματευθῆ λοιπὸν περὶ τούτου, καὶ στέλλομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν γραμματικὴν τῆς Ἑλληνικῆς, φυλάττοντες τὴν προκειμένην μας πρόθεσιν, νὰ μὴ σημειώσωμεν παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν δύω γλωσσῶν.

3. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ τῶν ἀπ' αὐτὸν παραγομένων χρόνων, γίνεται κατὰ τὴν ἀναλογίαν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς, ὥστε ἂν λάχῃ καὶ διαφέρει κατά τι ἀπ' ἐκείνην περὶ τοῦτο, δὲν πρέπει νὰ τὴν κατακρίνωμεν ἐξ ἑτοίμου καὶ ἀπερισκέπτως, ἀλλὰ νὰ ἐξετάσωμεν ἐξ ἐναντίας μὲ περίεργον καὶ κριτικὸν βλέμμα ἂν ἴσως δὲν ἦναι ὁ σχηματισμὸς τῆς νέας γλώσσης κανένας παλαιὸς, ἄχρηστος μὲν εἰς τὰ νῦν σωζόμενα συγγράμματα τῶν Ἑλλήνων, πιθανῶς ὅμως συνειθισμένος εἰς χαμένην τινὰ διάλεκτον· ἐπειδὴ καὶ ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς δὴν ἦτο βεβαία καὶ σταθερὰ περὶ τοῦτο. Ἐξετάζοντες δὲ ἀκριβῶς καὶ σπουδαίως τοὺς σχηματισμοὺς τῆς νέας, ἐμποροῦμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν πολύτιμα νῦν κεχωσμένα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος, καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ ἦναι ὁ σκοπὸς τοῦ φιλολόγου, ὅστις σπουδάζει τὴν Γραικικὴν γλῶσσαν, ὡς εἴπαμεν καὶ προλαβόντες.

4. Ἡ κατάληξις άω, ῶ, ὅταν προηγῆται ἕνα ρ παραλαμβάνει συχνὰ τὸ ν μεταξὺ τοῦ ρ καὶ τῶν φωνηέντων· οἷον, ἀπὸ τὸ περάω, ῶ, φυράω, ῶ, γίνεται περνῶ, φυρνῶ.

5. Ἡ κατάληξις ύζω, ίζω, μετὰ τὸ γ, μεταβάλλεται ἐνίοτε εἰς άω, ῶ· οἷον, ἀπὸ γογγύζω, λυγίζω, γίνεται γογγάω, ῶ, λυγάω, ῶ. Λέγεται ἀδιαφόρως συλλογίζομαι, καὶ συλλογοῦμαι, συλλογίζεται, καὶ συλλογᾶται.

6. Ἀντὶ τοῦ δάκνω λέγομεν δαγκάνω. Οὗτος ὁ σχηματισμὸς εἶναι παλαιὸς, ἐπειδὴ γίνεται ἀναλογικῶς ἀπὸ τὸν ἀόριςον δεύτερον ἔδακον, ὡς ἀπὸ τὸ ἔλαθον, καὶ ἥμαρτον, γίνεται λανθάνω, ἁμαρτάνω.

7. Ἡ νέα γλῶσσα σώζει καὶ ἄλλους τοιούτους ἐνεςῶτας· παρενθέτει ὅμως τὸ ι πρὸ τοῦ ν· οἷον, μαθαίνω, ἀπαιθαίνω, παθαίνω, καταλαβαίνω, λαχαίνω, τυχαίνω, ἀντὶ τοῦ μανθάνω, ἀποθνήσκω, κ. τ. λ. ἀπὸ τὸν ἀόριςον δεύτερον ἔμαθον, ἀπέθανον, ἔπαθον, κατέλαβον, κ. τ. λ. Τὸ αι τοῦ ἀπαιθαίνω δὲν εἶναι αὔξησις, παρὰ νέα μεταβολὴ τοῦ λήγοντος φωνήεντος τῆς ἀπὸ εἰς αι, ἀπαί.

Οἱ πεπαιδευμένοι, καὶ ἐξαιρέτως οἱ πεζογράφοι, μεταχειρίζονται τὰ Ἑλληνικὰ θέματα μανθάνω, ἀποθνήσκω, πάσχω, καταλαμβάνω.

8. Ἡ νέα γλῶσσα μεταβάλλει συχνάκις εἰς ζω, ἢ Ἀττικῶς ττω, τοὺς εἰς σσω λήγοντας ἐνεςῶτας. Λέγουσα ταράζω, ἢ ταράττω, ἀντὶ τοῦ ταράσσω, κ. τ. λ. Τοὺς μεταβάλλει καὶ εἰς γω· οἷον, φυλάγω, ἀντὶ τοῦ φυλάσσω.

9. Ἔχει καὶ ἐνεςῶτας εἰς σω, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑλληνικήν· οἷον, ἀρέσω, ἀντὶ τοῦ ἀρέσκω.

10. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριςος πρῶτος μεταβάλλει συχνὰ τὸ χαρακτηριςικὸν σ εἰς ξ· οἷον, ἐσπούδαξα, ἀντὶ τοῦ ἐσπούδασα. Ἡ νέα γλῶσσα ἀγαπᾷ τόσον τὸ χαρακτηριςικὸν ξ τοῦ ἀορίςου,

ὥςε τὸ μεταχειρίζεται μάλιςα καὶ εἰς τὰ περισπώμενα ῥήματα, λέγουσα ἐρώτηξα, ἐβάςαξα, ἀντὶ τοῦ ἐρώτησα, ἐβάςασα· ἀπὸ τῶν περισπωμένων ἐρωτῶ, βαςῶ. Ἔπειτα, ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐνεργητικοῦ ἀορίςου, τὸ υ τῆς αυ καὶ ευ διφθόγγου μεταβάλλεται χυδαίως εἰς τὸ σύμφωνον ψ· οἷον, ἔκαψα, ἐμίσεψα· ἀντὶ ἔκαυσα, ἐμίσευσα. Τοῦτο γίνεται διότι ἡ προφορὰ τοῦ υ φωνήεντος εἰς τὰς διφθόγγους, ὁμοιάζει τὴν τοῦ ψ συμφώνου.

11. Τὰ ῥήματα εἰς λω, μω, νω, ρω, ἐφύλαξαν τὸν Ἑλληνικὸν ἐνεργητικὸν ἀόριςον πρῶτον, ὅσον διὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς παραληγούσης· οἷον, ςέλλω, μένω, ἀόρ. ἔςειλα, ἔμεινα.

12. Ἐκβάλλεται ἐνίοτε τὸ σ τῆς καταλήξεως τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου· οἷον, μαραμμένος, ἀντὶ τοῦ μεμαρασμένος. Καὶ ἀνάπαλιν δοσμένος ἀντὶ τοῦ δεδομένος. Αὕτη ἡ μετοχὴ μεταβάλλει καὶ συχνὰ τὸ γ εἰς μ, ὅταν προτάσσεται τοῦ μ· οἷον, φραμμένος, ἀντὶ τοῦ πεφραγμένος. Τὸ αὐτὸ πάσχουν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παραγόμενα ἀπὸ τὸν παθητικὸν παρακείμενον· οἷον, τὸ πρᾶμμα, ἀντὶ πρᾶγμα. Τοῦτο ὅμως δὲν γίνεται ἐπὶ ὅλων τῶν ῥημάτων, ἐπειδὴ λέγομεν ἐγγιγμένος, πειραγμένος, ἀπὸ τὸ ἐγγίζω, πειράζω.

13. Ὁ παθητικὸς ἀόριςος πρῶτος προκρίνεται ἀπὸ τὸν δεύτερον· οἷον, ἐγράφθηκα, ἐςάλθηκα ἀντὶ τοῦ ἐγράφην, ἐςάλην.

14. Ἡ νέα γλῶσσα δὲν ἔχει τὸν πρῶτον ἀόριςον μέσον. Μεταχειρίζεται ἀντ' αὐτοῦ τὸν παθητικὸν ἀόριςον πρῶτον· οἷον, ἀπεκρίθηκα, ἐςοχάσθηκα· ἀντὶ τοῦ ἀπεκρινάμην, ἐςοχασάμην. Αὕτη ἡ συνήθεια, ἥτις εἰς τὴν παλαιὰν γλῶσσαν, περιορίζεται εἰς ὀλίγα τινὰ ῥήματα, εἶναι γενικὴ εἰς τὴν νέαν, καὶ δὲν πάσχει ἐξαίρεσιν.

ΚΕΦ. ΚΓ΄.

ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ ΡΗΜΑ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

	ΕΝΕΣΤΩΣ.	Χυδαίως.	
ΕΝΙ.	γράφω		
	γράφεις		
	γράφει		
ΠΛΗΘ.	γράφομεν,	γράφομε. (1)	
	γράφετε		
	γράφουν,	γράφουνε.	
		ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ.	
ΕΝΙ.	ἔγραφα,	ἤγραφα.	
	ἔγραφες,	ἤγραφες.	
	ἔγραφε,	ἤγραφε.	Ἀναυξήτως.
ΠΛΗΘ.	ἐγράφαμεν,	ἠγράφαμε,	γράφαμε.
	ἐγράφετε,	ἠγράφετε,	γράφετε. (2)
	ἔγραφαν,	ἠγράφανε,	γράφανε.

(1) Οἱ χυδαῖοι προφέρουν καὶ τὰ τρία πληθυντικὰ πρόσωπα διὰ τοῦ καταληκτικοῦ ε. Ἐπὶ τοῦ πρώτου προσώπου λοιπὸν ἐκβάλλουν τὸ καταληκτικὸν ν, λέγοντες γράφομε, ἀντὶ τοῦ γράφομεν, (ἴδ. κεφ. ά. 6.) ἐπὶ τοῦ τρίτου δὲ προσθέτουν τὸ ε, μετὰ τὸ τελικὸν ν, (ἴδ. κεφ. ά 7.) καὶ λέγουν γράφουνε, ἀντὶ τοῦ γράφουν. Αὐτὴ ἡ προφορὰ γίνεται ἐνίοτε αἰτία τοῦ νὰ καταβιβασθῇ ὁ τόνος· οἷον, ἠμάθανε, ἀντὶ τοῦ ἔμαθαν· ἠγράφανε, ἀντὶ τοῦ ἔγραφαν. (Ἴδ. κεφ. ά. 17.) Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκλάβωμεν τὸν ἰδιωτικὸν σχηματισμὸν τοῦτον, ὡς Δωρισμὸν, κατὰ τὸ ἐλέγον, ἐγράψαν, ἀντὶ τοῦ ἔλεγον, ἔγραψαν, ὡς ἐσοχάσθησαν γραμματικοί τινες, οἱ ὁποῖοι ὅλον γυρεύουν νὰ σεμνύνωσι τὰ ταπεινά μας πράγματα, ἀλλὰ νὰ καταλάβωμεν καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι αὐτὴ ἡ χυδαία παραγωγὴ τοῦ ε φωνήεντος, κατέστησεν ἀναγκαῖον τὸν καταβιβασμὸν τοῦ τόνου, διὰ νὰ μὴ τονισθῇ ἡ ἀντιπροπαραλήγουσα, παρὰ τὴν φύσιν καὶ τὸ ἦθος τῆς γλώσσης.

(2) Συνεμπίπτει μὲ τὸν ἐνεστῶτα.

	ΑΟΡΙΣΤΟΣ.	Χυδαίως.	
ΕΝΙ.	ἔγραψα,	ἤγραψα,	
	ἔγραψες,	ἤγραψες,	
	ἔγραψε,	ἤγραψε,	Ἀναυξήτως.
ΠΛΗΘ.	ἐγράψαμεν,	ἠγράψαμε,	γράψαμε.
	ἐγράψετε,	ἠγράψετε,	γράψετε.
	ἔγραψαν,	ἠγράψανε,	γράψανε.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ. (1)

ΕΝΙ.	εἶχα	γράψει.
	εἶχες	γράψει.
	εἶχε	γράψει.
ΠΛΗΘ.	εἴχαμεν	γράψει.
	εἴχετε	γράψει.
	εἶχαν	γράψει.

ΜΕΛΛΩΝ Α΄. (2)

ΕΝΙ.	θέλω	γράψει,	ἢ,	γράφει.
	θέλεις	γράψει,	ἢ,	γράφει.
	θέλει	γράψει,	ἢ,	γράφει.
ΠΛΗΘ.	θέλομεν	γράψει,	ἢ,	γράφει.
	θέλετε	γράψει,	ἢ,	γράφει.
	θέλουν	γράψει,	ἢ,	γράφει.

(1) Κλίνομεν τὰ βοηθητικὰ κανονικῶς. Καταλαμβάνει ὁ καθεὶς ὅτι οἱ χυδαῖοι τὰ κλίνουν καὶ αὐτὰ κατὰ τὸν συνειθισμένον τους τρόπον, λέγοντες εἴχαμε γράψει, εἴχανε γράψει, ἀντὶ τοῦ εἴχαμεν, εἶχαν γράψει.

(2) Αὐτὸς ὁ πρῶτος μέλλων δὲν εἶναι ἐν χρήσει παρὰ εἰς τοὺς πεπαιδευμένους. Οἱ χυδαῖοι δὲν τὸν μεταχειρίζονται ποσῶς.

ΜΕΛΛΩΝ Β'. (1)

ΕΝΙ.	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γράψω,	ἢ, γράφω.
	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γράψῃς,	ἢ, γράφῃς.
	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γράψῃ,	ἢ, γράφῃ.
ΠΛΗΘ.	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γράψωμεν,	ἢ, γράφωμεν.
	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γράψετε,	ἢ, γράφετε.
	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γράψουν,	ἢ, γράφουν.

ΜΕΛΛΩΝ Γ'.

ΕΝΙ.	θέλει	γράψω, ἢ,	γράφω.
	θέλει	γράψῃς, ἢ,	γράφῃς.
	θέλει	γράψῃ, ἢ,	γράφῃ.
ΠΛΗΘ.	θέλει	γράψωμεν, ἢ,	γράφωμεν.
	θέλει	γράψετε, ἢ,	γράφετε.
	θέλει	γράψουν, ἢ,	γράφουν.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Α'.

ΕΝΙ.	ἤθελα	γράψει, ἢ,	γράφει.
	ἤθελες	γράψει, ἢ,	γράφει.
	ἤθελε.	γράψει, ἢ,	γράφει.
ΠΛΗΘ.	ἠθέλαμεν	γράψει, ἢ,	γράφει.
	ἠθέλετε	γράψει, ἢ,	γράφει.
	ἤθελαν	γράψει, ἢ,	γράφει

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Β'.

ΕΝΙ.	ἤθελε	γράψω, ἢ,	γράφω.
	ἤθελε	γράψῃς, ἢ,	γράφῃς.
	ἤθελε	γράψῃ, ἢ,	γράφῃ. (2)
ΠΛΗΘ.	ἤθελε	γράψωμεν, ἢ,	γράφωμεν.
	ἤθελε	γράψετε, ἢ,	γράφετε.
	ἤθελε	γράψουν, ἢ,	γράφουν.

(1) Κλίνομεν κανονικῶς καὶ τὸ κλινόμενον ῥῆμα εἰς τοὺς συνθέτους χρόνους. Οἱ χυδαΐζοντες μεταχειρίζονται τὸν ἰδικόν των σχηματισμὸν, ὁ ὁποῖος θέλει ἀναφερθῆν εἰς τοὺς ἁπλοῦς χρόνους τῆς ὑποτακτικῆς.

(2) Συνεμπίπτει ὅσον διὰ τὴν προφορὰν μὲ τὸν ά. τρόπον.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.		ΑΟΡΙΣΤΟΣ.	
ΕΝΙ.	γράφε	ΕΝΙ.	γράψε
	ἂς γράφῃ.		ἂς γράψῃ.
ΠΛΗΘ.	γράφετε	ΠΛΗΘ.	γράψετε
	ἂς γράφουν.		ἂς γράψουν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ.	νὰ γράφω	
	νὰ γράφῃς	
	νὰ γράφῃ	Χυδαίως.
ΠΛΗΘ.	νὰ γράφωμεν,	γράφωμε.
	νὰ γράφετε	
	νὰ γράφουν,	γράφουνε.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ΕΝΙ.	νὰ γράψω	
	νὰ γράψῃς	
	νὰ γράψῃ	
ΠΛΗΘ.	νὰ γράψωμεν,	γράψωμε.
	νὰ γράψετε	
	νὰ γράψουν,	γράψουνε.

ΜΕΤΟΧΗ ΑΚΛΙΤΟΣ.

γράφοντας. (1)

(1) Οἱ πλείοτεροι τῶν συγγραφέων γράφουν τὴν μετοχὴν ταύτην διὰ ω μέγα, καὶ ἐπὶ τῶν βαρυτόνων· ἐγὼ δὲ ἐπρόκρινα τὴν διὰ τοῦ ο μικροῦ γραφὴν, ὡς ἁρμοδιωτέραν μὲ τὴν ἀναλογίαν τῆς γλώσσης, ἐπειδὴ αὕτη ἡ κατάληξις δὲν εἶναι παρὰ ἡ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς ἀντὶ τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς, ὡς εἴδαμεν εἰς τὰ ὀνόματα, κέφ. έ. 1.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ ῬΗ͂ΜΑ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ.	γράφομαι	
	γράφεσαι	
	γράφεται.	Χυδαίως.
ΠΛΗΘ.	γραφόμεθα,	γραφούμαϛε, ῆ, εϛε.
	γράφεσθε,	γράφεϛε.
	γράφονται,	γράφουνται.

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ.

			Χυδαίως
ΕΝΙ.	ἐγραφόμην,	ἐγράφουμουν,	ἠγραφούμουνε, (1)
	ἐγράφουσον,	ἐγράφουσουν,	ἠγραφούσουνε.
	ἐγράφετο,	ἐγράφουνταν,	ἠγραφούντανε.
ΠΛΗΘ.	ἐγραφόμεθα,	ἐγραφούμαϛε,	ἠγραφούμαϛε, ῆ, εϛε. (2)
	ἐγράφεσθε,	ἐγραφούσαϛε,	ἠγραφούσαϛε, ῆ, εϛε. (3)
	ἐγράφοντο,	ἐγράφουνταν,	ἠγραφούντανε.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ΕΝΙ.	ἐγράφθην,	ἐγράφθηκα,	ἠγράφτηκα. (4)
	ἐγράφθης,	ἐγράφθηκες,	ες.
	ἐγράφθη,	ἐγράφθηκε,	ε.
ΠΛΗΘ.	ἐγράφθημεν,	ἐγραφθήκαμεν,	ἠγραφτήκαμε.
	ἐγράφθητε,	ἐγραφθήκετε,	ετε.
	ἐγράφθησαν,	ἐγράφθηκαν,	ἠγραφτήκανε.

---

(1) Καὶ ἀναυξήτως, γραφούμουνε, γραφούσουνε, γραφούντανε, γραφούμαϛε, ῆ, εϛε, γραφούσαϛε, γραφούντανε.

(2) Τὸ πρῶτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ ἠγραφούμαϛε δὲν ἐκφέρεται ἀναυξήτως, διὰ νὰ μὴ συνεμπέσῃ μὲ τὸ τοῦ ἐνεϛῶτος γραφούμαϛε.

(3) Λέγεται καὶ κατὰ συγκοπὴν ἐγραφοῦϛε, γραφοῦϛε, ἀπὸ τὸ ἐγραφούσαϛε, ἐξαιρέσει τοῦ σ, καὶ κράσει τῶν φωνηέντων.

(4) Καὶ ἀναυξήτως, γράφτηκα, ες, ε, γραφτήκαμε, ετε, γραφτήκανε.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ.

ΕΝΙ.	εἶχα	γραφθῆ,	χυδ. γραφτῆ.
	εἶχες	γραφθῆ,	
	εἶχε	γραφθῆ,	
ΠΛΗΘ.	εἴχαμεν	γραφθῆ,	
	εἴχετε	γραφθῆ,	
	εἶχαν	γραφθῆ,	

ΜΕΛΛΩΝ Α'.

ΕΝΙ.	θέλω	γραφθῆ,	χυδ. γραφτῆ.
	θέλεις	γραφθῆ,	
	θέλει	γραφθῆ,	
ΠΛΗΘ.	θέλομεν	γραφθῆ,	
	θέλετε	γραφθῆ,	
	θέλουν	γραφθῆ,	

ΜΕΛΛΩΝ Β'. (1)

ΕΝΙ.	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γραφθῶ,	ἢ, γράφωμαι.
	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γραφθῆς,	ἢ, γράφεσαι.
	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γραφθῆ,	ἢ, γράφεται.
ΠΛΗΘ.	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γραφθῶμεν,	ἢ, γραφώμεθα.
	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γραφθῆτε,	ἢ, γράφεσθε.
	θὲ νὰ, ἢ, θὰ γραφθοῦν,	ἢ, γράφωνται.

ΜΕΛΛΩΝ Γ'.

ΕΝΙ.	θέλει	γραφθῶ,	ἢ, γράφωμαι.
	θέλει	γραφθῆς,	ἢ, γράφεσαι.
	θέλει	γραφθῆ,	ἢ, γράφεται.
ΠΛΗΘ.	θέλει	γραφθῶμεν,	ἢ, γραφώμεθα.
	θέλει	γραφθῆτε,	ἢ, γράφεσθε.
	θέλει	γραφθοῦν,	ἢ, γράφωνται.

(1) Οἱ χυδαῖοι μεταχειρίζονται πάλιν ἐπὶ τῶν συνθέτων χρόνων τούτων τοὺς ἰδικούς των σχηματισμοὺς, λέγοντες θὰ γραφτῶ, θὰ γραφτοῦνε. Ἰδὲ τοὺς χυδαϊσμοὺς τῆς ὑποτακτικῆς.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Α'.

ΕΝΙ.	ἤθελα	γραφθῆ,	χυδ. γραφτῆ.
	ἤθελες	γραφθῆ,	
	ἤθελε	γραφθῆ,	
ΠΛΗΘ.	ἠθέλαμεν	γραφθῆ,	
	ἠθέλετε	γραφθῆ,	
	ἤθελαν	γραφθῆ,	

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Β'.

ΕΝΙ.	ἤθελε γραφθῶ,	ΠΛΗΘ.	ἤθελε γραφθῶμεν,
	ἤθελε γραφθῇς,		ἤθελε γραφθῆτε,
	ἤθελε γραφθῇ,		ἤθελε γραφθοῦν.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ.	γράφου
	ἂς γράφεται.
ΠΛΗΘ.	γράφεσθε,
	ἂς γράφωνται.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

		Χυδαίως.
ΕΝΙ.	γράψου.	
	ἂς γραφθῇ,	ἂς γραφτῇ.
ΠΛΗΘ.	γραφθῆτε,	γραφτῆτε.
	ἂς γραφθοῦν,	ἂς γραφτοῦνε.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ.	νὰ γράφωμαι,	
	νὰ γράφεσαι,	
	νὰ γράφεται,	Χυδαίως.
ΠΛΗΘ.	νὰ γραφώμεθα,	γραφούμαςε, ἤ, εςε.
	νὰ γράφεσθε,	
	νὰ γράφωνται,	γράφουνται.

	ΑΟΡΙΣΤΟΣ.	Χυδαίως.
ΕΝΙ.	νὰ γραφθῶ,	νὰ γραφτῶ.
	νὰ γραφθῇς,	νὰ γραφτῇς.
	νὰ γραφθῇ,	νὰ γραφτῇ.
ΠΛΗΘ.	νὰ γραφθῶμεν, ἢ, οῦμεν,	νὰ γραφτοῦμε.
	νὰ γραφθῆτε,	νὰ γραφτῆτε.
	νὰ γραφθοῦν.	νὰ γραφτοῦνε.

ΜΕΤΟΧΑΙ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

γραφόμενος, η, ον.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ.

γραμμένος, η, ον,

ΚΕΦ. ΚΔʹ.

ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΑ ΡΗΜΑΤΑ.

ΠΡΩΤΗ ΣΥΖΥΓΙΑ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ ΡΗΜΑ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

	ΕΝΕΣΤΩΣ.		Χυδαίως.
ΕΝΙ.	πατῶ	ΠΛΗΘ.	πατοῦμεν, πατοῦμε.
	πατεῖς		πατεῖτε
	πατεῖ		πατοῦν, πατοῦνε.

	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ.	Ἀναυξήτως.
ΕΝΙ.	ἐπατοῦσα,	πατοῦσα.
	ἐπατοῦσες,	πατοῦσες.
	ἐπατοῦσε, καὶ ἐπάτηε, (1)	πατοῦσε.
ΠΛΗΘ.	ἐπατούσαμεν,	πατούσαμεν, ἢ, με.
	ἐπατούσετε,	πατούσετε.
	ἐπατοῦσαν,	πατοῦσαν, ἢ, νε.

(1) Ἀπὸ τὸ Ἰωνικὸν ἐπάτεε κατὰ τὴν, κεφ. ιή, μερ. βʹ, 3. δηλωθεῖσαν ἀναλογίαν· δὲν καταβιβάζεται ὅμως ὁ τόνος.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ.

εἶχα πατήσει.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ἐπάτησα.

ΜΕΛΛΩΝ Α΄.

θέλω πατήσει, ἤ, πατεῖ.

ΜΕΛΛΩΝ Β΄.

θὲ-νὰ, ἤ, θὰ πατήσω, ἤ, πατῶ.

ΜΕΛΛΩΝ Γ΄.

θέλει πατήσω, ἤ, πατῶ.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Α΄.

ἤθελα πατήσει, ἤ, πατεῖ.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Β΄.

ἤθελε πατήσω, ἤ, πατῶ.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ. πάτει, καὶ πάτηε.
ἄς πατῇ

ΠΛΗΘ. πατεῖτε
ἄς πατοῦν.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ΕΝΙ. πάτησε
ἄς πατήσῃ.

ΠΛΗΘ. πατήσετε
ἄς πατήσουν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ. νὰ πατῶ
νὰ πατῇς
νὰ πατῇ

ΠΛΗΘ. νὰ πατοῦμεν
νὰ πατῆτε
νὰ πατοῦν

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

νὰ πατήσω.

ΜΕΤΟΧΗ ΑΚΛΙΤΟΣ.

πατοῦντας.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ ῬΗΜΑ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.		Χυδαίως.
ΕΝΙ.	πατοῦμαι,	πατηοῦμαι.
	πατεῖσαι,	πατηέσαι.
	πατεῖται,	πατηέται.
ΠΛΗΘ.	πατούμεθα,	πατηούμαςε, ἤ, εςε.
	πατεῖσθε,	πατηέςε.
	πατοῦνται,	πατηοῦνται.

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ.

ΕΝΙ.	ἐπατούμην,	ἐπατούμουν, ἤ, νε. (1)
	ἐπατοῦσον,	ἐπατούσουν, ἤ, νε.
	ἐπατεῖτο,	ἐπατοῦνταν, ἤ, νε.
ΠΛΗΘ.	ἐπατούμεθα,	ἐπατούμαςε, ἤ, εςε.
	ἐπατεῖσθε,	ἐπατούσαςε, ἤ, εςε, ἐπατοῦςε.
	ἐπατοῦντο,	ἐπατοῦνταν, ἤ, νε.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ἐπατήθην, ἐπατήθηκα.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ.

εἶχα πατηθῆ.

ΜΕΛΛΩΝ Α'.

θέλω πατηθῆ.

ΜΕΛΛΩΝ Β'.

θὲ νὰ, ἤ, θὰ πατηθῶ, ἤ, πατῶμαι.

ΜΕΛΛΩΝ Γ'.

θέλει πατηθῶ, ἤ, πατῶμαι.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Α'.

ἤθελα πατηθῆ.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Β'.

ἤθελε πατηθῶ.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ.	πατοῦ	
	ἂς πατῆται	
ΠΛΗΘ.	πατεῖσθε,	πατεῖςε.
	ἂς πατῶνται,	πατοῦνται.

---

(1) Καὶ ἀναυξήτως, πατούμουν, πατούσουν, πατοῦνταν, οὔντανε· πατοῦςε, πατοῦνταν, οὔντανε. Καὶ μὲ τὴν χυδαίαν πρόσθεσιν τοῦ η ἐπατηούμουν, ἐπατηούσουν, ἐπατηοῦνταν, ἐπατηούμαςε, ἐπατηούσαςε, ἢ ηοῦςε, ἐπατηοῦνταν. Καὶ ἀναυξήτως πατηούμουν, κ. τ. λ.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ΕΝΙ.	πατήσου
	ἂς πατηθῇ
ΠΛΗΘ.	πατηθῆτε
	ἂς πατηθοῦν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.

	ΕΝΕΣΤΩΣ.		χυδαίως.
ΕΝΙ.	νὰ πατῶμαι,	νὰ πατοῦμαι,	νὰ πατηοῦμαι.
	νὰ πατῆσαι,		νὰ πατηέσαι.
	νὰ πατῆται,		νὰ πατηέται.
ΠΛΗΘ.	νὰ πατώμεθα,	νὰ πατούμεθα,	νὰ πατηούμαςε, ἢ, εςε.
	νὰ πατῆσθε,		νὰ πατηέςε.
	νὰ πατῶνται,	νὰ πατοῦνται,	νὰ πατηοῦνται.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

νὰ πατηθῶ.

ΜΕΤΟΧΑΙ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

πατούμενος.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ.

πατημένος, η, ον.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΖΥΓΙΑ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ ῬΗΜΑ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

	ΕΝΕΣΤΩΣ.	Μωραϊτικῶς.	
ΕΝΙ.	τιμῶ,	τιμάω.	
	τιμᾷς,	τιμαῖς.	
	τιμᾷ,	τιμαῖ. (1)	Χυδαίως.
ΠΛΗΘ.	τιμοῦμεν,		τιμοῦμε.
	τιμᾶτε.		
	τιμοῦν,		τιμοῦνε.

(1) Ἐγράφετο ἴσως ὀρθότερα τιμάεις, τιμάει, δὲν ἐκίνησα ὅμως τὴν συνειθισμένην γραφήν.

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ.		Ἀναυξήτως.
ΕΝΙ.	ἐτιμοῦσα, (1)	τιμοῦσα.
	ἐτιμοῦσες	
	ἐτιμοῦσε, καὶ ἐτίμαε. (2)	
ΠΛΗΘ.	ἐτιμούσαμεν, ἢ, με.	
	ἐτιμούσατε	
	ἐτιμοῦσαν,	τιμοῦσαν, ἢ, νε.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ἐτίμησα.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ.

εἶχα τιμήσει.

ΜΕΛΛΩΝ Α'.

Θέλω τιμήσει.

ΜΕΛΛΩΝ Β'.

Θὲ νὰ, ἢ, Θὰ τιμήσω.

ΜΕΛΛΩΝ Γ'.

Θέλει τιμήσω, ἢ, τιμῶ.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Α'.

ἤθελα τιμήσει, ἢ, τιμᾷ.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Β'.

ἤθελε τιμήσω, ἢ, τιμῶ.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.		ΑΟΡΙΣΤΟΣ.	
ΕΝΙ.	τίμα.	ΕΝΙ.	τίμησε.
	ἂς τιμᾷ.		ἂς τιμήσῃ.
ΠΛΗΘ.	τιμᾶτε.	ΠΛΗΘ.	τιμήσετε.
	ἂς τιμοῦν.		ἂς τιμήσουν.

(1) Κλίνεται κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν.

(2) Μερικοὶ παρενθέτουν καὶ τὸ γ εἰς τὴν κατάληξιν ταύτην· ἐτραγούδαγε, ἀντὶ τοῦ ἐτραγούδαε.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ. νὰ τιμῶ
νὰ τιμᾶς
νὰ τιμᾶ
ΠΛΗΘ. νὰ τιμῶμεν, τιμοῦμεν, ἤ, με.
νὰ τιμᾶτε
νὰ τιμοῦν.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

νὰ τιμήσω.

ΜΕΤΟΧΗ ΑΚΛΙΤΟΣ.

τιμῶντας, καὶ τιμοῦντας.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ ῬΗΜΑ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ. κοιμῶμαι, κοιμοῦμαι.
κοιμᾶσαι.
κοιμᾶται.
ΠΛΗΘ. κοιμώμεθα, κοιμούμαςε, ἤ, εςε.
κοιμᾶσθε, κοιμᾶςε.
κοιμῶνται, κοιμοῦνται.

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ.		Χυδαίως καὶ ἀναυξήτως.
ΕΝΙ. ἐκοιμώμην,		κοιμούμουν, ἤ, νε.
ἐκοιμῶσον,		κοιμούσουν, ἤ, νε.
ἐκοιμᾶτο,		κοιμοῦνταν, ἤ, νε.
ΠΛΗΘ. ἐκοιμώμεθα,	ἐκοιμούμαςε, ἤ, εςε.	
ἐκοιμᾶσθε,	ἐκοιμούσαςε, ἤ, εςε,	κοιμούσαςε, ἤ, εςε.
ἐκοιμῶντο,	ἐκοιμοῦνταν,	κοιμοῦνταν, ἤ, νε.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ἐκοιμήθην, ἐκοιμήθηκα, κοιμήθηκα.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ.

εἶχα κοιμηθῆ.

ΜΕΛΛΩΝ Α'.

θέλω κοιμηθῆ.

ΜΕΛΛΩΝ Β'.

θὲ νὰ, ἢ, θὰ κοιμηθῶ, ἢ, κοιμῶμαι.

ΜΕΛΛΩΝ Γ'.

θέλει κοιμηθῶ, ἢ, κοιμῶμαι.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Α'.

ἤθελα κοιμηθῆ.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ Β'.

ἤθελε κοιμηθῶ.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ. κοιμοῦ

ἂς κοιμᾶται.

ΠΛΗΘ. κοιμᾶσθε, κοιμᾶςε.

ἂς κοιμῶνται, κοιμοῦνται.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ΕΝΙ. κοιμήσου

ἂς κοιμηθῆ.

ΠΛΗΘ. κοιμηθῆτε.

ἂς κοιμηθοῦν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ. νὰ κοιμῶμαι, νὰ κοιμοῦμαι.

νὰ κοιμᾶσαι

νὰ κοιμᾶται

ΠΛΗΘ. νὰ κοιμώμεθα, νὰ κοιμούμαςε, ἢ, εςε.

νὰ κοιμᾶσθε, νὰ κοιμᾶςε.

νὰ κοιμῶνται, νὰ κοιμοῦνται.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

νὰ κοιμηθῶ.

ΜΕΤΟΧΑΙ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

κοιμούμενος.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ.

κοιμημένος.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

ὙΠΑΡΚΤΙΚῸΝ ῬΗ͂ΜΑ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

ΕΝΕΣΤΩΣ.

ΕΝΙ. εἶμαι
εἶσαι
εἶναι

ΠΛΗΘ. εἴμεθα, εἴμαϛε, ἢ, εϛε.
εἶσθε, εἶϛε.
εἶναι.

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ.

ΕΝΙ.	ἤμην,	ἤμουν.	
	ἤσον,	ἤσουν.	Χυδαίως.
	ἦτο,	ἦτον,	ἦταν.
ΠΛΗΘ.	ἤμεθα,	ἤμαϛε, ἢ εϛε.	
	ἦσθε, ἤσασθε,	ἤσαϛε.	
	ἦσαν,		ἦταν, ἤτανε.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

ἐϛάθην, ἐϛάθηκα, ϛάθηκα.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.	
ΕΝΕΣΤΩΣ.		ΕΝΕΣΤΩΣ.	
ΕΝΙ.	ἔσο	ΕΝΙ.	νὰ ἦμαι
	ἂς ἦναι.		νὰ ἦσαι
ΠΛΗΘ.	ἂς ἦσθε, ἂς ἦςε.		νὰ ἦναι
	ἂς ἦναι	ΠΛΗΘ.	νὰ ἤμεθα, νὰ ἦμαςε.
			νὰ ἦσθε, νὰ ἦςε.
			νὰ ἦναι.

ΜΕΤΟΧΗ.

ὄντας.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν Ἀνωμάλων Ῥημάτων κατὰ Στοιχεῖον, ἐκ τῶν Δημητρίου Νικολάου τοῦ Δαρβάρεως.

Ἀμαρτάνω. Παρατ. ἡμάρτανον. Ἀόρ. ἥμαρτον καὶ ἁμάρτησα ἀπὸ τοῦ ἁμαρτῶ. Μετ. ὁ ἁμαρτήσας.

Ἀναβαίνω. Παρατ. ἀνέβαινον. Ἀόρ. ἀνέβην καὶ ἀνέβηκα. Προς. ἀνάβα, ἀναβῆτε. Μετ. ὁ ἀναβάς. Οὕτω καὶ διαβαίνω, καταβαίνω, μεταβαίνω, παραβαίνω, ὑπερβαίνω.

Ἀναιρῶ. Παρατ. *ἀνήρουν καὶ ἀναιροῦσα. Ἀόρ. ἀναίρεσα, καὶ ὁ Παθητ. ἀνῃρέθην καὶ ἀναιρέθην. Οὕτω καὶ ἀφαιρῶ, διαιρῶ, ἐξαιρῶ, καθαιρῶ.

Ἀναςαίνω. Παρατ. ἀνέςαινον. Ἀόρ. ἀνέςησα, καὶ ὁ Παθητ. ἀνέςην καὶ ἀναςήθην. Μετ. ὁ ἀναςὰς καὶ ἀναςημένος.

Ἀποθνήσκω. Παρατ. ἀπέθνησκον. Ἀόρ. ἀπέθανον. Μετ. ὁ ἀποθανών.

Ἀρέσκω. Παρατ. ἤρεσκον. Ἀόρ. ἤρεσα. Παθητ. ἀρέσκομαι. Παρατ. ἠρεσκόμην, καὶ πλέον οὔ.

Αὐξάνω. Παρατ. ηὔξανον. Ἀόρ. ηὔξησα καὶ ἀναυξήτως

αὔξησα ἀπὸ τοῦ αὐξῶ. Ἀόρ. Παθ. ηὐξήνθην. Μετ. ὁ αὐξηνθείς.

Ἀφίνω ἀπὸ τοῦ ἀφιέω ἀποβολῇ τοῦ ε καὶ παρενθήκῃ τοῦ ν. Παρατ. ἄφινα. Ἀόρ. ἄφησα καὶ ἀφῆκα. Προς. ἄφες, ἄφετε, ἰδιωτικῶς δὲ ἄφησε, ἀφήσετε. Ἀόρ. Παθητ. ἀφείθην καὶ ἀφέθην. Μετ. ὁ ἀφειμένος.

Β.

Βάλλω καὶ κοινῶς βάζω ἢ βάνω. Παρατ. ἔβαλλον, καὶ ἔβαζα ἢ ἔβανα. Ἀόρ. ἔβαλον καὶ ἔβαλα. Προς. βάλε, βάλετε. Παθητ. βάλλομαι. Ἀόρ. ἐβλήθην καὶ ἐβάλθην. Μετ. ὁ βληθεὶς καὶ βαλμένος. Οὕτω καὶ διαβάλλω, καταβάλλω, μεταβάλλω, κ. τ. λ.

Βαρύνομαι. Παρατ. ἐβαρύνομον. Ἀόρ. ἐβαρύνθην καὶ ἐβαρέθην ἀπὸ τοῦ βαρέομαι. Μετ. βεβαρυμένος.

Βλαστάνω. Παρατ. ἐβλάστανον. Ἀόρ. ἐβλάστησα ἀπὸ τοῦ βλαστῶ.

Βλέπω. Παρατ. ἔβλεπον. Ἀόρ. εἶδον καὶ ἴδον ἀφαιρ. τοῦ ε ἀπὸ τοῦ εἴδω. Ὑπερσ. εἶχα ἰδεῖ. Μέλλ. θέλω ἰδεῖ. Προς. ἰδὲ, ἰδέτε. Ὑποτ. ἐὰν ἴδω καὶ ἰδῶ κοινῶς. Μετ. ἰδών. Τὰ δὲ ἐξ αὐτοῦ σύνθετα ποιοῦσι καὶ κανονικὸν Ἀόριστον· οἷον, ἀποβλέπω, ἀπεῖδον καὶ ἀπέβλεψα, παραβλέπω, παρεῖδον καὶ παρέβλεψα.

Βόσκω. Παρατ. ἔβοσκον. Ἀόρ. ἐβόσκησα ἀπὸ τοῦ βοσκῶ.

Βυζάνω Παρατ. ἐβύζανα. Ἀόρ. ἐβύζαξα.

Γ.

Γηράσκω καὶ γηράζω κοινῶς. Παρατ. ἐγήρασκον καὶ ἐγήραζα. Ἀόρ. ἐγήρασα ἀπὸ τοῦ γηρῶ [καὶ ἐγέρασα].

Γίνομαι. Παρατ. ἐγινόμην καὶ ἐγίνομον. Ἀόρ. ἔγεινα καὶ ἔγινα ἀποβολῇ τοῦ ε ἀπὸ τοῦ γείνω, κανονικῶς δὲ ἐγίνην

καὶ ἐγίνηκα. Ὑπερσ. εἶχα γένη ἢ γίνη. Μέλλ. θέλω γένη ἢ γίνη. Προς. γίνου, καὶ γενοῦ. Ὑποτ. ἐὰν γένωμαι καὶ γένω κοινῶς. Μετ. ὁ γινόμενος, καὶ γενόμενος.

Γινώσκω. Παρατ. ἐγίνωσκον. Παρακ. ἔγνωκα. Ἀόρ. ἔγνων, ἔγνως, ἔγνω, ἔγνωμεν, ἔγνωτε, ἔγνωσαν ἀπὸ τοῦ γνόω. Προς. γίνωσκε, καὶ γνῶθι. Μετ. ὁ γνούς. Παθητ. γινώσκομαι. Ἀόρ. ἐγνώσθην. Μετ. ὁ γνωσθείς, καὶ ἐγνωσμένος. Οὕτω καὶ ἀναγινώσκω, διαγινώσκω, καταγινώσκω, κ. τ. λ.

Δ.

Δαγκάνω. Παρατ. ἐδάγκανα. Ἀόρ. ἐδάγκασα. Μετ. ὀνομ. δαγκαμένος [καὶ δαγκασμένος].

Δένω. ἀπὸ τοῦ δέω παρενθήκῃ τοῦ ν. Παρατ. ἔδενα. Ἀόρ. ἔδησα καὶ ἔδεσα. Ἀόρ. Παθ. ἐδέθην. Μετ. ὁ δεθείς καὶ ὀνομ. δεμένος.

Δέομαι. Παρατ. ἐδεόμην. Ἀόρ. ἐδεήθην. Προς. δεήθητι καὶ δεήσου. Μετ. ὁ δεόμενος, καὶ δεηθείς.

Διδάσκω. Παρατ. ἐδίδασκον. Ἀόρ. ἐδίδαξα ἀπὸ τοῦ διδάχω. Ἀόρ. Παθητ. ἐδιδάχθην. Μετ. ὁ διδαχθείς καὶ ὀνομ. διδαγμένος.

Δίδω. Παρατ. ἔδιδα. Ἀόρ. ἔδωκα καὶ ἔδωσα. Προς. δὸς, δότε· καὶ δόσε, δόσετε. Ἀόρ. Παθ. ἐδόθην. Μετ. ὁ δοθείς καὶ ὀνομ. δομένος. Οὕτω καὶ ἐκδίδω, μεταδίδω, παραδίδω, προδίδω.

Δύναμαι. δύνασαι, δύναται. Παρατ. ἐδυνάμην, ἐδύνασο, ἐδύνατο. Ἀόρ. ἐδυνήθην. Μετ. Ενεσ. ὁ δυνάμενος. Ἀόρ. ὁ δυνηθείς. Τὸ δὲ δύνομαι σχηματίζεται κανονικῶς.

Ε.

*Ἐκπλήττομαι. Παρατ. ἐξεπληττόμην. Ἀόρ. ἐξεπλάγην. Μετ. ὁ ἐκπλαγείς.

Ἐμβαίνω. Παρατ. ἔμβαινον. Ἀόρ. ἐμβῆκα. Ὑπερσ. εἶχα ἐμβῆ. Μέλλ. θέλω ἐμβῆ. Προς. ἔμβα. ἐμβᾶτε. Μετ. ὁ ἐμβάς.

Ἐμπορῶ. Παρατ. ἠμπόρουν καὶ ἠμποροῦσα. Ἀόρ. ἠμπόρεσα. Μέλλ. θέλω ἐμπορέσει.

Ἐνδύω. καὶ ἐνδύνω κοινῶς. Παρατ. ἐνέδυον καὶ ἔνδυνα. Ἀόρ. ἐνέδυσα καὶ ἔνδυσα. Ἀόρ. Παθητ. ἐνεδύθην καὶ ἐνδύθην. Μετ. ὁ ἐνδυθεὶς καὶ ἐνδυμένος. Οὕτω καὶ ἐκδύνω.

Ἐντρέπομαι. Παρατ. ἐντρέπομον. Ἀόρ. ἐντράπην. Προς. ἐντραποῦ, ἐντραπῆτε. Μετ. ὁ ἐντραπείς.

Ἐξεύρω. Παρατ. ἤξευρα. Ἀόρ. ἔμαθα. Ὑπερσ. εἶχα μάθει. Μέλλ. θέλω μάθει. Προς. ἔξευρε ἢ μάθε.

*Ἐξίσαμαι. Παρατ. ἐξιστάμην. Ἀόρ. ἐξέστην. Μετ. ὁ ἐξεστηκώς.

Ἔρχομαι. Παρατ. ἤρχομον. Ἀόρ. ἦλθον. Ὑπερσ. εἶχα ἔλθει. Μέλλ. θέλω ἔλθει. Προς. ἐλθὲ, ἔλθετε [κοινότερον ἔλα, ἐλᾶτε]. Ὑποτ. ἐὰν ἔλθω. Μετ. ὁ ἐλθών.

Εὑρίσκω. Παρατ. εὕρισκον. Παραχ. εὕρηκα καὶ εὑρῆκα κοινῶς. Ἀόρ. εὗρον καὶ ηὗρα. Προς. εὑρὲ, εὑρέτε. Ὑποτ. ἐὰν εὕρω καὶ εὑρῶ κοινῶς. Μετ. ὁ εὑρών. Παθητ. εὑρίσκομαι. Ἀόρ. εὑρέθην. Μετ. ὁ εὑρεθείς.

Ἔχω. Παρατ. εἶχον καὶ εἶχα. Ἀόρ. ἔλαβα. Ὑπερσ. εἶχα λάβει. Μέλλ. θέλω ἔχει. Προς. ἔχε ἢ λάβε. Τὰ δὲ ἐξ αὐτοῦ σύνθετα σχηματίζονται κανονικῶς· οἷον, μετέχω, μετεῖχον, ἐμέθεξα, θέλω μεθέξει, προσέχω, προσεῖχον καὶ ἐπρόσεχα, ἐπρόσεξα, θέλω προσέξει. Τὸ περιέχω ὅμως ἀκολουθεῖ τὸν τύπον τοῦ ἔχω· οἷον, περιεῖχον, περιέλαβα, θέλω περιέχει.

Z.

Ζῶ. ζῇς, ζῇ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι. Παρατ. ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἐζῶμεν, ἐζῆτε, ἔζων· καὶ ἐζοῦσα κοινῶς. Ἀόρ. ἔζησα. Προς. ζῆθι καὶ ζῆσε, ζήτω, ἂς ζήσῃ. Μετ. Ἐνεσ. ὁ ζῶν, ἡ ζῶσα, τὸ ζῶν. Ἀόρ. ὁ ζήσας.

Η.

Ἡδύνομαι. Παρατ. ἡδυνόμην. Ἀόρ. ἡδύνθην. Μετ. ὁ ἡδυνθείς.

Θ.

Θέτω. Παρατ. ἔθετον. Ἀόρ. ἔθηκα, καὶ ἔθεσα. Μέλλ. θέλω θήσει καὶ θέσει. Προς. θές. θέτε. Παθητ. τίθεμαι καὶ θέτομαι. Παρατ. ἐτιθέμην καὶ ἐθέτομον. Ἀόρ. ἐτέθην. Μετ. Ἀόρ. ὁ τεθείς, ἡ τεθεῖσα, τὸ τεθέν. Οὕτω καὶ ἐκθέτω, προσθέτω, συνθέτω, ὑποθέτω.

Ι.

***Ἱλάσκομαι.** Παρατ. Ἱλασκόμην. Ἀόρ. Ἱλάσθην. Προς. Ἱλάσθητι, γενοῦ ἵλεως.

Κ.

Καίω. Παρατ. ἔκαιον. Ἀόρ. ἔκαυσα ἀπὸ τοῦ καύω. Ὑπερσ. εἶχα καύσει. Μέλλ. θέλω καύσει. Προς. καῦσε. Παθητ. καίομαι. Ἀόρ. ἐκάην. Ὑπερσ. εἶχα καῇ. Μέλλ. θέλω καῇ. Προς. καοῦ, καῆτε. Ὑποτ. ἐὰν καῶ. Μετ. ὁ καείς, καὶ ὀνομ. καυμένος.

Καλῶ. Παρατ. ἐκάλουν. Ἀόρ. ἐκάλεσα, καὶ ὁ Παθητ. ἐκλήθην καὶ ἐκαλέσθην. Μετ. ὁ κληθείς, καὶ ὀνομ. καλεσμένος. Οὕτω καὶ τὸ ἐγκαλῶ, προσκαλῶ, συγκαλῶ.

Κάμνω Παρατ. ἔκαμνα. Ἀόρ. ἔκαμα. Προς. κάμε. Μετ. ὀνοματικὴ καμωμένος.

Κείτομαι. Παρατ. ἐκείτομον, καὶ πλέον οὔ.

Κερδαίνω. παρατ. ἐκέρδαινον. Ἀόρ. ἐκέρδησα ἀπὸ τοῦ κερδέω. Μετ. ὁ κερδαίνων, καὶ ὀνομ. κερδημένος.

Κερνῶ. ἀπὸ τοῦ κεράω ἀποβ. τοῦ α καὶ παρενθ. τοῦ ν Παρατ. ἐκέρνων. Ἀόρ. ἐκέρασα, καὶ ὁ Παθητ. ἐκεράσθην. Προς. κέρασε. Μετ. ὀνομ. κερασμένος. Οὕτω καὶ τὸ συγκερνῶ.

Κλαίω. Παρατ. ἔκλαιον. Ἀόρ. ἔκλαυσα ἀπὸ τοῦ κλαύω. Προς. κλαῦσε.

Κλάνω ἀπὸ τοῦ κλάω παρενθήκῃ τοῦ ν. Παρατ. ἔκλανα. Ἀόρ ἔκλασα.

Κόπτομαι. Παρατ. ἐκοπτόμην καὶ ἐκόπτομον Ἀόρ. ἐκόπην καὶ ἐκόπηκα. Προς. κοποῦ, κοπῆτε. Μετ. ὀνομ. κομμένος.

Κρεμνῶ ἀπὸ τοῦ κρεμάω παρενθ. τοῦ ν. Παρατ. ἐκρέμνων καὶ ἐκρεμνοῦσα. Ἀόρ. ἐκρέμασα. καὶ ὁ Παθητ. ἐκρεμάσθην. Μετ. ὁ κρεμασθείς, καὶ ὀνομ. κρεμασμένος.

Λ.

Λαμβάνω. Παρατ. ἐλάμβανον. Ἀόρ. ἔλαβον ἀπὸ τοῦ λήβω. Ὑπερσ. εἶχα λάβει. Μέλλ. θέλω λάβει. Προς. λάβε, λάβετε. Μετ. ὁ λαβών, ἡ λαβοῦσα, τὸ λαβόν. Οὕτω καὶ τὸ καταλαμβάνω, μεταλαμβάνω, παραλαμβάνω, κ. τ. λ.

Λανθάνω. Παρατ. ἐλάνθανον. Ἀόρ. ἐλάνθασα, καὶ ὁ Παθητ. ἐλανθάσθην. Μετ. ὀνοματικὴ λανθασμένος.

Λαχαίνω. Παρατ. ἐλάχαινα. Ἀόρ. ἔλαχον καὶ ἔλαχα. Μετ. ὁ λαχών.

Λέγω. Παρατ. ἔλεγον. Ἀόρ. εἶπα καὶ εἶπον. Ὑπερσ. εἶχα εἰπεῖ. Μέλλ. θέλω εἰπεῖ. Προς. εἰπέ, εἰπέτε. Ὑποτ. ἐὰν εἴπω, καὶ εἰπῶ κοινῶς. Μετ. ὁ εἰπών.

Μ.

Μαζόνω. Παρατ. ἐμάζονα. Ἀόρ. ἐμάζωξα [καὶ ἔμασα]. Προς. μάζωξε, καὶ μάσε, μάσετε. Μετ. ὀνομ. μαζωμένος· τὸ δὲ μαζεύω σχηματίζεται κανονικῶς.

Μαίνομαι. Παρατ. ἐμαινόμην. Ἀόρ. ἐμάνην. Μετ. ὁ μανείς.

Μανθάνω. καὶ μαθαίνω κοινῶς. Παρατ. ἐμάνθανον. Ἀόρ. ἔμαθον ἀπὸ τοῦ μαθέω. Προς. μάθε, μάθετε. Μετ. ὁ μαθὼν καὶ ὀνομ. μαθημένος.

Μέμφομαι.

Μέμφομαι. Παρατ. ἐμεμφόμην. Ἀόρ. ἐμέμφθην. Προς. *μέμφθητι καὶ μέμψου. Μετ. ὁ μεμφθείς.

N.

Νίπτω. καὶ νίϐω κοινῶς. Παρατ. ἔνιπτον. Ἀόρ. ἔνιψα. Προς. νίψε. Παθητ. νίπτομαι καὶ νίϐομαι. Παρατ. ἐνιπτόμην καὶ ἐνίϐομον. Ἀόρ. ἐνίφθην. Προς. νίψου, νιφθῆτε. Μετ. ὁ νιφθείς, καὶ ὀνομ. νιμμένος.

Νοιώθω [ἀπὸ τὸ ἐννοῶ]. Παρατ. ἔνοιωθα. Ἀόρ. ἔνοιωσα μόνον εἰς τοὺς χυδαίους εὔχρηστον, εἰς δὲ τοὺς σπουδαίους τὸ νοῶ.

Ξ.

Ξερνῶ [ἀπὸ τὸ Ἑλλην. ἐξεράω, ῶ]. Παρατ. ἐξέρνων καὶ ἐξερνοῦσα. Ἀόρ. ἐξέρασα. Προς. ξέρασε.

Ξῶ, ξεῖς, ξεῖ, ξοῦμεν, ξεῖτε, ξοῦν (1). Παρατ. ἐξοῦσα. Ἀόρ. ἔξεσα. Τὸ δὲ ξύω σχηματίζεται κανονικῶς ἔξυον, ἔξυσα.

O.

Ὀμνύω. καὶ ὀμόνω κοινῶς ἀπὸ τοῦ ὀμόω παρενθ. τοῦ ν'. Παρατ. ὤμνυον, καὶ ὤμονα. Ἀόρ. ὤμοσα. Προς. ὄμοσε.

Ὀρέγομαι. Παρατ. ὠρεγόμην. Ἀόρ. ὠρέχθην. Προς. *ὀρέχθητι καὶ ὀρέξου. Μετ. ὁ ὀρεχθείς.

*Ὀσφραίνομαι. Παρατ. ὠσφραινόμην. Ἀόρ. ὠσφράνθην. Προς. ὀσφράνθητι καὶ ὀσφράνσου. Μετ. ὁ ὀσφρανθείς.

Π.

Παίρνω ἀπὸ τοῦ ἐπαίρω ἀφαιρ. τοῦ ε καὶ παρενθ. τοῦ ν. Παρατ. ἔπαιρνα. Ἀόρ. ἐπῆρα. Ὑπερσ. εἶχα πάρει. Μέλλ. θέλω πάρει. Προς. ἔπαρε καὶ πάρε. Παθητ. παίρνομαι. Ἀόρ. ἐπάρθην. Μετ. ὀνομ. ἐπαρμένος, καὶ παρμένος.

Πάσχω καὶ παθαίνω κοινῶς. Παρατ. ἔπασχον. Ἀόρ. ἔπαθον. Μετ. ὁ παθών.

Περνῶ [κοινῶς ἀπερνῶ] ἀπὸ τοῦ περάω παρενθ. τοῦ ν. Παρατ. ἐπερνοῦσα. Ἀόρ. ἐπέρασα. Μετ. ὀνομ. περασμένος.

(1) [Συνῃρημένως, ὡς καὶ τὸ σϐῶ, εῖς, εῖ, παρὰ τὸν κεφ. κά. 5, δηλωθέντα κανόνα].

Πετῶ. Παρατ. ἐπέτων καὶ ἐπετοῦσα. Ἀόρ. ἐπέταξα ἀπὸ τοῦ πετάζω.

Πηγαίνω [καὶ παγαίνω]. Παρατ. ἐπήγαινα. Ἀόρ. ἐπῆγα. Ὑπερσ. εἶχα πηγαίνει. Μέλλ. θέλω πηγαίνει. Προς. πήγαινε, πηγαίνετε [Μετ. πηγαίνοντας καὶ πηγαινάμενος].

Πιάνω ἀπὸ τοῦ πιάζω δωρικῶς ἀντὶ πιέζω. Παρατ. ἐπίανα. Ἀόρ ἐπίασα. Προς. πίασε, πιάσετε. Παθητ. πιάνομαι. Παρατ. ἐπιάνομον. Ἀόρ. ἐπιάσθην. Προς. πιάσου, πιασθῆτε. Μετ. ὁ πιασθεὶς καὶ ὀνομ. πιασμένος. [καὶ κατὰ συνίζησιν ἔπιανα, ἔπιασα, πιάσε, κ. τ. λ.]

Πίνω. Παρατ. ἔπινον Ἀόρ. ἔπιον καὶ ἔπια καὶ ἤπια. Ὑπερσ. εἶχα πίει καὶ πιεῖ κοινῶς. Μέλλ. θέλω πίει καὶ πιεῖ. Προς. πίε, πίετε. Ὑποτ. ἐὰν πίω καὶ πιῶ κοινῶς. Οὕτω καὶ τὸ καταπίνω. Ἀόρ. παθ. *κατεπόθην. Μετ. ὁ καταποθείς.

Πίπτω [κοινῶς πέφτω, ἔπεφτα, ἔπεσα, πεσμένος]. Παρατ. ἔπιπτον. Ἀόρ. ἔπεσον ἀπὸ τοῦ πεσέω. Προς. πέσε, πέσετε. Μετ. ὁ πεσών. Οὕτω καὶ τὸ καταπίπτω, παραπίπτω, περιπίπτω, κ. τ. λ.

Πλέω. Παρατ. ἔπλεον. Ἀόρ. ἔπλευσα ἀπὸ τοῦ πλεύω. Προς. πλεῦσε. Μετ. ὁ πλεύσας. Οὕτω καὶ διαπλέω, παραπλέω, περιπλέω, κ. τ. λ.

Ρ.

Ῥέω. Παρατ. ἔρρεον. Ἀόρ. ἔρρευσα ἀπὸ τοῦ ῥεύω. Μετ. ὁ ῥεύσας. Οὕτω καὶ διαρρέω.

Ῥίπτω, καὶ ῥίχνω κοινῶς [καὶ ῥήχτω]. Παρατ. ἔρριπτον. Ἀόρ. ἔρριψα καὶ ἔρριξα. Προς. ῥίψε καὶ ῥίξε. Μετ. ὁ ῥίψας.

Σ.

Σαλπίζω. Παρατ. ἐσάλπιζον. Ἀόρ. ἐσάλπισα καὶ ἐσάλπιγξα ἀπὸ τοῦ σαλπίγγω.

Σϐῶ, σϐᾷς, σϐᾷ, παρὰ κανόνα ἀπὸ τοῦ σϐέω [συνηθέστερον,

σβεῖς, σβεῖ, σβοῦμεν]. Παρατ. ἐσβοῦσα. Ἀόριςος ἔσβησα· τὸ δὲ σβύνω σχηματίζεται κανονικῶς, ἔσβυνα, ἔσβυσα.

Σέβομαι. Παρατ. ἐσεβόμην καὶ πλέον οὔ. Προς. σέβου. Μετ. ὁ σεβόμενος.

Σήπομαι. Παρατ. ἐσηπόμην, καὶ ἐσήπομον. Ἀόρ. ἐσάπην καὶ ἐσάπηκα. Προς. σαποῦ, σαπῆτε. Μετ. ὁ σαπείς, καὶ ὀνομ. σαπημένος.

Σκάζω καὶ σκάνω, καὶ κατὰ συγκοπὴν σκῶ. Παρατ. ἔσκαζα καὶ ἔσκανα. Ἀόρ. ἔσκασα. Προς. σκάσε. Μετ. ὀνομ. σκασμένος. [ἀπὸ τὸ ἑλλην. σχάω, ῶ, σχάζω].

Στέκω. Παρατ. ἔςεκον καὶ εἴςεκον ἀπὸ τοῦ ἑςήκω, καὶ ςέκομαι, ἐςεκόμην. Ἀόρ. ἐςάθην. Ὑπερσ. εἶχα ςαθῆ. Μέλλ. θέλω ςαθῆ. Προς. ςάσου, ςαθῆτε. Μετ. ὁ ςαθείς.

Στέλλω [κοινῶς ςέλνω, ἔςελνα]. Παρατ. ἔςελλον. Ἀόρ. ἔςειλα. Ὁ Παθητ. Ἀόρ. ἐςάλθην καὶ ἐςάλην. Μετ. ὁ ςαλθείς, καὶ ςαλείς, ὀνομ. ςαλμένος.

Στρέφω. Παρατ. ἔςρεφον. Ἀόρ. ἔςρεψα. Ὁ Παθητ. Ἀόρ. ἐςράφην. Προς. ςραφοῦ, ςραφῆτε. Μετ. ὁ ςραφείς.

Τ.

*Τίθημι, τίθης, τίθησι, τίθεμεν, τίθετε, τιθέασι. Παθ. τίθεμαι, τίθεσαι, τίθεται. Παρ. ἐτιθέμην. Ἀόρ. ἐτέθην. Προς. τεθοῦ, τεθῆτε. Μετ. ὁ τεθείς. Ἰδὲ Θέτω.

Τρέμω. Παρατ. ἔτρεμον καὶ πλέον οὔ.

Τρέχω. Παρατ. ἔτρεχον. Ἀόρ. ἔτρεξα καὶ ἔδραμον ἀπὸ τοῦ δρέμω. Προς. [ἐνες. τρέχα· ἀόρ.] τρέξε καὶ δράμε. Μετ. ὁ δραμών.

Τρώγω. Παρατ. ἔτρωγα. Ἀόρ. ἔφαγον καὶ ἔφαγα ἀπὸ τοῦ φάγω. Ὑπερσ. εἶχα φάγει. Μέλλ. θέλω φάγει. Προς. φάγε, φάγετε. Μετ. ὁ φαγών. Πάσχει δὲ συγκοπὴν· οἷον, τρώγεις καὶ τρῶς, τρώγομεν, καὶ τρῶμεν, τρώγετε καὶ τρῶτε, τρώγουν καὶ τρῶν. [Ἴδ. κεφ. ά. 8.]

Τυχαίνω. Παρατ. ἐτύχαινα. Ἀόρ. ἔτυχον καὶ ἔτυχα. Μετ. ὁ τυχών.

Υ.

Ὑπάγω. Παρατ. ὑπήγαινα. Ἀόρ. ὑπῆγα. Ὑπερσ. εἶχα ὑπάγει. Μέλλ. θέλω ὑπάγει. Προς. ὕπαγε, ὑπάγετε. Μετ. ὁ ὑπάγων.

Ὑπόσχομαι. Παρατ. ὑπεσχόμην καὶ ὑπόσχομον. Ἀόρ. ὑπεσχέθην καὶ ὑποσχέθην. Προς. ὑπόσχου, ὑποσχεθῆτε. Μετ. Ἐνες. ὁ ὑποσχόμενος, καὶ Ἀόρ. ὁ ὑποσχεθείς [Μετ. ὀνομ. ὑποσχεμένος].

Ὑφαίνω. Παρατ. ὕφαινον. Ἀόρ. ὕφανα. Μετ. ὁ ὑφαίνων, καὶ ὀνομ. ὑφαμμένος, καὶ ὑφασμένος.

Φ.

Φεύγω. Παρατ. ἔφευγον. Ἀόρ. ἔφυγον. Προς. [ἐνες. φεῦγα. ἀόρ.] φύγε, φύγετε. Μετ. ὁ φυγών.

Φθάνω. ἀπὸ τοῦ φθάω παρενθ. τοῦ ν. Παρατ. ἔφθανον. Ἀόρ. ἔφθασα. Μετ. Ἐνες. ὁ φθάνων. Ἀόρ. ὁ φθάσας.

Φθείρω. Παρατ. ἔφθειρον. Ἀόρ. ἔφθειρα, καὶ ὁ Παθητ. ἐφθάρην. Προς. φθαροῦ, φθαρῆτε. Μετ. ὁ φθαρεὶς καὶ ὀνομ. φθαρμένος.

Χ.

Χαίρομαι. Παρατ. ἐχαίρομον. Ἀόρ. ἐχάρην. Προς. χαροῦ, χαρῆτε [μετοχ. χαρούμενος].

Χάσκω. Παρατ. ἔχασκον καὶ πλέον οὔ [ἀπὸ τὸ ἑλλην. χαίνω].

Χορταίνω. Παρατ. ἐχόρταινα. Ἀόρ. ἐχόρτασα ἀπὸ τοῦ χορτάζω. Προς. χόρτασε, χορτάσατε. Μετ. ὁ χορτάσας [μετοχ. ὀνοματ. χορτασμένος].

Ψ.

Ψένω. ἀπὸ τοῦ ἑψέω ἀποβ. τοῦ ε καὶ παρενθ. τοῦ ν. [κοινῶς ψήνω]. Παρατ. ἔψενα. Ἀόρ. ἔψησα. Προς. ψῆσε, ψήσετε. Μετ. ὀνομ. ψημένος.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ.

Ὁ ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ τοῦ πίνακος τούτου φιλοτιμούμενος νὰ διορθώσῃ τὴν κοινὴν γλῶσσαν μετεσχημάτισεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον πολλῶν ῥημάτων, καὶ κατέταξεν εἰς τὸν κατάλογον ἄλλα τινὰ τὰ ὁποῖα εἶναι καθαρῶς Ἑλληνικά. Ἡμεῖς δὲ, σπουδάζοντες νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς γλώσσης, ἐσημειώσαμεν μὲ ἀστερίσκους ὅσα εἶναι τῆς κοινῆς συνηθείας ἀλλότρια, παρενθέσαμεν καὶ διορθώσεις τινὰς, καὶ προσθέτομεν τὰ ἑξῆς.

Πρῶτον μὲν τὰ Ἑλληνικὰ εἰς άνω ἐκφέρονται αίνω. Ἰδ. κεφ. κϛ΄. 7. ἁμαρταίνω, ἁμάρταινα· ἀναιβαίνω, ἀναίβαινα, ἀναίβηκα. Προσ. ἀναίβα, ἀναιβᾶτε, ὡσαύτως καταίβα, καταιβᾶτε· ἀπαιθαίνω, ἀπαίθαινα, ἀπαίθανα, ἀπαιθαμμένος, καὶ κατ' ἀφαίρεσιν παιθαίνω, παίθαινα, κ. τ. λ. αὐξαίνω, αὔξαινα, αὐξήθηκα, αὐξημένος· βλασταίνω, ἐβλάσταινα· τὸ ἐμβαίνω ἐκφέρεται χυδαίως ἐμπαίνω, ἔμπαινα, ἐμπῆκα, προσ. ἔμπα, ἐμπασμένος, καὶ κατ' ἀφαίρεσιν μπαίνω, μπῆκα, μπασμένος· λαβαίνω, ἐλάβαινα. Ἔπειτα τὸ ἀρέσκω εἶναι Ἑλληνικὸν, ἐκφέρεται κοινῶς ἀρέσω. Ἰδ. κεφ. κϛ΄. 9. Καὶ ἀρέζω, παρατ. ἄρεζα, ἀόρ. ἄρεσα, ἀρεσμένος. Καὶ τὸ βαρύνομαι κλίνεται ἀκόμη περισπωμένως, βαρηοῦμαι, βαρηούμουν, ἐβαρέθηκα, βαρεμένος. Καὶ τὸ σήπομαι ἐκφέρεται ἐνεργητικῶς, σαπίζω, ἐσάπιζα, ἐσάπισα, σαπισμένος· καὶ τὸ ὑπάγω κατ' ἀφαίρεσιν γίνεται πάγω.

Πρὸς τούτοις παρέλειψε καὶ ἄλλα ῥήματα· οἷον, τὸ ἐβγαίνω ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν ἐκβαίνω, παρατ. ἔβγαινα, ἀόρ. ἐβγῆκα καὶ ἦβγα. Προσ. ἔβγα. Καὶ τὸ ἐβγάζω ἀντὶ τοῦ ἐκβάζω, συγκοπὲν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν ἐκβιβάζω, παρατ. ἔβγαζα, ἀορ. ἔβγαλα, προσ. ἔβγαλε, ἀόρ. παθητ. ἐβγάλθηκα. μετοχ. ἐβγαλμένος καὶ βγαλμένος.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ.

ΚΕΦ. ΚϚ΄.

ἌΡΘΡΟΝ.

1. Ἡ ΝΕΑ γλῶσσα δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν παλαιὰν κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρου, ἐπειδὴ δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ἄρθρον ἢ κατ' ἀφαίρεσιν ἐσχηματισμένη ἀντωνυμία τοῦ, τῆς, τοῦ, (Ἴδ. σελ. 22.) περὶ τῆς συντάξεως τῆς ὁποίας θέλομεν ὁμιλήσειν εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ἀντωνυμιῶν.

2. Αὐτὸ συντάττεται καὶ μὲ τὰς μετοχὰς, σπανιώτερα ὅμως παρὰ εἰς τὴν Ἑλληνικήν. Δὲν λέγομεν ἀορίστως ὁ μαθὼν, ὁ διαβάσας, ἀλλὰ, ὅποιος μάθῃ, ὅποιος διαβάσῃ, ἢ, ἐδιάβασεν· ὡρισμένως ὅμως ἐμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν, ὁ δαρμένος ἐπῆγε νὰ προσκλαυθῇ· ἤγουν, ἐκεῖνος ὅςις ἐδάρθη.

3. Τίθεται καὶ ἀναφορικῶς πρὸς προηγούμενον ὄνομα, π. χ. δὲν μοῦ ἀρέσει ἡ Τουρκικὴ γλῶσσα, πλὴν ἀγαπῶ τὴν τῶν Γάλλων, ἀντὶ τοῦ, τὴν γλῶσσαν τῶν Γάλλων.

4. Συντάττεται καὶ μὲ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων ἀνάρθρως ἐκφερόμενα, κατ' ἔλλειψιν τοῦ ὀνόματος ἐπίσκοπος, ἢ δεσπότης· οἷον, ὁ Σμύρνης, ὁ Ἐφέσου, ἀντὶ τοῦ ὁ δεσπότης τῆς Σμύρνης, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφέσου. Ἡ χρῆσις αὐτὴ ἔμεινεν ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς.

5. Εἶναι καὶ μεριςικὸν τοῦ ἀριθμοῦ, Ἑλληνικῶς· οἷον, ἀπὸ τὰ τέσσαρα ἀπίδια ὁποῦ εἶχα, ἐπῆραν τὸ ἕνα; τὰ δύω, τὰ τρία. Οὕτω καὶ ὁ Στράβων. τόμ. ά, σελ. 284.

« Εἶτα ὁ Θεὸς Καῖσαρ πεντακισχιλίους ἐπισυνῴκισεν, ὧν οἱ πεντακόσιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν οἱ ἐπιφανέςατοι ».

6. Εἰς ἐπαρχίας τινὰς τὸ θηλυκὸν ἄρθρον προτάσσεται τῶν ἀρσενικῶν ὀνομάτων, Βοιωτικῶς· ἡ οὐρανὸς, ἀντὶ τοῦ ὁ οὐρανός.

ΚΕΦ. ΚΖʹ.

ΑΡΙΘΜΟΙ.

Ἡ νέα γλῶσσα ἀγαπᾷ νὰ μεταχειρίζεται εἰς περιςάσεις τινὰς τὸν πληθυντικὸν, ἀντὶ τοῦ ἑνικοῦ· οἷον, *ἔχει χιόνια ἐπάνω 'ςὰ βουνά. Ποῖος ἔχυσε τοῦτα τὰ νερά; Ἡ μύτη του ἔχει αἵματα.* Τοῦτο δὲν εἶναι ἀλλότριον τῆς Ἑλληνικῆς. Ὁ Πλούταρχος ἔχει ὕπνοι, ἀντὶ τοῦ ὕπνος· «δόξας κατὰ τοὺς ὕπνους σφάττειν αὐτόν· » καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

ΚΕΦ. ΚΗʹ.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ.

1. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνοδεύονται τὰ ῥήματα ἀπὸ τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας συχνότερα παρὰ εἰς τὴν παλαιὰν, κατὰ μίμησιν τῶν ἄλλων νῦν ὁμιλουμένων γλωσσῶν· οἷον, *ἐγὼ τὸν εἶδα· ἐσεῖς ἐξεύρετε ὅτι αὐτὸς ἦλθε καὶ μοῦ τὸ εἶπε.* Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης ὅμως ἀκολουθοῦν καὶ εἰς τοῦτο τὸ παράδειγμα τῆς παλαιᾶς, καὶ συνάπτουσι ταύτας τὰς ἀντωνυμίας μὲ τὰ ῥήματα ὅταν θέλουν νὰ παραςήσωσι καμμίαν ἔμφασιν, τὸ ὁποῖον γίνεται καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν· οἷον, « μή σε γέρων κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω ». Καὶ τὸ « φεῦγε μάλ' εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἔγωγε λίσσομ' εἵνεκ' ἐμεῖο μένειν ».

2. Διὰ περισσοτέραν ἔμφασιν ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἡ ἀντω-

νυμία· οἷον, ἐμένα μὲ φαίνεται ὅτι τοῦτο δὲν ἐμπορεῖ νὰ γείνῃ· ἐσένα δὲν σὲ μέλει τελείως διὰ τοῦτο. Καθὼς καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν, moi je ne m'en embarrasse pas.

3. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα μεταχειρίζεται τριχῶς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν αὐτός· α΄. ἐπιτατικῶς, διὰ περισσοτέραν ἔμφασιν, ἢ διαστολήν· αὐτὸς παρῆν· καὶ τὸ θρυλλούμενον αὐτὸς ἔφα· φοβοῦμαι τοῦτο μᾶλλον ἢ τὸν θάνατον αὐτόν. β΄. Ἐκ τρίτου, καὶ ἐκ τετάρτου ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος· οἷον, εἶδεν αὐτόν· ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πῦρ. γ΄. Ἐνάρθρως, ὡς δηλωτικὴν ταυτότητος· οἷον, ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἦλθε, καὶ εἶπέ μοι ταῦτα.

4. Εἰς τὴν πρώτην καὶ τρίτην περίστασιν ἡ νέα γλῶσσα μεταχειρίζεται τὸ ἐπίθετον ὁ ἴδιος, ἐνάρθρως, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Πρῶτον μὲν ἐπιτατικῶς, ὁ ἴδιος ὁ Κοραῆς τὸ εἶπε· καὶ, τὸ εἶπεν ὁ Κοραῆς ὁ ἴδιος. καὶ μὲ τὴν αὐτὸς ἀντωνυμίαν, μοῦ τὸ εἶπεν αὐτὸς ὁ ἴδιος· αὐτὸς ὁ ἴδιος παρευρέθη εἰς τὴν τελετήν. Δεύτερον δὲ ἐπὶ ταυτότητος· οἷον, ὁ ἴδιος ἄνθρωπος ἦλθε, καὶ μοῦ εἶπε τὸ ἴδιον, τὸν ἴδιον λόγον.

5. Εἰς τὴν πρώτην περίστασιν μεταχειρίζονται τινὲς ἐντάμα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἀντωνυμίαν αὐτὸς, καὶ τὸ ἐπίθετον ὁ ἴδιος, ἐνάρθρως, λέγοντες· τὸν φοβοῦμαι περισσότερον παρὰ τὸν θάνατον αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἢ, παρὰ αὐτὸν τὸν ἴδιον θάνατον. Τοιαύτη φράσις δὲν εἶναι παρὰ ταυτολογία, ἐπειδὴ ἡ ἐπίτασις παριστάνεται ἀρκετὰ διὰ τοῦ ἐπιθέτου ὁ ἴδιος, ὥστε ἡ αὐτὸς πίπτει ἀργὴ καὶ περιττή. Αὐτὸς ὁ λόγος ἁρμόζει καὶ εἰς τὰς φράσεις ὅπου ἡ αὐτὸς ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον· οἷον, ὁ βασιλεὺς ἦλθεν αὐτὸς ὁ ἴδιος. Συντομώτερον καὶ ὀρθότερον ἦτον, ἦλθεν ὁ βασιλεὺς ὁ ἴδιος, ἢ, ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς ἦλθε.

6. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης ὅμως ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν ταυτολογίαν ταύτην διὰ νὰ ἀνάγωσι τὴν φράσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν, ἐκβάλλοντες τὸ ἐπίθετον ὁ ἴδιος, καὶ φυλάττοντες τὴν αὐτὸς ἀντωνυμίαν, ὡς δηλωτικὴν τῆς ἐμφάσεως, ὥστε γράφουν Ἑλληνικῶς· *τὸν φοβοῦμαι περισσότερον παρὰ αὐτὸν τὸν θάνατον· ἢ, παρὰ τὸν θάνατον αὐτόν. Καὶ, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἦλθε.* Καὶ ἐπὶ τῆς ταυτότητος ὡσαύτως· οἷον, *ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἦλθε, καὶ μοῦ εἶπε τὰ αὐτά.*

7. Εἰς τὴν δευτέραν περίστασιν ἡ νέα γλῶσσα μεταχειρίζεται τὰς κατ' ἀφαίρεσιν τῆς πρώτης συλλαβῆς ἐκφερομένας πλαγίας πτώσεις τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας· (Ἴδ. κεφ. ί. 1) οἷον, *τὸν εἶδα, τοῦ ἔδωκα τὴν φωτίαν·* ἀντὶ *εἶδον αὐτὸν, ἔδωκα αὐτῷ τὸ πῦρ.*

8. Αἱ μονοσύλλαβοι προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι, καὶ ἡ κατ' ἀφαίρεσιν ἐκφερομένη ἀναφορικὴ τάσσονται πρὸ τῶν ἁπλῶν χρόνων τῶν ῥημάτων εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς προστακτικῆς, ἥτις φύσει προηγεῖται τῆς φράσεως· οἷον, *τὸ παίρνω· τοῦ δίδω· σὲ σηκόνω·* καὶ προστακτικῶς, *πάρε το· δῶσέ του· σήκωσέ με.*

Ὁ χυδαῖοι ὅμως βάλλουν συχνὰ τὴν ἀντωνυμίαν μετὰ τὸ ῥῆμα, λέγοντες· *εἶδά του*, ἀντὶ τοῦ, *τὸν εἶδα.*

9. Ὅταν συνταχθῇ τὸ ῥῆμα μὲ δύω τοιαύτας ἀντωνυμίας, τῶν ὁποίων ἡ μία ἐκ τρίτου δηλοῖ τὴν ἄμεσον μετάβασιν, ἡ δὲ ἄλλη ἐκ τετάρτου τὴν ἔμμεσον, ἐκείνη τάσσεται ἀμέσως πρὸ τοῦ ῥήματος, ἡ δὲ ἄλλη προτίθεται αὐτῆς· οἷον, *σοῦ τὸ εἶπα· σοῦ τὸ ἔδωκα.*

Ἐπὶ τῶν προστακτικῶν ὅμως, ὅπου τὸ ῥῆμα προηγεῖται τῆς φράσεως, ἡ σύνταξις ἀντιστρέφεται, καὶ ἡ τῆς ἐμμέσου μεταβάσεως δηλωτικὴ ἀντωνυμία τάσσεται ἀμέσως μετὰ τὸ

ῥῆμα, καὶ ἡ ἄλλη ἐπάγεται· οἷον, εἰπέ τού το. δῶσέ τού το.

10. Εἰς τὰς μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων συντάξεις παρεντίθενται αἱ ἀντωνυμίαι μεταξὺ τοῦ βοηθητικοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου ῥήματος. Θέλω τὸν ἰδεῖν. Θὰ τὸν βλάψῃ· ἤθελε τὸν εὕρει· θὰ τοῦ τὸ 'πῶ· θέλω τοῦ τὸ δείξει.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ὅμως ἡ ἀντωνυμία προτάσσεται τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος· τὸν εἶχεν ἰδεῖν· τοῦ τὸ εἶχεν εἰπεῖν.

11. Αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου, ἡ αἰτιατικὴ τῆς κατ' ἀφαίρεσιν ἐκφερομένης ἀναφορικῆς, τους, συντασσόμεναι μὲ τὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα ἀναπληρόνουν τὴν χρείαν τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, μὲ αὐτοπάθειαν ἢ χωρὶς αὐτοπάθειαν, ὥστε δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν καμμία καθ' αὐτὸ κτητικὴ ἀντωνυμία· οἷον,

Εἶδα τὸν φίλον μου, σου, του. θηλ. της.
μας, σας, των, καὶ τους· ἐπὶ παντὸς γένους καὶ ἀριθμοῦ.

Ὅπου αἱ μου καὶ μας κεῖνται αὐτοπαθῶς, καὶ ἡ τους τίθεται ἀδιαφόρως ἀντὶ τῆς γενικῆς των.

12. Ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν ὄνομα συνοδεύεται ἀπὸ κανένα ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία τίθεται μετὰ τὸ οὐσιαστικὸν, ἢ γλαφυρώτερα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐπιθέτου· οἷον,

Εἶδα τὸν καλὸν φίλον μου, σου, του.
μας, σας, των, ἢ, τους.

ἢ

Εἶδα τὸν καλόν μου, σόυ, του,
μας, σας, των, ἢ, τους φίλον.

13. Ἡ νέα γλῶσσα ἀγαπᾷ περισσότερον ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην

νὰ δηλοῖ τὴν κτῆσιν καὶ οἰκειότητα, ὥϛε μεταχειρίζεται συχνὰ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς φράσεως, καὶ εἰς περιϛάσεις ὅπου δὲν τὸ δέχεται τὸ πνεῦμα τῶν ἄλλων γλωσσῶν, καὶ ἐξαιρέτως τῆς Ἑλληνικῆς, ἥτις μεταχειρίζεται πολλὰ φειδωλῶς τὰς ἀντωνυμίας. Λέγει, π. χ. *ἔμαθα μὲ λύπην μου, μὲ εὐχαρίϛησίν μου ὅ,τι ἔπαθεν ὁ ἐχθρός σας· τοῦ ἔκοψαν τὰ χέρια του·* καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Αὗται αἱ φράσεις προέρχονται ἀπὸ τὴν ἁγίαν γραφὴν, ὅπου αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι εὑρίσκονται κατακόρως δηλοῦσαι κτῆσιν, καὶ ἀμαθῶς τασσόμεναι ἀμέσως μετὰ τὸ οὐσιαϛικὸν ὄνομα, χωρὶς προσοχὴν εἰς τὴν αὐτοπάθειαν, μὲ ὅλον ὅτι ἡ τοιαύτη συνήθεια εἶναι ἐκ διαμέτρου ἐναντία εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ μάλιϛα καὶ σολοικίζει ὅποιος παραβῇ τὸν κανόνα τῆς αὐτοπαθείας.

14. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης ἀποδοκιμάζουν εὐλόγως τὴν χρῆσιν τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς τῆς κατ' ἀφαίρεσιν ἐκφερομένης ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ἀντὶ τῆς γενικῆς, καὶ ἀκολούθως δὲν γράφουν *ἀγαπῶ τὸν πατέρα τους*, ἀλλὰ, *ἀγαπῶ τὸν πατέρα των*.

Καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖϛον μεταχειρίζονται ἀντ' αὐτῆς, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὰς κτήσεως δηλωτικὰς φράσεις, τὴν ὁλόκληρον καὶ ἀπαθῆ ἀντωνυμίαν· π. χ. ἀντὶ τοῦ *ἀγαπῶ τὸν πατέρα των*, γράφουν, *ἀγαπῶ τὸν πατέρα αὐτῶν*. Καὶ ἐπὶ τῶν αὐτοπαθειῶν δασύνοντες τὴν ἀντωνυμίαν φυλάττουσι τὸν κανόνα τῆς Ἑλληνικῆς· οἷον, *ἀγαποῦν τὸν πατέρα αὑτῶν*. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμπορεῖ νὰ γένῃ ἐπὶ τῶν ἄλλων δύω προσώπων, διότι ἐκεῖ δὲν ϛέκει πλέον ἡ διαφορὰ τῆς συνθέτου ἀντωνυμίας πρὸς τὴν ἁπλῆν εἰς ψιλὸν σημεῖον ὀρθογραφίας, εἰς μίαν προσῳδίαν δηλαδὴ, ὥϛε ἀναγκάζονται οἱ συγγραφεῖς νὰ μεταχειρίζωνται τὴν ἁπλῆν Ἑλλη-

νικὴν ἀντωνυμίαν καὶ ἐπὶ τῶν αὐτοπαθειῶν, καὶ γράφουν ἀγαπῶμεν τὸν πατέρα ἡμῶν, ἀγαπᾶτε τὸν πατέρα ὑμῶν. Μερικοὶ ὅμως ἐπεχείρησαν νὰ γράψωσι ποῦ καὶ ποῦ τὴν σύνθετον Ἑλληνικὴν ἀντωνυμίαν.

Πολὺ ἀπέχουν αὐτοὶ οἱ νεωτερισμοὶ νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν φράσιν τῆς παλαιᾶς γλώσσης, ἐπειδὴ ἐκτὸς ὅτι δὲν ἐμποροῦν νὰ δηλώσωσι τὴν αὐτοπάθειαν ἐπὶ τῶν δύω πρώτων προσώπων, ἀλλὰ περιορίζονται εἰς τὸ τρίτον, δὲν φυλάττουσιν οὐδὲ τὴν Ἑλληνικὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων. Λόγου χάριν, αὐτὴ ἡ φράσις, ἀγαποῦν τὸν πατέρα αὐτῶν, συντίθεται Ἑλληνικῶς ἀγαπῶσιν αὐτῶν τὸν πατέρα, καὶ αὐτοπαθῶς ἀγαπῶσι τὸν ἑαυτῶν πατέρα, ἡ δὲ ἄλλη σύνθεσις ἀγαπῶσι τὸν πατέρα αὐτῶν, ἢ, αὐτῶν· εἶναι τῆς ἁγίας γραφῆς, ἤγουν τοῦ μοχθηροτέρου ἑλληνισμοῦ.

ΚΕΦ. ΚΘʹ.

ΚΤΗΤΙΚΟΑΝΑΦΟΡΙΚΗ.

Εἴδαμεν εἰς τὴν τεχνολογίαν, κεφ. ιαʹ. 1. πῶς συντίθεται ἡ κτητικοαναφορικὴ ἀντωνυμία ἀπὸ τὸ ἔναρθρον ἐπίθετον ὁ ἐδικός, ἡ ἐδική, τὸ ἐδικόν, ἀντὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὁ ἴδιος, καὶ τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν· τώρα δὲν ἔχομεν ἄλλο νὰ σημειώσωμεν παρ' ὅτι εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῆς τὸ οὐσιαστικόν, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται τὸ ἐπίθετον ὁ ἐδικός, νοεῖται ἔξωθεν· οἷον, ὁ φίλος μου θέλει τοῦτο, πλὴν ὁ ἐδικός σου δὲν συμφωνεῖ· τὸ πλῆρες εἶναι, ὁ ἐδικός σου φίλος.

ΚΕΦ. Λʹ.

ΔΕΙΚΤΙΚΑΙ.

1. Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι τάττονται πρὸ τοῦ ἄρθρου, Ἑλληνικῶς· τοῦτος ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἐκεῖνος ὁ ἄν-

θρωπος, καὶ ἀνεςραμμένως, τὸν ἄνθρωπον τοῦτον· ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

2. Ἡ νέα γλῶσσα μεταχειρίζεται ὡς δεικτικὴν καὶ τὴν ἀναφορικὴν αὐτὸς, λέγουσα, αὐτὸ τὸ βιβλίον, αὐτὴ ἡ γυναῖκα, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Αὕτη ἡ χρῆσις εἶναι τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ, καὶ ἀρχίζει νὰ φαίνεται, ἂν καὶ σπανίως, εἰς τὸν Πολύβιον καὶ τοὺς συγχρόνους ἢ νεωτέρους αὐτοῦ συγγραφεῖς. Μιαίνει καὶ τὰ ἄνθη τοῦ κορυφαίου τῶν ἀττικιςῶν, τοῦ Λουκιανοῦ. Εἰς δὲ τοὺς ἐκκλησιαςικοὺς συγγραφεῖς εὑρίσκεται δὰ συχνότατα, καὶ ὁ ὑπομνηματιςὴς Εὐςάθιος τὴν μεταχειρίζεται κατακόρως. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης ἀποφεύγουσι ταύτην τὴν κατάχρησιν.

ΚΕΦ. ΛΑ΄.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑΙ.

1. Ἡ χυδαία γλῶσσα ἀκολουθεῖ κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν τὰς ἄλλας ζωντανὰς γλώσσας τῆς Εὐρώπης. Ὁ φίλος, ὁ ὁποῖος, ἢ, ὅςις μοῦ ἔδωκε αὐτὸ τὸ βιβλίον. Εἴπαμεν ἀνωτέρω, κεφ. ιγ΄, 2· ὅτι μεταχειρίζεται ἀντ' αὐτῶν τὸ μόριον ὁποῦ περισπωμένως, ἢ κατ' ἀφαίρεσιν ποῦ.

2. Σημείωσαι ὅτι εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὁ ὁποῖος, τὸ τῆς ἀντωνυμίας προτασσόμενον ἄρθρον παρέλκει, καὶ δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀφ' οὗ εἰσήχθη εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτὴ ἡ βαρβαρικὴ χρῆσις, ὡς ἐπαρατήρησεν ὁ σοφὸς Κοραῆς, ὅςις ἀνέφερε καὶ ςίχους τοῦ Ἐρωτοκρίτου, ὅπου αὐτὴ ἡ ἀντωνυμία κεῖται ἀνάρθρως.

3. Ἐδηλώσαμεν ἀνωτέρω, εἰς τοὺς περὶ τῆς προσωπικῆς καὶ δεικτικῆς λόγους, τὴν χρῆσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἀναφορικῆς αὐτός.

4. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης μεταχειρίζονται ἐπὶ τῶν

ἀναφορικῶν φράσεων καὶ τὴν Ἀττικὴν ἀντίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ (1) ἀναφορικὴ ἀντωνυμία συμφωνεῖ μὲ τὸ ἑπόμενον ῥῆμα, καὶ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται ἡ ἀναφορά, μεταβιβάζεται ἀπὸ τὸ ἡγούμενον εἰς τὸ ἑπόμενον, ὅπου συμφωνεῖ μὲ τὴν ἀναφορικήν, ὥςε συγχέονται εἰς ἕνα κῶλον μόνον καὶ τὸ ἡγούμενον καὶ τὸ ἑπόμενον. π. χ. Δίδωμί σοι οὗ χρῄζεις βιβλίου· ἀντὶ τοῦ δίδωμί σοι τὸ βιβλίον, οὗ χρῄζεις. Γραικικά, σοῦ δίδω τὸ ὁποῖον χρειάζεσαι βιβλίον, ἢ σοῦ δίδω τοῦ ὁποίου ἔχεις χρείαν βιβλίου.

5. Αὐτὴ ἡ ἀντίπτωσις γίνεται διχῶς, ἐπειδὴ τὸ μεταβιβασθὲν ὄνομα ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος. Ὅταν μὲν ἦναι ὑποκείμενον, τὸ συνιςώμενον ἀπ' αὐτὸ κῶλον μὲ τὸ ἑπόμενον γίνεται ὑποκείμενον τοῦ ἀκολουθοῦντος ῥήματος· οἷον, ὃν φιλεῖς ἄνδρα ἡγεῖται τοῦ ςρατοῦ, Γραικιςὶ, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷς ἄνδρα ὁδηγεῖ τὸ ςράτευμα· ὅπου, ὃν φιλεῖς ἄνδρα, δὲν εἶναι παρὰ ἕνα κῶλον μόνον συντεθειμένον ἀλλαγῇ τῆς πτώσεως ἐκ τοῦ ἡγουμένου ὁ ἀνὴρ, καὶ τοῦ ἑπομένου ὃν φιλεῖς, ὁ ἀνὴρ ὃν φιλεῖς, καὶ τοῦτο τὸ κῶλον ὅλον γίνεται ὑποκείμενον τοῦ ἀκολουθοῦντος ῥήματος, ἡγεῖται, συμπεριέχον καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑποκείμενον καὶ τὴν παρεμπίπτουσαν πρότασιν.

Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ μὲ τὰς ἄλλας πτώσεις. Μὲ τὴν γενικήν, Οὗ συγγενὴς εἶ φίλου ἡγεῖται τοῦ ςρατοῦ· μὲ τὴν δοτικήν, ᾧ ταῦτα εἶπες φίλῳ ἡγεῖται τοῦ ςρατοῦ.

6. Ὅταν δὲ τὸ μεταβιβασθὲν ὄνομα ἦναι ἀντικείμενον, τὸ συνιστώμενον ἀπ' αὐτὸ κῶλον μὲ τὸ ἑπόμενον γίνεται ἀντικείμενον· οἷον, ἀναγινώσκω ὃ ἔχρησάς μοι βιβλίον· φιλῶ

---

(1) Ὀνομάζομεν ἐδῶ ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν τὸ ὑπὸ τῶν γραμματικῶν λεγόμενον ὑποτακτικὸν ἄρθρον.

ὃν συνέστησάς μοι μαθητήν. Γραικιςί, διαβάζω τὸ ὁποῖον μοῦ ἐδάνεισες βιβλίον· ἀγαπῶ τὸν ὁποῖον μοῦ ἐσύστησες μαθητήν. Εἰς τὰς ὁποίας φράσεις τὸ ὃ ἔχρησας μοι βιβλίον, καὶ τὸ ὃν συνέστησάς μοι μαθητήν, εἶναι καὶ τὰ δύω ἀντικείμενα, τὸ μὲν τοῦ ἀναγιγνώσκω, τὸ δὲ τοῦ φιλῶ.

7. Αὐτὴ ἡ σύνταξις δέχεται καὶ τὴν ἀναςροφήν· οἷον, ὃν συνέστησάς μοι φίλον ἀγαπῶ, καὶ γλαφυρώτερα μὲ πρόσθεσιν τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ὃν συνέστησάς μοι φίλον, τοῦτον ἀγαπῶ. Τὸ ὁποῖον γίνεται καὶ Γραικιςί, τὸν ὁποῖον μοῦ ἐσύςησες φίλον, τοῦτον ἀγαπῶ.

8. Ἐνίοτε κρέμαται ἡ ἀναφορικὴ καὶ ἀπὸ δύω ῥήματα· οἷον, διεξῄει ἃ τοὺς ἰδόντας ᾤετο τεθνηκέναι. Αὐτὴ ἡ φράσις μεταφράζεται Γραικιςί, ἐδιηγεῖτο (ἐκεῖνα), τὰ ὁποῖα οἱ ἰδόντες ἐνόμιζεν ὅτι ἀπέθαναν. Γίνεται ἐξ ἀνάγκης ἀνάλυσις τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου, πλὴν, ὅσον διὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀναφορικῆς, ἡ Γραικικὴ φράσις εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν Ἑλληνικήν, καὶ ἡ ἀναφορικὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ πρῶτον ῥῆμα, ἐδιηγεῖτο, καὶ ἐν ταὐτῷ εἰς τὴν μετοχὴν τοὺς ἰδόντας.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅμως εἰλικρινῶς ὅτι πολλοὶ τῶν Γραικῶν δὲν ἀποδέχονται ταῦτα τὰ συντακτικὰ σχήματα, ὡς ἐναντία εἰς τὸ πνεῦμα τῆς νῦν καθομιλουμένης γλώσσης, καὶ μάλιςα τινὲς τὰ ἐςηλίτευσαν, καὶ διέσυραν τοὺς συγγραφεῖς οἱ ὁποῖοι τὰ μεταχειρίζονται πασχίζοντες νὰ τὰ εἰσάξωσιν εἰς τὴν γλῶσσαν. Δὲν εἶναι τῆς προθέσεώς μου νὰ ἀναφέρω τοὺς λόγους τῶν διαμφισβητούντων, πόσῳ μᾶλλον δὲν μὲ ἀνήκει, ὡς ξένον, νὰ κρίνω ὅπου διαφέρονται οἱ Γραικοί. Ὁ καιρὸς θέλει λύσει τὸ πρόβλημα· τοῦτο μόνον ἐμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἡ σύνταξις αὕτη συντελεῖ πολλὰ εἰς συντομίαν, καὶ φέρει Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα.

ΚΕΦ. ΛΒʹ.

ΑΥΤΟΠΑΘΗΣ.

1. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τοῦ ἑαυτοῦ μου, σου, του, τὸν ἑαυτόν μου, σου, του, κ. τ. λ. (Ἴδ. κεφ. ιδʹ.) Παρέπεται εἰς τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα, παρέχουσα, ὅσον κατὰ τοῦτο, τὴν χρείαν τῶν αὐτοπαθῶν ἀντωνυμιῶν τῆς παλαιᾶς γλώσσης, ἤγουν σημαίνουσα ἐνταὐτῷ ἐνέργειαν καὶ πάθος τοῦ αὐτοῦ προσώπου· οἷον, μισῶ τὸν ἑαυτόν μου· αὐτὴ μισεῖ τὸν ἑαυτόν της· ἐσεῖς μισεῖτε τὸν ἑαυτόν σας· γνώριζε τὸν ἑαυτόν σου. Ἑλλ. γνῶθι σεαυτόν. Καὶ μὲ τὰς προθέσεις, ἡμεῖς δὲν ἐγεννήθημεν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὸν ἑαυτόν μας· δὲν φροντίζετε διὰ τὸν ἑαυτόν σας. Καὶ μετὰ τῆς ἀπὸ ἀνάρθρως, τὸ ἐκατάλαβα ἀφ' ἑαυτοῦ μου.

2. Οἱ πάμπαν χυδαΐζοντες μεταχειρίζονται μετὰ τῶν προθέσεων ἀντὶ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας τὴν βαρβαρικῶς συντεθειμένην προσωπικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ λόγου, μου, σου, του (Ἴδ. κεφ. ί. 3) ἀποβάλλοντες τὸ ἄρθρον· οἷον, ἐμεῖς δὲν ἐγεννηθήκαμεν εἰς τὸν κόσμον διὰ λόγου μας· ἐσεῖς δὲν φροντίζετε διὰ λόγου σας. Τὸ ἐκατάλαβα ἀπὸ λόγου μου.

Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης μεταχειρίζονται τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοπαθῆ τοῦ τρίτου προσώπου ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων, Ἑλληνικῶς· οἷον, μὴν ἐπαινῇς ἑαυτόν· μὴ μισῆτε ἑαυτούς· λέγομεν περὶ ἑαυτῶν.

ΚΕΦ. ΛΓʹ.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ.

1. Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι συντάττονται Ἑλληνικῶς· τίς ἦλθε; ποῖος τὸ εἶπε;

2. Συντάττονται

2. Συντάττονται καὶ ἀναφορικῶς· οἷον, δὲν ἐξεύρω τί μοῦ εἶπε· μὲ ἐρώτησε ποῖος ἦλθε· εἶδες πόσους ἐφόνευσε;

Αὐτὸ τὸ σχῆμα εἶναι καθ' αὐτὸ ἀναφορικὸν, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ, ὅπου συντίθεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ ἀναφορικὰ ὀνόματα· οἷον, οὐκ οἶδα ὅ,τι εἶπέ μοι· ἐπύθετό μου ὅςις ἦλθε, ὁπόσοι ἦλθον, κ. τ. λ. Ἐπειδὴ ὅμως αὐταὶ αἱ φράσεις παρεμφαίνουν κάποιαν ἀμφιβολίαν, ἐπεκράτησε νὰ παραςένωνται διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν.

Τοιουτοτρόπως τίθενται καὶ τὰ σύςοιχα μόρια· δὲν εἶδα πῶς τὸ ἔκαμε· δὲν μοῦ εἶπαν πότε ἦλθε, ποῦ ὑπῆγε, κ. τ. λ. Ἑλληνιςὶ, οὐκ εἶδον ὅπως ἐποίησε ταῦτα· οὐδεὶς εἶπέ μοι ὅτε ἦλθε, ὅποι ἤει, κ. τ. λ.

3. Ἡ ἐρωτηματικὴ τί τίθεται ἐρωτηματικῶς καὶ θαυμαςικῶς ἐπὶ παντὸς γένους καὶ ἀριθμοῦ. Ἐρωτηματικῶς, τί ἄνθρωπος εἶναι αὐτός; τί γυναῖκα εἶναι αὐτή; καὶ θαυμαςικῶς, τί ὡραία γυναῖκα! τί εὔμορφα παιδία!

ΚΕΦ. ΛΔ'.

ΑΟΡΙΣΤΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

1. Αἱ ἀόριςοι ἀντωνυμίαι ὁ δεῖνα καὶ ὁ τάδε, συντάττονται Ἑλληνικῶς· ὁ δεῖνα δὲν ἐπλήρωσεν ἀκόμη· ὁ τάδε εἶναι κατάχρεως· ἡ τάδε δὲν φέρεται καλά· καὶ μὲ ὄνομα, ἀγαπῶ τὴν τάδε γυναῖκα.

2. Ἡ ἀόριςος κανεὶς, καμμία, κανὲν, τίθεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον ἀποφατικῶς, μὲ τὰ ἀποφατικὰ μόρια· οἷον, δὲν τὸν εἶδε κανείς. Καὶ μὲ τὸ ἀπαγορευτικόν· οἷον, μὴν τὸν πιάσῃ κανείς. Δὲν εἶναι ὅμως ἀλλοτρία καὶ τῆς κατα-

φάσεως· οἷον, μοῦ τὸ εἶπε κανείς. Καὶ ὁ Κοραῆς, προλεγ. εἰς Ἱπποκράτ. σελ. ιγ'. «Ὑποκρίνονται ὅμως τῶν αἰσθήσεων ἀσθένειαν διὰ κανὲν ἄλλο τέλος χρησιμώτερον εἰς αὐτούς». Εἶναι εὐφυὴς καὶ πρὸς τὰς ἐρωτήσεις· οἷον, ἦλθε κανείς; ὥςε ἰσοδυναμεῖ αὐτὴ ἡ ἀντωνυμία μὲ τὴν alcuno τῶν Ἰταλῶν, καὶ aucun τῆς παλαιᾶς Γαλλικῆς γλώσσης.

Τὸ ἀόριςον μόριον τίποτε εἶναι τῆς αὐτῆς χρήσεως.

ΠΛΑΓΙΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ.

ΚΕΦ. ΛΕ'.

ΓΕΝΙΚΗ.

1. Ἡ γενικὴ, ὅταν συνάπτεται μὲ κάνένα οὐσιαςικὸν, σημαίνει, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν γλῶσσαν, οἰκειότητα καὶ κτῆσιν· ὁ υἱὸς τοῦ φίλου.

2. Ἔξω ἀπ' αὐτὴν τὴν χρῆσιν ἡ Ἑλληνικὴ σύνταξις τῆς γενικῆς ἀναλύεται διὰ προθέσεων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον διὰ τῆς ἀπὸ μετὰ αἰτιατικῆς.

Ά. Μετὰ τὰ ἀπαλλαγῆς, κωλύσεως, δηλωτικὰ ῥήματα· οἷον, εἴργειν τοὺς ἐχθροὺς τῆς θαλάσσης, ἐμποδίζω τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ἀπήλλαξε, ἢ καὶ, ἀπηλλάγη τῆς νόσου· ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὴν ἀῤῥωςίαν του.

Β'. Ὅταν παριςάνεται κάμμία ἐκλογὴ, ἐξαίρεσις ἢ μερισμός· οἷον, μόνος ἀνθρώπων, αὐτὸς μόνος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· οὐδεὶς Ἑλλήνων, κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας· εἷς τῶν ἐφόρων, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐφόρους.

Γ'. Μὲ τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά· οἷον, Σωκράτης

ἐςὶ σοφώτερος Πλάτωνος, ὁ Σωκράτης εἶναι σοφώτερος ἀπὸ τὸν Πλάτωνα· σοφώτατος τῶν Ἑλλήνων ὁ Σωκράτης, ὁ Σωκράτης εἶναι ὁ σοφώτερος ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας.

Δ'. Ἐλάβετο αὐτὸν τοῦ ποδὸς, τῆς χειρός· τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ ποδάρι, ἀπὸ τὸ χέρι.

Ε'. Μὲ τὰ ὕλης δηλωτικὰ ὀνόματα· φιάλη χρυσοῦ· μιὰ κοῦπα ἀπὸ μάλαγμα.

Ζ'. Μὲ τὰ περιουσίας, ἢ ἐλλείψεως παραςατικά· δεῖται χρημάτων· ἔχει χρείαν ἀπὸ παράδες· πλῆρες ὕδατος· γεμάτον ἀπὸ νερό.

Καὶ ὅλως ὅσαι γενικαὶ φέρονται Ἑλληνιςὶ ἐπὶ τὴν ἀπὸ πρόθεσιν, λεγομένην ἢ νοουμένην, μεταφράζονται Γραικιςὶ μὲ αἰτιατικήν· ἔρχομαι ἀπὸ τῆς Λακεδαίμονος, ἐξῆλθε τῆς πόλεως· ἔρχομαι ἀπὸ τὴν Λακεδαίμονα· ἐβγῆκεν ἀπὸ τὴν χώραν.

3. Ἡ κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἕνεκα αἰτιολογικὴ γενικὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἀναλύεται μὲ τὴν διὰ πρόθεσιν· οἷον, ἐπαινῶ σε τῆς διαγωγῆς· σὲ ἐπαινῶ διὰ τὸ φέρσιμόν σου.

4. Ἡ πρὸς τὴν ἀντὶ νοουμένην φερομένη, καὶ τιμῆς παραςατικὴ γενικὴ, ἀναλύεται διὰ τῆς διά· οἷον, ἐπριάμην αὐτὸ δυοῖν χρυσῶν· τὸ ἐπῆρα διὰ δύω φλωρία. Καὶ μὲ ἔμφασιν μερισμοῦ διὰ τῆς πρὸς καὶ ἀπό· οἷον, πρὸς δύω παράδες τὸ ἕνα, ἀπὸ δύω παράδες τὸ ἕνα.

5. Ἡ γενικὴ δηλοῖ καὶ τὸ μέτρον, καὶ τὴν ἡλικίαν· τεσσάρων πιθαμῶν μάκρος· τριῶν χρόνων παιδί. Πολύβιος ἔχει, βιβ. 6'. ά. « Ὢν κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐτῶν ἐννέα ».

6. Καὶ μέλλοντα καὶ διωρισμένον καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλει τι νὰ γένῃ· θέλω ὑπανδρευθῇ τῆς Λαμπρῆς, τῆς Παναγίας, τοῦ χρόνου.

7. Συνταττομένη μὲ τὰ ῥήματα ἀναπληρόνει τὴν ἔλλειψιν τῆς δοτικῆς, δηλοῦσα τὴν πλαγίαν μετάβασιν· τοῦ ἔδωκα ψωμί· δώσετε ἕνα παρᾶ τοῦ ϛραβοῦ τοῦ καϋμένου· τοῦ τό 'πα (τοῦ τὸ εἶπα).

8. Ἡ ἀπόλυτος γενικὴ δὲν εἶναι πλέον τῆς γλώσσης, μὲ ὅλον ὅτι συγγραφεῖς τινες τὴν μεταχειρίζονται παρακινδυνευτικωτέρως. Ἀντ' αὐτῆς ἔχομεν τὴν ἄκλιτον μετοχὴν, ἐπειδὴ ὅταν τὸ μὲ τὴν ἄκλιτον μετοχὴν συνταττόμενον ὄνομα ἑτεροπροσωπῇ μὲ τὸ ἑπόμενον, τότε ἔχει αὐτὴ ἡ μετοχὴ τὴν τάξιν καὶ σημασίαν τῆς ἀπολύτου γενικῆς, δηλοῦσα περίϛασιν· οἷον, ὄντας ἐγὼ εἰς τὸ χωριὸ, ἐχάηκε τὸ σπήτι μου. Καὶ τοῦτο γίνεται ἐπὶ παντὸς προσώπου καὶ ἀριθμοῦ· ὄντας ἡμεῖς εἰς τὸ χωριὸ, ἦλθε τὸ καράβι μας· πηγαινάμενοι αὐτοὶ εἰς τὸ χωριὸ, ἦλθε τὸ καράβι τους. Ἴδ. κεφ. μγ'. 2.

ΚΕΦ. ΛϚ'.

ΔΟΤΙΚΗ.

Αὕτη ἡ πτῶσις δὲν εὑρίσκεται πλέον εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, παρὰ εἰς ὀλίγας φράσεις παρμένας ἀπὸ τὴν Ἑλληνικήν. Ἀναλύεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖϛον διὰ τῆς εἰς προθέσεως καὶ τῆς αἰτιατικῆς. Ἴδ. κεφ. λζ'. 8.

Ἀκούω ὅμως ὅτι εἰς ἐπαρχίας τινὰς αἱ μονοσύλλαβοι πρωτότυποι ἀντωνυμίαι, συνταττόμεναι μὲ τὰ ῥήματα, ἐκφέρονται δοτικῶς, καὶ λέγουν σοὶ λέγω, τῷ δίδω, ἀντὶ σοῦ λέγω τοῦ δίδω.

ΚΕΦ. ΛΖ΄.

ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.

1. Η νέα γλῶσσα δὲν διεφύλαξε τὴν πολύτροπον καὶ ποικίλην χρῆσιν τῆς αἰτιατικῆς. Δὲν τὴν συνάπτει πλέον ἐκ τρίτου μὲ τὰ οὐδέτερα ῥήματα, ὡς ἀντικείμενον αὐτῶν, ὥςε αἱ τοιαῦται φράσεις, αἱ πηγαὶ ῥέουσι γάλα, ἐξέπεσον ἀπὸ τὴν γλῶσσαν. Τίθεται ὅμως ἐκ τετάρτου εἰς τὰ παρεπόμενα τῶν ἐνεργητικῶν· οἷον, τὸν ἔνδυσε ῥάσον, καφτάνι· κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἐνδύνω τινὰ χιτῶνα. Καὶ διδάσκω τὸ παιδὶ τὰ γράμματα.

2. Οἱ πεπαιδευμένοι μεταχειρίζονται ἐνίοτε τὴν Ἀττικὴν σύνταξιν, κατὰ τὴν ὁποίαν οὐδέτερον καὶ ἀμετάβατον ῥῆμα ἐκφέρεται μεταβατικῶς, ἔχον ὡς ἀντικείμενον τῆς μεταβάσεως τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον παριςάνει τὴν ἀφῃρημένην σημασίαν τούτου τοῦ ῥήματος· οἷον, κινδυνεύω κίνδυνον.

3. Μεταχειρίζονται πρὸς τούτοις, ἂν καὶ σπανίως, τὸ συνεκδοχικὸν σχῆμα, κατὰ τὸ ὁποῖον, ἐλλείψει τῆς κατὰ προθέσεως, ἡ αἰτιατικὴ περιορίζει τὴν γενικὴν σημασίαν τοῦ ἐπιθέτου, εἰς κανένα μέρος, ἢ κάμμίαν περίςασιν· οἷον, πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. Καὶ ὅταν ἡ αἰτιατικὴ δηλοῖ τὸν πάσχοντα τόπον ἢ μέρος· π. χ. ἤκουσα εἰς τὴν Χίον μίαν γυναῖκα ἡ ὁποία, εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, κάτι εἶναι κόκκινα καὶ πρησμένα τὰ μάτια σας; ἀπεκρίθη· πονῶ τα, συνεκδοχικῶς. Πλέον συνειθισμένον ἦτον ὅμως μὲ πονοῦν. Καὶ δὲν λέγομεν πονῶ τὰ μάτια, ἀλλά, μὲ πονοῦν τὰ μάτια μου.

4. Η αἰτιατικὴ παριςάνει καὶ τὸν καιρὸν, τὸ μέτρον, τὸ διάςημα, κ. τ. λ. ἐλλείψει τῆς κατά· τὸν ἐδούλευσα δέκα χρόνους· ἦλθε τὸ βράδυ· τὸ κάμνει τρεῖς φοραῖς τὴν

ἑβδομάδα· τὴν σήμερον· αὐτὸ τὸ χωρίον εἶναι μακρειὰ ἀπ' ἐδῶ δέκα μίλλια.

Ὡσαύτως συντάττεται καὶ μὲ τὰ συγκριτικὰ δηλοῦσα τὴν ὑπεροχήν· εἶμαι μακρύτερος ἀπ' αὐτὸν μίαν πιθαμήν.

5. Εἶναι παραστατικὴ καὶ τοῦ τρόπου. Πηγαίνω γιαλό, γιαλό. Ἤγουν, παρὰ τὸν αἰγιαλόν· τὰ μικρὰ καΐκια πηγαίνουν γωνιά, γωνιά, δηλαδὴ ἀπὸ γωνίαν εἰς γωνίαν. Καὶ τῆς ὕλης· γεμάτο νερό· στρωμένο ψάθαις· ἀντὶ γεμάτον ἀπὸ νερό· στρωμένον μὲ ψάθαις· ἐλλείψει τῶν προθέσεων, ὡς καὶ Γερμανιστὶ voll Wein, voll Wasser.

6. Τοιουτοτρόπως αἱ οὐδέτεραι αἰτιατικαὶ πληθυντικαὶ τῶν ἐπιθέτων τίθενται συχνὰ ἐπιῤῥηματικῶς, κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν χρῆσιν ἀργά, καλά, γλήγορα, πασρικά, κ. τ. λ. Προστίθεται καὶ ἐνίοτε ἡ πρόθεσις· εἶμαι κατὰ πολλὰ εὐχαριστημένος. (Ἰδ. κεφ. μέ, 17)

7. Εἶναι καὶ ἀριθμητικῆς ἀναλογίας δηλωτική· ἐκέρδησα δέκα τὰ ἑκατόν.

8. Συνταττομένη μὲ τὴν εἰς πρόθεσιν λαμβάνει τὴν τάξιν τῆς ἐκλιπούσης δοτικῆς· λέγω εἰς τὸν φίλον. Καὶ χωρὶς πρόθεσιν· εἶπα τὸν Γεώργιον νὰ ἔλθῃ.

9. Αἱ μονοσύλλαβοι πρωτότυποι ἀντωνυμίαι προτασσόμεναι τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων, ὡς δεκτικαὶ τῆς πλαγίας μεταβάσεως, ἐκφέρονται καὶ κατ' αἰτιατικήν, καὶ μάλιστα αὐτὴ ἡ σύνταξις εἶναι πλέον συνειθισμένη ἀπὸ τὴν διὰ τῆς γενικῆς. Λέγομεν λοιπὸν ἀδιαφόρως, σὲ τὸ ἔδωκα, ἢ σοῦ τὸ ἔδωκα· μὲ εἶπε τοῦτο, ἢ μοῦ εἶπε τοῦτο. Ἡ τριβὴ τῆς γλώσσης διδάσκει εἰς ποίας περιστάσεις ἡ μία πτῶσις εἶναι καταλληλοτέρα ἀπὸ τὴν ἄλλην.

10. Ὅσα μὲ προθέσεις συντεθειμένα μεταβατικὰ ῥήματα

ἀπαιτοῦν Ἑλληνικῶς τὴν Γενικὴν, ἐξ αἰτίας τῆς προθέσεως τὴν ὁποίαν ἔχουν ἐν συνθέσει, συντάττονται Γραικιςὶ μετὰ αἰτιατικῆς· οἷον, κατηγορῶ τὸν προδότην· οἱ Χῖοι ἀντιλαμβάνονται τὸν Ὅμηρον. Ἀντὶ τοῦ, κατηγορῶ τοῦ προδότου, οἱ Χῖοι ἀντιλαμβάνονται τοῦ Ὁμήρου.

ΚΕΦ. ΛΗ΄.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚᾺ ΚΑῚ ὙΠΕΡΘΕΤΙΚΆ.

1. Εἰς τὰς συγκρίσεις ἡ Ἑλληνικὴ γενικὴ τῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα δέχονται τὴν σύγκρισιν, ἀναλύεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον Γραικιςὶ διὰ τῆς ἀπὸ, ἡ παρὰ προθέσεως, μετὰ αἰτιατικῆς· οἷον, Ἀχιλλεὺς ἐςιν ἰσχυρώτερος Αἴαντος. Ὁ Ἀχιλλέας εἶναι δυνατώτερος ἀπὸ τὸν Αἴαντα, ἢ παρὰ τὸν Αἴαντα. Αὐτὴ ἡ μετάληψις τῆς παρὰ ἀντὶ τοῦ συγκριτικοῦ ἢ δὲν εἶναι ἀλλοτρία τῆς Ἑλληνικῆς, ὡς μαρτυρεῖται ἀπὸ πολλὰς χρήσεις τῶν δοκίμων συγγραφέων. Ἀρκεῖ πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἀναφέρω τὸ ἑξῆς τοῦ Θουκιδίδου, α΄, κγ΄. « Ἡλίου ἐκλείψεις πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν ». Διαφέρει ὅμως ἡ χρῆσις τῆς παλαιᾶς γλώσσης ἀπὸ τὴν τῆς νέας καθ' ὅ,τι ἐκείνη δὲν μεταχειρίζεται τὴν παρὰ ἀντὶ τοῦ ἢ, παρὰ πρὸ τῶν ὀνομάτων, αὐτὴ δὲ τὴν συνάπτει καὶ μὲ ἄλλας λέξεις· οἷον, εἶμαι τώρα πλέον εὐχαριςημένος παρ' ὅταν ἦλθα· ηὗρε περισσοτέρους φίλους παρ' ὅ,τι ἐςοχάζετο.

2. Ἡ νέα γλῶσσα ἐκφράζει τὴν ὑπέρθεσιν κατὰ μίμησιν τῶν νῦν καθομιλουμένων γλωσσῶν διὰ τοῦ συγκριτικοῦ μὲ τὸ προτακτικὸν ἄρθρον, καὶ ἡ γενικὴ εἰς τὴν ὁποίαν τείνει ἡ ὑπέρθεσις ἀναλύεται διὰ τῆς ἀπὸ μὲ τὴν αἰτιατικήν· οἷον, ὁ Ἀχιλλέας εἶναι ὁ δυνατώτερος ἀπὸ τοὺς Ἕλλη-

νας· Ἕλλην. Ἑλλήνων ἰσχυρώτατός ἐςιν Ἀχιλλεύς.

3. Ἡ νέα γλῶσσα δὲν ἔχασεν ὅμως παντάπασι τὴν χρῆσιν τῆς γενικῆς ἐπὶ τῶν συγκρίσεων. Αἱ πρωτότυποι μονοσύλλαβοι ἀντωνυμίαι ἐκφέρονται ἀκόμη κοινῶς κατὰ γενικὴν μετὰ τὰ συγκριτικὰ, καὶ ἐγκλίνονται εἰς αὐτά· οἷον, γνώριζε τὸν καλήτερόν σου. Αὐτὸς εἶναι μεγαλήτερός μου· ἂν ἦναι ὅμως πολυσύλλαβος ἡ ἀντωνυμία, προκρίνουν οἱ χυδαῖοι νὰ τὴν ἀναλύωσι διὰ τῆς ἀπὸ, καὶ δὲν λέγουν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι μεγαλήτερος ἐκείνου, ἀλλὰ, μεγαλήτερος ἀπ' ἐκεῖνον.

ΚΕΦ. ΛΘ΄.

ῬΗΜΑ.

ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ.

1. Ἡ νέα γλῶσσα ἀκολουθεῖ τὴν παλαιὰν κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ ῥήματος· ὅθεν θέλομεν ὁμιλήσει μόνον περὶ τοῦ παθητικοῦ, ἀνάγοντες εἰς αὐτὸ ὅσα λείψανα σώζονται συντακτικῶς καὶ τοῦ μέσου.

2. Ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν οὐδετέρων ῥημάτων, ἢ διὰ νὰ εἴπωμεν ἀκριβέςερα, ἡ συνήθεια νὰ λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν εἰς παθητικὴν σημασίαν, ἐπικρατήσασα ἐπὶ πολλῶν ῥημάτων, ὠλιγόςευσε πολὺ τὴν χρῆσιν τοῦ παθητικοῦ. Εἰς ταῦτα τὰ ῥήματα ἄλλο δὲν σώζεται ἀπὸ ὅλους τοὺς παθητικοὺς χρόνους, παρὰ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου. Ἰδ. κεφ. ιζ΄· 3. π. χ. τὸ σπῶ, ἀόρ. ἔσπασα, λέγεται ἐπὶ ἐνεργείας καὶ πάθους, τὸ δὲ σπασμένος δὲν ἐπαμφοτερίζει πλέον, ἀλλὰ λέγεται ἐπὶ πάθους μόνον. Τὸ αὐτὸ ἔπαθαν καὶ μυρία ἄλλα.

3. Παθητικά τινα ἐκφέρονται ἀκόμη μεταβατικῶς, ἀποδίδοντα τὴν σύνταξιν εἰς αἰτιατικήν· οἷον τὸ πασαλείβομαι. π. χ.

μὴν 'πάγης νὰ 'πασαλείβεσαι τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ εἶναι σκορδοῦλα. Μερικοὶ συγγραφεῖς μεταχειρίζονται τὸ παθητικὸν καὶ συνεκδοχικῶς· οἷον, κτυποῦμαι τὸ κεφάλι, κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν πλήττομαι τὸν πόδα. Αὕτη ἡ μετάβασις τοῦ παθητικοῦ ὅμως δὲν εἶναι τόσον συνειθισμένη, ὅσον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ὅπου τὴν δέχονται σχεδὸν ὅλα τὰ ῥήματα, ἐν ᾧ εἰς τὰ Γραικικὰ εἶναι σπανία καὶ ἄχρηςος ἐπὶ πολλῶν παθητικῶν. π. χ. λέγομεν, τὸ παιδὶ βυζάνει τὴν παραμάννα, ἐνεργητικῶς, καὶ ἡ παραμάννα βυζάνεται ἀπὸ τὸ παιδὶ, παθητικῶς· ἀμεταβάτως δὲ καὶ ἀσχέτως, ἡ παραμάννα βυζάνεται, δηλαδὴ θηλάζει ἕνα παιδί. Διὰ τὴν μετάβασιν ὅμως παραλαμβάνομεν πάλιν τὸ ἐνεργητικὸν, λέγοντες, ἡ παραμάννα βυζάνει τὸ παιδὶ, τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλληνικὴ ἤθελεν ἐκφράσει διὰ τοῦ παθητικοῦ μεταβατικῶς ἐκφερομένου, κατὰ τὸ ἡ πόλις παραγγέλλεται ναῦς, ὁπλίτας.

4. Εἰς ταύτας τὰς φράσεις νὰ μὴν 'ξημερωθῶ, νὰ μὴν βραδιασθῶ, καὶ μεταβατικῶς, νὰ μὴν 'ξημερωθῶ τούτην τὴν νύκτα, νὰ μὴν βραδιασθῶ τούτην τὴν ἡμέραν, τὰ ῥήματα ἐκφέρονται μὲν μεταβατικῶς, δὲν εἶναι ὅμως ἀληθινὰ παθητικὰ, κατὰ τὴν σημασίαν, ἐπειδὴ ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ ἀμετάβατα ἀπρόσωπα, ἐβράδιασεν, ἐξημέρωσε. Καὶ ἂν σπουδάζοντες νὰ ἀποδείξωμεν μεταβατικὰ ταῦτα τὰ ἀπρόσωπα, προσεπινοήσωμεν ἔξωθεν τὸ θεὸς, ὡς ὀνομαςικὴν ἐκ πρώτου, καὶ τὴν αἰτιατικὴν ἡμέραν ἐκ τρίτου, κατὰ τὴν κοινὴν φράσιν, 'σαν ξημερώσῃ ὁ θεὸς τὴν ἡμέραν, μεῖ ὅλον τοῦτο τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ θέλει πάντα μείνειν ἄλλο παρὰ τὸ τοῦ παθητικοῦ, ὥςε δὲν εἶναι αὐταὶ αἱ φράσεις παράλληλοι μὲ ἐκείνας τῆς Ἑλληνικῆς, ὅπου τὸ παθητικὸν ἐκφέρεται μεταβατικῶς.

5. Τὸ παθητικὸν σώζει καὶ τὴν αὐτοπαθῆ σημασίαν τοῦ μέσου· ἐνδύνομαι, ἤγουν ἐνδύνω τὸν ἑαυτόν μου· ξυρίζομαι, ξυρίζω τὸν ἑαυτόν μου. Καὶ τὴν παλαιὰν σημασίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ὑποκείμενον ἐνεργοῦν διὰ ἑαυτὸ κάμνει πρᾶξιν ἥτις μεταβαίνει εἰς ἄλλο ἀντικείμενον· οἷον, ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Μιχαὴλ στεφανόνεται τὴν δούλαν τοῦ Θεοῦ Θεοδώραν· ἡ δούλα τοῦ Θεοῦ Θεοδώρα στεφανόνεται τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Μιχαήλ· ὅπου τὸ ῥῆμα στεφανόνεται κεῖται εἰς τὴν σημασίαν τοῦ μέσου τῆς Ἑλληνικῆς. Τοῦτο ἤθελε γένῃ φανερὸν, ἂν ἐσώζοντο οἱ μέσοι χρόνοι, ἐπειδὴ ἂν ἐξεφέρομεν τὴν φράσιν ταύτην κατὰ παρῳχημένον ἢ μέλλοντα χρόνον, ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸν μέσον ἀόριστον ἢ μέλλοντα, ὄχι τὸν παθητικὸν, λέγοντες Ἑλληνικῶς ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Μιχαὴλ στεφανώσεται, ὄχι στεφανωθήσεται, τὴν δούλαν τοῦ Θεοῦ Θεοδώραν. Καὶ μὲ τὸν ἀόριστον, ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ τάδε ἐστεφανώσατο, ὄχι ἐστεφανώθη, τὴν δούλαν τοῦ Θεοῦ τὴν τάδε. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν σώζονται αὐτοὶ οἱ μέσοι χρόνοι, παραλαμβάνομεν ἀντ' αὐτῶν τοὺς παθητικοὺς, ἀποδίδοντες εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν μέσην σημασίαν, καὶ λέγομεν ἐπὶ τοῦ παρῳχημένου, ὁ τάδε ἐστεφανώθη τὴν τάδε, καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος, θέλει τὴν στεφανωθῆ, ὑπανδρευθῆ, κ. τ. λ. ὥστε, ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω (κεφ. ιζʹ. 1), τὸ μέσον δὲν σώζεται παρὰ συντακτικῶς, ἤγουν κατὰ τὴν σημασίαν, ὄχι ὅμως κατὰ τὸν σχηματισμόν. Τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἶναι καὶ τὸ χωρίζομαι, φορτόνομαι, ξεφορτόνομαι, κ. τ. λ. ὁ Ἰωάννης ἐχωρίσθη τὴν γυναῖκά του· τέλος πάντων 'ξεφορτώθηκα τὸν ἄνθρωπον.

6. Τὸ παθητικὸν εἶναι καὶ σημαντικὸν ἀλληλοπαθείας· οἷον, ἐδαρθήκαμεν, ἀνταμωθήκαμεν, ἀγκαλιασθήκαμεν.

Τὸ μέσον τῶν Ἑλλήνων ἔχει καὶ ταύτην τὴν σημασίαν, σπανίαν ὅμως· οἷον, διαπληκτίζεσθαι, Λουκιαν. Γυμνάσ. « Τοῦτο τερπνὸν αὐτοῖς, ὁρᾷν παιομένους γε, καὶ διαπληκτιζομένους ἀνθρώπους.» Ἔξοδ. 2, 13. «Ὁρᾷ δύο ἄνδρας Ἑβραίους διαπληκτιζομένους». Καὶ ὁ Πλούταρχος ἔχει που, διαπληκτίζεσθαι τοῖς σκώμμασι. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ Ἑλληνικὴ παριστάνει τὴν ἀλληλοπάθειαν διὰ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας.

7. Τὸ παθητικὸν τῆς νέας γλώσσης δὲν διεφύλαξε ἐκείνην τὴν σημασίαν τοῦ μέσου, ἥ τις παριστάνει πρᾶξιν τὴν ὁποίαν τὸ ὑποκείμενον κάμνει διὰ μέσου ἄλλου προσώπου· οἷον, ἡ βουλὴ ποιεῖται τριήρεις· ἤγουν, κατασκευάζει πλοῖα διὰ μέσου τῶν ναυπηγῶν. Ἡ βουλὴ ποιεῖται, ὁ ναυπηγὸς ποιεῖ. Ὅθεν καὶ τὸ ἑαυτῷ ποιεῖσθαι, ἤγουν τὸ ποιεῖν ἑαυτῷ διά τινος ἄλλου· οἷον, ποιοῦμαι ἐμαυτῷ ἱμάτιον· ἤγουν, ποιῶ ἐμαυτῷ ἱμάτιον διὰ τοῦ ῥάπτου. « Ὁ Κῦρος ἑαυτῷ σκηνὴν κατεσκευάσατο » Ξενοφ., διὰ τῶν ἐργατῶν δηλαδή.

Ἡ νέα γλῶσσα ἀπένειμε τὴν σημασίαν ταύτην τοῦ μέσου εἰς τὸ ἐνεργητικόν, καὶ λέγει ὁ Κῦρος κατεσκεύασε μίαν σκηνήν· ὁ τάδε κάμνει ἕνα φόρεμα. Τὸ ὁποῖον νοεῖται ἐπίσης καὶ ἐπὶ τοῦ ῥάπτου, ὅστις ῥάπτει τὸ φόρεμα, καὶ ἐπὶ ἐκείνου ὅστις τὸ ἐπαράγγειλε. Αὐτὴ ἡ χρῆσις τοῦ ἐνεργητικοῦ δὲν εἶναι παντάπασιν ἀλλοτρία τῆς Ἑλληνικῆς, ὡς μαρτυρεῖ τοῦτο τοῦ Ξενοφῶντος. « Γνοὺς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Περσῶν βασιλεὺς Τισσαφέρνην αἴτιον εἶναι τοῦ κακῶς φέρεσθαι τὰ αὐτοῦ, Τιθραύστην καταπέμψας ἀποτέμνει αὐτοῦ τὴν κεφαλήν. » Τὸ ὄνομα Τιθραύστης διορίζει τὴν σημασίαν τοῦ ἀποτέμνειν, ἀναιρεῖ τὴν ἀμφιβολίαν, ὥστε ἡ χρῆσις τοῦ μέσου γίνεται περιττή.

ΚΕΦ. Μ΄.

ΧΡΟΝΟΙ.

1. Ἔξω ἀπὸ τὴν εἰς ὅλας τὰς γλώσσας κοινὴν σημασίαν τῶν χρόνων, δι᾽ ἧς περιςάνεται ἡ ἀπὸ τὸ ῥῆμα δηλουμένη πρᾶξις, ὡς νῦν γινομένη, ἢ περασμένη, ἢ μέλλουσα, σχετικῶς πρὸς τὸ ὁμιλοῦν πρόσωπον, μεταχειρίζεται ἡ Ἑλληνικὴ τοὺς χρόνους αὐτῆς, κατὰ διπλοῦν τρόπον, ἴδιον εἰς ἐκείνην, τοῦ ὁποίου τὴν διαφορὰν δηλοῦν καὶ διακρίνουν οἱ γραμματικοὶ μὲ τὰ ὀνόματα συντέλεια καὶ παράτασις.

Αὐτὴ ἡ θεωρία τῆς συντελείας καὶ παρατάσεως ἥτις ἀμελεῖται, μᾶλλον δὲ ἀγνοεῖται εἰς τὰ σχολεῖά μας, εἶναι ὅλως δι᾽ ὅλου ἀναγκαία, διὰ νὰ καταλάβῃ τις ἐντελῶς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Γραικικὴν γλῶσσαν. Διὸ θέλομεν ἐνδιατρίψειν ἐπὶ ποσὸν εἰς τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς, πασχίζοντες νὰ καταςήσωμεν σαφῆ καὶ εὐκρινῆ ταύτην τὴν σχεδὸν νέαν εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν μὴ Γραικῶν ἀναγνωςῶν ὑπόθεσιν γραμματικῶν λόγων.

2. Ἡ συντέλεια παριςάνει πρᾶξιν ὡς ἐντελῆ ἤτοι τελειωμένην, ὅθεν ἔχει καὶ τὸ ὄνομα· οἷον, εἶπα· ἡ δὲ παράτασις ὡς ἀτελῆ καὶ διαρκοῦσαν· οἷον, λέγω. Ἐνιςαμένην ἔλεγαν οἱ παλαιοὶ, ὅθεν ὁ ἐνεςὼς, ἢ παρατεινομένην, ὅθεν παράτασις, καὶ παρατατικὸς, ἤγουν παρατάσεως σημαντικὸς χρόνος. Πάλιν ἡ συντέλεια δηλοῖ καὶ τὰς πράξεις αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς ὀλίγην ὥραν, εἰς ἀκαριαίαν ςιγμὴν, ἢ μίαν φορὰν μόνον, ἡ δὲ παράτασις ἐκείνας, αἵτινες δὲν γίνονται παρὰ μὲ πολὺν καιρὸν, ἢ πολλάκις.

3. Ἡ γλῶσσα διακρίνει τὴν διαφορὰν ταύτην μὲ διαφόρους χρόνους, μεταχειριζομένη ἄλλους μὲν διὰ τὴν συντέλειαν,

ἄλλους δὲ διὰ τὴν παράτασιν. Ὁ μὲν ἀόριςος εἶναι οἰκεῖος τῆς συντελείας, ὁ δὲ παρατατικὸς τῆς παρατάσεως, ὁ δὲ ἐνεςὼς ἐπὶ μὲν τῆς ὁριςικῆς παριςάνει καὶ τὰ δύω εἴδη, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων τὴν παράτασιν μόνην.

4. Εἰς τὴν παλαιὰν γλῶσσαν οἱ λοιποὶ τῶν χρόνων ἐπαμφοτερίζουν, δηλοῦντες κατὰ τὴν περίςασιν ποτὲ μὲν συντέλειαν, ποτὲ δὲ παράτασιν· ἀλλ' ἡ νέα γλῶσσα ἔχουσα τούτους τοὺς χρόνους συνθέτους, διακρίνει καὶ ἐπ' αὐτῶν καὶ τὰ δύω εἴδη τῆς σημασίας, συνάπτουσα μὲ τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα συντελικῶς μὲν τὸν ἀόριςον, παρατατικῶς δὲ τὸν ἐνεςῶτα. π. χ. αὐτοὶ οἱ δύω μέλλοντες, *θὰ φιλήσω τὴν κόρην μου*, καὶ *θὰ ἀγαπῶ τὸ παιδί μου*, δηλοῦν ὁ μὲν πρῶτος συντέλειαν, ὁ δεύτερος δὲ παράτασιν· τὴν ὁποίαν διαφορὰν δὲν ἠμποροῦσε νὰ διορίσῃ καὶ παραςήσῃ ἡ Ἑλληνική, ἀλλ' ἤθελε μεταχειρισθῆν καὶ διὰ τὰ δύω εἴδη τὸν μέλλοντα· *φιλήσω*, *ἀγαπήσω*.

5. Τὸ διόρισμα τοῦτο τῆς συντελείας καὶ παρατάσεως ἐπροξένησε φυσικὰ πολλαπλασιασμὸν τῶν χρόνων εἰς τὴν Ἑλληνικήν. Ἔγεινεν ἀπαραίτητον νὰ ἔχῃ πᾶσα ἔγκλισις καὶ ἐνεςῶτα καὶ ἀόριςον, ὅπου χωρὶς τὴν αἰτίαν ταύτην ὁ ἐνεςὼς μόνος ἦτον ἀρκετός. Ἡ νέα γλῶσσα, ἐξ αἰτίας τῶν συνθέτων της χρόνων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι παρὰ μεταβάσεις ἀπὸ ῥῆμα εἰς ῥῆμα, εὑρίσκεται συχνότερα παρὰ τὴν Ἑλληνικὴν εἰς ἀνάγκην νὰ διορίσῃ τὸ συντελὲς ἢ παρατεταμένον τῆς σημασίας, καὶ διὰ τοῦτο γυμναζομένη, ὡς εἰπεῖν, εἰς τὴν διάκρισιν ταύτην, κατεςάθη ἀκριβεςέρα καὶ περιεργοτέρα ἀπ' ἐκείνην περὶ τὸ μέρος τοῦτο τῆς συντάξεως.

6. Δὲν εἶναι ὀλίγη δυσκολία εἰς τοὺς ξένους νὰ φθάσωσι νὰ καταλάβωσι πότε πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς συντελικοὺς ἢ παρατάσεως δηλωτικοὺς χρόνους, καὶ αὐτοὶ οἱ Γραικοὶ δὲν εἶναι ἄπταιςοι περὶ τοῦτο. Πᾶς ὅμως προσεκτικὸς φιλόλογος, θέλει ὁμολογήσειν ὅτι φυλάττουν εἰς τὴν χρῆσιν ταύτην

τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης των μὲ θαυμαςὴν ἐπιτηδειότητα, τῆς ὁποίας μετέχουν καὶ οἱ χυδαιότεροι. Ὅταν ὁμιλῇ τις μὲ αὐτοὺς, ἂν ἐρευνᾷ διὰ τί ἐκφράζονται ποτὲ μὲν συντελικῶς ποτὲ δὲ παρατατικῶς, θέλει εὕρειν ὅτι καὶ εἰς τὰς περιςάσεις, ὅπου τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἀδιάφορον, αὐτοὶ ὁδηγοῦνται ἀπὸ λεπτοτάτην αἴσθησιν τοῦ ἤθους τῆς γλώσσης των, ἥτις τοὺς κάμνει νὰ καταλάβωσι διαφορὰν, ὅπου ὁ ξένος δὲν αἰσθάνεται κάμμίαν, καὶ τέλος πάντων θέλει ἀναγνωρίσειν ὅτι ὁ χρόνος, τὸν ὁποῖον παραλαμβάνουν, εἶναι ὁ μόνος ἁρμόδιος.

7. Αὐτὴ ἡ διαφορὰ φαίνεται σαφέςατα ἐπὶ τῶν προςακτικῶν, καὶ εἰς τὰς μεταβάσεις ἀπὸ ῥῆμα εἰς ῥῆμα. Λόγου χάριν, τρῶγε καὶ φάγε διάφέρουν πολλά. Κάθομαι μὲ ἕνα εἰς τὸ τραπέζι, θέλω νὰ τὸν παρακινήσω νὰ τρώγῃ, καὶ τοῦ λέγω, τρῶγε· ἤγουν, τρῶγε μὲ παράτασιν, ἐν ὅσῳ βαςᾷ τὸ τραπέζι· πάλιν βλέπω ἕνα ὅςις τρώγει καλὰ, καὶ τοῦ προσφέρω κανένα φαγί· ἐκεῖνος, μὴν ἐξεύρων τίνος εἴδους φαγὶ εἶναι, ἀμφιβάλλει νὰ τὸ δεχθῇ· ἐγὼ τὸν παρακινῶ καὶ τοῦ λέγω, φάγε, θὰ σοῦ ἀρέσῃ. Αὐτὸ τὸ προςακτικὸν εἶναι προσφυέςατον, ἂν τὸ φαγὶ ἦναι ὀλίγον, ἢ μικρόν τι πρᾶγμα, καὶ δὲν χρειάζεται πολλὴ ὥρα διὰ νὰ τὸ φάγῃ τις, λόγου χάριν κανένα ὀπωρικόν· ἂν ἦναι ὅμως κανένα φαγὶ τὸ ὁποῖον θέλει καιρὸν, τότε ἁρμόζει καὶ ὁ ἐνεςὼς, καὶ ἠμπορῶ νὰ εἴπω ἤτοι τρῶγε, ἐμφαίνων τὴν παράτασιν τοῦ καιροῦ ὅςις χρειάζεται, ἢ φάγε, ἀποβλέπων μόνον εἰς τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως. Τοιοῦτον εἶναι τὸ διάβαζε, ἢ διάβασε, κ. τ. λ.

8. Ὅταν ἡ ἀπὸ τὸ ῥῆμα δηλουμένη πρᾶξις ἦναι τοιαύτη, ὁποία δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένῃ παρὰ μὲ ἔξοδον καιροῦ συχνοῦ, ὁ ἐνεςὼς εἶναι ἀναγκαῖος. Λέγω εἰς ἕνα ὅςτις πηγαίνει μαζή μου εἰς κανένα μέρος, διὰ νὰ τὸν παρακινήσω νὰ ἐπιταχύνῃ τὰ βήματά του, προπάτει, ὄχι προπάτησε· διότι τὸ προπατεῖν εἶναι μία πρᾶξις ἡ ὁποία αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐμφαίνει

παράτασιν καιροῦ· τοιοῦτον καὶ τὸ κάθου γύρευε, allons, cherche, *καὶ τὰ λοιπά.* Κτυπᾷ τις ἕνα ἄνθρωπον· *θέλω νὰ τὸν ἐμποδίσω, καὶ τοῦ λέγω, μὴν τὸν κτυπᾷς· δηλαδὴ μὴν ἀκολουθῇς νὰ τὸν κτυπᾷς· δὲν ἐμπορῶ νὰ τοῦ εἴπω μὴν τὸν κτυπήσῃς, ἐπειδὴ τὸν ἐκτύπησεν· ἂν ἐγύρευα νὰ τὸν ἐμποδίσω πρὶν ἀρχίσῃ νὰ τὸν κτυπᾷ, τότε ἦτο κατάλληλος ὁ ἀόριςος, μὴν τὸν κτυπήσῃς.*

9. Ὁ *αὐτὸς κανὼν διευθύνει τὸν ὁμιλοῦντα εἰς τὴν διάλεξιν τοῦ ἁρμοδίου χρόνου καὶ ἐπὶ τῶν μεταβάσεων ἀπὸ ῥῆμα εἰς ῥῆμα. Σὲ παρακινῶ νὰ φάγῃς, διὰ μίαν φορὰν, ἢ διὰ ἕνα φαγί. Σὲ παρακινῶ νὰ τρώγῃς, διὰ ὅλον τὸν καιρὸν τοῦ τραπεζίου.* Εἶμαι *ἄῤῥωςος καὶ ὁ ἰατρὸς δὲν θέλει νὰ δειπνήσω ἀπόψε· ὁ πνευματικὸς μοῦ ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ φάγω λάδι σήμερον, νὰ τρώγω λάδι ὅλην τὴν τεσσαρακοςήν.*

10. Μερικὰ *ῥήματα ὅταν μεταβῶσιν εἰς ἄλλο, ἀπαιτοῦν ἐξ ἅπαντος νὰ ἐκφερθῇ ἐκεῖνο παρατατικῶς, διότι πηγάζει ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς σημασίας των νὰ δηλοῖ παράτασιν τὸ ῥῆμα τὸ ὁποῖον ἐκδέχεται τὴν μετάβασίν των.* Τοιαῦτα *εἶναι ὅσα σημαίνουν ἀρχὴν, ἢ ἀκολουθίαν, ἢ παῦσιν.* Ἀ*ρχίζει, ἀκολουθεῖ, παύει νὰ γράφῃ· ὄχι, νὰ γράψῃ, διότι ἡ ἔννοια ἀρχῆς, ἀκολουθίας, ἢ τέλους δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ παρὰ εἰς πρᾶξιν ἥτις γίνεται μὲ παράτασιν καιροῦ.* Τοιαῦτα *καὶ τὰ ἕξεως καὶ καταςάσεως δηλωτικὰ, ἐπειδὴ τὸ νόημα ἕξεως ἐμπεριέχει καὶ παράτασιν καιροῦ· οἷον, πρέπει ἕνα ξυράφι νὰ κόπτῃ καλά.*

11. Ἐ*κφέρονται συντελικῶς μερικὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα δὲν σημαίνουν καθ' αὐτὸ πρᾶξιν, παρὰ πάθος ἢ τίποτε οὐδέτερον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν φύσιν του διαρκεῖ, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ γένῃ παρὰ μὲ παράτασιν καιροῦ, δηλοῖ ἀφ' ἑαυ-*

τοῦ τὴν παράτασιν ταύτην. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ῥήματα *ζῶ*, *διατρίβω*, κ. τ. λ. *οὗτος ὁ ἄνθρωπος θέλει ζήσειν πολλοὺς χρόνους· θέλω διατρίψειν δύω χρόνους εἰς τὴν Γαλλίαν· ὄχι, διατρίβειν· θὰ κάμω δέκα χρόνους ςρατιώτης· ὄχι, θὰ κάμνω· καὶ ἁπλῶς, ζῆσε, διάτριψε μάγάρι καὶ τριάντα χρόνους*. Αὐτὴ ἡ χρῆσις ἔχει εὔλογον αἰτίαν, διότι ἀφ' οὗ τὰ τοιαῦτα ῥήματα *ζῶ*, *διατρίβω*, φανερόνουσι καθ' ἑαυτὰ παράτασιν, εἶδος πλεονασμοῦ ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἐκφέρωνται παρατατικῶς, καὶ ἡ σύνταξις ἤθελε παραςήσει πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πηγάζει καὶ ἀπὸ τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος. Διὰ τοῦτο ἡ γλῶσσα μὴν ἀποβλέπουσα εἰς ἄλλο παρὰ τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως, καὶ χωρὶς νὰ ςοχασθῇ πόσον αὐτὴ διαρκεῖ, ἐκφέρει τὰ τοιαῦτα ῥήματα συντελικῶς.

12. Τὰ δυνάμεως σημαντικὰ ῥήματα μεταβαίνουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον εἰς ἀόριςον· *ἐμπορῶ νὰ διαβάσω, ἐμπορῶ νὰ σὲ νικήσω· αὐτὸς εἶναι βουβὸς καὶ δὲν ἐμπορεῖ νὰ ὁμιλήσῃ*. Καὶ τοῦτο πάλιν εἶναι εὔλογον, ἐπειδὴ, διὰ νὰ φανερωθῇ ἡ δύναμις τοῦ ὑποκειμένου, φθάνει νὰ γένῃ ἡ πρᾶξις μίαν φοράν. Ἂν φθάσῃ ἕνας βουβὸς νὰ ὁμιλήσῃ μίαν φορὰν, ἐμπορεῖ καὶ ἑκατόν. Ὅταν ὅμως, διὰ νὰ ἦναι τελεία ἡ δύναμις, χρειάζεται νὰ γένῃ ἡ πρᾶξις πολλαῖς φοραῖς, ἢ νὰ βαςάξῃ πολὺν καιρὸν, τότε ἁρμόζει ὁ παρατάσεως σημαντικὸς χρόνος.

13. Ἡ Ἑλληνικὴ δὲν φυλάττει τόσον ἀκριβῶς ὅσον ἡ Γραικικὴ τοὺς κανόνας τῆς συντελείας καὶ παρατάσεως. Εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅμως ὅτι αὐτὸ τὸ διόρισμα προέρχεται ἀπ' ἐκείνην, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ παραβλέψῃ ποτὲ ὅποιος διαβάζῃ ἐπιμελῶς τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν. Τὸ πλῆθος τῶν μαρτυριῶν εἶναι ἄπειρον· αὐτίκα Ἀριςοφάνης εἰς τὰς νεφέλας ςιχ. 82· λέγει

λέγει « κύσον με, καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν.» Καὶ ἀνωτέρω ςιχ. 38. « ἔασον, ὦ δαιμόνιε, καταδαρθεῖν τί με ». Καὶ ςίχ. 312. « φράσον, τίνες εἴσ', ὦ Σώκρατες, αὗται;» καὶ πάλιν. ςίχ. 323. « Ἤδη γὰρ ὁρῶ κατιούσας ἡσύχως αὐτάς, (τὰς νεφέλας) Στρεψ. φέρε, ποῦ; δεῖξον.» Καὶ τὸ θρυλλούμενον Θεμιςοκλέους, πάταξον μέν, ἄκουσον δέ. Ὅλα ταῦτα, καὶ μυρία ἄλλα προςακτικὰ ἐκφέρονται συντελικῶς, ἐπειδὴ ἡ πρᾶξις δὲν ἔχει νὰ γένῃ παρὰ μίαν φορὰν μόνον.

Ὡς τόσον εὑρίσκονται πάλιν εἰς τοὺς παλαιοὺς χωρία ὅπου ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφέρεται παρατατικῶς. π. χ. ὁ Δημοσθένης λέγει εἰς τὸν δημόσιον γραμματέα ποτὲ μὲν ἀνάγνωθί μοι, ποτὲ δὲ ἀναγίνωσκέ μοι τὸ ψήφισμα, τὴν μαρτυρίαν, κ. τ. λ. Ἴσως προέρχεται αὐτὴ ἡ ἀςασία ἀπὸ τὴν παραχρῆμα διάθεσιν τοῦ ῥήτορος, ὅταν ἀπίδῃ εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγνώσεως, ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἐνεςῶτος· ὅταν δὲ εἰς τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως, τοῦ ἔρχεται νὰ μεταχειρισθῇ τὸν ἀόριστον (1). Οὕτως εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἀγαλμάτων κεῖται, ὁ δεῖνα ἐποίει, ἀντὶ ἐποίησε, πρὸς δήλωσιν τοῦ πολυχρόνου καὶ δυσηνύτου τῆς ποιήσεως. Ἐξ ἐναντίας ὁ Θουκιδίδης

(1) Εἰς τὸ τοῦ Κωμικοῦ. Νεφέλ. ςίχ. 37. « Οἴμοι· τί γάρ μοι τὸν πότην ἧπτες λύχνον;» ὁ παρατατικὸς ἐμφαίνει δυσαρέςησιν τοῦ ὑποκειμένου εἰς τὴν δηλουμένην πρᾶξιν, καὶ πρὸς τὸ δριμύτερον τῆς ἐπιπλήξεως μεταχειρίζεται τὸν παρατατικὸν, ὡς νὰ ἐγύρευε ν' αὐξήσῃ τὸ πταῖσμα μὲ τὴν παράτασιν τοῦ χρόνου. Ἡ νέα γλῶσσα μὲ τὴν αὐτὴν φραςικὴν ἀκρίβειαν μεταφράζει τὸ Ἑλληνικὸν οὕτω· διὰ τί ἄναπτες τὸν λύχνον; οὕτω λέγομεν μὲ ἔμφασιν δυσαρεςήσεως διὰ τί ἔτρεχες; διὰ τί ἐπηδοῦσες; διὰ τί ἔγραφες; ἀντὶ διὰ τί ἔτρεξες, κ. τ. λ. Εἰς τοῦ Ἀνακρέοντος ἐκεῖνο, ᾠδ. γ. « Ὁ δ' Ἔρως, ἄνοιγέ, φησι.» Τὸ ἄνοιγε παριςάνει τὸ ἀνυπόμονον καὶ ὁρμητικὸν τοῦ Ἔρωτος· ἐβαρύνθη νὰ κτυπᾷ τὴν θύραν, καὶ διὰ τοῦτο λέγει, ἄνοιγε, πρὸς ἐπίτασιν τῆς προςάξεως. Οὕτω λέγομεν ἄνοιγε δά, ἀντὶ τοῦ ἄνοιξε.

εἶπεν « Θ. συνέγραψε τὸν πόλεμον, κ. τ. λ. » ἀποβλέπων μόνον εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ ἔργου.

14. Ἡ αὐτὴ ποικιλία εὑρίσκεται καὶ εἰς τὰς μεταβάσεις ἀπὸ ῥῆμα εἰς ῥῆμα. π. χ. εἰς τοῦ Λουκιανοῦ τὸν Ὄνον, §. 19. κεῖται. « Λαβόντες αὐτὸν (τὸν ὄνον) οἱ μὲν τῶν ὤτων, οἱ δὲ τῆς οὐρᾶς, ἀνεγείρειν ἐπειρῶντο. » παρατατικῶς, μ' ὅλον ὅτι ἡ πρᾶξις δὲν γίνεται παρὰ μίαν φορὰν, καὶ φαίνεται ὅτι ὁ ἀόριστος ἀνεγεῖραι ἦτο πλέον κατάλληλος, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τὴν αὐτὴν περίστασιν δύω στίχους ἀνωτέρω, εἰπών· « ξύλῳ παίοντες ἀναστῆναι τὸν ἄθλιον ἐκέλευον. » Ἴσως ἐπρόκρινεν ὁ συγγραφεὺς τὸν ἐνεστῶτα διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ ἐργῶδες καὶ πολυχρόνιον τῆς ἀνεγέρσεως, ἢ διὰ νὰ μὴ προτάξῃ τοῦ ἐπειρῶντο λέξιν λήγουσαν εἰς δίφθογγον ὁμόφωνον μὲ τὸ ἀρκτικόν του φωνῆεν· « ἀνεγεῖραι ἐπειρῶντο »· Ὅ,τι καὶ ἂν ἦναι, ἡ νέα γλῶσσα ἤθελεν εἰπεῖν συντελικῶς, ἐγύρευαν νὰ τὸν σηκώσουν.

15. Ὅσον διὰ τὰ ἀρχῆς, ἢ ἀκολουθίας, ἢ παύσεως σημαντικὰ ῥήματα, τὸ μὲν διατελεῖν καὶ παύεσθαι ἀποδίδουν τὴν σύνταξιν εἰς μετοχικὸν ἐνεστῶτα, τὸ δὲ ἄρχεσθαι πάντα εἰς ἀπαρέμφατον ἐνεστῶτα. Περιττὸν εἶναι νὰ ἀναφέρωμεν παραδείγματα.

16. Τὰ δυνάμεως σημαντικὰ ῥήματα ἀκολουθοῦν ἀκριβῶς τοὺς προειρημένους κανόνας. (Ἴδ. ἀριθμ. 12.) Ξενοφ. Ἀπ. 1, 2, 23. « Ἐνδέχεται σωφρονήσαντα πρόσθεν αὖθις μὴ σωφρονεῖν, καὶ δίκαια δυνηθέντα πράττειν, αὖθις ἀδυνατεῖν »· ἐν παρατάσει, διότι ὁ συγγραφεὺς παριστάνει τὴν δύναμιν ταύτην ὡς διαρκοῦσαν ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ἀλλὰ Ἑλλην. 4. 1. 8. λέγει· « Τοῖς ὀρνιθεῦσαι δυναμένοις ». Καὶ Ἀπ. 4. 2. 11. « Οὐχ οἷόν τέ γε ἄνευ δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολίτην γενέσθαι ». Ἂς σκαλίζωσι τὰ παλαιὰ βιβλία ὁπόσοι γυρεύουν πλειοτέρας μαρτυρίας.

Ἀρκοῦσι ταῦτα περὶ τῶν χρόνων· τώρα δὲ ἂς ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ τῶν ἐγκλίσεων.

ΚΕΦ. ΜΑ΄.

ἘΓΚΛΊΣΕΙΣ.

Δὲν θέλομεν ὁμιλήσειν περὶ τοῦ ὁριστικοῦ καὶ προστακτικοῦ, ἐπειδὴ ἡ χρῆσις τῶν δύω ἐγκλίσεων τούτων εἶναι ὁμοία καὶ εἰς τὰς δύω γλώσσας, καὶ ἡ νέα δὲν ἔχει ἐπ' αὐτῶν τίποτε ἴδιον παρὰ τὴν παλαιάν. Φυλάττοντες λοιπὸν τὴν ἐξ ἀρχῆς μας πρόθεσιν, καὶ ἀποφεύγοντες μὴ μᾶς ἐλέγξωσιν οἱ ἐντυγχάνοντες εἰς τὸ παρὸν σύγγραμμα, ὅτι τοὺς παρασύρομεν εἰς χαμὸν καιροῦ ἀναμασώμενοι πράγματα τετριμμένα, θέλομεν περάσειν ἀμέσως ἐπὶ τὰς ἑξῆς ἐγκλίσεις, αἵ τινες θέλουν μᾶς χορηγήσειν ἀρκετὴν ὕλην λόγων.

ΜΕΡ. Α΄. ΕΥ̓ΚΤΙΚΉ.

1. *Ἡ εὐκτικὴ δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ὡς εἶναι φανερὸν καὶ ἀπὸ τὴν ὄψιν τοῦ τύπου τῶν συζυγιῶν.* Λοιπὸν *ἡ εὐχὴ ἐκφράζεται διὰ τοῦ εὐκτικοῦ ἐπιῤῥήματος* ἄμποτε, προτασσομένου τοῦ ῥήματος, καὶ συναπτομένου διὰ τοῦ *νὰ συνδέσμου, ὅστις φέρεται ἐπὶ μὲν ὑποτακτικὸν, ὅταν ἦναι ὁ λόγος περὶ μέλλοντος πράγματος, ἐπὶ δὲ τὸν παρατατικὸν τῆς ὁριστικῆς, ὅταν περὶ παρόντος ἢ περασμένου.* Παράδειγμα τοῦ πρώτου τόπου, *ἄμποτε νὰ τὸν ἰδῶ!* Ἕλλην. *ἴδοιμι αὐτόν! ἄμποτε νὰ τοῦ ὁμιλῶ κάθε ἡμέραν! μὲ παράτασιν.* Ἑλλ. *εἴθε διαλεγοίμην πρὸς αὐτὸν ὁσημέραι!* Παράδειγμα τοῦ δευτέρου τόπου· *ἄμποτε*(1)*νὰ ἐδιάβαζα,*

(1) Τοῦτο τὸ εὐκτικὸν ἐπίῤῥημα ἄμποτε, συντεθὲν ἀπὸ τὸν συναπτικὸν ἂν καὶ τὸ χρονικὸν ἐπίῤῥημα ποτὲ, ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ τὸ Ὁμηρικὸν εἴ ποτε, κατὰ τὴν σύνθεσιν καὶ σημασίαν, ὡς ἐπαρατήρησεν ὁ ἀγχινούστατος Βολισσινὸς ἐκδότης εἰς τὸν 180ὸν στίχον τῆς Γ ῥαψῳδίας τῆς Ἰλιάδος « δαὴρ αὖτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε! »

ἀντὶς νὰ χασομερῶ! Ἑλλ. εἴθε ἀνεγίνωσκον, καὶ μὴ διέτριβον μάτην τὸν χρόνον! ἄμποτε νὰ τὸν ἔβλεπα πέρυσι, ὅταν ἦλθε! Ἑλλ. εἴθ' ὤφελον ἰδεῖν αὐτὸν πέρυσιν, ὅτε ἦλθεν!

2. Αὐτὴ εἶναι ἡ καθ' αὑτὸ σημασία τῆς εὐκτικῆς τῶν Ἑλλήνων, ἡ τῆς εὐχῆς δήλωσις, καὶ ἔδωκε καὶ τὴν ὀνομασίαν εἰς τὴν ἔγκλισιν ταύτην. Οἱ Ἕλληνες ὅμως τὴν μεταχειρίζονται καὶ κατ' ἄλλους τρόπους, πρῶτον μὲν ὡς ἀμφιβόλου δόξης δηλωτικὴν· αὐτίκα ὁ Στράβων, τομ. 2, σελ. 7. « Οὐ κακῶς εἰκάζει (ὁ Ποσειδώνιος), ὅτι λῃστρικοὶ ὄντες καὶ πλάνητες οἱ Κίμβροι καὶ μέχρι τῶν περὶ τὴν Μαιῶτιν ποιήσαιντο στρατείαν· ἀπ' ἐκείνων δὲ καὶ ὁ Κιμμέριος κληθείη Βόσπορος. » Κατὰ τὴν σημασίαν ταύτην μετέχει καὶ τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου, περὶ τοῦ ὁποίου καιρὸς εἶναι νὰ διαλάβωμεν.

3. Ὁ ὑποθετικὸς ἢ συνημμένος λόγος συνίσταται μὲν ἐξ ὑποθέσεως καὶ ἀκολουθήσεως, παριστάνει δὲ τὸ ἐπακόλουθον τοῦ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν δηλωθέντος πράγματος. Ἡ τῆς ὑποθέσεως δηλωτικὴ φράσις λέγεται ἡγούμενον, καθότι ἡγεῖται τοῦ λόγου, ἡ δὲ τοῦ ἐπακολούθου παραστατικὴ, ὡς ἀκολουθοῦσα, ὀνομάζεται ἑπόμενον.

4. Ὁ ὑποθετικὸς λόγος ἐμφαίνει ἐνδοιασμὸν, ἢ ὄχι. Ὅταν δὲν ἐμφαίνῃ ἐνδοιασμὸν, φανερόνει μόνον τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ὑποθέσεως, καὶ ἑπομένως τοῦ ἐπακολούθου της, ἤγουν τῆς ἀκολουθήσεως. Τότε ἐκφέρεται διὰ τῆς ὁριστικῆς, δηλαδὴ, ἐπὶ μὲν παρόντος καιροῦ διὰ τοῦ συναπτικοῦ εἰ καὶ τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ εἰς τὰ δύω κῶλα· οἷον, εἴ τις ταῦτα ποιεῖ, ὠφελεῖ τὴν πόλιν· ἐπὶ δὲ τοῦ παρῳχημένου διὰ τοῦ ἀορίστου· οἷον, εἴ τις ταῦτα ἐποίησεν, ὠφέλησε τὴν πόλιν· ἐπὶ δὲ τοῦ μέλλοντος, διὰ τοῦ μέλλοντος· οἷον, εἴ τις ταῦτα ποιήσει, ὠφελήσει τὴν πόλιν, ἢ καὶ διὰ τοῦ ἐνδοιαστι-

κοῦ ἐὰν ἢ ἂν φερομένου ἐπὶ τὸν ἀόριςον τῆς ὑποτακτικῆς εἰς τὸ ἡγούμενον, καὶ διὰ τῆς ὁριςικῆς εἰς τὸ ἑπόμενον· οἷον, ἂν ποιήσῃ τις ταῦτα, ὠφελήσει τὴν πόλιν· ἂν ἔλθῃς, ὄψει.

5. Ὅταν ὁ ὑποθετικὸς λόγος ἐμφαίνῃ ἐνδοιασμὸν, φανερόνει τὸ ἐξ εἰκασμοῦ ἐπακόλουθον τῆς ὑποθέσεως. Αὕτη ἡ ὑπόθεσις ἤτοι ἐμπορεῖ νὰ γένῃ, ἢ ὄχι. Ὅταν ἐμπορῇ νὰ γένῃ, εἶναι ἀμφίβολος καὶ αὐτὴ καὶ τὸ ἐπακόλουθόν της· καὶ ἐπειδὴ εἶναι ὁ λόγος διὰ πρᾶγμα ἀμφίβολον καὶ ἐνδεχόμενον, αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις δὲν ἀποβλέπει παρὰ εἰς τὸν ἐνεςῶτα καὶ τὸν μέλλοντα καιρόν. Τότε ἐκφέρεται ὁ ὑποθετικὸς λόγος διὰ τοῦ συναπτικοῦ εἰ φερομένου ἐπ' εὐκτικὸν εἰς τὸ ἡγούμενον, καὶ τοῦ δυνητικοῦ ἂν μετὰ τοῦ εὐκτικοῦ, εἰς τὸ ἑπόμενον· οἷον, εἴ τις ταῦτα ποιήσειεν, ὠφελήσειεν ἂν τὴν πόλιν.

6. Ὅταν ἦναι ὁ λόγος περὶ περασμένων πραγμάτων, ἢ περὶ παρόντων μὲν, μὴ ἀμφιβόλων δὲ, ἢ κἂν τὰ ὁποῖα ὁ ὁμιλῶν παριςάνει ὡς τοιαῦτα, δὲν ἔχει πλέον ἡ ὑπόθεσις κἀμμίαν ἀμφιβολίαν, ἀλλὰ ὑποτιθέμενοι τὸ πρᾶγμα ὡς μὴ γεγονὸς ἢ μὴ ὑπάρχον, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχομεν γνῶσιν τῶν γεγονότων ἢ ὑπαρχόντων, ἐπιφέρομεν εἰς τὸ ἑπόμενον ἐξ εἰκασμοῦ τί ἤθελεν ἀκολουθήσειν, ἂν ἐγίνετο ἢ ὑπῆρχε τὸ μήτε γεγονὸς μήτε ὑπάρχον πρᾶγμα τῆς ὑποθέσεως· ὥςε τὸ ἑπόμενον μόνον εἶναι ἐνδοιαςὸν, ἡ δὲ ὑπόθεσις παριςάνει πρᾶγμα ὁμολογουμένως μήτε γεγονὸς, μήτε ὑπάρχον, καὶ τὸ ἑπόμενον ἀναιρεῖ τὴν ὑπόθεσιν. Οὗτος ὁ ὑποθετικὸς λόγος ἐκφέρεται διὰ τοῦ συναπτικοῦ εἰ πρὸς ὁριςικὸν ἐπὶ τοῦ ἡγουμένου, καὶ διὰ τοῦ ὁριςικοῦ μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἂν, ἐπὶ τοῦ ἑπομένου· οἷον, εἴ τις ταῦτα ἐποίει, ὠφέλησεν ἂν τὴν πόλιν. Ἐξεύρομεν ὅτι δὲν τὸ ἐποίησε, περὶ τούτου δὲν εἶναι κἀμμία ἀμφιβολία· δηλοῦμεν μόνον τί ἤθελεν ἀκολουθήσειν, ἂν τὸ ἔκαμνε.

Καὶ πάλιν· εἰ μὴ Λούκουλλος ἐτρύφα, Πομπήϊος οὐκ ἂν ἔζησεν. Τρυφᾷ ὁ Λούκουλλος, τοῦτο εἶναι πρᾶγμα γνωςὸν καὶ ὁμολογούμενον, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης· φανερόνομεν δὲ τί ἤθελεν ἀκολουθήσειν, ἂν δὲν ἐτρύφα. Διότι λοιπὸν εἶναι ἡ ὑπόθεσις τοῦ λόγου βεβαία, ἂν καὶ ἀποφατικὴ, αὐτὴ ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὁριςικοῦ, καὶ τὸ ἑπόμενον ὡς ἐνδεχόμενον μὲν, ἀμφίβολον δὲ, διὰ τοῦ δυνητικοῦ ἂν ἐπ' ὁριςικὸν φερομένου, καὶ μεταχειριζόμεθα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον, ἐπὶ μὲν παρόντος καιροῦ τὸν παρατατικὸν, ἐπὶ δὲ παρῳχημένου τὸν ἀόριςον, τοὐλάχιςον εἰς τὸ ἑπόμενον· οἷον, εἰ Ῥωμαίοις ἐπολέμει Ἀλέξανδρος, κατηγωνίσθη ἂν ὑπ' αὐτῶν.

7. Ὅταν ἦναι ἡ ὑπόθεσις ἐκ τοῦ μὴ ὑπάρχοντος καὶ μὴ ἐνδεχομένου, ἐκφέρεται ὁμοίως ὁ ὑποθετικὸς λόγος διὰ τοῦ ὁριςικοῦ, τοσούτῳ εὐλογώτερον, ὅσῳ εἶναι βέβαιον τὸ ἀνύπαρκτον τοῦ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν πράγματος· οἷον, εἰ καρχαρόδοντες ἦσαν οἱ ἵπποι, ἠδύναντο ἂν καὶ λέουσι μάχεσθαι. Γνωςὸν εἶναι καὶ ὁμολογούμενον ὅτι δὲν εἶναι καρχαρόδοντες οἱ ἵπποι, ὥςε τὸ ὁριςικὸν μόνον εἶναι κατάλληλον, καὶ ἤθελε σολοικίσειν ὅποιος ἐκφέρων τὴν φράσιν διὰ τοῦ εὐκτικοῦ ἔλεγε, εἰ καρχαρόδοντες εἴησαν οἱ ἵπποι, δύναιντο ἂν καὶ λέουσι μάχεσθαι· ἐπειδὴ ἤθελε παραςήσειν τὸ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν πρᾶγμα ὡς ἐνδεχόμενον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι.

8. Ἂς ἐξετάσωμεν, πρὸς ἐντελεςέραν ἀπόδειξιν, τὸν ὑποθετικὸν λόγον καὶ ἐπὶ τοῦ συλλογιςικοῦ σχήματος, ὅταν συλλογιζόμενοι ἀπὸ τὸ καθόλου εἰς τὸ κατὰ μέρος, ἐπιφέρωμεν τὸ ἑπόμενον ὡς ἀναγκαίαν ἀκολούθησιν τῆς ὑποθέσεως. Πρῶτον μὲν, χωρὶς ἔμφασιν ἐνδοιασμοῦ· οἷον, εἰ Θεός ἐςι, ἐςὶ καὶ τέλειος. Ὑποτίθεμαι ἀνενδοιάςως τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, καὶ

προχωρῶν εἰς τὸν συλλογισμὸν συμπεραίνω ἀπ' αὐτὴν καὶ τὴν τελειότητα αὐτοῦ, ἐπειδὴ παρέπεται τὸ τέλειον εἰς τὴν Θεότητα. Δεύτερον δὲ, μὲ ἐνδοιασμόν· εἰ Θεὸς εἴη, εἴη ἂν καὶ τέλειος. Ἀμφιβάλλω διὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν τελειότητά του, δεχόμενος ὅμως ταύτην ὡς ἀκολούθησιν ἐκείνης. Τρίτον δὲ, μὲ ἀναίρεσιν τῆς ὑποθέσεως, εἰ Θεὸς ἦν, ἦν ἂν καὶ τέλειος. Ἀρνοῦμαι ὅτι ὑπάρχει ὁ Θεὸς, ἐπειδὴ ἐπιφέρων τὴν ἐξ ἀνάγκης ἀκολούθησιν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, ὡς μὴ οὖσαν, ἀναιρῶ καὶ τὴν ὕπαρξιν.

9. Λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων της προτερημάτων, πλεονεκτεῖ καὶ κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων γλωσσῶν, ὅτι ἐπὶ τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου δηλοῖ διὰ τῆς ἀκολουθήσεως τὸ ὑπαρκτὸν καὶ ἀνύπαρκτον τῆς ὑποθέσεως. Πολλὰ ἀπέχει ἡ νέα γλῶσσα νὰ τὴν φθάσῃ κατὰ τοῦτο, ἐπειδὴ δὲν ἐμπορεῖ νὰ διακρίνῃ οὐδὲ τὸν καιρὸν τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου. Τὸν ἐκφέρει μονοειδῶς παραλαμβάνουσα μὲν τὸ ἂν σύνδεσμον ὡς συναπτικὸν ἀντὶ τοῦ εἰ, εἰς τὸ ἡγούμενον, συντάττουσα δὲ αὐτὸν μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς ἐπὶ τοῦ πρώτου τόπου τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου, καὶ μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὁριστικῆς ἐπὶ τῶν ἄλλων δύω τόπων, καὶ ἀποδίδουσα ἐπ' αὐτὸν, εἰς τὸ ἑπόμενον, τοὺς χρόνους τῆς ὑποθετικῆς της ἐγκλίσεως, ἢ καὶ συντομώτερα τὸν παρατατικὸν μόνον τῆς ὁριστικῆς· οἷον, ἐπὶ τοῦ πρώτου τόπου, ἂν τὸ κάμνῃ τις, ὠφελεῖ τὴν πόλιν· ἂν τὸ ἔκαμε κἀνεὶς, ὠφέλησε τὴν πόλιν· ἂν τὸ κάμῃ τις, θέλει ὠφελήσει τὴν πόλιν· ἂν ἦναι Θεὸς, εἶναι καὶ τέλειος. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δύω τόπων, χωρὶς διάκρισιν τῶν χρόνων, ἤγουν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρῳχημένου, οὔτε τοῦ ὑπαρκτοῦ ἢ ἀνυπάρκτου, ἂν τὸ ἔκαμνέ τις, ἤθελεν ὠφελήσειν τὴν πόλιν, ἢ καὶ, ὠφελοῦσε τὴν πόλιν. Ἂν ἦτο Θεὸς, ἦτο καὶ τέλειος.

10. Πλὴν τούτων τῶν χρήσεων, ἡ εὐκτικὴ τίθεται καὶ ἀντὶ τοῦ ὁριςικοῦ καὶ ὑποτακτικοῦ, πρὸς ἔμφασιν τοῦ παρῳχημένου. Πρὶν διαλάβωμεν ὅμως περὶ τῆς χρήσεως ταύτης πρέπει νὰ θεωρήσωμεν πῶς μεταχειρίζονται τὴν ὑποτακτικὴν αὐτὴν καθ' ἑαυτήν.

ΜΕΡ. Β'.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

1. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐκφέρει τὴν ὑποτακτικὴν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν πρῶτον μὲν προσταχτικῶς, ἀναπληρόνουσα τοιουτοτρόπως τὴν ἔλλειψιν τοῦ πρώτου προσώπου τῶν προςακτικῶν· οἷον, γράψωμεν, πίωμεν. Ὀδύσσ. Χ, 77. Ἔλθωμεν δ' ἀνὰ ἄςυ, βοὴ δ' ὤκιςα γένοιτο. Ἡ νέα γλῶσσα προσθέτει τὸ μόριον ἄς· ἂς γράψωμεν, ἂς πιῶμεν. Μερικὰ ῥήματα ὅμως φέρονται καὶ χωρὶς τὸ ἄς· οἷον, πᾶμεν. Ἂν εἴπῃς ἂς πᾶμεν, τὸ μόριον ἂς δηλοῖ συγκατάθεσιν, ὑπακοὴν εἰς ἀλλοτρίαν γνώμην, τὸ δὲ πᾶμεν ἁπλῶς εἶναι τῷ ὄντι προςακτικόν.

2. Ἐκφέρουν καὶ αἱ δύω γλῶσσαι τὸ ὑποτακτικὸν ἐρωτηματικῶς, κατ' ἔλλειψιν τοῦ προαιρετικοῦ ῥήματος· οἷον, Ἰλ. Κ, 62. Αὖθι μένω μετὰ τοῖσι, δεδεγμένος εἰσόκεν ἔλθῃς, ἦε θέω μετά σ' αὖτις; Γραικ. νὰ κάθωμαι ἐδῶ μὲ τούτους, καὶ νὰ σὲ καρτερέψω, ἢ νὰ τρέχω κατόπι σου;

3. Αὐτὸ τὸ ἐρωτηματικὸν σχῆμα ἁρμόζει ἐξαιρέτως, ὅταν ἐμφαίνῃ τις ὅτι δὲν θέλει νὰ κάμῃ ὅ,τι γυρεύουν ἀπ' αὐτόν· οἷον, ἀποκρίνεται τοῦ Λουκιανοῦ ὁ Ζεὺς πρὸς τὸν Προμηθέα, ὅςις παρακαλῶν αὐτὸν τοῦ εἶπε, λῦσόν με, ὦ Ζεῦ. — Λύσω σε, φῄς; Γραικ. νὰ σὲ λύσω, λές; καὶ Ἀριςοφάν. Βατράχ. 1132. Διον. Αἰσχύλε παραινῶ σοι σιωπᾶν.—Αἰσχύλ. ἐγὼ σιωπῶ τῳδί; Γραικ. ἐγὼ νὰ σιωπῶ διὰ τοῦτον (τὸν Εὐριπίδην);

ΜΕΡ. Γ΄.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΡΘΡΟΥ.

Ἀκόλουθον μὲ τὰ προειρημένα τὸ νὰ διαλάβωμεν περὶ τῆς χρήσεως τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τῶν διαφόρων μορίων, καὶ μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ ἄρθρου, καὶ νὰ θεωρήσωμεν πῶς ὑποτάσσεται μὲν εἰς αὐτὰ ἐπὶ ἐνεςῶτος καὶ μέλλοντος πράγματος, ἀνθυποβάλλεται δὲ εἰς αὐτὴν ἡ εὐκτικὴ ἐπὶ παρῳχημένου.

1. Πρῶτον μὲν συντάττεται ἡ ὑποτακτικὴ μετὰ τῶν συνδέσμων ἵνα, ὅπως, ὄφρα, κ. τ. λ. ἀποτελεσματικῶς, ἐπὶ ἐνεςῶτος καὶ μέλλοντος· οἷον, σύνεςι τῷ Σωκράτει ὁ Πλάτων, ἵνα μάθῃ φιλοσοφίαν· ἐπὶ μέλλοντος δὲ, συνέςαι τῷ Σωκράτει ὁ Πλάτων, ἵνα μάθῃ φιλοσοφίαν.

2. Δεύτερον δὲ ἀοριςολογικῶς πρῶτον μὲν μετὰ τῶν χρονικῶν ἐπιῤῥημάτων ὁπόταν, ἐπειδὰν, ὅταν, ἄφ' οὗ, κ. τ. λ. τὰ ὁποῖα εἶναι χρονικῆς τάξεως δηλωτικὰ, διορίζοντα τῆς πράξεως τὸν καιρὸν, καὶ ἐμφαίνοντα ὅτι γίνεται πρᾶξίς τις πρὶν ἄλλης, ἢ ἐν ταὐτῷ. Ἔτι δὲ αὐτὰ τὰ ἐπιῤῥήματα δηλοῦν ἤτοι τὸ συνήθως καὶ πολλάκις καὶ νῦν ἔτι γινόμενον, ἢ τὸ ἅπαξ μόνον. Ὅταν μὲν δηλῶσι τὸ πρότερον μὲν, σύνηθες δὲ τῆς πράξεως, συντάττονται μετὰ τοῦ ἀορίςου, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἐνεςῶτος τῆς ὑποτακτικῆς, ὅταν μάλιςα ἦναι ἄχρηςος ὁ ἀόριςος, ἐπιφέρεται δὲ ὁ ἐνεςὼς εἰς τὴν ἀπόδοσιν· οἷον, ὁπόταν, ἢ ὅταν παρέλθῃ εἰς τὸ φροντιςήριον ὁ Πλάτων, ἀσπάζεται τοὺς συμφιλοσοφοῦντας. Ὅταν δὲ δηλῶσι τὸ πρότερον μὲν, ἅπαξ δὲ τῆς πράξεως, φανερόνουν μέλλουσαν τινὰ πρᾶξιν, καὶ ἀποδίδεται ἡ σύνταξις διὰ τοῦ μέλλοντος· οἷον, ὅταν ἔλθῃς, ὄψει. Φαίνεται τὸ ὁπόταν ὅτι εἶναι ἁρμοδιώτερον εἰς ἔμφασιν τοῦ πολ-

λάκις γινομένου· ὅταν δὲ δηλῶσι τὸ σύνηθες καὶ ἐν ταὐτῷ γινόμενον, τότε προηγεῖται καὶ ἐπιφέρεται ὁ ἐνεςώς· οἷον, ὅταν κοιμᾶται, ῥέγχει.

Καὶ δεύτερον μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ ἀοριςολογικοῦ ἄν· οἷον, δεξιοῦται, ὃν ἂν ἴδῃ φιλοσοφίας ἐπιθυμοῦντα. Δώροις ἀμείψομαι, ὃν ἂν πύθωμαι ἀριστεύσαντα ἐν τῇ μάχῃ.

3. Ὅταν ἦναι ὁ λόγος περὶ περασμένων πραγμάτων, μεταβάλλεται ἡ ὑποτακτικὴ εἰς εὐκτικὴν, ὥςε λέγομεν ἐπὶ παρῳχημένου· συνῆν τῷ Σωκράτει ὁ Πλάτων, ἵνα μάθοι φιλοσοφίαν. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀοριςολογιῶν τὸ μόριον ἂν ἐκβάλλεται· οἷον, ὁπότε παρέλθοι εἰς τὸ φροντιςήριον ὁ Πλάτων, ἐδεξιοῦτο τοὺς συμφιλοσοφοῦντας· ἔῤῥεγχεν ὅτε κοιμῷτο· ἐδεξιοῦτο, ὃν ἴδοι φιλοσοφίας ἐπιθυμοῦντα.

ΜΕΡ. Δ΄.

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ.

Ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ πλαγίου λόγου μεταβάλλεται ἡ ὁριςικὴ καὶ ὑποτακτικὴ εἰς εὐκτικὴν κατὰ παρῳχημένου πράγματος· ὥςε λέγομεν ἐπὶ μὲν παρόντος διὰ τῆς ὁριςικῆς, οἶμαι ὅτι σύνεςι τῷ Σωκράτει ὁ Πλάτων, ἵνα μάθῃ φιλοσοφίαν, ἐπὶ δὲ παρῳχημένου διὰ τῆς εὐκτικῆς, ᾤμην ὅτι συνείη τῷ Σωκράτει ὁ Πλάτων, ἵνα μάθοι φιλοσοφίαν. Καὶ πάλιν ἐπὶ παρόντος διὰ ὑποτακτικῆς· οἷον, φημὶ ὅτι ὁπόταν παρέλθῃ εἰς τὸ φροντιςήριον ὁ Πλάτων, δεξιοῦται τοὺς συμφιλοσοφοῦντας. Ἐπὶ παρῳχημένου δὲ διὰ τῆς εὐκτικῆς· εἶπον ὅτι δεξιοῖτο τοὺς συμφιλοσοφοῦντας ὁ Πλάτων, ὁπότε παρέλ-

θοι εἰς τὸ φροντιςήριον· καὶ, λέγω ὅτι ὅταν ἔλθης, ὄψει· ἔλεγον ὅτι ὄψοιο, ὅτε ἔλθοις. Χρήματά φησι δώσειν τῷ Πλάτωνι ὁ Ξενοφῶν, ἐπειδὰν κομίσηται ἃ τῷ Σωκράτει ἔχρησε. Ἔφη Ξενοφῶν χρήματα δώσειν Πλάτωνι, ὁπότε κομίσαιτο ἃ Σωκράτει χρήσειε.

ΜΕΡ. Έ.

ΧΡΗ͂ΣΙΣ ΤΗ͂Σ ΝΈΑΣ ΓΛΩ͂ΣΣΗΣ.

1. Ἡ νέα γλῶσσα μὴν ἔχουσα εὐκτικὴν συντάττει τοὺς ἀποτελεσματικοὺς συνδέσμους μετὰ τῆς ὑποτακτικῆς ἐπίσης κατὰ ἐνεςῶτος καὶ παρῳχημένου· οἷον, ὁ Πλάτων συναναςρέφεται μὲ τὸν Σωκράτην διὰ νὰ μάθῃ φιλοσοφίαν, καὶ ἐπὶ παρῳχημένου, ὁ Πλάτων συνανεςρέφετο μὲ τὸν Σωκράτην διὰ νὰ μάθῃ φιλοσοφίαν. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἐπειδὴ ἀκολοθεῖ εἰς ὅλας τὰς περιςάσεις ταύτας τὴν σύνταξιν τοῦ ἐνεςῶτος.

2. Συντάττει μὲ τὴν ὁριςικὴν τὰ μετὰ τοῦ ἀοριςολογικοῦ ἂν συντεθειμένα χρονικὰ ἐπιῤῥήματα, ὅταν, ὁπόταν, κ. τ. λ. καὶ τὸ ἀφ' οὗ, καὶ τὰ μεταχειρίζεται ἐπίσης διὰ ἔμφασιν τοῦ ἀδιορίςου καὶ ὡρισμένου τῆς πράξεως. Λέγει λοιπὸν καὶ τὸ θέλεις ἰδεῖν, ὅταν ἔλθῃς, ἀδιορίςως, καὶ τὸ ὅταν ἦλθες, εἶδες, ὡρισμένως.

Δὲν ἀπέφυγαν αὐτὸ τὸ σφάλμα οἱ ὑςερινοὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῖς. Εἶδα εἰς τὸν Λουκιανὸν, ἐπειδὰν ἦλθε, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

3. Ἡ νέα γλῶσσα ἐκφέρει τὰς ἀοριςολογίας διὰ τῶν προειρημένων ἐπιῤῥημάτων, ἐπίσης ἐπὶ ἐνεςῶτος καὶ παρῳχημένου. Ἐπὶ δὲ τοῦ παρῳχημένου ἀντὶ τῆς εὐκτικῆς μεταχειρίζεται τὸν παρατατικὸν τῆς ὁριςικῆς· οἷον, ἐπὶ ἐνεςῶτος, ὁ Πλά-

των, ὁπόταν ἔλθῃ εἰς τὸ σχολεῖον, χαιρετᾷ τοὺς συμμαθητάς του. Καὶ ἐπὶ παρῳχημένου, ὁ Πλάτων, ὁπόταν ἤρχετο εἰς τὸ σχολεῖον, ἐχαιρετοῦσε τοὺς συμμαθητάς του.

4. Ὡσαύτως ἡ ἔλλειψις τῆς εὐκτικῆς τὴν ἠνάγκασε νὰ φυλάξῃ εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἐπὶ ἐνεστῶτος καὶ παρῳχημένου. Λέγει λοιπὸν ἐπὶ ἐνεστῶτος μὲν, ςοχάζομαι ὅτι ὁ Πλάτων συναναςρέφεται μὲ τὸν Σωκράτην διὰ νὰ μάθῃ τὴν φιλοσοφίαν· ἐπὶ δὲ παρῳχημένου, ἐςοχαζόμην, ἐςοχάσθηκα ὅτι ὁ Πλάτων συναναςρέφεται μὲ τὸν Σωκράτην διὰ νὰ μάθῃ τὴν φιλοσοφίαν. Καὶ πάλιν ἐπὶ ἐνεστῶτος, ὁ Ξενοφῶν λέγει ὅτι θέλει δώσειν χρήματα εἰς τὸν Πλάτωνα, ὅταν λάβῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐδάνεισεν εἰς τὸν Σωκράτην· καὶ ἐπὶ παρῳχημένου ὡσαύτως, ὁ Ξενοφῶν εἶπεν ὅτι θέλει δώσειν χρήματα εἰς τὸν Πλάτωνα, ὅταν λάβῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐδάνεισεν εἰς τὸν Σωκράτην.

5. Ἡ νέα γλῶσσα δὲν συντάττει ἀοριςολογικῶς τὸ ὑποτακτικὸν ἄρθρον μὲ τὸ μόριον ἂν, ὡς ἡ Ἑλληνική, ἀλλὰ ἐμφαίνει τὴν ἀοριςολογίαν ταύτην διὰ ἰδιαιτέρας ἀντωνυμίας, τῆς ὅποιος, οια, οιον, προπαροξυτόνου, συντασσομένης μὲ ὁριςικὴν καὶ ὑποτακτικήν. Μὲ ὑποτακτικὴν μὲν διὰ τὸ πολλάκις καὶ συνήθως γινόμενον· μὲ ὁριςικὴν δὲ διὰ τὸ ἅπαξ καὶ ὡρισμένον τῆς πράξεως· οἷον, ὅποιος μάθῃ φιλολογίαν, τιμᾶται· καὶ ὡρισμένως, ὅποιος εἶδε λέοντα, ἐξεύρει τί εἶναι θηρίον.

6. Εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἀοριςολογικὰς συντάξεις, εἴτε Ἑλληνικὰς εἴτε Γραικικὰς, τὸ μόριον ἂν δηλοῖ τὸ σύνηθες μὲν, ἀόριςον δὲ τῆς πράξεως, καὶ πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ τὸ μεταχειριζώμεθα ὅταν φανερόνωμεν ὅτι ἡ ἀπὸ τὸ ῥῆμα δηλουμένη

πρᾶξις γίνεται κατὰ συνήθειάν τινα, χωρὶς νὰ ἐμφαίνωμεν ὅτι ἔγεινε διωρισμένην φοράν· οἷον, τὸ τοῦ Ὁμήρου· « Ἤν ποτε δασμὸς ἵκηται, σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπὴν κεκάμω πολεμίζων ». Ὁ Ἀχιλλεὺς παριςάνει ἐδῶ τὸ πρᾶγμα ὡς συνειθισμένον, ἀδιόριςον ὅμως, ἐπειδὴ ὁμιλεῖ γενικῶς, καὶ δὲν ἀναφέρει καμμίαν ἰδιαιτέραν περίςασιν ὅπου τὸ ῥηθὲν ἔγεινε. Τὸ διωρισμένον μόνον τῆς πράξεως καὶ γεγονὸς ἐκφέρεται διὰ τῆς ὁριςικῆς· οἷον, ὁ Καῖσαρ, ἐπεὶ κατεδουλώσατο Ῥωμαίους, προσκρούσας τοῖς ἀρίςοις ἐδολοφονήθη ὑπ' αὐτῶν.

7. Ἐνδιατρίβω εἰς τοὺς λόγους τούτους, διότι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Γάλλους, οἱ ὁποῖοι ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἑλληνίζωσι, ἀπατηθέντες ἀπὸ τὴν σύνταξιν τῆς γλώσσης μας, παρέβησαν τοῦτον τὸν κανόνα, καὶ ἐσολοίκισαν, μεταχειριζόμενοι τὴν ὁριςικὴν ὅπου ἡ ὑποτακτικὴ ἦτο μόνη κατάλληλος. Αὐτίκα ὁ Πετάδιος ἐκεῖνος ὁ πάνυ, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς μεταφράσεως τῶν Παραδόξων τοῦ Κικέρωνος, λέγει. « Τὸν μητράδελφόν σου Κάτωνα πολλάκις, ὦ Βροῦτε, παρετήρησα, ὁπόταν ἐν τῇ συγκλήτῳ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπέφαινε, κεφάλαι' ἄττα τῶν ἐκ τῆς φιλοσοφίας μάλα προὔργου ὄντα μεταχειρίσασθαι ». Δὲν ἐξελέγχω τὴν ἀκατάλληλον φράσιν παρετήρησα αὐτὸν μεταχειρίσασθαι πολλάκις, κατὰ συντέλειαν, μ' ὅλον ὅτι τὸ ἐπίῤῥημα πολλάκις ἀπαιτοῦσε τὸν παρατατικὸν, οὔτε τὴν ἀμαθῆ μετάληψιν τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀντὶ τῆς μετοχῆς, ἐπειδὴ τὸ ῥῆμα παρετήρησα ἀποδίδεται εἰς μετοχὴν, οὕτω· παρετήρησα αὐτὸν μεταχειριζόμενον· ταῦτα παρασιωπῶ ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς τὸ προκείμενον, καὶ ἀρκοῦμαι νὰ σημειώσω, ὅτι, ἀντὶ τοῦ ὁπόταν ἀπέφαινε, ἔπρεπε νὰ γράψῃ ὁπότε ἀποφαίνοι. Καὶ πάλιν ὁ Τουσανὸς εἰς τὸ ἀναπλήρωμα τῶν

οἰκονομικῶν τοῦ Ἀριςτέλους· «Τὴν καλήν τε καὶ ἀγαθὴν γυναῖκα – δεῖ – ἀναλωμάτων – εἰς τὰς ἑορτὰς, ὅσας αὐτῇ ὁ ἀνὴρ συνεχώρησε, κυριεύουσαν, δαπάνῃ τε, καὶ ἐσθῆτι καὶ τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ χρήσασθαι καὶ ἐλάττονι ἢ κατὰ τοὺς τῆς πόλεως νόμους.» Ὅπου τὸ συνεχώρησε, ἀντὶ τοῦ συγχωρήσῃ, σολοικίζει, ὡς καὶ τὸ χρήσασθαι ἐν συντελείᾳ, ἐν ᾧ τὸ νόημα ἀπαιτεῖ χρῆσθαι, παρατατικῶς.

Φανερὰ ἀπόδειξις ὅτι ἡ νέα γλῶσσα, ἐπειδὴ σώζει κατὰ μέρος τοὺς ἰδιωτισμοὺς τούτους, εἶναι ὠφέλιμος εἰς τοὺς, ὅσοι ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐξακριβώσωσι τὴν Ἑλληνικὴν ἀντιποιοῦνται τὸν Ἑλληνισμόν. Καὶ ἂν αὐτοὶ οἱ φιλολόγοι, κατασιγάζοντες τὰς φορτικὰς προλήψεις τῆς ἀνατροφῆς των, ἐκαταγίνοντο εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῆς, δὲν ἤθελαν πίπτειν εἰς τοιαῦτα χονδρὰ καὶ ἐπονείδιςα σφάλματα.

ΚΕΦ. ΜΒ′.

ΠΕΡΙ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ.

1. Τὸ Ἑλληνικὸν ἀπαρέμφατον δὲν σώζεται, ἀλλὰ ἀναλύεται διὰ τοῦ νὰ, κατ' ἀφαίρεσιν, ἀντὶ τοῦ ἵνα τῶν παλαιῶν, καὶ τῆς ὑποτακτικῆς. π. χ. τὸ Ἑλληνικὸν ἐπιθυμῶ ἰδεῖν αὐτὸν, μεταφράζεται Γραικιςὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸν ἰδῶ. Αὐτὴ ἡ σύνταξις δὲν ἦτον ἐξ ἀρχῆς παρὰ ἀνάλυσις τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, ἡ ὁποία γίνεται καὶ Ἑλληνικῶς διὰ τοῦ ὅπως συνδέσμου, ἐξαιρέτως ἐπὶ τῶν ῥημάτων τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐπιμέλειαν· ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ ἀναλύωνται ὡσαύτως καὶ τὰ δύω ἄλλα εἴδη τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ ὀνομαςικὸν λέγω καὶ τὸ εἰδικὸν, καὶ τοιουτοτρόπως ἐχάθη παντελῶς αὐτὴ ἡ ἔγκλισις. Λέγομεν λοιπὸν ἤτοι ὀνομαςικῶς μὲ τὸ ἄρθρον, τὸ νὰ ἀγαπᾷ κανεὶς

τὴν πατρίδα, αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἀρετή· ἢ εἰδικῶς, συνειθίζει νὰ περιπατῇ κάθε ἡμέραν· ἢ καὶ τελικῶς, γυρεύει νὰ ὁμιλήσῃ.

2. Αὕτη ἡ ἀνάλυσις τοῦ ἀπαρεμφάτου προῆλθεν ἀπὸ τὴν ἁγίαν γραφὴν, ὅπου εὑρίσκεται συχνὰ, ὄχι μόνον τελικῶς, τὸ ὁποῖον εἶχε καὶ ἀπολογίαν τινὰ, ἀλλὰ καὶ εἰδικῶς. Αὐτίκα, τελικῶς μὲν παρὰ τῷ Λουκᾷ, « Εἰπὲ αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται », τὸ ὁποῖον μεταφράζεται προσφυέςατα Γραικιςὶ, *εἰπέ την νὰ μὲ μεταπιάσῃ εἰς τὸ ἔργον.* Καὶ εἰδικῶς παρὰ Ἰωάννῃ· « Συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω ». Γραικιςὶ, *συμφέρει εἰς ἐσᾶς νὰ ἀναχωρήσω.*

3. Ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἴσως καὶ λυπηροτέρα ἀτέλεια τῆς σημερινῆς γλώσσης. Πολλὰ συνήργησεν εἰς τὸν ἀφανισμὸν τῆς ἐγκλίσεως ταύτης καὶ ἡ συνήθεια τῶν γραμματικῶν καὶ διδασκάλων τοῦ παρακμάζοντος Ἑλληνισμοῦ, νὰ ἀναλύωσι τὰ ἀπαρέμφατα εἰς τὰς ἐξηγήσεις των. Ἐσυνείθισε κατ' ὀλίγον ἡ ἀκοὴ τῶν μαθητῶν τὰς ἀναλύσεις ταύτας, καὶ μὲ τοῦ καιροῦ τὴν πρόοδον ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν σχολαςικὴν λαλιὰν καὶ εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλίαν.

4. Οἱ πλειότεροι ἀπὸ τοὺς διορθωτὰς τῆς γλώσσης μεταχειρίζονται ἀσυςόλως τὸ Ἑλληνικὸν ὀνομαςικὸν ἀπαρέμφατον· οἷον, *τὸ μανθάνειν εἶναι ὠφέλιμον.* Ἡ χυδαία γλῶσσα ὅμως προκρίνει ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεςῶτος τῆς ὁριςικῆς, καὶ λέγει, *εἶσαι ἀκαμάτης, καὶ δὲν ἀγαπᾷς τὸ διαβάζω.*

5. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης, αἰσθανόμενοι πόσον μεγάλη ζημία εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐπάσχισαν νὰ τὸ εἰσάξωσι πάλιν εἰς τὴν γλῶσσαν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀκοὴ τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι ποσῶς συνειθισμένη μὲ αὐτὸ, ἐκατάλαβαν ὅτι πρέπει αὐτὴ ἡ καινοτομία, ἂν καὶ ὠφελιμωτάτη, νὰ γένῃ ἐκ προσ-

αγωγῆς καὶ ἀνεπαισθήτως ὡς πᾶσα ἐργώδης μεταβολή, καὶ διὰ τοῦτο, ὑφηγουμένου τοῦ σοφοῦ Κοραῆ, ἄρχισαν νὰ ἐκφέρωσι διὰ ἀπαρεμφάτων τοὺς συνθέτους χρόνους, ἐπειδὴ ἐπ' αὐτῶν τὸ κλινόμενον ῥῆμα δὲν εἶναι ἄλλο συχνάκις παρὰ παρεφθαρμένον ἀπαρέμφατον, ὡς εἴπαμεν εἰς τὸν προσήκοντα τόπον. Ἤλπιζαν ὅτι ὁ λαὸς, διὰ μέσου τῆς μικρᾶς ἀλλαγῆς ταύτης, συνειθίζων κατ' ὀλίγον τὰς καταλήξεις τῶν ἀπαρεμφάτων, ἤθελε τὰ δεχθῆν ὕςερα μὲ ὅλα τὰ σχήματα τῆς ποικίλης αὐτῶν συντάξεως. Ἀλλὰ πολλοὶ τῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν, καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδιώτας, ὅσοι ἀντιποιοῦνται αἴσθησιν τοῦ καλοῦ, καὶ φιλοτιμοῦνται νὰ ἦναι χαρίεντες καὶ κριταὶ ἱκανοὶ τοιούτων πραγμάτων, ἀπεδοκίμασαν τὸν νεωτερισμὸν τοῦτον. Δὲν τοὺς λείπουν λόγοι δίκαιοι καὶ σωςοὶ διὰ νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν γνώμην των. Τοῦτο προφέρουν ἐλεγκτικώτατον, ὅτι χρειάζεται ἐξ αἰτίας τῆς προκειμένης ἀλλαγῆς νὰ μετατεθῇ ὁ τόνος τοῦ κλινομένου ῥήματος ἐπὶ τῶν μετὰ τοῦ δευτέρου ἀορίςου συντεθειμένων χρόνων (ἴδ. κεφ. ιθ', μέρ. 6', 3:), καὶ αὐτὴ ἡ μεταβολὴ τῆς προσῳδίας προσκρούει σφοδρὰ εἰς τὴν ἀκοήν. π. χ. ὁ μέλλων θέλω μάθει, ἂν γραφῇ θέλω μάθειν δὲν εἶναι οὔτε Ἑλληνικὸν οὔτε Γραικικόν· ἂν προφερθῇ θέλω μαθεῖν εἶναι Ἑλληνικὸν, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀσύνηθες καὶ τραχὺ εἰς τὴν ἀκοὴν, ὥςε δὲν τὸ δέχεται ἡ γλῶσσα. Μένει λοιπὸν πολλὰ ἀμφίβολον ἂν ἡ νέα διάλεκτος θέλει λάβειν ποτὲ τὴν ἔγκλισιν ταύτην. Ἐμένα μὲ φαίνεται, ὅτι δὲν φθάνουν ἐνταῦθα αἱ παραγγελίαι τῶν διδασκάλων διὰ νὰ κρατήσῃ τὸ καλόν· ἀλλὰ διὰ νὰ γένῃ αὐτὴ ἡ μεταβολὴ εἰς τὴν γλῶσσαν χρειάζονται πολλαὶ ἄλλαι καὶ συνδρομὴ περιςάσεων, τὰς ὁποίας ἐμποροῦμεν νὰ τὰς ἐπιθυμῶμεν μᾶλλον, παρὰ νὰ τὰς ἐλπίζωμεν.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΜΓ'.

ΠΕΡῚ ΜΕΤΟΧΗ͂Σ.

1. Ἡ ἄκλιτος μετοχὴ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ ἡ τοῦ παθητικοῦ ἐνεςῶτος ἔχουν τὴν σημασίαν τοῦ ἐνεςῶτος καὶ παρῳχημένου· οἷον, ἐπὶ ἐνεςῶτος, *εὐφραίνεται βλέποντας τὴν ἀνδρείαν τοῦ ὑιοῦ του.* Καὶ ἐπὶ παρῳχημένου, *βλέποντας τὸν κίνδυνον ἔφυγε· τὸ ἔκαμε παρακινούμενος ἀπὸ τοὺς φίλους.*

2. Τὴν μεταχειρίζονται καὶ ἑτεροπροσώπως ἀντὶ τῆς ἀπολύτου γενικῆς τῶν παλαιῶν· οἷον, *ἀναχωρῶντας ἐγὼ ἀπὸ τὴν Σμύρνην, ἔγεινε σεισμός· καθόμενος αὐτὸς εἰς τὸ τραπέζι, ἦλθαν οἱ φίλοι του·* Ἰδ. κεφ. λέ. 8. Σώζονται ὅμως τινὲς ἀπόλυτοι γενικαὶ εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον· οἷον, *θεοῦ διδόντος, χρείας τυχούσης*, κ. τ. λ.

3. Ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου σώζει τὴν Ἑλληνικὴν σημασίαν. Φέρεται συχνὰ μετὰ τοῦ ῥήματος *ἔχω*· οἷον, *τὰ ἔχω παρμένα· τὰ ἔχω γραμμένα*, κ. τ. λ. *αὐτὰ τὰ βιβλία δὲν εἶναι ἰδικά του, τὰ ἔχει κλεμμένα.* Αὕτη ἡ σύνταξις εὑρίσκεται καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν. Ξενοφ. Κύρ. παιδ. 7, 4, 6. «Ἧκε δὲ καὶ ὁ Κροῖσος γεγραμμένα ἔχων ἀκριβῶς, ὅσα ἐν ἑκάςῃ ἦν τῇ ἁμάξῃ.»

4. Οἱ διορθωταὶ τῆς γλώσσης πασχίζουν νὰ εἰσάξωσι πάλιν εἰς τὴν γλῶσσαν τὰς παλαιὰς κλιτὰς καὶ ἀχρήςους μετοχὰς τοῦ ἐνεςῶτος καὶ ἀορίςου. Ἀλλ' ἕως τώρα δὲν φαίνεται νὰ ἦναι αὐτοὶ οἱ χρόνοι κατὰ τὴν φύσιν τῆς γλώσσης. Ἐδῶ, καθὼς καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα, ἀντιμάχεται ἡ συνήθεια, καὶ οἱ χυδαῖοι τόσον ὀλιγώτερον αἰσθάνονται τὴν χρείαν αὐτῶν,

ὅσον ἡ χρῆσις τῶν συνειθισμένων μετοχῶν εἶναι πολλὰ εὔκολος, καὶ ἀναπληρόνει ὁπωσοῦν τὴν ἔλλειψιν τῶν παλαιῶν.

ΚΕΦ. ΜΔ'.

ΠΕΡῚ ΠΡΟΘΈΣΕΩΝ.

1. Ὅλαι αἱ προθέσεις τῆς παλαιᾶς γλώσσης σώζονται εἰς τὴν νέαν, ἂν ἐκλάβωμεν ὡς ἀνηκούσας εἰς αὐτὴν Ἑλληνισμούς τινας ἰδιαιτέρους, οἵτινες εὑρίσκονται σποράδην εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλίαν. Ἂν θέσωμεν ὅμως ὅτι ὅσα μεταχειρίζεται συνήθως ἡ κοινὴ διάλεκτος, ἐκεῖνα μόνα εἶναι ἴδια τῆς καθομιλουμένης, τότε θέλομεν ὁμολογήσειν, ὅτι ἐχάθησαν πολλαὶ προθέσεις. Ἔπειτα καὶ τῶν νῦν συνειθισμένων αἱ μὲν ἤλλαξαν τὴν σημασίαν των, αἱ δὲ καὶ τὴν σύνταξιν. Θέλομεν διαλάβειν περὶ τούτων κατὰ μέρος, φυλάττοντες τὴν κατὰ ςοιχεῖον τάξιν.

ἈΜΦῚ καὶ ἈΝᾺ.

2. Ἡ μὲν ἀμφὶ καὶ ἀνὰ δὲν εὑρίσκονται πλέον οὔτε ἐν συντάξει, οὔτε ἐν συνθέσει. Ἀπὸ δὲ τὴν Ἑλληνικὴν φράσιν ἀνὰ μέσον, ἰσοδοναμοῦσαν τῷ μεταξὺ ἐπιῤῥήματι, ἔγειναν τὰ ἐπιῤῥήματα ἀνάμεσο, ἀνάμεσα, μίξει τῶν δύω λέξεων, καὶ ἐγκλίσει τοῦ προσηγορικοῦ εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προθέσεως· οἷον, ἀνάμεσα τοῦ σπητιοῦ καὶ τοῦ περιβολιοῦ· εἶχαν χορὸν ἀνάμεσά τους.

ἈΝΤΊ.

3. Ἡ δὲ ἀντὶ σώζεται μὲ Ἑλληνικὴν σημασίαν καὶ σύνταξιν· οἷον, μὴ ἀνταποδίδῃς κακὸν ἀντὶ κακοῦ. Προσ-

λαμβάνει κοινῶς σ ἐπὶ τέλους, καὶ μάλιςα πρὸ φωνήεντος· οἷον, ἀπέκτησες φίλον ἀντὶς ἐχθροῦ· ἀντὶς νὰ τὸν ἐπαινῇς, τὸν ὑβρίζεις.

Τὰ μὲ τὴν ἀντὶ συντεθειμένα ἀντιλήψεως δηλωτικὰ ῥήματα συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν ἀντὶ γενικῆς· οἷον, οἱ Χῖοι ἀντιποιοῦνται τὸν Ὅμηρον. Ἑλλην. ἀντιποιοῦνται τοῦ Ὁμήρου. Ἴδ. κεφ. λζʹ. 10.

Ἐν συνθέσει σημαίνει καὶ πρό· οἷον, ἀντίπροχθες. Φαίνεται αὐτὴ ἡ σημασία ὅτι εἶναι παρμένη ἀπὸ τὸ ante τῶν Λατίνων, καθ' ὁμοιότητα τῆς φωνῆς.

ΑΠΟ.

4. Ἡ δὲ ἀπὸ συντάττεται μὲ αἰτιατικὴν ἀντὶ γενικῆς, σώζουσα παρ' ὀλίγον τὰς παλαιὰς σημασίας. Δηλοῖ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν· οἷον, ἔρχομαι ἀπὸ τὴν πόλιν. Καὶ τὴν ἀπὸ προσώπου· τὸ ἔλαβα ἀπὸ τὸν φίλον. Καὶ τέλος καὶ παῦσιν· εἶμαι ἀπὸ τὸν ὕπνον. Καὶ μέρος τοῦ ὅλου· ἔπια ἀπὸ τοῦτο τὸ νερό· καί, ποῖος ἀπὸ ἐσᾶς τὸ ἔκαμε. Καὶ τὴν ὕλην, ἀπὸ ὑαλί. Τὰ ὕλης δηλωτικὰ ἐπίθετα εἶναι ὅμως εὐχρηςότερα, ὡς καὶ Ἑλληνιςί. Ἔτι δὲ αἰτιολογεῖ τὸ ποιητικόν· οἷον, ἐκρύφθηκε ἀπ' τὸν φόβον του. Σώζονται καὶ Ἑλληνισμοί τινες· οἷον, ἐπὶ χρονολογίας, εἰς τὰ χίλια ὀκτακόσια ἀπὸ Χριςοῦ· ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. κ. τ. λ.

Ἐν συνθέσει δηλοῖ τὸ πόῤῥω καὶ ἔξω· οἷον, ἀπέχω, ἀπόκοιτος, ἀποῤῥίπτω. Καὶ ςέρησιν, ἀπάνθρωπος. Καὶ ἄρνησιν, οἷον ἀπαγορεύω. Καὶ τέλος, παῦσιν· οἷον, ἀπέφαγαν, ἀπέψαλεν ἡ ἐκκλησία, ὡς Ἑλληνικῶς τὸ ἀποκηδῆσαι καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Συμπλέκεται καὶ μὲ τὰ ἐπιῤῥήματα· οἷον, ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς· ἀπὸ τότες.

ΔΙΆ.

5. Ἡ δὲ διὰ συντάσσεται ὡς καὶ ἑλληνιςὶ μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς. Μετὰ γενικῆς μὲν δηλοῖ τὴν διὰ μέσου κίνησιν· οἷον, ἦλθα διὰ ξηρᾶς, διὰ θαλάσσης. Μετὰ αἰτιατικῆς δὲ αἰτιολογεῖ τὸ τελικόν· οἷον, θὰ τὸ κάμῃς διὰ χατήρι μου. Καὶ τὸ ποιητικὸν, δι' ἀμέλειαν ἐδυςύχησε. Καὶ τὴν εἰς τόπον κίνησιν, ἐμίσευσε διὰ τὴν πόλιν, διὰ τὴν Γαλλίαν. Καὶ μετὰ ἐπιῤῥήματος, διὰ ποῦ εἶσαι;

Δηλοῖ καὶ δυσωπίαν καὶ παράκλησιν μὲ ὅρκον· οἷον, διὰ ὄνομα Θεοῦ.

Ἐν συνθέσει διαφυλάττει τὰς σημασίας τῆς Ἑλληνικῆς.

ΕἸΣ καὶ ἘΝ.

6. Ἡ μὲν ἐν, ὅσον διὰ τὴν σύνταξιν, ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν γλῶσσαν. Καὶ πῶς ἠμποροῦσε νὰ σωθῇ; ἐπειδὴ δὲν συντάττεται παρὰ μὲ δοτικὴν καὶ αὐτὴ ἡ πτῶσις δὲν ὑπάρχει πλέον. Εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς ὀλίγους Ἑλληνισμούς· οἷον, ἐν παρόδῳ, ἐν καιρῷ, ἐν ταὐτῷ, ἐν χρήσει, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἡ δὲ εἰς παρέλαβε τὰς σημασίας αὐτῆς, καὶ συνταττομένη Ἑλληνικῶς μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει ἐντάμα καὶ τὴν ἐν τόπῳ ςάσιν, καὶ τὴν εἰς τόπον κίνησιν· οἷον, κάθομαι εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ, πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον. Συντάττεται καὶ ἐλλειπτικῶς μετὰ γενικῆς, Ἑλληνικῶς· οἷον, κάθομαι εἰς τοῦ Οἰκονόμου· θὰ πάγω ἀπόψε εἰς τοῦ Βάμβα. Λαμβάνεται ἔξωθεν τὸ προσηγορικὸν σπήτιον, κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἐν Ἅδου, εἰς Ἅδου.

Ἡ δὲ εἰς πρόθεσις μεταλαμβάνεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀντὶ τῆς ἐν· οἷον Θουκιδ. ά. « Ἐπεψήφισεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων ». Καὶ Ἡρόδοτ. ἑ.

« Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλέως ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγαθῶν. »

Αὕτη ἡ σύνταξις εἶναι μάλιϛα ἐν χρήσει μετὰ τοῦ ῥήματος. τιθέναι καὶ τὰ ἀπ' αὐτοῦ παραγόμενα, καὶ τὸ ἀντίϛοιχόν του κεῖσθαι, τὸ ὁποῖον εἶναι ὡς παθητικὸν ἐκείνου, καὶ ὅλως μὲ ὅσα ῥήματα, δηλοῦντα ϛάσιν, ὑπεμφαίνουν καὶ προγεγενημένην τινὰ κίνησιν προσεπινοουμένην· οἷον εἰς τόδε τοῦ Ἡροδότου, ή. « Ἐς τὴν Σαλαμῖνα ὑπέκκειται ἡμῖν τέκνα τε καὶ γυναῖκες. » Τὸ ῥῆμα δηλοῖ ϛάσιν τῶν παιδίων καὶ γυναικῶν εἰς τὴν Σαλαμῖνα· παρεμφαίνει ὅμως ὅτι δὲν εἶναι αὕτη ἡ συνειθισμένη των μονὴ, ἀλλὰ μετεφέρθησαν ἐνταῦθα ἐξ ἀνάγκης, ὑπεξετέθησαν εἰς τὴν Σαλαμῖνα, καὶ ὅτι δὲν θέλουν μένειν ἐκεῖ ὅταν συγχωρήσωσιν αἱ περιϛάσεις νὰ ἐπιϛρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ τοῦ Εὐριπίδου, Ἰφ. ἐν Ταυρ. ϛιχ. 624. Εἰς ἀνάγκην κείμεθα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἡ νέα γλῶσσα, ἀφ' οὗ ἠμέλησε καὶ ἀπέμαθε τὰς λεπτὰς καὶ ἀκροσφαλεῖς ταύτας διαφορὰς τῆς σημασίας τῆς εἰς προθέσεως, κατὰ τὰς ὁποίας αὐτὴ πλησιάζει εἰς τὴν ἀντίϛοιχόν της ἐν, συνέχεε πλέον καὶ τὰς δύω προθέσεις, καὶ συνείθισε νὰ τὰς μεταχειρίζεται ἐναλλὰξ, καὶ τοιουτοτρόπως ἐχάθη τέλος πάντων ἡ μία.

ἘΞ.

7. Αὕτη ἡ πρόθεσις δὲν εἶναι πλέον ἐν χρήσει παρὰ εἰς ὀλίγους Ἑλληνισμούς. Ἡ νέα γλῶσσα μεταλαμβάνει ἀντ' αὐτῆς τὴν ἀπό.

ἘΠΙ.

8. Ἡ κυριωτέρα σημασία τῆς ἐπὶ τῶν παλαιῶν εἶναι τὸ ἐπάνω, κατὰ τὴν ὁποίαν αὕτη ἡ πρόθεσις συντάσσεται μετὰ γενικῆς καὶ δοτικῆς. Αὐτίκα τὸ παροιμιῶδες ἐκεῖνο βοῦς ἐπὶ

γλώσση, φέρεται καὶ διὰ γενικῆς, βοῦς ἐπὶ γλώσσης. Ἡ νέα γλῶσσα ἀναλύει τὴν παλαιὰν πρόθεσιν διὰ τοῦ τοπικοῦ ἐπιῤῥήματος ἐπάνω καὶ τῆς εἰς προθέσεως, λέγουσα, τὸ βιβλίον εἶναι ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι. Διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐπάνω ἴδε, κεφ. μέ. 1. Σώζονται ἑλληνισμοί τινες ὅπου εὑρίσκεται ἡ ἐπί· οἷον, πρὸς σημασίαν χρόνου, ἐπὶ τοῦ τάδε βασιλέως.

ΚΑΤΆ.

9. Ἡ κατὰ σώζει παρ' ὀλίγον τὴν σύνταξιν καὶ σημασίαν τῆς Ἑλληνικῆς. Συνταττομένη μετὰ γενικῆς δηλοῖ ἐναντιότητα· οἷον, αὐτὸς ὡμίλησε κατὰ σοῦ. Ὄχι ὅμως πλέον τὸ ἐπάνω, ὡς ἑλληνιςί. Συνταττομένη μετὰ αἰτιατικῆς ἔχει σχεδὸν ὅλας τὰς παλαιὰς σημασίας, δηλοῦσα ἰσότητα καὶ ὁμοιότητα· οἷον, ἐπαινεῖται κατ' ἀξίαν. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον· κατὰ τοὺς νόμους· Καὶ καιρόν· οἷον, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. Καὶ τόπον· οἷον, κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος· Καὶ τρόπον· οἷον, κατὰ συμβεβηκός.

Ἐν συνθέσει χωρὶς τὰς ἄλλας σημασίας δηλοῖ καὶ τὸ λίαν· κατάξηρος, κάτασπρος.

ΜΕΤΆ.

10. Ἡ μετὰ ἐτράπη εἰς μὲ κατ' ἀποκοπὴν τῆς τελευταίας συλλαβῆς, καὶ συντάσσεται μόνον μετὰ αἰτιατικῆς, δηλοῦσα ἄθροισιν· πηγαίνω μὲ αὐτούς. Καὶ τὸ ὄργανον· γράφω μὲ τὸ κονδύλι. Συμπλέκεται καὶ μὲ τὸ ἀθροιςικὸν ἐπίῤῥημα μαζὴ, ὑποτασσομένη εἰς αὐτό. Ἴδ. κεφ. μέ. 1.

Σώζεται ὅμως καὶ ἡ μετὰ τῶν παλαιῶν, συντασσομένη μετὰ αἰτιατικῆς δηλοῦσα ὑςεροχρονίαν· οἷον, θὰ ἔλθῃ μετὰ

τρεῖς ἡμέραις. Συντασσομένη μετὰ γενικῆς δὲν εὑρίσκεται παρὰ εἰς ὀλίγους τινὰς Ἑλληνισμούς.

ΠΑΡΆ.

11. Ἡ παρὰ συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς, καὶ σπανίως μετὰ γενικῆς.

Μετὰ αἰτιατικῆς δὲν ἐφύλαξεν ὅλας τὰς παλαιὰς σημασίας. Δηλοῖ τὸ ἐναντίον· οἷον, παρὰ φύσιν· παρὰ τοὺς νόμους. Καὶ διαφορὰν, Ἑλληνικῶς, ἄλλος παρ' ἐκεῖνον. Τίθεται ἐξαιρέτως εἰς τὰς συγκρίσεις, ὅπου λαμβάνει τὴν τάξιν τοῦ διαζευκτικοῦ ἤ· οἷον, ὁ Ὅμηρος εἶναι σοφώτερος παρὰ τὸν Εὐριπίδην. Αὕτη ἡ σύνταξις εὑρίσκεται καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν. Αὐτίκα Βασιλ. Ἐρωτ. γ'. «Δεινότερον τὸ ἐν μολυσμῷ ψυχῆς ἅψασθαι τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, παρὰ τὸ ἅψασθαι κριῶν ἢ ταύρων.»

Κατ' ἀναλογίαν τῆς διαφορὰν δηλούσης σημασίας τίθεται καὶ ὡς ἐναντιωματικὸς σύνδεσμος, ἀντὶ τοῦ ἀλλά· οἷον, δὲν μοῦ τὸ εἶπεν ὁ φίλος σου, παρὰ ὁ ἀδελφός μου· δὲν εἶναι σοφὸς, παρὰ δοκησίσοφος.

Μετὰ γενικῆς αἰτιολογεῖ τὸ ποιητικόν· βιβλίον συνταχθὲν παρὰ τοῦ τάδε.

ΠΕΡΊ.

12. Ἡ περὶ ἔχει τὴν σύνταξιν καὶ σημασίαν τῆς Ἑλληνικῆς. Ἀναλύεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῶν ἐπιῤῥημάτων τριγύρω, γύρω, ὁλόγυρα, μετὰ γενικῆς· τριγύρω τοῦ παλατίου.

ΠΡΌ.

13. Καὶ ἡ πρὸ ὡσαύτως. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς χυδαΐζοντας τὴν συντάττουν βαρβαρικῶς μετὰ αἰτιατικῆς· πρὸ πέντε ἡμέραις.

ΠΡΟΣ.

14. Ἡ πρὸς συντάττεται μετὰ αἰτιατικῆς φυλάττουσα τὴν Ἑλληνικὴν σημασίαν· πηγαίνω πρὸς αὐτόν. Σώζονται Ἑλληνισμοί τινες μετὰ δοτικῆς· πρὸς τούτοις, κ. τ. λ.

ΣΥΝ.

15. Ἡ σὺν δὲν εὑρίσκεται παρὰ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σὺν Θεῷ. Πότε μισεύετε σὺν Θεῷ;

ΥΠΕΡ.

16. Ἡ ὑπὲρ δὲν εἶναι πολλὰ ἐν χρήσει. Συντάττεται Ἑλληνικῶς μετὰ γενικῆς, δηλοῦσα βοήθειαν· κινδυνεύει ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Καὶ μετὰ αἰτιατικῆς δηλοῦσα τὸ πλέον· αὐτὸ τὸ ζῶον ζῇ ὑπὲρ τοὺς τριάντα χρόνους.

ΥΠΟ.

17. Ἡ ὑπὸ δὲν εἶναι πλέον ἐν χρήσει, παρὰ εἰς ὀλίγα βιβλία τῶν πεπαιδευμένων, οἱ ὁποῖοι τὴν μεταχειρίζονται ὡς δηλωτικὴν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ἀντὶ τῆς ἀπὸ μετὰ αἰτιατικῆς. Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ τάδε, Ἑλληνικῶς, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τὸν τάδε. Σημαίνουσα τὸ κάτω μεταφράζεται διὰ τοῦ τοπικοῦ ἐπιῤῥήματος ὑποκάτω, μετὰ γενικῆς (Ἴδ. κεφ. μέ. 1.), ἢ συμπλεκομένου μετὰ τῆς εἰς προθέσεως· οἷον, ὑποκάτω σου· ὑποκάτω εἰς τὸ τραπέζι.

ΚΕΦ. ΜΕ.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ.

1. Πολλὰ ἐπιῤῥήματα συντάσσονται διχῶς, κατὰ τὴν ὑποτασσομένην λέξιν. Ἤγουν, ἂν ἀκολουθήσῃ πολυσύλλαβος ἀντωνυμία ἢ ὄνομα, τότε συμπλέκονται μετ' ἐκείνου διὰ προθέσεως, καὶ τὸ ὄνομα λαμβάνει τὴν ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ταύτην ἀπαιτουμένην πτῶσιν. Ἂν ἀκολουθήσῃ ὅμως μονοσύλλαβος ἀν-

τωνυμία, αὕτη ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν, καὶ ἐγκλίνεται εἰς τὸ προτασσόμενον ἐπίῤῥημα. Τούτου τοῦ εἴδους εἶναι τὸ ἀθροιςικὸν μαζὴ, καὶ τὰ τοπικὰ κοντὰ, ἐπάνω, ὑποκάτω, ὀπίσω ἐμπρὸς, τὰ ὁποῖα συντάσσονται τοιουτοτρόπως. Μετὰ προθέσεως μὲν, θὰ πάγω μαζὴ μὲ τὸν φίλον· ὁ φίλος ἦτον κοντὰ εἰς ἐμένα· τὸ βιϐλίον εἶναι ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι· τὸ σκαμνὶ εἶναι ὑποκάτω εἰς τὸ τραπέζι· ὀπίσω ἀπὸ τὴν πόρταν· τὸν βλέπω ἐμπρὸς εἰς ἐμένα. Μετὰ γενικῆς δὲ, θὰ πάγω μαζή του· ὁ φίλος ἦτον κοντά μου· αὐτὴ ἡ κοπέλλα δὲν ἔχει χαμμίαν χάριν ἐπάνω της· τὸν ηὗρεν ὑποκάτω του· ἀπ' ὀπίσω του· μὴν ἔλθῃς ἀπ' ἐμπρός μου.

Οἱ συγγραφεῖς καὶ ὅσοι φιλοτιμοῦνται νὰ ὁμιλῶσι καθαρὰ, ἀνταποδίδουν εἰς ταῦτα τὰ ἐπιῤῥήματα τὴν γενικὴν καὶ τῶν πολυσυλλάϐων ὀνομάτων, λέγοντες κοντὰ τοῦ φίλου, ὀπίσω τοῦ σπητιοῦ, κ. τ. λ.

2. Τὸ χρονικὸν ἕως, (χυδαίως ὡς;) δὲν συντάττεται πλέον μετὰ γενικῆς παρὰ ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἕως οὗ· ἡ δὲ γενικὴ ἀναλύεται διὰ τῆς εἰς μετὰ αἰτιατικῆς· οἷον, ἕως εἰς τὰ σύννεφα· ἕως εἰς τὸν οὐρανὸν, ἀντὶ ἕως τοῦ οὐρανοῦ. Ἐνίοτε λείπει καὶ ἡ εἰς· ἕως θάνατον· ἕως αὔριον· ἕως τότε· ὡς πότε;

3. Τὸ δεικτικὸν νὰ, ἀντὶ τοῦ ἰδοὺ τῶν Ἑλλήνων, συντάττεται μετὰ ὀνομαςικῆς καὶ αἰτιατικῆς. Μετὰ ὀνομαςικῆς μὲν, ὅταν συμπλεχθῇ μὲ πολυσύλλαβον ὄνομα· μετὰ αἰτιατικῆς δὲ, ὅταν ἀκολουθῇ ἐγκλινομένη μονοσύλλαϐος ἀντωνυμία· οἷον, νὰ ὁ ἀδελφός σου· νά τον.

Συμπλέκεται ἐνίοτε μὲ τὸ μόριον ποῦ δηλοῦν τὸ ξενίζον καὶ ἀπροσδόκητον τοῦ πράγματος· οἷον, νὰ ποῦ δὲν τὸ θέλει πλέον.

4. Τὸ χρονικὸν ποτὲ συνάπτεται ἐλλειπτικῶς μετὰ τῶν μονοσυλλάβων ἀντωνυμιῶν, ἐγκλινομένων εἰς αὐτό. οἷον, δὲν τὸν εἶδα ποτέ μου· δὲν τὸν εἶδαν ποτέ τους. Τὸ πλῆρες εἶναι δὲν τὸν εἶδαν ποτὲ εἰς τὴν ζωήν τους.

5. Τὸ ἐξαιρετικὸν ἐπίῤῥημα παρὲξ, ἢ παρὰ ἀπαιτεῖ τὴν πτῶσιν τοῦ προτασσομένου ὀνόματος· οἷον, δὲν μὲ ἀγαπᾷ κανεὶς παρὰ αὐτός. Δὲν πρέπει νὰ προσκυνῶμεν ἄλλο παρὰ τὸν Θεόν.

6. Τὰ διαιρετικὰ χωρὶς, δίχως, συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς ἀντὶ γενικῆς· δίχως νοῦν· χωρὶς πνεῦμα.

7. Τὸ σχετλιαστικὸν ἀλλοίμονον παραλαμβάνει τὴν εἰς πρόθεσιν. Ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα.

8. Τὸ μὰ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, καὶ μὴ ἔχον τὸ ναὶ προτασσόμενον, ἦτον ἀπομωτικὸν εἰς τὴν Ἑλληνικήν· ἔγεινεν ὅμως κατομωτικόν· οἷον, μὰ τὴν ζωήν μου· μὰ τὴν πίστιν μου, σοῦ τὸ βεβαιόνω. Εὑρίσκεται ὅμως ποῦ καὶ ποῦ τὸ μὰ ἐπὶ συγκαταθέσεως καὶ εἰς τοὺς συγγραφεῖς τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ. Αὐτίκα παρὰ Λιβανίῳ, ἐν τῇ περὶ λάλου γυναικὸς μελέτῃ· « Ὀνείρατα διηγουμένη, πλάττουσα κἀκεῖνα μὰ τοὺς Θεούς». Καὶ πάλιν, «πλειστάκις ὠρακίασα μὰ τὸν Ἀπόλλω».

9. Τὸ θαυμαστικὸν εὖγε συντάττεται μετὰ γενικῆς· οἷον, εὖγέ σου.

10. Τὸ συγχωρητικὸν ἢ συγκαταινετικὸν ἂς συντάσσεται μετὰ ὁριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς. Μετὰ ὑποτακτικῆς μὲν ἐπὶ μέλλοντος, ἤγουν ἐπ' ἀμφιβόλου καὶ μήπω γεγενημένου πράγματος· μετὰ ὁριστικῆς δὲ ἐπὶ παρῳχημένου, ἤγουν γεγενημένου πράγματος. π. χ. ὅταν εἴπω ἂς τὸ κάμῃ, φανερόνω ὅτι συγχωρῶ νὰ κάμῃ τις πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἔκαμεν ἀκόμη, καὶ εἶναι ἀμφίβολον ἂν θέλῃ τὸ κάμειν. Ὅταν δὲ εἴπω, ἂς τὸ

ἔκαμε, ἔγεινε τὸ πρᾶγμα καὶ δηλῶ ὅτι δὲν λυποῦμαι διότι ἔγεινε, ἀλλὰ συγκατανεύω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ.

Τὸ ἂς εἶναι καὶ εὐκτικόν· ἂς ἀξιωθῶ νὰ τὸν 'ξαναΐδῶ καὶ εὐθὺς ἂς ἀποθάνω. Εἶναι συγκεκομμένον ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν ἄφες, ὡς εἴπαμεν καὶ προλαβόντες (κεφ. 1. 8)· καὶ συντάττόμενον μετὰ ὑποτακτικῆς γίνεται ἀντὶ προςακτικῆς· οἷον, ἂς ἰδῶμεν· κατὰ τὸ Γερμανικὸν, lasset uns sehen.

11. Ἡ νέα γλῶσσα ἔχει τρία ἀρνητικὰ ἐπιῤῥήματα, τὸ ἀποφατικὸν δὲν, τὸ ὄχι, ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν οὐχὶ, καὶ τὸ ἀπαγορευτικὸν μή.

Τὸ δὲν ἔγεινεν ἀπὸ τὸ οὐδὲν, κατ' ἀφαίρεσιν τῆς πρώτης συλλαβῆς, καὶ εὑρίσκεται ποῦ καὶ ποῦ εἰς τὰ σύγγραμματα τῶν παλαιῶν τὸ σύνθετον οὐδὲν μὲ κάποιαν ἔμφασιν ἐπιτάσεως ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ οὐ. Αὐτίκα παρὰ Λουκιανῷ, ἐν τῷ Ὄνῳ, §. 19. « Οἱ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ξύλῳ παίοντες τὸν ὄνον ἀναςῆναι τὸν ἄθλιον ἐκέλευον, ὡς δὲ οὐδὲν ὑπήκουε ταῖς πληγαῖς, κ. τ. λ. » ἀντὶ οὐχ ὑπήκουε.

Τὸ δὲν, ὡς ὅλως εἰπεῖν, ἔχει τὴν τάξιν τοῦ οὐ τῶν παλαιῶν, διαφέρει ὅμως κατά τι ἀπ' αὐτό. Πρῶτον μὲν δὲν συντάττεται μετὰ μετοχῆς, ἐν ᾧ τὸ Ἑλληνικὸν οὐ συμπλέκεται μετ' αὐτῆς, πρὸς δήλωσιν τοῦ γεγονότος καὶ ἀναμφιβόλου πράγματος. Ἡ Γραικικὴ συντάττει πάντα τὴν μετοχὴν μὲ τὸ μή. π. χ. αὕτη ἡ φράσις, οὐ βουλόμενος ὁ Καῖσαρ ὑποδεέςερος εἶναι τοῦ Πομπηΐου κατεδουλώσατο τὴν πατρίδα, μεθερμηνεύεται εἰς τὰ Γραικικὰ, ὁ Καῖσαρ μὴ θέλοντας νὰ ἦναι παρακάτω ἀπὸ τὸν Πομπήϊον κατεδούλωσε τὴν πατρίδα του.

Ἔπειτα τὸ δὲν ποτὲ δὲν κεῖται αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ θέλει νὰ ἦναι πάντα συντροφευμένον ἀπὸ ῥῆμα. Ἡ ἁπλῆ καὶ μόνη ἀπόφασις ἐκφράζεται διὰ τοῦ ὄχι. π. χ. τὸν εἶδες; ἀπόκρ.

δὲν τὸν εἶδα, ἢ ἁπλῶς καὶ συντομώτερα ὄχι. Τὸ θές;— ὄχι. κ. τ. λ.

Τὸ δὲν συντάττεται καὶ μετὰ τοῦ συναπτικοῦ ἂν, ἐν ᾧ Ἑλληνικῶς οἱ συναπτικοὶ δὲν συμπλέκονται παρὰ μετὰ τοῦ μή. π. χ. εἰ μὴ εἶχον βιβλία, οὐκ ἂν ἠδυνάμην ἀναγινώσκειν. Γραικικὰ, ἂν δὲν εἶχα βιβλία, δὲν ἠμποροῦσα νὰ διαβάζω.

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὸ μὴ δὲν ἐπάγεται ποτὲ εἰς τὸ οὐ ὡς σύςοιχον αὐτοῦ, καὶ οἱ συμπλεκτικοὶ τὲ καὶ δὲ, ὑποτασσόμενοι εἰς αὐτὰ τὰ δύω μόρια, δηλοῦν ὁ μὲν ἀνάληψιν, ὁ δὲ ἐπίτασιν, καὶ ἐνίοτε καὶ ἀνάληψιν τῆς ἀρνήσεως· οἷον, οὐ βούλομαι ἀναγινώσκειν, οὔτε γράφειν, ἢ, οὔτε ἀναγινώσκειν, οὔτε γράφειν, καὶ ἐπιτατικῶς οὐ βούλομαι οὐδὲ ἀναγινώσκειν, κατ' ἐκεῖνο τοῦ Ξενοφῶντος «Οὐδὲ ἀναπνεῖν, μὴ ὅτι λέγειν τι δυνήσομαι.» Ἡ δὲ νέα γλῶσσα, ἥτις ἐπὶ τῶν ἀρνήσεων ἀπομακρύνεται πολλὰ ἀπὸ τὴν παλαιὰν, μεταχειρίζεται τὸ ἀπαγορευτικὸν καὶ τὸ ἀρνητικὸν ὡς ἀλλήλων σύςοιχα, συγχέουσα τὰς σημασίας καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ λέγει δὲν θέλω νὰ τὸν ἰδῶ, μήτε νὰ τὸν ὁμιλήσω, ἢ, μήτε νὰ τὸν ἰδῶ, μήτε νὰ τὸν ὁμιλήσω, ἀντὶ τοῦ οὔτε· καὶ ἐπιτατικῶς δὲν θέλω μηδὲ νὰ τὸν ὁμιλήσω, ἀντὶ οὐδέ. Συγχέουσα πρὸς τούτοις τὸ τὲ μὲ τὸ δὲ, θέτει καὶ τὸ μήτε ἐπιτατικῶς· οἷον, δὲν ἔχομεν μήτε νερὸ 'ςὸ σπήτι.

Τὸ μήτε τῆς νέας γλώσσης συςοιχοῦν μὲ τὸ δὲν, καὶ ἀναληπτικὸν τῆς ἀρνήσεως, ἰσοδυναμεῖ τῷ Λατινικῷ nec, καὶ Γαλλικῷ ni. Αὕτη ἡ ἀναλογία τοῦ nec τῶν Λατίνων, καὶ ni τῶν Γάλλων ἠπάτησε πολλοὺς τῶν παλαιῶν μας ἑλληνιςῶν, οἵτινες κατὰ τὴν βάρβαρον χρῆσιν τῆς νέας γλώσσης ἐμεταχειρίζοντο εἰς τοὺς ἑλληνικούς των λόγους τὸ μήτε καὶ μηδὲ

ὡς ἐκεῖνα τὰ ξένα ἐπιῤῥήματα, ἀποδίδοντες εἰς αὐτὰ τὴν Λατινικὴν σύνταξιν. Αὐτίκα Ἐῤῥῖκος Στέφανος ὁ πάνυ εἰς τὴν πρὸς Ὀδέτταν Σέλβαν ἐπιςολήν· « Εἰπὼν γὰρ (Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς) ὅτι οὐδὲν μυθῶδες ὁ Θουκυδίδης τῇ ἱςορίᾳ προσῆψεν, μηδ' εἰς ἀπάτην καὶ γοητείαν τῶν πολλῶν ἐξέτρεψε τὴν γραφὴν—ἐπιλέγει, κ. τ. λ. » Ἔπρεπε νὰ γράψῃ οὔτε, ὄχι μηδέ, ἢ κἂν μὴ καὶ εἰς τὰ δύω κῶλα, δηλαδὴ μηδὲν εἰς τὸ πρῶτον καὶ μήτε εἰς τὸ δεύτερον, ἐπειδὴ τὸ μὴ ἐπάγεται καταλλήλως εἰς τὸ βεβαιωτικὸν καὶ αἰτιολογικὸν ὅτι, καὶ εὑρίσκονται συχνὰ παραδείγματα τῆς συντάξεως ταύτης εἰς τὸν παρακμάζοντα ἑλληνισμόν. Αὐτίκα Εὐσέβ. προοίμ. ἱςορ. ἐκκλησ. « Ἀναγκαιότατα δέ μοι πονεῖσθαι τὴν ὑπόθεσιν ἡγοῦμαι, ὅτι μηδένα πω εἰς δεῦρο τῶν ἐκκλησιαςικῶν συγγραφέων διέγνων περὶ τοῦτο τῆς γραφῆς σπουδὴν πεποιημένον τὸ μέρος. » Διορθωτέος λοιπὸν ὁ Γαληνὸς, ἐκδ. Βασιλ. τόμ. ά, σελ. 367, ςίχ. 50. « Ἔνεςι δ' ἐναργῶς ἰδεῖν ὅτι μὲν τὰ μόρια τοῦ σώματος ἀναπείθει τὴν ψυχὴν ἢ δειλὴν, ἢ ἄλκιμον ἢ σοφὴν γίγνεσθαι, τὰ νεογενῆ ζῶα θεασάμενον ἐνεργεῖν ἐπιχειροῦντα, πρὶν τελειωθῆναι τοῖς μορίοις. » Ἀντὶ τοῦ ὅτι μὲν, γράφε ὅτι μὴ, καὶ ἔλαβε τὸ μὴ τοῦτο ὡς ἰσοδυναμοῦν τῷ οὐ. Ὅλως δὲ φαίνεται ὅτι οἱ φιλολόγοι ἐκείνου τοῦ καιροῦ, ἂν καὶ πολυμαθέςατοι, ἀγνοοῦσαν πολλοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς συντάξεως.

12. Τὸ χρονικὸν πρὶν συντάττεται πάντα μετὰ ὑποτακτικῆς, ἐπὶ μέλλοντος δηλαδὴ καὶ παρῳχημένου. Μὴν κρίνῃς τὸν ἄνθρωπον πρὶν τὸν ἐξετάσῃς. Ἑλληνικῶς συντάττεται καὶ μετὰ ὁριςικῆς ἐπὶ γεγενημένου καὶ παρήκοντος.

13. Τὸ εἰκαςικὸν ἴσως μετὰ ὁριςικῆς ἐπὶ ἐνεςῶτος καὶ παρῳχημένου· ἴσως τὸ 'ξεύρετε· ἴσως τὸν εἴδετε. Ἐπὶ μέλλοντος δὲ μετὰ τοῦ ἀορίςου τῆς ὑποτακτικῆς· ἴσως ἔλθῃ.

14. Τὸ ὅταν καὶ ὁπόταν μετὰ ὑποτακτικῆς καὶ ὁριστικῆς, μ' ὅλον ὅτι ἔχουν τὸν ἂν ἐν συνθέσει. Ἴδ. κεφ. μά. μερ. έ. 2.

15. Τὸ ἀποστατικὸν ὥστε μεταφράζεται διὰ τοῦ ὁποῦ· εἶναι τόσον. καλὸς, ὁποῦ τὸν ἀγαπῶ εἰς ὑπερβολήν.

16. Τὸ πῶς μεταλαμβάνεται κοινῶς ἀντὶ τοῦ βεβαιωτικοῦ ὅτι· ἠξεύρω πῶς τὸν ἀγαπᾷς, ἀντὶ τοῦ, ὅτι τὸν ἀγαπᾷς.

17. Τὸ παραβολικὸν ὡσὰν, χυδαίως σὰν, μεταβαίνει κοινῶς ἀπὸ ὀνομαστικὴν εἰς αἰτιατικήν· οἱ φίλοι σου εἶναι σὰν τοὺς λωλούς· αὐτὸς εἶναι μεγάλος σὰν ἐσένα.

18. Ἡ νέα γλῶσσα μεταχειρίζεται συχνότερα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ἐπιῤῥηματικῶς, πολλὰ, πρῶτα, ὄμορφα (εὔμορφα) ἄσχημα, φρόνιμα· αὐτὸς ὁ ἐργαστηριάρης ἔχει σφαλιστὰ, ἀνοικτά· ἔχω κλειδωμένα. Καὶ συγκριτικῶς κάλλια, προτήτερα, κ. τ. λ. κάλλια ἔχω νὰ ἀποθάνω, παρὰ νὰ τὸν πάρω· τὸν εἶδα προτήτερα ἀπ' ἐσένα· καὶ ὑπερθετικῶς κάλλιστα.

19. Ἀγαπᾷ νὰ συνθέτῃ τὰ ἐπιῤῥήματα πολλὰ, καλὰ, συχνὰ, πρῶτα, εὔκολα, δύσκολα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα μὲ τὰ ῥήματα, ἐξαιρέτως ἐπ' ἀρνήσεως· οἷον, δὲν τὸν συχνοβλέπω· δὲν τὸν καλογνωρίζω· μὴν μὲ πολοζαλίζῃς· ὅταν τὸν πρωτοεῖδα· αὐτὸ τὸ σενδούκι δυσκολοανοίγει· εὐκολοανοίγει. κ. τ. λ.

ΚΕΦ. Μς'.

ΠΕΡῚ ΣΥΝΔΈΣΜΩΝ.

1. Ὁ συμπλεκτικὸς καὶ μεταλαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ νά· πῶς ἐμπορεῖ καὶ κοιμᾶται μὲ τόσην ζέστην! ἀντὶ πῶς ἐμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ· τί κάθεσαι καὶ μοῦ λές; τί κάθεσαι καὶ μωρολογᾷς; ἂν λάχῃ καὶ τὸν εὕρῃ. Ἐπικρατεῖ ὅμως καὶ ἐνταῦθα ἡ διαφορὰ τῆς ὁριστικῆς πρὸς

τὴν ὑποτακτικὴν, ἐπειδὴ ἡ μετάληψις τοῦ καὶ μετὰ τῆς ὁριστικῆς ἀντὶ τοῦ νὰ μετὰ τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι τότε μόνον ἁρμόδιος, ὅταν ἦναι ὁ λόγος περὶ γινομένων ἢ γεγενημένων πραγμάτων, ὡρισμένων λοιπὸν καὶ ἀναμφιβόλων. Πῶς ἐμπορεῖ καὶ κοιμᾶται; πῶς ἠμπόρεσε καὶ ἐκοιμήθηκε; δὲν λέγεται παρὰ ἐπὶ ἐκείνου ὅςις τῷ ὄντι κοιμᾶται ἢ ἐκοιμήθηκε. Ἐπὶ μέλλοντος δὲν ἦτο κατάλληλον, καὶ ἐχρειάζετο ἐξ ἅπαντος τὸ νὰ μετὰ ὑποτακτικῆς· πῶς θέλει ἐμπορέσει νὰ κοιμηθῇ; ἢ συντομώτερα, πῶς νὰ κοιμηθῇ; Ἐπῆγα εἰς κάνενὸς διὰ νὰ τοῦ εἴπω τίποτε, τὸν ηὗρα, καὶ τοῦ τὸ εἶπα, καὶ λέγω ἐφ' ὁριςικῆς ἐπῆγα καὶ τοῦ τό 'πα. Ἂν ὅμως δὲν τὸν ηὗρα, ἐπειδὴ δὲν τοῦ εἶπα τίποτε, καὶ δὲν ἔγεινεν ἡ ἀπὸ τὸ δεύτερον ῥῆμα ἐμφαινομένη πρᾶξις, λέγω διὰ τῆς ὑποτακτικῆς, ἐπῆγα νὰ τοῦ τὸ 'πῶ.

Πλὴν αὐτὴ ἡ χρῆσις τοῦ συμπλεκτικοῦ καὶ ὁμοιάζει τὸν Γερμανισμὸν τοῦτον· Seien sie so gütig und geben sie mir das.

2. Διὰ τὴν σύνταξιν τῶν συναπτικῶν εἰ, καὶ, ἂν, ἰδὲ ὅσα προλαβόντες εἴπαμεν περὶ τῶν ἐγκλίσεων.

3. Ὁ αἰτιολογικὸς γὰρ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν γλῶσσαν. Ὁ διότι καὶ ὁ παρασυναπτικὸς ἐπειδὴ ἔλαβαν τὴν τάξιν αὐτοῦ.

4. Ὁ τελικὸς ἵνα ἀναλύεται διὰ τοῦ διὰ νά· πηγαίνω 'ςὴν πόλιν διὰ νὰ 'δῶ τὸν βασιλέα. Λείπει ὅμως ἐνίοτε ἡ διά· πάγω νὰ τὸν ἰδῶ.

3. Ὁ ἀπορηματικὸς μήπως ἰσοδυναμεῖ τῷ μήποτε τῆς Ἑλληνικῆς. Μεταβάλλεται κατ' ἀφαίρεσιν εἰς τὸ πᾶς (1), ἢ πᾶς καί· μήπως σ' ἐνόχλησα; πᾶς καὶ δὲν τὸ θές;

Ὁ μήπως σύνδεσμος τίθεται ἀντὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ μὴ μετὰ τὰ φόβου δηλωτικὰ ῥήματα· φοβοῦμαι μήπως τὸν ἰδῇ. Ἐπὶ

(1) Τὸ πᾶς τοῦτο γίνεται Δωρικῶς ἀπὸ τὸ πῶς. Ἰδ. Ἰλιάδ. Β, σελ. 42, τῆς Βολισσίας ἐκδ.

δὲ παρῳχημένου, μήπως τὸν εἶδε. Καὶ μετὰ ἀρνήσεως, μήπως δὲν τὸν εὕρῃ, μήπως δὲν τὸν ηὗρε.

6. Ὁ συλλογιστικὸς ἄρα ἁρμόζει εἰς τὰ συντομώτερα συμπεράσματα· ἀναπνέει, ἄρα ζῇ· καπνίζει, ἄρα καίει. Ὁ δὲ λοιπὸν σύνδεσμος, καὶ τὸ διότι, ὥστε, ὅθεν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπιῤῥήματα, εἶναι τῶν διεξοδικωτέρων οἰκεῖα. Ὁ καιρὸς εἶναι πολύτιμον πρᾶγμα, δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ τὸν χάνωμεν.

Ὁ λοιπὸν ἐκφέρεται καὶ ἐνάρθρως τὸ λοιπόν.

7. Ὁ ἐναντιωματικὸς ἀγκαλὰ εἶναι προῤῥηθέντος λόγου διορθωτικός· οἷον, καλὰ κάμνεις καὶ μανθάνεις μίαν τέχνην, ἀγκαλὰ δὲν σὲ χρειάζεται, ἐπειδὴ θέλεις ἔχει νὰ ζήσῃς. Πρῶτα ἐπαινῶ τὸν τάδε διότι μανθάνει τέχνην, ἔπειτα ὅμως, ὡς ἐκ δευτέρας σκέψεως, μοῦ ἔρχεται ὅτι δὲν ἔχει χρείαν ἀπ' αὐτήν, ἐπειδὴ θέλει εἶσθαι εὔπορος· τοῦ τὸ λέγω, καὶ συνδέω τὰ δύω κῶλα διὰ τοῦ ἀγκαλά, ὡς διορθωτικοῦ τοῦ προτέρου λόγου. Κλαίει ὁλημέρα, ἀγκαλὰ ἔχει δίκαιον, ἐπειδὴ δὲν τοῦ λείπουν αἰτίαις.

8. Οἱ ἀγκαλὰ καί, μ' ὅλον τοῦτο, μ' ὅλον ὁποῦ σύνδεσμοι, εἶναι μεταφράσεις τῶν ἰταλισμῶν, benche, con tutto ciò, con tutto che.

9. Ὁ ἐλαττωματικὸς κἂν εὑρίσκεται καὶ εἰς τὸν παρακμάζοντα ἑλληνισμόν. Ἁρμόζει μάλιστα μετὰ τὸν διαζευκτικὸν ἤ· οἷον, δός του παράδες, ἢ κἂν ἕνα ψωμάκι. Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι κανείς, κἄμποσος, κἄποιος τὸν ἔχουν ἐν συνθέσει, καὶ διὰ τοῦτο μερικοὶ γράφουν χωριστὰ κἂν εἷς, κἂν ποσος, κἂν ποιος.

10. Ὁ ἐλαττωματικὸς τοὐλάχιστον ἰσοδυναμεῖ τῷ Ἑλληνικῷ γέ, γοῦν, καὶ δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ Ἰταλικὸν almeno.

ΤΕΛΟΣ.

ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΗ.

Στιχουργικὴ λέγεται ἡ τέχνη τῶν ςίχων. Στίχος εἶναι λόγος μὲ ῥυθμόν.

Ῥυθμὸς εἶναι ἀριθμὸς συλλαβῶν, τακτικὰ τονισμένων. Ὅπου ἂν περισσεύσῃ, ἢ ὀλιγοςεύσῃ συλλαβὴ, ἢ μετατοπισθῇ ὁ τόνος, εὐθὺς χαλνᾷ ὁ ςίχος.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ῥωμαίκη γλῶσσα ἔχει λέξαις ὀξύτοναις, παροξύτοναις, καὶ προπαροξύτοναις, ἔχει δι' αὐτὸ καὶ ςίχους ὀξύτονους, παροξύτονους, καὶ προπαροξύτονους.

Ὀξύτονος ςίχος λέγεται, ὅποιος ἔχει τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν.

Παροξύτονος, ὅποιος εἰς τὴν παραλήγουσαν.

Προπαροξύτονος, ὅποιος εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

ΜΕΙΡΑΣΜΟΣ ΣΤΙΧΩΝ.

Ὅλ' οἱ ςίχοι κατὰ συλλαβὴν μετρούμενοι, εἶναι εἰδῶν δώδεκα· τεσσερησύλλαβοι, πεντασύλλαβοι, καὶ ἑξῆς ἕως δεκαπεντεσύλλαβους.

ΣΤΙΧΟΙ ΤΕΣΣΕΡΗΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ὁ οὐρανός
Ὁ φωτεινός.

Ἡ δ' συλλαβὴ πάντοτε τονίζεται. Ἡ γ' ποτέ. Ἡ α', καὶ β' εἶν' ἀδιάφορες.

Πλὴν ὅταν ἡ α' τονίζεται, ἡ β' δὲν τονίζεται. Καὶ ἀνάπαλιν, καθὼς

Τί ἀπορεῖς; — Παντοῦ λαλεῖς.
Τίμε θωρεῖς; καὶ Παντοῦ μιλεῖς.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἀς χαροῦμε,
Ὅσο ζοῦμε.

Ἡ γ′ πάντοτε τονίζεται. Ἡ δ′ ποτὲ, καὶ ἡ β′, ἡ ά ἀδιάφορη.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἐγέρασε,
Καιπέρασε.

Ἡ ά, γ′, καὶ δ′ συλλαβὴ ποτὲ δὲν τονίζεται. Ἡ ϐ′ πάντοτε.

ΠΕΝΤΑΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ὅσο εὐτυχεῖς,
Τόσο δυςυχεῖς.

Ἡ ά, καὶ γ′ εἶν′ ἀδιάφορη. Ἡ β′, καὶ δ′ ποτὲ δὲν τονίζεται· ἡ έ πάντοτε.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Θέλω εἰρήνην,
Τύχης γαλήνην.

Ἡ δ′ συλλαβὴ πάντοτε τονίζεται· ἡ γ′, καὶ έ ποτὲ, ἡ ά καὶ β′ ἀδιάφορη.

Πλὴν ὅταν ἡ ά τονίζεται, ἡ δεύτερη μένει ἀτόνιςη (καθὼς εἰς τὸ πρῶτον) ὅταν ὅμως ἡ β′ τονίζεται, ἡ ά μένει ἀτόνιςη καθὼς.

Ζητῶ εἰρήνην,
Ψυχῆς γαλήνην.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Πάντα σφύριζε,
Κι ὅλο γύριζε.

Ἡ γ′ πάντοτε τονίζεται, ἡ β′, δ′, έ ποτέ· ἡ ά ἀδιάφορη.

ΕΞΗΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Η τύχημας γελᾶ,
Καὶ πάντοτε κυλᾶ.

Η ά, δ', έ ποτὲ δὲν τονίζεται· ἡ ς' πάντοτε· ἡ β', καὶ γ' ἀδιάφορη. Όμως

Όταν ἡ β' τονίζεται, ἡ γ' ἀτόνιςη μένει (καθὼς εἰς τὸ πρῶτον), ὅταν δὲ τὸ ἀνάπαλιν, τότε τὸ ἐνάντιον· καθὼς

Ο καιρὸς ἀπερνᾶ,
Κ' ἡ ζωήμας γερνᾶ.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

'ς τ' ὄνειρόμου εἶδα,
Κ' ἦρθεν ἡ ἐλπίδα.

Όταν ἡ ά συλλαβὴ τονίζεται, ἡ β', δ', καὶ ς' ποτὲ δὲν τονίζεται, ἡ έ πάντοτε. Η γ ἀδιάφορη (καθὼς εἰς τὸ πρῶτον) ὅταν δὲ ἡ β' τονίζεται, τότε ἡ ά, γ', δ', καὶ ς ποτὲ δὲν τονίζονται· ἡ έ πάντοτε· καθὼς

Η τύχη γυρίζει,
Υψώνει, γκρεμίζει.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Έτρεχε, σέρνουνταν,
Έπεφτε, γδέρνουνταν.

Η ά, καὶ δ' πάντοτε τονίζονται, ἡ δὲ λοιπὲς ποτέ.

ΕΦΤΑΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ελ' ἂς πίνομε μαζῆ,
Ο καθένας ὅτο ζῆ.

Η γ' καὶ ζ' συλλαβὴ τονίζεται πάντοτε· ἡ ά εἶν' ἀδιάφορη· ἡ λοιπὲς ποτέ.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Γλυκήμου Αφροδίτη,
Ο Έρωτας με πλήττει.

Ἡ ά, γ', έ, καὶ ζ' συλλαβὴ ποτὲ δὲν τονίζεται· ἡ β', καὶ ϛ' πάντοτε· ἡ δ' ἀδιάφορη.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἔρως, 'που φορτόνεται,
Πλεὰ δὲν ξεφορτόνεται.

Ἡ δ', ϛ', ζ' συλλαβὴ ποτὲ δὲν τονίζεται· ἡ έ πάντοτε· ἡ λοιπὲς ἀδιάφορες.

ΟΧΤΩΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἡ νύχτα τούτη ἂς γενῇ
'ς τὸν οὐρανὸν παντοτεινή.

Ἐπειδὴ οἱ ὀξύτονοι ὀχτωσύλλαβοι εἶναι δυὼ τεσσερησύλλαβοι ὀξύτονοι, τονίζονται ὡσὰν ἐκεῖνοι.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ὅ, τ' ἡ μοῖρα διορίσῃ,
Δὲν εἶν' τρόπος νὰ γυρίσῃ.

Τονίζονται ὡσὰν δυὼ παροξύτονοι τεσσερησύλλαβοι.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ταλαίπωρη νεότητα
Ἰδὲ τὴν ματαιότητα.

Τονίζονται σὰν δυὼ τεσσερησύλλαβοι προπαροξύτονοι.

ΕΝΝΕΑΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἔρωτα παῦσε, ἂν μ' ἀγαπᾷς.
Δεύτερο πλέον, μήμε χτυπᾷς.

Ἐπειδὴ ὁ καθ' ἐννεασύλλαβος ϛίχος συνθέτεται ἀπ' ἕναν πεντασύλλαβον παροξύτονον, κ' ἕναν τεσσερησύλλαβον ὀξύτονον, φανερὸν, ὅτι ὡσὰν ἐκείνους καὶ τονίζονται.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἀπόκαμ'! ἀπόκαμα! σώνει!
Τὸ αἷμαμου πήζει, παγώνει.

Ἡ α΄, γ΄, δ΄, ς΄, ζ΄, καὶ θ΄ συλλαβὴ ποτὲ δὲν τονίζεται, ἡ β΄, ε΄, καὶ η΄ πάντοτε.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΎΤΟΝΟΙ.

Μόλις τὸ κάλλος μας φαίνεται,
Κ' ἔξαφν' ἀμέσως μαραίνεται.

Ἡ α΄, γ΄, δ΄, καὶ ζ΄ συλλαβὴ τονίζονται πάντοτε, ἡ λοιπὲς ποτέ.

ΔΕΚΑΣΎΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΎΤΟΝΟΙ.

'Σ τούτην τὴν ζωὴν τὴν προσωρινὴν
Ὅλα εἶν' πλαςὰ, σὰν εἰς τὴν σκηνήν.

Ὁ κάθε ςίχος τονίζεται σὰν δυὼ πεντασύλλαβοι ὀξύτονοι.

ΠΑΡΟΞΎΤΟΝΟΙ.

Ἐκείμια 'μέρα 'που τραγουδοῦσα,
Καὶ τὸν μεγάλον Ἄρην ὑμνοῦσα.

Ὁ κάθε ςίχος τονίζεται σὰν δυὼ πεντασύλλαβοι βαρύτονοι.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΎΤΟΝΟΙ.

Ἡ νεότημας πάντα χάνεται.
Φεύγει τρέχοντας, καὶ δὲν πιάνεται.

Ὁ κάθε ςίχος τονίζεται σὰν δυὼ πεντασύλλαβοι προπαροξύτονοι.

ἙΝΔΕΚΑΣΎΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΎΤΟΝΟΙ.

Μὴ θεάμ' θυμώσῃς! μήμε ὀργισθῇς.
Σκύφτω, προσκυνῶσε, ναμεσπλαχνισθῇς.

Ὁ κάθε ςίχος τονίζεται σὰν ἕνας ἑξησύλλαβος παροξύτονος, κ' ἕνας πεντασύλλαβος ὀξύτονος.

ΠΑΡΟΞΎΤΟΝΟΙ.

Θάνατε, θάνατε, πῶς δὲν 'παιθαίνεις,
Μόνον ἀθάνατος πάντοτε μένεις;

Ὁ κάθε ςίχος τονίζεται σὰν ἕνας ἑξησύλλαβος προπαροξύτονος, κ' ἕνας πεντασύλλαβος παροξύτονος.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἡ ὥρα φεύγει· φεύγ' ἡ νεότητα.
Φεύγει τὸ κάλλος, κ' ἡ ὡραιότητα.

Ὁ κάθε ςίχος τονίζεται σὰν ἕνας πεντασύλλαβος παροξύτονος, κ' ἕνας ἑξησύλλαβος προπαροξύτονος.

ΔΩΔΕΚΑΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ὁ Ἔρωτας κρυφὰ ἀρχίζει, καὶ κινᾷ,
'Σ τὸ ςῆθοσμας γλιςρᾶ, κι ἀμέσως μᾶς πλανᾷ·

Ὁ ςίχος τονίζεται σὰν δυὼ ἑξησύλλαβοι ὀξύτονοι.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Τί τουκάκου πάσχεις; τί τουκάκου τρέχεις;
Μάταια εἶν' ὅλα, ὅσα κάμνεις κ' ἔχεις.

Ὁ ςίχος τονίζεται σὰν δυὼ ἑξησύλλαβοι παροξύτονοι.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Μόλις ἡ δόξες μας πλάθονται, γίνονται,
Κ' ἔξαφν' ἀνέλπιςα χάνονται, σβύνονται.

Ὁ ςίχος τονίζεται σὰν δυὼ ἑξησύλλαβοι προπαροξύτονοι.

ΔΕΚΑΤΡΕΙΣΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἐκεῖ ὁποῦ ἀνθίζει ἡ ἄνοιξη, καὶ ζῇ,
Ἀμέσως ἀποθνήσκει μὲ τ' ἄνθητης μαζῇ.

Ὁ ςίχος τονίζεται σὰν ἕνας ἑφτασύλλαβος παροξύτονος, κ' ἕνας ἑξησύλλαβος ὀξύτονος.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἡ τύχ' ἡ φθονερὴ, κι' ἂν εἶναι τυφλωμένη,
Πλὴν πάλε καὶ τυφλὴ, τὰ δῶρατης βασκαίνει.

Ὁ ςίχος τονίζεται σὰν ἕνας ἑξησύλλαβος ὀξύτονος, κ' ἕνας ἑφτασύλλαβος παροξύτονος.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἔρωτα, Ἔρωτα, τάνισ' τὸ δοξάρισου,
Κι ἀπ' τὴ σαίτασου ῥίξεμε τὴ χάρησου.

Ὁ ςίχος τονίζεται σὰν ἕνας ἑξησύλλαβος προπαροξύτονος, κ' ἕνας ἑφτασύλλαβος προπαροξύτονος.

ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΗΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ὁμιλοῦν οἱ ςεναγμοὶ ταῖς πληγαῖς τους μοναχοί,
Καὶ τὸ ςῆθος μου τὸ ἄχ, σὰν ἠχὼ, τοὺς ἀντηχεῖ.

Ὁ ςίχος τονίζεται σὰν δυὼ ἑφτασύλλαβοι ὀξύτονοι.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἂς γίνουμουν καθρέφτης, νὰ βλέπεσαι 'ς ἐμένα!
Κ' ἐγὼ νὰ βλέπω πάντα τὸ κάλλος σου, κ' ἐσένα.

Τονίζεται σὰν δυὼ ἑφτασύλλαβοι ὀξύτονοι.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Φίλε, φίλεμ' Ἔρωτα! κἂν μονάχα σήμερα
Ῥίξεμας τὸ βλέμμασου, καὶ ἰδέμας ἥμερα.

Τονίζεται σὰν δυὼ ἑφτασύλλαβοι προπαροξύτονοι.

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕΣΥΛΛΑΒΟΙ.

ΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Ἡ καρδιὲς ἡ πληγωμένες μὲ τὰ βλέμματ' ἀρχινοῦν,
Καὶ κηρύττουν σιωπῶντας, ὅτι πάσχουν, καὶ πονοῦν.

Τονίζεται ὁ ςίχος σὰν ἕνας ὀχτωσύλλαβος παροξύτονος, κ' ἕνας ἑφτασύλλαβος ὀξύτονος.

ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Φωτιὰ τὸν Ἔρωτα τὸν λέν' γιατὶ, καθὼς ἐκείνη,
Καὶ τοῦτος δὲν εἶν' δυνατὸ κρυμμένος ν' ἀπομείνη.

ἤ,

Η Χάρες μὲ τὸν Ἔρωτα ἐπῆγαν νὰ διαλέξουν
Ἐς τοὺς κήπους τριαντάφυλλα, κορώναις νὰ τὸν πλέξουν.

Τῶν μὲν πρώτων ὁ ςίχος τονίζεται σὰν ἕνας ὀχτωσύλλαβος ὀξύτονος, κ' ἕνας ἐφτασύλλαβος ὀξύτονος, κ' ἕνας ἐφτασύλλαβος παροξύτονος, τῶν δὲ δευτέρων σὰν ἕνας ὀχτωσύλλαβος, προπαροξύτονος, κ' ἕνας ἐφτασύλλαβος παροξύτονος.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΟΙ.

Τὸ πέλαγος ἂς ἦταν ἀμπέλι μὲ τὰ κλήματα,
Που κάθε κλημματάκι κρασὶ νὰ χύνῃ κύματα.

Τονίζεται ὁ ςίχος σὰν ἕνας ἐφτασύλλαβος παροξύτονος, κ' ἕνας ὀχτωσύλλαβος προπαροξύτονος.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΕΝΙΚΟΙ.

Κάθε ςίχος πρέπει νἄχει τὸ ζευγάριτου.

Κάθε ζευγάρι προπαροξυτόνων ςίχων, πρέπει νὰ συμφωνεῖ εἰς τὴν λήγουσαν, παραλήγουσαν, κ' εἰς τὸ φωνῆεν τῆς προπαραλήγουσας.

Κάθε ζευγάρι παροξυτόνων ςίχων πρέπει νὰ συμφωνεῖ εἰς τὴν λήγουσαν, κ' εἰς τὸ φωνῆεν τῆς παραλήγουσας.

Κάθε ζευγάρι ὀξυτόνων ςίχων πρέπει τ' ὀλιγότερο νὰ συμφωνεῖ εἰς τὴν λήγουσαν, ἂν δὲν κ' εἰς τὸ φωνῆεν τῆς παραλήγουσας.

Ὅλες ἡ μονοσύλλαβες λέξες ἠμποροῦν καὶ νὰ τονίζονται, καὶ ὄχι, κατὰ τὴν χρείαν.

Τὸ εἶμαι, εἶσαι, εἶναι, ὅσος, τόσος, πόσος, ποιός, ὅποιος, ὅπου, ὁποῦ, πότε, ποτέ, καὶ ὅσ' ἄλλα εἶν' εἰς τὴν συνήθειαν τῆς γλώσσας ἐγκλινόμενα, ἠμποροῦν κατὰ τὴν χρείαν καὶ νὰ τονίζονται, καὶ νὰ μή.

ΣΥΜΜΕΤΡΊΑ, ΚΑῚ ἉΡΜΟΝΊΑ.

Συμμετρίαν ὀνομάζω ςιχουργίαν ςίχων ὁμοιομέτρων, Ἁρμονίαν δὲ, ςίχων ἀνομοιομέτρων.

Ἡ μὲν συμμετρίες εἶναι τόσων εἰδῶν, ὅσων καὶ οἱ ςίχοι· δηλαδὴ τριάντα ἕξη.

Ἡ δὲ ἁρμονίες εἰς πλῆθος μεγαλώτατον· ἰδοὺ ἀπὸ τὰ πολλὰ μερικὰ παραδείγματα.

Βάκχε χύνε,
Φίλε, πίνε·
Πίνε, λέγω, ῥουφιςά·
Ὡς τον πάτο
Τὸ γεμάτο
Τὸ ποτήρισου σωςά.

Ἡ Ἀφροδίτη
Σ' εἶδε, καὶ φρίττει,
Καὶ ἀπορεῖ,
Πῶς τέτοια κάλλη
Τάχατε κι ἄλλη
Νἄχ' ἠμπορεῖ.

Ἔρωτα σπλαχνίσου·
Παῦσε τὴν ὀργήσου,
Σὲ παρακαλῶ!
Μή! νάζ' ἡ νενέσου!
Ἄφσε ταῖς φωτιαῖς σου,
Ἄφσ' ταις, κι ἀναλῶ.

Μιὰν ὁ Ἔρωτας μικρὴ
Σαῖτίτζατου πικρὴ, κ. τ. λ.

Θεοὶ, ἀςέρες φωτεροὶ,
Τῆς νύχτας ἔφορ' ἱλαροὶ, κ. τ. λ.

Ἂν τὸν Ἔρωτ' ἀθετήσῃς,
Καὶ τοὺς νόμους του πατήσῃς, κ. τ. λ.

Ὦ Ἔρωτ' ἀνθηρότατε,
Γλυκὲ, καὶ ἱλαρώτατε, κ. τ. λ.

Ἥλιε, τώρα 'π' ἀνατέλλεις
'Σ τὸν αἰθέρα φλογερὰ, κ. τ. λ.

Ταμπούρι, Μοῦσ' ἁρμονικὴ,
Ὡς πότε σιωποῦμε; κ. τ. λ.

Ἡ ἄνοιξ', εἶδες, πέρασε,
Τὸ καλοκαίρι γέρασε,
Χειμώνιασε, καὶ πάϊ·
Καὶ τώρ' ἀπελπισμένα
Τὰ πρώην ἀνθισμένα
Τὸ χιόνι τὰ χτυπάϊ. κ. τ. λ.

Ὅποιος λοιπὸν διαφορετικὰ καὶ διαφορετικὰ σμίγοντας τὰ τριάντα ἕξη τῶν ςίχων εἴδη, θεωρήσῃ τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν αὔξησιν, ἐκεῖνος εὔκολα καταλαμβάνει τὸ πολλαπλάσιον πλῆθος τῶν ἁρμονιῶν.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

Σύνταξις.

ΤΩΝ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

ΣΕΛΙΔΙ 10, ςίχῳ 22, αἱ σοφαὶς, γράφε σοφαῖς. ΣΕΛ. 11, ςιχ. 18, ἀθῶος, ῶα, γρ. ώα. ΣΕΛ. 22, ςίχ. 12, αἰς, γρ. αῖς, διὰ νὰ ἦναι αὐτοί, αῖς, ά. ΣΕΛ. 24, ςίχ. 6, ἐκεῖνος η, ον, γρ, ἐκεῖνος, η, ο. ΣΕΛ. 25, ςίχ. 20, αἱ ὁποῖαις, γρ. ὁποίαις. ΣΕΛ. 39, ςίχ. 26, οὖσαςε, γρ. ηἶςε, διὰ νὰ ἦναι, νοὔμαςε, ηἶςε, νοῦνται. ΣΕΛ. 95, ςίχ. 12, ἰατρὸς, γρ. ἰατρός.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περὶ τῶν προτερημάτων τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἐκφωνηθεὶς ἐν Χίῳ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Ἰουλίου Δαβὶδ, πρὸς τοὺς αὐτοῦ μαθητάς.

ΠΕΡΙΤΤΟ͂Ν μὲν ἂν εἴη, ὦ φίλοι ἀκροαταὶ, περὶ τῆς ὠφελείας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης λέγοντα μακρηγορεῖν· πρόδηλον γὰρ τὸ πρᾶγμα καὶ τεθρυλλημένον· ἐπεὶ δὲ ἐνδέχεται τοὺς πλείςους ὑμῶν μὴ ἀποδημήσαντας ἀγνοεῖν οἷα εἰκὸς αὐτοὺς ὠφεληθήσεσθαι ἐλπίζειν ἀπὸ τῆς σπουδῆς, ἣς εἰς τὰ προτεθειμένα μαθήματα μέλλουσιν ἀναλίσκειν, περί τε τῆς φιλολογίας τῆς Γαλλικῆς διὰ βραχέων ἐρῶ, καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος ἀρετῶν τῶν ἐνδοξοτάτων αὐτῆς συγγραφέων, ὅπως τῶν πόνων τῶν ὑμετέρων ἀνταμοιβὴν ἀξίαν λήψεσθαι προσδοκῶντες, μετ' ἀγαθῶν ἐλπίδων εἰς τοῦτο τὸ νέον ςάδιον καταβῆτε. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν θείων, ὡς εἰκὸς, ἀρχόμενος, ἐρῶ, ὅτι τοὺς ἱεροκήρυκας τοὺς βελτίςους ἔχει ἡ Γαλλικὴ φιλολογία, τοῦ τε ἀσφαλοῦς ἕνεκα τῶν συλλογισμῶν, οἷς χρῶνται εἰς ἀπόδειξιν τῶν ἐν γένει ἀληθειῶν τῆς Χριςιανικῆς θρησκείας, καὶ τοῦ καθαροῦ καὶ φιλανθρώπου τῶν ἠθικῶν αὐτῶν παραινέσεων, καὶ τοῦ σεμνοῦ καὶ γλαφυροῦ καὶ ἐπαγωγοῦ τῆς καλλιεπείας. Ἐν αὐτοῖς δὲ πρωτεύουσιν ὁ Bossuet καὶ ὁ Massillon, ὧν ὁ μὲν τέρπει τῷ εὐρύθμῳ καὶ κομψῷ τῶν λόγων, καὶ τὸν ἀκροατὴν τῷ ἤδει τῆς ἠθικῆς, καὶ τοῖς θελγήτροις τῆς εὐφραδείας λεληθότως ἐπὶ τὴν αρετὴν, ὡς ἂν τις εἴποι, χειραγωγεῖ. Ὁ δὲ ἐνθουσιῶν, καὶ τῆς τοῦ Δημοσθένους δεινότητος οὐδὲν ἀπολειπόμενος, χειρωσάμενος τὸν ἀκροατὴν τῇ πυκνότητι τῶν ἐνθυμημάτων, καταναγκάζει εὐσεβεῖν, ὥσπερ ἐκεῖνος ὁ περίφημος ῥήτωρ εἰς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος κατηνάγκαζε τοὺς συμπολίτας, κατὰ τοῦτο μέντοι διαφέρων τοῦ Ἀθηναίου ῥήτορος, ὅτι περὶ θείων πραγμάτων αὐτῷ ὁ λόγος, ἅπερ τῆς καλλιεπείας τὸ ὕψος αὐξάνει καὶ θειότητά τινα περιτίθησι τοῖς λόγοις. Εἴτε γὰρ περὶ τῶν θείων αὐτῶν καθ' ἑαυτὰ πραγματευέται ὁ Bossuet, εἴτε τὴν ἀνδραγαθίαν καὶ τῆς ἐξουσίας τὴν μετρίαν χρῆσιν ἐν τοῖς δυναςεύουσιν ἐπαινῶν,

καὶ τῶν βασιλευόντων τὰς ἀρετὰς θαυμάζων, εὐσεβείᾳ ταῦτα ἀνατίθησι, εἴτε καὶ τῶν ἐθνῶν τὴν ἱςορίαν καταγράφων τὰ ἀποτελέσματα τῆς θείας προνοίας διέξεισι, τῆς ὑποθέσεως οὐδαμοῦ οὐδαμῶς ἐνδεέςερος ὑπάρχει. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα· ἂν δὲ ἐπὶ τοὺς ποιητὰς μεταβιβάσωμεν τὸν λόγον, ἔχομεν τοὺς Corneille, Racine, Molière, Lafontaine, Boileau, ὧν τὰ ὀνόματα μόνα ἐγκώμιά ἐςιν, οὕτω περίφημοι καὶ πᾶσι γνωςαὶ εἰσὶν αὐτῶν αἱ ἀρεταί. Ὁ μὲν Corneille ἐποίησε τραγῳδίας, ἐν αἷς τὴν μεγαλοψυχίαν τῶν πάλαι Ῥωμαίων μιμούμενος, ἐξίςησι τὴν ψυχὴν τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν ἐπῶν καὶ τῷ ὕψει τῶν νοημάτων. Ἔχει δὲ καὶ ἀπαντήσεις ἀπροσδοκήτους, ὧν τὸ σεμνὸν καὶ σοβαρὸν ἐκπλήττει τὸν ἀκροατὴν τῷ μεγέθει καὶ ἀνεφίκτῳ τοῦ φρονήματος, καὶ ἐπὶ τούτοις μάλιςα θαυμάζεται. Ὁ δὲ Racine ζηλωτὴς ἐςι τῶν Ἑλλήνων, καὶ μάλιςα τοῦ Εὐριπίδου, παρ' οὗ καὶ πλείους τραγῳδιῶν ὑποθέσεις ἐδανείσατο. Ἡδύς τε καὶ γλαφυρός ἐςι τὴν ποίησιν, καὶ μάλιςα καθαρὸς τὴν γλῶσσαν, καὶ τοῦ ἔρωτος γραφεὺς ἠθικώτατος καὶ χαριέςατος. Ὁ δὲ Molière ἀνέςησε τὴν κωμῳδίαν ἀπὸ τῶν Μενάνδρου καὶ Τερεντίου καιρῶν καθάπερ ἠφανισμένην. Μιμητὴς ἐςι τῶν ἠθῶν δεξιώτατος, καὶ πολὺ ἔχει τὸ τερπνὸν, καὶ χάριεν, καὶ ἀςεῖον οὐδαμοῦ ἐς τὸ φορτικὸν ὑπερεκπίπτον, εἰ μὴ ἔν τισι τῶν ποιημάτων, ἐν οἷς τοῦτο τὸ εἶδος ἐπιτηδεύει. Ἀπέλιπε μακρὰν τοὺς νέους κωμῳδοποιοὺς, καὶ τῶν παλαιῶν ὅσοι σώζονται. Περὶ τοῦ Μενάνδρου γὰρ οὐκ ἔςιν ὁ λόγος, οὕπερ ὁ χρόνος ἠφάνισε τὰ ποιήματα, εἰ τοῖς παλαιοῖς φιλοσόφοις καὶ μάλιςα Πλουτάρχῳ πιςευτέον, ἄξια τοῖς τοῦ Molière παραβάλλεσθαι. Ὁ δὲ Lafontaine, ὅσπερ μύθους ἐποίησεν, ἐπωνομάσθη ἀμίμητος. Καὶ γὰρ ἰδίαν τινὰ χάριν ἔχει ἐν ταῖς διηγήσεσι καὶ ἐν τῇ εὐρυθμίᾳ τῆς ποιήσεως, ὡς οὐδεὶς ἄλλος τὰ μικρὰ αὔξειν καὶ προσοχῆς ἄξια παρασκευάζειν ἐπιςάμενος, ὅπερ τὸ κῦρός ἐςι τούτου τοῦ εἴδους τῆς ποιήσεως. Διδάσκει γὰρ καὶ νουθετεῖ ἡμᾶς λεληθότως ὁ μῦθος, ζώοις τε καὶ ἀψύχοις πράγμασιν, ἀφ' ὧν οὐδεμίαν παραίνεσιν λήψεσθαι προσδοκῶμεν, δανείζων τὸν λόγον. Ὅσον οὖν πιθανὴ καὶ ἐπαγωγός ἐςιν ἡ ἠθικὴ ἀλήθεια ὑπὸ τούτῳ τῷ σχήματι κεκρυμμένη, τοσούτῳ μᾶλλον κινδυνεύει γελοιώδης φαίνεσθαι, καὶ ἐς τὸ παιγνιῶδες καὶ φλύαρον ἐξοκέλλειν, ἐὰν σκαιῶς γίνηται ἡ ἀπάτη. Ὁ δὲ Lafontaine ὑπὸ τῆς φύσεως μόνης διδαχθεὶς, ἐν τούτῳ τῷ εἴδει οὕτως ηὐτύχησε, καὶ τὰ σπουδαιότατα γελοίως μεταχειρίζεσθαι οὕτως ἠπίςηθη, ἅπασι τοῖς οὖσιν ὥσπερ παιγνίοις τισὶ χρώμενος, ὥςε οὐδένα μιμησάμενος, ἀμίμητος

αὐτὸς κατέςη. Ὁ δὲ Boileau, μιμητὴς τοῦ Ὁρατίου καὶ ζηλωτὴς τῶν παλαιῶν, διασύρει ἐν τοῖς ποιήμασι τῶν κακοζήλων ποιητῶν τὴν ἀπειροκαλίαν, τοσούτῳ καθαρώτερος τὴν λέξιν, ὅσῳ δριμύτερός ἐςι δικαςὴς τῶν τῆς ποιητικῆς εὐκοσμίας τοὺς νόμους παραβαινόντων. Αὐςηρὸς δὲ ὢν τὸ ἐπιτήδευμα, ὅμως τῶν τῆς ποιήσεως χαρίτων οὐκ ἀπήλλακται, καὶ εὐτυχῶς εἰς παραδείγματα τὰ παραγγέλματα αὐτὰ καθίςησι τῇ ἁρμοδίᾳ ἐκλογῇ καὶ συνθέσει τῶν λέξεων. Ἂν δὲ τοὺς ποιητὰς ἀφέντες ἐπὶ τοὺς φιλοσόφους μεταβῶμεν, ἀριθμὸν ἀνεξεύρετον ἔχομεν ἀνδρῶν καθ' ἑκάςην ἰδέαν ἐπιςήμης, καὶ μαθήσεως, καὶ γνωμολογίας ἀξιολογωτάτων, οἱ τὸ τερπνὸν ἀφύκτοις ἐνθυμήμασιν ἀναμιγνύντες, καὶ σαφηνείᾳ χρώμενοι ἀπὸ τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ ἀκριβοῦς τῶν ἐννοιῶν προερχομένῃ, προσφιλῆ ἐποίησαν τὴν φιλοσοφίαν, καὶ πειθοῦς τῷ κεχαρισμένῳ ῥυτῆρι τοὺς ἀνθρώπους ἐφελκόμενοι, εἰς κόσμον ἀληθείας μετήγαγον, ἐν ᾧ τῶν πάλαι προλήψεων καὶ ψευδῶν δοξῶν ἀπαλλαγέντες, ἕκαςα τῶν πραγμάτων οἷά περ ἐςὶ μόλις ποτὲ ἰδεῖν ἠδυνήθησαν. Ἐννοήσατε, ὦ φιλομαθεῖς νέοι, οἵα πέρ ἐςιν ἡ τέρψις τὸν Montesquieu περὶ τῶν νόμων ἀκριβολογοῦντα ἀκούειν, καὶ τῷ Rousseau ἐν τῇ ζητήσει τῆς ἀληθείας ἀκολουθεῖν, καὶ τῶν ἠθικῶν τε καὶ πολιτικῶν ἀποριῶν τὰς δυσλυτοτάτας διασκεπτόμενον αὐτὸν ὁρᾷν τὰ ἑκατέρᾳ γνώμῃ συνηγοροῦντα ἀγχινουςάτῃ τῇ τηρήσει ἀνιχνεύοντα, ἵνα ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ἑκατέρωθεν δοξαζομένων, καθάπερ φῶς ἐκ χάλικος τινὸς, τὴν ἀλήθειαν ἐκκρούσῃ. Καὶ περὶ τῶν ἐπιςημῶν τί ἂν παρατείνοιμι τὸν λόγον, ὅπου παντί τῳ γνωςόν ἐςιν, ὅτι ἐν οἷς τῶν ἄλλων ἐθνῶν οὐ προηγήσατο ἡ Γαλλία, ἴσῳ γοῦν τῷ τάχει ἐκείνοις ἐχώρησεν, οὐδενὸς οὔποτε ἀπολειπομένη. Ὥςε τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν ἀκριβοῦντες, ἀφθονίαν ἕξετε βιβλίων σαφῶς καὶ διεξοδικῶς συγγεγραμμένων περὶ ἑκάςης ἐπιςήμης, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων οὐδεμιᾶς ςερούμενοι, φιλοσοφίας τῆς ἀληθινῆς τὰ μυςήρια μυηθήσεσθε. Καὶ περὶ μὲν τῶν συγγραφέων ἅλις· καιρὸς γὰρ ἤδη περὶ τῆς γλώσσης αὐτῆς λέγειν. Καλλίφθογγος τοίνυν, εὐφραδὴς, ἐναργεςάτη καὶ παραςατικωτάτη τῶν νοημάτων οὖσα ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, τοσαύτην ἔχει τὴν σαφήνειαν, ὥςε τοῦτο μάλιςα τὸ προτέρημα θαυμάζοντες οἱ ἀλλόφυλοι, ὁμοθυμαδὸν αὐτὴν ἀκοπιάςῳ τῇ σπουδῇ μανθάνουσι. Τριῶν γὰρ οὐσῶν τῶν γλωσσῶν, αἵπερ ἀπὸ τῆς Λατινικῆς παραγόμεναι, ἀναλύσεις εἰσὶν αὐτῆς (ὥσπερ καὶ ἡ Γραικικὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνάλυσίς ἐςι) τῆς Ἰταλικῆς δηλαδὴ καὶ τῆς Ἱσπανικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς, ἀκριβεςάτη καὶ ἀσυγκρίτως τελειοτάτη ἀνάλυσίς ἐςιν ἡ

Γαλλική. Φυσικὴν γὰρ ἔχει τὴν σύνταξιν, τὰς ἀναςροφὰς τῆς φράσεως οὐδαμῶς συγχωροῦσα, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν τῶν νοημάτων καὶ τὰς λέξεις συντάττουσα, καὶ τοῖς συνδέσμοις καὶ τοῖς ἀναφορικοῖς οὕτως εὐφυῶς καὶ δεξιῶς χρωμένη, ὥςε εὐρύθμως καὶ εὐκαταλλήλως προχωρῶν ὁ λόγος, τὴν σαφήνειαν τῷ συντόμῳ συνάπτει, ἄνευ τοῦ ἐς τὸ μονοειδὲς καταπίπτειν. Καὶ ταύτην τὴν σαφήνειαν καὶ ἀκρίβειαν τῆς φράσεως οὕτως ὑπερηγάπησαν οἱ πεπαιδευμένοι, καὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης, ὥςε ἐν ταῖς συνουσίαις καὶ ταῖς πρὸς ἀλλήλους ἐπιςολαῖς, τῇ Γαλλικῇ γλώσσῃ χρῶνται. Ἔνιοι δὲ καὶ τὰς συμβάσεις καὶ τῶν εἰρηνικῶν ὅρκων καὶ σπονδῶν τὰς συνθήκας Γαλλιςὶ καταγράφουσιν. Ἔχει δὲ καὶ ἐν τῇ συντάξει πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν, ὥσπερ ἐν ταῖς διατριβαῖς ταύταις ἑκάςοτε πκρατηρήσομεν. Ἔνιοι γεμὴν τῶν ξένων, ἐν οἷς μάλιςα οἱ Γερμανοὶ, φθονήσαντες αὐτῇ τοσούτων ἕνεκα πλεονεκτημάτων, λέξεων ἐνδείας ἐγράψαντο. Ἄδικον μὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ ἔγκλημα, ὡς παντί τῳ δῆλον καὶ ἐπιπολαίως τὴν γλῶσσαν γινώσκοντι, καὶ ἐν ταῖς διατριβαῖς ἀποδείξομεν, ἀλλὰ τοῖς Γεγμανοῖς ὡς ἥκιςα προσῆκεν ἐπιφέρειν αὐτὸ, οἵπερ ἐν ᾧ ἐπὶ τῷ ἀνωφελεῖ καὶ ὀγκώδει σωρῷ τῶν οἰκείων λέξεων μέγα φρονοῦσιν, ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης καθ' ἑκάςην ἡμέραν ἐφ' ἑκάςης τέχνης λέξεις δανείζονται, αἵπερ τῇ χρήσει ἐπικρατήσασαι, τῇ Γερμανικῇ γλώσσῃ οὕτως ἐμπεφύκασιν, ὥςε πρὸ ὀλίγου, διὰ ἐθνικὸν μῖσος, ἐκβαλεῖν αὐτὰς πειραθέντες οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ γένους, αἰσχρῶς ἀπέτυχον. Ἀλλὰ τοιοῦτον ἔπαθλον τῆς φιλοπονίας ἔχοντες, ὦ φίλοι ἀκροαταὶ, θαῤῥαλέως ἐπιχειρήσατε τῷ ἔργῳ, καὶ ἀπροφασίςῳ σπουδῇ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιςήμης ἔμβητε, ὀλίγου πόνου ὠφέλειαν πολλὴν ἀντικαταλλαξόμενοι. Εὔπορος γὰρ πᾶσιν οὖσα τῆς Γαλλικῆς γλώσσης ἡ μάθησις, ἔτι πλέον γίγνεται τοῖς τῶν δυσκολιῶν τῆς Ἑλληνικῆς πειραθεῖσι, καὶ ταῖς τῶν παλαιῶν συγγραμμάτων δυσεξελίκτοις ἀπορίαις ἐντραφεῖσιν, ὅπερ ὑμῖν ὑπάρχει. Προθυμότατα δὲ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τῆς ὁδοῦ, πατρῷον καὶ ἱερὸν ὀφείλημα νομίζων εἶναι τὸ κατὰ δύναμιν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος συλλαβέσθαι.

φράσεως
καὶ τὰς
ς οὕτως
ς προ-
τοῦ ἐς
οἴδειαν
ῖς τῆς
λαῖς,
τῶν
ουσιν.
νικὴν,
Ἔνιοι
αὐτῇ
ἴδικον
λαίως
ἀλλὰ
ὁ ἐπὶ
ῦσιν,
χνης
νικῇ
τος,
γρὰς
λοι
του-
λὴν
σης
ῆς
ο-
ή-
τὰ